Vsus Vini & Vita Æsopi pag: ij. à me
Carmine redditis Ao. 65. 12 Martij.

Æsopus Xanthum fertur monuisse bibentem
Dum nimio tingit feruida corda mero
Principio Bacchus solet exhilarare bibentes
Vsus at inde frequens ebria corda grauat.
Sed nimius Vini potus dissoluere mentes
Insanosque hoes reddere sæpe potest.
Sic Anacharsis ait Scytha (sitque Laertius author)
Græcia cum uites conspicit ampla tuas.
Pampineam triplices uuas producere Vitem
Quarum prima dabit gaudia mille modis
Sed temulentos grauat quæ tingit corda secundo,
Immanes hoes tertia pota facit.
Amplificat alij quod dictum latius ex quo
Sermonem Bacchi fabula Græca refert.
Tres ego crateras tantummodo misceo sanis
Quorum primus erit quem ualetudo cupit.
Alter amoris erit, qui postea pono soporis
Tertius, hunc sapiens haurit abitque domum.
Amplius haud quartus crater meus ee putatur
Sed quem rixarum Verba probrosa mouet.
Ximus huic ueluti lites clamoribus addit,
Post comessandi quem capit arma furor.
nera septem comitantur: iurgia fori
Octauus, stomachum nonus at inde ciet.

Insanire facit decimus, consistere qui iam
Non sentit in pedibus, tum uetat ire domum.
Nam ueluti paruo si condas plurima uasi
Vina, capit dum non, effluit ille liquor.
Sic sua qui nimio perfundit pectora Vino
Debilitat corpus, perniciemque capit.

AESOPI PHRYGIS FABVLARVM CELEBERRIMI AVtoris Vita.

FABELLAE AESOPICAE PLVRES Quadringentis, quædam prius etiam, multæ nunc primum editæ: omnes autem orationis cõuenienti & æquabili ueluti filo pertextæ à Ioachimo Camerario Pabergensi.

FABVLAE item Liuianæ duæ, & Gellianæ aliquot, nec non Politiani, Gerbelij & Erasmi narrationes.

HIS ACCESSIT explicatio nonnullorum & demonstratio Græcorum autorũ, de quibus uel fabulæ aliquæ uel præcepta decerpta fuerint: Cum indice capitum & locorum quorundam doctrinæ & sententiarum, ad quæ narrationes referri poßint.

TVBINGAE EX OFFICINA Vlrici Morhardi. Anno

M. D. XXXVIII. Mense Septembri.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝΤΥΧΟΝΤΑΣ ΤΩΝ νέων τούτῳ τῷ βιβλίῳ Ματθίου Ἰλλυρίου.

Δεῦρο νεογνὲ παῖς τόδε δὴ πολυειδὲς ἄθυρμα
ἀμφιέπων χρηστῶς νοῦν ἐπίθελγε σέθεν.
Ἔνθα ἀριφραδέως δήεις πεπυκασμένα πάντα
ἐσθλοῖς ἠδὲ καλοῖς σύν τε καὶ εὐμαρέσι.
Ἔνθα φρονεῖν σε καλῶς τε καὶ ἤθεα κεδνὰ διδάξει
ἧς ῥάβδου ἅπερ τ' ἐνιπεῦ πλάσμα μάλ' αἱμύλιον
Τοὔνεκ' ἄρ' εὖ εἰδὼς τά γε μὲν κεχαρηότι θυμῷ.
παίγνια στῇσι λίην ἄρμενα φρεσὶν ἕλε.

REVEREN

DO ET PIETATE AC DOCTRI-
na præstanti uiro Ioanni Schoppero Vene-
rabili patri & Abbati Conuentus Fon
tis Salutaris, Ioachimus Came-
rarius Pabergensis S.D.

CUM COEPISSEM describere fabellas Aesopi cas, collectas nonnullo stu- dio & fortasse quadam eti- am industria nostra, sæpe recordatus sum Sophocleæ sententiæ de Electra:

——πολλά τοι σμικροὶ λόγοι
ἔσφηλαν ἤδη καὶ κατώρθωσαν βροτούς.

Etsi enim paucitas uerborum à Poëta, & magnos sæpe errores peperisse, & optatissimos euentus pro- curasse dicitur, mihi tamen in mentem fuit posse idem uere recteq; de exilitate & quasi nuditate sermonis perhiberi. Nam de altero quidem dubium nemini est, qui unq̄ audiuit, simpliciter obscœnas, maledicas, ob- trectatorias locutiones, quin hæ nocere plurimum so- leant. Alterum declararunt istæ fabellarũ narratiun culæ, de quibus nullũ præceptum uirtutis et sapientiæ non resonare posset in animis et intelligentia eorum,

qui illas audire atq; percipere uoluissent. Ac quamuis initio pueris me hunc laborem tantummodo esse daturum constituissem, quos sperarem de expositione nostra, et uerbis non malis, & figuris proprijs latinæ linguæ, atq; etiam mediocri prudentia, ut esset captus ætatis huius, instructum iri, tamen in ipso opere opinionem & spem concepi, futurum eundem etiam aliquo usque in doctrina & literis progreßis non solum iucunditati, sed etiam utilitati. Me quidem profecto pergentem minus atq; minus pertæsum fuit institutæ operæ. Non enim parum multas egregias cogitationes partim quasi resuscitari animo meo, partim de nouo exoriri atq; nasci sensimus, sumusq; in his sæpe non inutiliter philosophati animo nostro, cum nobiscum bonas & salutares sententias quasi fabularemur, ut non tam puerilis hæc eruditio, quàm omnium ætatum quasi ludus quidam morum & uitæ uere appellari posse uideatur. Quo minus hunc libellum mittere tibi doctrina, sapientia, dignitate præstanti, Venerabilis pater, me puduit, cum primum nonnihil dubitarem, utrum deceret, tam tenuem opellam, &, ut uulgus habiturum esset, nugas dedicare tibi uiro & grauioribus studijs dedito, & honoribus ætateq; prouecto. Tametsi poterat defendi hoc factum honestißimi consilij tui respectu, quo in tuo cœnobio hoc & fœlici et infœlici seculo nostro coetum coëgisti puerorum, qui ad pietatem & bonarum artiū cultum apud

te

te educarentur: quibus si istum libellum à me fuisse transmissum dicerem, & tibi gratificatum me, & cuiuis facile hanc rationem probatam esse confiderem. Est autem istud institutũ scholæ tuũ eiusmodi, ut omnium bonorum & non inhumanorum fauore prosequendum, studio adiuuandum, opera etiam pro uniuscuiusq; parte uirili augendum esse uideatur. Sensim enim & paulatim diuinum literarum donum è manibus nostrorum hominum elabi, & redire ad pristinam quandam barbariem uita incipit. Ipsa studia bonarum artium fame iam manifeste laborant, neq; quisquam subuenit. Alimonia enim his subtracta est, honoris & existimationis præclaræ, quæ secum omnes etiam comoditates & præmia abstulit. Quapropter actum uidetur esse de his, nisi Deus ipse principes & potentes uiros ad hanc curam excitare uoluerit, qui obuiam eant irruenti rebus humanis miserabili perturbationi, auctæ et confirmatæ diuturno dißidio & quasi seceßione quadam membrorum atq; partiũ Reipublicæ. Nam uitijs iam & multis deformitatibus quorundã ordinũ detectis atque cognitis, quàm grauis in rerum communium ueluti corpore ruina facta sit, uidemus. Itaq; iam, cum nusquam non aliquid corruptionis & mali reperire liceat, nulla tamen pars morbi dolorem sentit, id quod deterrimũ & letale esse in ægrotationibus medici tradunt. Accedit huc incredibilis diffidẽtia inter omnes publice ac priuatim,

aperta inuidia, simultates occultæ, odia capitalia, ut horũ temporum nequaq̃ bella species sit, ac illa potius multiplici calamitate & miseria fœta atq; grauida esse uideantur. Quē quidē partũ debemus orare, qd .n. nos aliud possumus? Vt procul à nobis flectat, Non fortuna, ut ille ait, sed benignitas diuina gubernans. Qui autem uel autores fuerint, ut omnino existerent, uel non obstiterint, cum liceret, uel promouerint ut accelerarentur, ea quæ impendent, uel etiam si qui tanquã in metu & anxietate patriæ riserint atq; exultarint, quid aliud q̃ pestes & exitia atq; interitus rerum humanarum nominandi uidentur? Contra uero si ita fas est loqui, quasi Dij quidam in terris habendi sunt, qui primum auerterint, si non omnia at partem illorum, deinde etiam qui incitatis sese opposuerint, ut morari possent, postremo & ij laudandi, qui & ab omni culpa, si nullo pacto tristicia euentuũ uel repelli uel saltem differri poterit, ipsi abfuerint, & patriæ casum deflere lugereq; saltem uoluerint. Sed quicquid futurum est, permittamus Deo, eidemq; cõmittamus Rerumpublicarum & uniuscuiusque nostram salutem. Tuum autem hunc conatum, cõtra imminentia aduersa & ad stabiliendã tranquillitatē publicã, noli putare esse contemnendũ aut leuem. Nam si multi hoc agerent, ut multi docti atque eruditi redderentur, magnopere scilicet sperandum uideretur, fore ut quicquid metuitur, aut propulsaretur penitus, aut leuißime abiret. Nihil .n. periculi est otio et trãquil

litati à ſtudijs humanitatis & cultu bonarũ artium, ſed à ferocia & dementia atq; furore imperitorũ & barbarorũ. Nos aũt etiam ipſi qualicunq; hac opella noſtra illud propoſitum tuũ adiuuiſſe cõfidimus, cũ diſcentibus uel tuo inſtituto, uel quorumq; curatione pueris, commodũ & perutilem libellum impertiuimus. De quo paulo glorioſius loqui, deq; certo iudicio ipſe noſtra cõmendare nõ uererer, ſi maior fiducia eſſet mea, bene et præclare ſucceßiſſe id, in quo diligenter quidem & aßiduo ſtuduimus & elaborauimus. Sed qualecunque ſit quod nos præſtitimus, uoluntas certe non mala neq; praua nõ poterit improbrari, qua oſtendere uoluimus, cuiuſmodi ſcripta à teneris manibus tractari & puerilibus mentibus comprehendi deberent. Neq;.n. ab hac ætate remouenda modo ſunt omnia, quacunq; nota turpitudinis infamia, ſed ſuſpicioſa etiã. Sermo aũt, ſi fieri poßit, illorũ erit optimus & purißimus, cumq; uerbis tum figuris proprius: Sin deficient in hoc ingenia & dexteritas externorũ & aliena lingua utentium, at diligentia ſtudij & induſtriæ conſpiciatur atq; appareat. De quo equidẽ ſpem habeo non malã. Te aũt, uenerabilis pater, oro, ut hunc libellũ æquo animo admittere et cõplecti uelis, ut me ſæpe gratißimũ, quantum intelligere potui, hoſpitẽ accepiſti, & ſumma humanitate atq; liberalitate tractauiſti, tibiq; perſuadeas, me tuæ famæ atq; noĩs, cũ uirtutis tũ meritorũ erga me tuorum cauſa, eſſe ſtudioſißimum. Bene Vale. Tubingæ, Id. Sextilis. Anno partus ſalutiferi M. D. XXXVIII.

FABVLARVM INDEX.

Asinus

Indicis fabularum finis.

FINIS CATALOGI Capitũ & locorum præcipuorum.

ERRATA SIC CORRIGENTVR.

Fol.10.uer.ultimo lege,inferam me. Fol.14. d. uer.6.lege. At domum reuersus. fol.15.uer.penult.lege,quanq; illi luc. fol. 22.uer.8.lege,in Græcia perre. fol.25.d.le. ad marginem non εὐπρέπει sed θαλ-λία. Ibi enim memoratur quod dicitur eo in loco. fol.26.uer.3.lege,rectißime. fol. 29. Cuculus exemplũ,uel si uidetur,Exemplum cuculus. Eod. u. ulti.lege,Exigua me condo domo. fol.34.uer.8.lege,crater medius discesßisset. fol.37.d.u.6.lege,Quasi nunc meæ sunt uobis. fol.43.d.uer.2.lege,Quid tu censen stulta,inquit,cœlo. fol.49.uer.3.pro aspicit malo legi,uidet. fol.57.uer.penult.lege, Docet fab. fol.64.uer.14.lege,accedet. Eod.d.uer.6. lege,intellecto. fol.71.u.à fine 6.le. conduxit ille mul. fol. 76.uer.3.lege,totum diem astitit operiens.fol.84.u. 5.le.quam illos.fol.95.u.2.le.Hoc ipsa ligur.fol.97.d. uer.2.le.& ad irã & mnd. fol.101.uer.17.lege,die natali suo. fol.103.d.uer.4.le. Eam uulp. fol.105. u.4.le. conquereretur insuper. fol. 107.d.uer.5.le. neq; haud uerisimile hunc. fol.112.d.uer.2.lege, imitari uelle. fol.113.uer.10.à fine lege,grosßis esset grauis. fol.117.d.uer.12. le. de matures. fol.138.uer.1. le.Quam Plut. fol.142.d.uer.11.le.εἰδέιη. fol.143. d.u.primo lege, perennes aquarum policentur. fol. 150.uer.1.lege,intelligens. fol.166.u.15.lege,tulisse illam. fol.168.d.uer.4.lege,Galenus ait. fol.175.d. u.à fine 7.lege,possent. fol.176.u.11. le.detritiores.

DE VITA ET MORIBUS FORTUNAQUE & interitu Aesopi.

AESOPUM FABELlarum illum mirificum artificem, in Phrygiæ, eius quæ magna dicitur, urbe Ammorio, natum esse inuenio. Neq; tamen desunt, qui Thracem Mesembrianum fuisse perhibeant. Neque item alij qui Samium. Sanè constat, hunc uixisse potiente rerum in Lydia Crœso, & seruitutem seruiisse Xantho cuipiam Samio. Quibus etiam temporibus multi sapientissimi uiri floruerunt, è quibus potissimum septem à posteritate nominatim celebratos legimus.

Ea tempestate, ingenij bonitas & sapientiæ usus, non de exquisita uerborum compositione, & orationis cura æstimabatur, sed potius de dictorum grauitate & significantia, quibus præcipua utilitas inesset, quæque doctrinam complecterentur qua homines meliores fierent. Quod satis liquet ex illorũ, quos dixi, sapientum dictis, quæ ipsorũ propria fuisse tra-

duntur. Veluti quo Solonem usum ferunt, spectandum semper esse diuturnæ uitæ terminum. Bias uero animaduersa rerum humanarum prauitate, queri solebat, maiorem esse ubique improborum numerum. Thales spondentibus pro alijs præsto noxam esse aiebat. At Pittacus pulcherrimam rem modum cõmendans, habebat crebro in ore, ne quid nimis, ut noster Terẽtius dixit: uel ut alios inuenio annotasse, obserua tempus. Periander monebat frenandam esse iram, uel ut alijs uideo placuisse, studio & exercitio nihil non obtineri. Lacedæmonius Chilo iubebat nosse se. Cleobulus affirmabat mediocritatem esse omnium rerum primam. Quia uero hæc breuitatis cuiusdam disertæ, & ut ita dicam copiosæ laudem habent, quam nostræ interpretationes tenere non possunt, atq; haud scio an linguæ latinæ natura ab hac sit alienior, ideo illa ipsa, quæ ἀποφθέγματα uocãtur, dicta rotunda & illustria, Græce hoc est sua uoce exponemus. Solonis igitur est: τέλος ὁρᾷν μακροῦ βίου. Biantis: πλεῖους κακοί. Thaletis: ἐγγύα πάρα δ' ἄτη. Pittaci: μηδὲν ἄγαν. uel, καιρὸν φυλάσσου. Periãdri: ὀργῆς κρατεῖν. uel, μελέτη τὸ πᾶν. Chilonis: γνῶθι σαυτόν. Cleobuli: ἄριστον τὸ μέτριον. uel, μέτρον ἄριστον. Atque horum dictorum aliquot ea reuerentia ab antiquitate isque honor habitus fuit, ut pro foribus Apollinis Delphici, tanquam non humanæ sed diuinæ uoces, scriberentur. Sed nunc ad institutam

tam de Aesopo historiam reuertamur. Eum Herodotus seruum fuisse Iadmonis Samij, qui eodem tempore ancillam habuerit Rhodopin, hoc argumento colligit: Cum enim, inquit, Delphicum oraculum iußisset Aesopo pœnas pendi, nemo inuentus est, qui has illius nomine exigere uellet, præter unum Samium ciuem, nepotem Iadmonis, auo cognominem. Sanè & utriq; horum seruire Aesopus, & ueritas priscæ rei perturbari potuit. Verum cum proposuerim de uita & moribus Aesopi narrationem texere, conquirens ea quæ à ueteribus super his annotata essent, sequar id quod est maxime receptum, ueniisse in Samo Aesopum Xantho Philosopho, qui tandem inuitus libertate illum donauerit, permotus ac potius coactus flagitatione & clamore populi Samij.

ἐυτέρπη.

Aesopum igitur conditione seruum fuisse compeerio, & corpore ualde deformi ac fœdo, colore atro, unde & nomē illi inditum uidetur. Nam Aesopus, & qui propter nigredinem & quasi fuliginem oris Aethiops dicitur, idem significant. Præterea acuto capite, collo breuißimo, labijs dependentibus, denique ea turpitudine, quæ humanæ figuræ maxima depingi posset. Cōtra uero, nemo unquàm sensuum subtilitate & ingenij acrimonia maiore præditus fuisse perhibetur. Itaque corporis tam indigesta moles mentis speciosißimæ sedes fuit. Quod quidem ipsum, etsi raro, non tamen nunquam animaduersum est, docuitq;

mortales, non esse de externa rerũ specie summam bonitatis æstimandam. Sanè uerum est, ferè animi generositatem & decus sese proferre & explicare solere, inque corporis uenustate elucescere. Quod & ipsum sapientißimus Homerus sensit, cum sic furiosum Thersiten delineauit, ut in imagine hominis improbitas & malicia perspiciatur. Ita enim inquit:

Ilia. β.

Multorum uir erat uerborum, quæ tamen ille
Ordine non ullo aut decore eructata uomebat,
In Reges celeri iaciens conuicia lingua,
Scurrili captans popularem uoce fauorem.
Hic deformi omnes superabat corpore Graios,
Qui pede calcarunt hostili Troia rura:
Distortis oculis, talo uitiatus in uno
Pectore gibbosis humeris coeuntibus arcto,
Collis erat capitis coma quem male rara tegebat.

Quid dici poterat tetrius? At Principibus & Ducibus Græcorum quantam dignitatem corporis & maiestatem oris accomodat. Proinde laudatur aliqua in Tragœdia pronunciatus uersiculus:

Euripidis uersus: πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος.

Primum ipsa digna species imperio fuit.

Cæterum ut diximus, interdum hoc à natura non fuisse obseruatum intellectũ est: Neque pauci magni & clari uiri oris & membrorum elegantia caruisse traduntur, ueluti Philopœmen Imperator Achæorum, qui eo nomine irrisus à Flaminio fertur. Idemque cum aliquando ab hospitis uxore appellatus pro Imperatoris

peratoris ministro, rogatusque esset ut sese in apparandis rebus necessarijs adiutaret, arrepta securi ligna findere cœpit. Superueniente autẽ hospite et pudore ac dolore confuso, iussit illum bono esse animo Philopœmen, se pro oris deformitate toto corpore pœnas luere. Similiter Socrates aspectu minime amabili & digno animi sui præstantia scribitur fuisse. Itemque diu post Epictetus Philosophus, quod ipsum Epigramma etiam testatur:

Seruus Epictetus, uitiato corpore fœdus
 Alter inops Irus charus eram superis.

Idque ab Homero quoque his uersibus confirmatur: οδυσ. θ.

Di bona non uni dant omnia, formã, animumque
Verborumq; sonum placidum & sapientia dicta.
Namq; aliquis facie est pulchro neq; præditus ore
At formam Deus exornat sermone uenusto,
Totaq; in hunc oculos intendit concio, quando
Sana uerecundo profert è pectore dicta,
Demulcens animos, populiq; per agmina regnãs.
Illum incedentem ceu Numinis ora tuentur.
Contra est qui specie Diuis non cedit. At illi
Gratia sermonis concessa est nulla diserti.

Quod quidem ipsum planè huic de Aesopo historiæ cõuenit. Vtrum uero ille et balbutierit aliquando, et tantũ nõ mutus, & diuino beneficio orationis promptitudinem consecutus fuerit, de eo ut quisq; uolet existimet. Ego cur uerum esse credere debeam, nõ ui-

deo. Quare quæ de hoc traduntur prætermittam, & quomodo in Samum peruenerit, quibusq; factis ac dictis adhuc seruus famæ celebritatem, et postmodo libertus populi Samij laudem & gloriã promeruerit, consequenter exponã. Forte accidit, ut Aesopus cum alijs aliquot mancipijs Ephesum ad mercatum mittendus esset. Cum autem, quæ illuc deferri dominus iusserat, serui inter se partirētur, & se quisque oneri suo ferundo, ita ut fit, accingeret, uehementer Aesopus orauit, ut sibi et nō ualido & nouicio homini parcere, & aliquid cui portando sufficeret, imponere uellent: Quem intuiti omnes, et fortasse miserati quoque, fecere potestatem illi, deligeret quod ipse minime graue futurum sibi crederet. Tum ille omnia diligenter oculis perlustrans & manibus tentans, ubi uidit in medio collocatã sportam ingentem cũ panibus, quãmque alij duo ferre deberēt, petijt eam sibi relinqui. Quo facile impetrato, cũ omnium risu, qui quidem illum desipere dictitarent, ultro deposcentem quod grauissimum esset, cum ante laborem tantopere fuisset deprecatus, sic tum iter ingressi sunt. Iam diei dimidium abierat, & acquiescentibus omnibus, iubetur Aesopus meridiantibus cibum distribuere. Quo facto iam in uia ponderis una parte semiuacua in corbe minus gestabat. Itaq; & multo quàm prius ambulabat expeditius. Postero uero die, cum quod reliquũ fuerat cibi, similiter esurientibus impendisset, ipse

ipse inanem corbem assumens, longo post se alios interuallo relinquebat. Ita demũ intellexere, & sese immerito illum derisisse, et illum certa spe diuturnioris cõmoditatis, maiorem sed breuem molestiam perferre uoluisse. Cum autem mercatus iam abiuisset, alijs rebus satis bene distractis, mansere reliqui duo pueri mercatori, qui Ephesi emptorem reperire nullum potuerant. Horum unus carminum, alter dicendi peritus debebat esse, cumque illis Aesopum unà trahebat: Itaq; statuit in Samum traijcere, quo ubi uentũ fuit, in forum rerum uenalium mancipia pro sua utrunque professione exornatum constituit, interque hæc, quod multi tum reprehenderunt, medium Aesopum: Sed mercator astute uoluerat formosos per se pueros, hac contrarietate turpitudinis speciosiores reddere. His ita ordinatis, aduenere cum alij Samij, tum cuius in ea insula celebre nomẽ ob sapientiæ studium erat Xanthus, eum aliquot discipuli sui comitabantur. Qui pulchritudine puerorum allectus accessit propius, & cantorẽ cœpit percontari, quid profiteretur. Cui ille, facere quodcũq; ei collibuisset. Quo dicto, immoderate Aesopus risit. Tũ Xanthus & alterum de professione ipsius interrogans, similem responsionem audiuit. At Aesopus quàm ante aliquanto effusius risit. Discipuli qui illud animaduerterant, misere qui causam cachinnorum sciscitarentur, quos Aesopus cum conuicijs repulit, expectans dum à ma-

gistro super ea re compellaretur. Xantho autem lici tante, cum puerorum unus denarijs ter centum, alter ducentis indicaretur, deterritus ille precij magnitudine retro abijt tanquã discessurus. At discipuli cœpere orare illum, ne prius abscederet, quàm deformẽ etiam istum compellasset. Xanthus magis ioci et risus gratia, quàm quòd tanti illum putaret, morem his gessit. Et ita ut ante fecerat, Aesopum interrogauit quam artem factitaret? Cui ille respondit, prorsus nullam. Cumq; instaret Xanthus, & causam sciscitaretur: Quia enim, inquit Aesopus, isti sodales mei, facturos se omnia professi, non reliquere alijs quid facere possent. Tum animaduertere discipuli, hãc paulo ante risus illi causam fuisse, & Xanthus nõ parum festiuitate hominis delectatus: Quid, inquit, si te forte emero, bonus esse uoles? Respondit Aesopus, etiam si non emeris. Tum Xanthus, cõmissurus ne es ut aufugere tentes? Tũ Aesopus: Vidisti tu unquàm auiculam, inquit, quæ, forte nacta rimulã per quam è cauea exire posset, cõsuleret dominum de fuga? His auditis comprobauit quidem ingenij illius acrimoniam et promptitudinem Xanthus, sed corporis deformitatem dixit uix laturam hominum consuetudinem. Ibi Aesopus nonnihil cõmotus: Philosophe, inquit, mentem intuere. Non enim cum uinum tibi placuit, dolij maculis aut lituris offendêre. Xanthus iam non festiuitatem huius, sed sapientiam admiratus, emere statuit

tuit, & precium sciscitatus, hunc sibi placere dixit. Tum Mercator: Quid, inquit, sterquilinio isto tibi empto opus est, utrum uis horũ adolescentẽ mercare, & hunc quasi cumulum adijciam, ut accedat mercimonio hoc portentum uice auctarij. Xanthus respondit istum sibi placere: Proinde si uenundare cupiat, ne moretur indicare. Quid igitur? inquit Mercator: Si hoc certum tibi est, numera sanè sestertios quadraginta. Xanthus precio persoluto Aesopũ se sequi iussit. Cum'que peruenisset cum mancipio domum, non ignarus morum ingenii'que uxoris suæ, facere uoluit ut illius criminationes anteuorteret, néue de improuiso illi tam deformem faciem ante oculos adduceret. Itaq; abblandiens illi memorare cœpit tandem emisse se, quod diu rogatus esset, seruulũ, quo uti cum uellet posset. Cui illa, sanè bene abs te factum est, cum erga me tam munificum te præbuisti: Sed quanti inquit mercatus es? Nõ magni, inquit ille. Quin igitur, inquit illa, produci in cõspectũ iubes? Tũ ille: Adhuc de itinere fœdiusculus apparet, sed accersat aliquis, inquit, nouitiũ seruum. At illa, ut res erat, circumueniri se uerbis & tegi mercimonii turpitudinem rata: Profecto, inquit, monstri aliquid affers, nã ualde mirandũ sit si tu tantæ curæ me tibi esse patiare, ut acceptis seruiciis mihi gratificere. Cui Xanthus: Vxor, inquit, quod mihi probatur, æquũ est nõ displicere tibi, si mulierem uis te perhiberi probam. Inter hos sermo

ues prope accesserat Aesopus, quem cōtuita mulier, auersum ab illo in uirum plenũ iræ & indignationis uultũ cōtorquens: Hæc, inquit, sunt odii erga me tui & cōtemptus manifesta indicia: neque enim uspiam gentium unquàm tetriorem humana specie beluam extitisse credo. Quid tu, inquit Xanthus, uerbero, du dum ita loquax nũc tam obstinate taces, ac nō potius aliquo bello dicto placas heram? Tum Aesopus paulisper cũctatus, græcum uersiculum pronunciauit, in quo tres pestes rerum humanarum dicuntur esse, mare, flamma, mulier. Quo audito illa quasi parũ ante irata fuisset, ita accẽsa furere: Ipse etiã Xanthus præ se aliquam animi ob dictum cõmotionem ferre. Quare Aesopus, ne contumeliose locutus putaretur, ita quod dixerat corrigere, ut de malis interpretaretur, et uersus proferret Euripideos, quorum hæc sentencia esset:

θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνὴ κακὰ τρία.

Insana rabies est undabundi freti
Vis fluctuumque noxia, formidabilis
Flammæ furor, metuenda res est inopia,
Suntque horribilia per terras plurima alia:
Sed nihil ita horribile est uti mulier mala.

Proinde mea, inquit, hera caue è potestate exeas, ac potius effice uirtute, ut inter bonas & laudatas fœminas numereris. Quo audito cum pudor illam ad moderationem quandam redigeret, intuens Aesopum profiteri cœpit, de illius uerbis cognoscere, neutiquã

homini

homini mentem ingeniumque deesse, seque illum non respuere. Ita ille seruitutẽ Sami Philosopho, quem sæpe nominauimus, seruiebat, cum illi esset à mandatis & pedibus & nunciis & aduorsationibus, postremo etiã, ut historia fingit Atriensis, coquus, obsonator, & unus obiret omnia seruorum munia.

Accidit autem aliquãdo, ut prodeambulaturus extra urbem ad mercatum olerũ Xanthus sequi se Aesopum iuberet, cumque olitor habitum Philosophi conspexisset, magnopere illũ orare cœpit, ut certam dubitationem qua ualde agitaretur sibi eximeret. Se enim non satis mirari neq; decernere posse qui fieret, ut quæ herbæ sua sponte è terra nascerentur, tam facilia & ingentia incrementa facerent, cum quæ magno studio & labore insertæ aut satæ essent, sæpenumero ne pullularent quidem neque erumperẽt, sed in ipso ortu intermorerentur, aut si maxime adoleuissent, tamen nullo modo aliarũ progressus assequerentur. Xanthus cum nõ inueniret, quomodo quæstionẽ olitoris explicaret, ita diuinitus fieri respõdit. Quo dicto in claros cachinnos erumpit Aesopus, ita ut intelligeret Xanthus se irrideri. Ac cõmotus, quid rides inquit mastigia? Cui paululũ subducto Aesopus, magistrum ait tuum derideo, à quo huiusmodi es responsiones edoctus. Quis enim nescit, omnia quæ quidem in hoc mundo fiunt ea fieri diuinitus, sed horum exquisitas causas philosophia in medium profert ho-

minibus. Nunc igitur me producito, simul ut quæ olitor requirit cognoscat, & non poßit te ut indoctum uulgo criminari. Xanthus ad olitorem respiciens: Si inquit aues harum rerum exactiorem causam noscere, licet è puero meo scisciteris: nam ego præ aliis magnis consyderationibus huiusmodi nugis uacare nequeo. Me miserum, inquit olitor, si iste literatus est, quibus studiis me in ætate occupaui? Sed heus tu, quid causæ horum dices quod meam dubitationẽ dissoluat? Cui Aesopus: Nũquam compertum est, respondit, nouercam ea sedulitate fouere priuignos, qua matrem liberos complecti uidemus. Terram autem certũ est esse sponte nascentium quasi parentem, insitorũ autẽ nouercam. Quare illa ut mater alit ac uegetat, hæc ut nouerca multo segnius curat, ac potius quòd ab his auertere ad illa potest, id studiose facit. Tum olitor: Profecto magna me liberasti dubitatione, inquit: Ob quod, ut gratũ esse me intelligas, quoties uolueris hinc quantũ lubebit olerũ sumas licebit. Hoc loco sciẽs prætereo, quæ à Planude recensentur, nempe illas nimiũ nihili fabellas de lenticula et balneo, itemq; de pedibus suillis, & beneuola, aliquot etiam triuiales in conuiuio iocationes, quòd non scite hæc conficta esse uideantur. Neq; enim magnopere est exquirendum, quid huiusmodi in narrationibus omnino uerum, sed quid aptũ & facetũ, & ad utilitatem etiam aliquam audientiũ compositũ sit. Nũc igitur deinceps duas fa

bellas

bellas memorabo, unam de reuocatione heræ, quæ à uiro discesserat, confictam secundum Græcam histo=riam, quā Pausanias exponit in Bœotiæ descriptio=ne, alteram de emptione linguarum, desumptam ex Biantis facto, quod Plutarchus recenset in cōuiuio se ptem sapientū. Erat Xanthi uxor nobilis, et quæ mul tum dotis uiro attulerat, qua freta & generis factio=ne superbiens, magis ipsa uiro moderabatur, quàm il lius imperio subijciebatur. Quare & procaciter fa=cere multa, et sumptuosa esse, et offendi facile, ut est istarum mulierum mos, & uiro responsare, et iurga ri, deniq; si quando esset cōmotior minari discessionē consueuerat. Accidit igitur, ut tot cōtumeliarum im patiens Xanthus, aliquādo acciperet eam haberetq; duriuscule, sperās sua seueritate illius petulantiam fractum iri: sed quod ipse profuturum sperauerat, in damnū cōuertit. Obiurgata .n. acrius uxor, quod sæ=pe in leuioribus dissidiis minata fuerat, fecit ut à uiro discederet. Xanthus quāuis improbā fœminā uxorē amabat, et illius criminatiōes metuebat, ueniebatq; a deo de dote in periculū. Mittere igitur quotidie qui ac cerserent, blandiriq; per interpretes illi: uerum ubi eam nō moueri intelligit, ualde grauiter casum illum ferre cœpit. Quo animaduerso Aesopus, ratione de mulieris reuocatione inita, ad herum adit, iubet bono esse animo, effecturum se ut ultro redeat hera. Et pe=cunia accepta ad forum abit, dictitans se quærere ne

nales res necessarias nuptiis, de quibus nõ in macello solum percontabatur, sed ad ædes etiam, cũ alias tum ubi heræ parentes habitabant, dißimulans sibi notas esse, accedẽs, petebat mercatũ auicularum pisciũ & aliarum cupediarũ. Erat Aesopus non solũ ea in domo familiæ sed ferè in tota urbe notus omnibus. Et quia seruire eũ marito herilis filiæ sciebãt, sciscitari diligentius, cui rei obsonaret tã laute? Aesopus, pro eo ac consiliũ ceperat, respondit callide: Duxisse uxorem herũ suũ, posteaquã prior discesserit, neq; ullis precibus aut blandicijs retrahi potuerit, et inuitasse multos mortales, quos cupiat opipare pascere in nuptiali cõuiuio, eã ob rem se cõquirere quicqd gulæ aptum adipisci queat, & nulli precio parcere iussum esse. Hoc audito ancillæ, alia aliam præuerti studens, ad herilem filiam cursitant, exponunt quæ ex Aesopo audierant, augentq; dicta, ita ut fieri solet, muliebri garrulitate & peruerso studio exaggerantes rei indignitatẽ. Tum illa, ut impotẽs animi mulier erat, mutata subito mẽte, curriculo ad uirum regreditur, ignarũ horum omniũ: Cui cũ multa & grauia conuicia fecisset, & animũ exonerasset indignatione sua aliquantulũ: Nõ ita, inquit, tibi fœlices erũt Dij Xanthe, ut me uiua alia uxore potiri cõcedatur. Xanthus re cognita mirari calliditatem Aesopi, et reconciliare sibi obsequio iratam uxorem. Atq; ita rebus cõpositis post nõ multos dies, cum studiosos aliquot sapientiæ

tiæ homines inuitasset ad cœnam Xanthus, mittit obsonatum ad forū Aesopū, eiq; imperat, ut emat quod quidem sit optimum & bellißimum. Aesopus nactus occasionem explicādi ingenij sui, ad astutas elusiōes idonei, cogitare secū cœpit, ostensurum se hero quid sit rem mandare imprudenter, et abiens nihil præter linguas bouillas in cibū parauit. Cū iam uocati ad cœnam cōuiuæ accubuissent, mensa posita, iubet afferri dapes Xanthus, ratus instructa omnia esse magnifice. Tum Aesopus assulas linguas singulas binis, ut accubuerant, apponit. Laudātibus conuiuis exordiū ut cōueniens philosophicæ cœnæ, quòd lingua sapientiæ esset interpres, petit Xanthus aliud epularū genus. At Aesopus elixas apportat linguas. Tum ille aliud poscit: At hic frixas, cūq; postularet aliud ille, hic cū iusculo conditas linguas fert, deniq; omnia erāt linguarum fercula. Ibi uehemēter iratus Xanthus, uerbero inquit: Quid sibi uolunt linguæ per omnia? An mandata hæc mea fuere, ac nō potius ut parares quod quidem esset optimum & bellißimum? Cui nihil exterritus Aesopus: Lætor, inquit, accusari me præsentibus tot doctrina & eruditione claris uiris, quos ego iudices facio facti mei & mandatæ rei executionis. Quid enim linguæ bonitati conferendum est? Quæ sola animi optima inuenta in lucem producit, unde, quicquid uspiam in rebus humanis bene est constitutum, extitit & conseruatur. Et quid opus est multis

uerbis audiente hoc cœtu? Aut cui ignota est hæc Hesiodi sentencia? Qua etiam tacentis linguæ thesaurus optimus esse dicitur, cum inquit:

Non alia est melior res quam custodia linguæ,
Gratia quam decorat moderatæ summa loquelæ.

Quid faceret Xanthus, maxime cum uideret conuiuas Aesopo assentiri. Ergo, inquit, in crastinũ uoco uos denuo. Nã cupio uobis aliquid escæ dare præter linguas. Tu uero ostentator sapientiæ, abi & in crastinam cœnam para, quod quidem erit peßimũ & teterrimũ. Postero die redeunt conuiuæ, et Aesopus ita ut eius diei pridie epulas uniuersas linguis instruit. Tum Xanthus. Scelus, inquit, iamne linguæ peßimæ factæ sunt & teterrimæ, quæ heri tibi erant optimæ & bellißimæ. Cui Aesopus. Here, respondit, planũ facere poßim, omnia quæ in hominum uita male & scelerate fiunt, cædes, proditiões, iniustam uim, fraudes nefarias, & quicquid est malorum facinorum, id totum strui linguæ ministerio, cum mala prius & consilia ineantur et sermone cõmunicentur, quàm ad factum accedatur. Quid autem ego aliud debeo sentire, quàm quod consensus multorum seculorum prouerbio extulit.

γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; πόλιν ὀρθώσουσα καὶ πόλιν ἀναστρέψουσα.

Lingua quonã pergis? urbem ut cõdam & urbem ut eruam.

Ciebant hæc bilem Xantho, & quia arbitrabatur illudere sibi Aesopum, ingentem indignatiõem aduersus

illum

illum animo concepit. Ibi unus è cõuiuis: Hic, inquit, ad insaniam aliquem facile adegerit. Quo dicto cum sentiret Aesopus Xanthum cõtra se instigari: Oportet tibi, inquit, à rebus tuis profundum esse ocium, qui alienas cures, herumq; irrites, inque seruum extimules. At Xanthus, arrepto per occasionem dicto, quærebat enim causam, quam suæ iræ prætexeret, si affecißet uerberibus Aesopum: Quia tibi, inquit, hic uir doctißimus curiosus est, tu nisi qui nõ sit adduxeris, uapulabis. Postero die Aesopus per urbẽ cogitabundus diu incedens quærebat, quem simplicem & minime curiosum probare posset hero suo, cum uidet rusticum hominem negligenter cultum ac curatum forte in solo loco assedisse: Eum igitur de habitu corporis ratus esse neutiquam curiosum, familiariter appellat, & uerbis heri sui inuitat ad cœnam. Rusticus diuinitus occasionem sibi offerri existimans, ut sine suo dispendio bene esset, statim promisit, nihil etiam percontatus, quid hominis herus foret, ac iam ne, inquit, imus? Cui Aesopus, maxime, de sermone etiam maiorem in spem adductus, sese compotem uoti effectum, planeq; gratulans sibi inuentũ esse quem quæsiisset, sequere, inquit. Cumque in cœnaculum peruenissent, ubi lectuli strati essent, in proximũ rusticus, ita ut erat luto et puluere fœdus, incubuit. Quem ad cœnam ueniens Xanthus cõspicatus, rogat Aesopũ,

quid hospitis sit. Cui Aesopus respondit: Esse incuriosum, quem iussus fuerit adducere. Recte inquit curasti, et admoto ore ad aurem mulieri, prædicit illi, habiturum se causam uerberandi Aesopum, quam diu uestigarit, modo ipsa se morigeram in omnibus quæ iussa fuerit præbeat. Ac mox clara uoce: Mulier, inquit, aquam inferto, & pedes hospitis lauato. Illa nihil morata attulit aquam infusam in peluim, & procumbens ad lectulum, in quem rusticus sese instrauerat, petijt ab illo ut pedes porrigeret. Xanthus nullo modo putabat laturum hoc rusticum, & prorsus recusaturum seruicium dominæ: At ille secum: Sanè munus tale debuit ancillæ delegari, sed quid in sua quisque domo instituat, non est meum reprehendere, & protensis pedibus: Domina, inquit, licet detractis peronibus iã laues. Iam erat fames mitigata discumbentibus, petit igitur poculum Xanthus, & allatum rustico dat in manus, iubet'que bibere, sperans principium honoris gratia ad se remissurũ, quod exquisitum uideri posset, & suppeditare uerberandi Aesopi causam. At rusticus decere facere cogitans, quod mandaret is, qui cœnam daret, acceptum poculum Xantho uacuum reddidit. Xanthus omnino cupiens Aesopum refellere, & efficere, ut aliquid eorum, quæ faceret, hospes curaret, ut uidet forte illum ualde auide mandentem certum cibum, reprehendere eum

cibum

cibum cœpit, ac dicere, insulsum esse, uocatumque cocum iubere loris ibi ante mensam conscindi. Neque dubitabat, quin rusticus defensurus esset cocum, sed ille tacebat, quòd sua nihil interesse arbitraretur, quid herus in seruum statueret. Ad ultimum cũ placentæ appositæ fuissent, illisque se ingurgitaret rusticus, quippe cui domi uxor non consueuisset torrere, animaduersa ea re Xanthus, iubet accersi cocum, ac scelus, inquit, ita ne facere te oportet, ut cibos uniuersos corrumpas? Quid enim insipidum magis placentis istis fieri potuit, quibus apparet neque mel neque cõdimenta exotica te admiscuisse? Cocus à se culpam repellens: Licet, inquit, here irascaris mihi, si placentæ sunt crudæ aut adustæ, cæterum si cõdimenta absunt, ego sum extra culpam, teque par est uxori tuæ succensere, quæ quicquid dedit id omne mihi in placentas absumptum est. Tum Xanthus: Vxoris igitur meæ peccatum est, ut audio, at ego deos testor, nõ leuius illam me castigaturum, quàm ancillam ære meo emptam. Ac conuersus ad mulierem: Vestes, inquit, hic pone. Sperabat enim hoc saltem non passurum rusticum, & tam indignam iniuriam ab innocente muliere depulsurum, facturumq; ut irati hospitis sæuiciam uerbis minueret. Verum ille apud se: Aiũt, inquit, uicini mei, se non cõsueuisse restinguere flammam, qua ipsi non adurantur: Neq; ego igitur inferam me

alienis negocijs, & Xanthũ prehendens manu: Quæso, inquit, si ita uidetur, paulisper mane, dum & meam uxorem adducam, ne ista sola uapulet, sed ambæ potius & quidem alternis plagis. Xanthus etsi ferebat ægre, simplicitatem hospitis omnes occasiones uerberandi Aesopum præcidisse, tamen & res ridicula illi uisa, & ipse coactus fuit fateri, adduxisse Aesopum hominem neutiquã curiosum. Paucos post dies èrat in foro Xantho negociũ, mittit igitur Aesopum exploratum, an magna esset hominũ turba apud forum: Quem cum in uia obuiam habuisset prætor Samiorum, interrogauit, quò abiret? Cui Aesopus respondit: nescire se quò quidem nunc iret. Prætor irriderise existimans, lictoribus imperat, ut illum comprehendant, & in carcerem ducant. Tum Aesopus: Censen, inquit, cum domo exirem, credidisse, me ad carcerem tendere? Prætor delectatus responso, iußit hominem dimitti. Ita ille institutum iter ad forũ perfecit. Ibi cũ innumerabilem multitudinem hominum conspiceret, forte uidet unum in ius alterum rapere, qui pecuniam debitam non uellet soluere. Qui debebat, prætendebat inopiam suam, daturum tamen operam se aiebat, ut dimidium alicunde corraderet. Cui creditor: dimidium? sanè bene, inquit, tantum dato, & res esto soluta. Nam præstat dimidium retinere, quàm totum amittere. Habebat .n. pro amisso, qcquid ad iudicationes deuolutum esset. Aesopus cum hæc,

ita

ita ut diximus, fieri uidisset, regressus domum nunciat hero, uix unum hominem in foro conspici. Xanthus re non intellecta, & miratus qui fieret, domoq; egressus serius, ubi ad forum uenit, conspecta tanta multitudine: Scelus, istine, inquit, interea dum cessamus conuenere? Aesopus rem illi omnē exposuit, & turbam quidem esse ingentem cōfessus est, sed in tanta turba se non plus uno illo homine, quem memorasset, cognouisse. Videri potest hoc effictum de facto Diogenis, quem tradūt aliquando Athenis in arcem conscendisse, & ingenti uoce citasse populū. Ad quod concurrentibus undiq; plurimis, & intentis præconio, quod facturus ille uideretur: Ego, inquit, homines citaui, non scelera, quod græci dicunt καθάρματα. Post hæc, nō breui sanè tempore, inuitatus ad cōuiuium Xanthus, cum ibi adessent & alij professores disciplinarum & sapientiæ, alterq; alterum poculis græco ritu inuitaret, quod προπίνειν illi dicunt, fiebat Xanthus hilaris, quòd iam plusculū bibisset. Tum Aesopus cernens in ebrietatem procliuem ferri herū, ut post illum astabat: Here, inquit, Bacchū primum aiunt exhilarare homines, deinde ebrios, postremo insanos reddere. Xanthus offensus monitione: Abi, inquit, & liberis tuis reserua hæc præcepta sapientiæ. Hoc autem dictum Anacharsidi Scythæ ascribunt, quem Laertius tradit conspicatum in Græcia uites et uuas, dixisse, singulas uites triplices uuas ferre: Vnas

læticiæ, alteras temulentiæ, tercias immanitatis. Quod postea dictum aliqui dilatarunt. Sic igitur loquitur quadam in græca fabula Bacchus:

Tres tantum ego ſanis crateras miſceo,
Vnum ualetudinis, & hunc primum ebibunt.
Secundum amoris: At ſoporis tercium.
Quo qui ſapere ſolent eunt hauſto domum.
Nam quartus haud eſt amplius crater meus,
Sed contumeliæ, uelut huic proximus
Clamoris. Hunc ſequitur commeſſandi furor,
Ita ſeptimus habet uulnera, octauus forum,
Nonusq; ſtomachum. At decimus eſt inſaniæ,
Qui iam pedibus inſiſtere amplius haud ſinit.
Nam plurimum uini inditum in uas paruulum
Sternit ſine omni quem replet negocio.

Atq; ita procedente potu, unus ex conuiuis cernens Xanthum ebrietate obrutum, uarijs quæſtionibus agitare cœpit, quibus ille ut quidque in buccam uenerat reſpondendo euomebat. Quare ille alter arrepto tempore: Xanthe, inquit, Memini me legere, arte fieri poſſe, ut ab uno homine totum mare ebibatur, quod ego nunquam credidi, & ex te ſcire ſtudeo, an uerum eſſe exiſtimes. Tum Xanthus, parum etiam intelligens quid ebalbutiret: Maxime, inquit. Atque ipſe adeo facere poßim, neque uerear uolenti pignus

dare

dare domum meam ponere. Placuit hoc isti alteri, & æstimari domum petijt, & re confecta uterque annulum dedit, quo obligatio firmaretur. Atque ita tum, nam erat multum noctis, discessum est. Cum uero iam illuxisset, & Xanthus, qui de lecto surrexerat, manus uellet abluere frigida, annulum, quòd crederet sibi forte delapsum è digito, requirere cœpit. Tum Aesopus: De annulo non habeo, inquit, quod tibi præterea indicem, nisi illum domum tibi tuam quasi per ludum ire ereptum. Xantho dictum admiranti narrat Aesopus, quæ inter pocula præteritæ noctis gesta sint, quorum prorsus ille oblitus fuerat. Quare rem expendens, quæ perfici non posset, angebatur animo, non inueniens quomodo sponsionem euerteret. Inque ea solicitudine, curis, hæsitatione sua ad Aesopum, cuius monita prius despexerat, cogebatur recurrere, petitum opem & consilium. Ergo illum blandißimo sermõe appellans, iubet meminisse, quid sibi beneuolentiæ fideiq; pro seruicio debeat, promittit etiã de sua gratitudine ualde prolixe. Nec difficulter nõ immansuetum hominẽ permouet, ut polliceretur se effecturum, ne sponsiõe facta teneretur. Nã præstari, inquit, quod spopondisti, neutiq̃ posse ipse uides, sed ad obligationẽ dissoluendam, ne ea res tibi detrimento sit, ac gloriã pariat, uiam me esse inuenturum confido. Iã .n. tempus aderit promissa perfici,

at tu caue aliquid mœroris aut tristiciæ præ te feras: Quin ipse etiam ultro littus maris lectulis & pincernis occupa, cumq; multitudo ad spectaculum confluxerit, iube recitari formulam sponsionis, in qua est: Mare epoturum. Ni faciat, domũ suam aut minas centum dare spopondit. Quo facto, posce phialam in omnium cõspectu aqua marina repletam, eámque manu tenens, sic loquere: Quid effecturum me promiserim, quamq; pœnam, ni fecissem, mihi ipse dixerim, audiuistis Samij, egóque ita rem gestã esse fateor, & hoc ago, ut uidetis. Cæterum nemo est uestrũ, quem fugiat, immensa numero & magnitudine flumina omnibus è terræ partibus in mare influere, quibus prohibitis, ubi mare purum relictum mihi fuerit, paratus sum facere, quod facturum me dixi. Nam de fluminibus ebibendis ipsa sponsionis formula, ut audiuistis, nihil mihi imponitur. Quæ cum omnia Xanthus sicut edoctus fuerat peregisset, acclamare illi tota multitudo, & nõ oculis solum ac gestu, sed etiam conuicijs aduersarium petere, iubereque auertere epoturo mare flumina. At is uictum se sapientia Xanthi fassus, petere ut irritus cõtractus esset, pœnam se permissurum arbitrio quorumcunq; Xanthus uoluisset. Ignouit Xanthus sapientiam sibi concedenti, eámque se humanitate uelle accumulare dixit, itaque remittere illi & pœnam & pœnæ arbitrium. Hanc callidam excogitationẽ Plutarchus Bianti attribuit. Aliquanto

to post misit Aesopum Xanthus ad obseruanda auspi cia: Solebant enim ueteres & Græci & Latini ferè res suas auspicato gerere, hoc est, spe concepta de euentu, ex aliqua notatione uolatus, uocisque auium, aut aliarum rerum obseruatione. Iubebat autem circumspicere, nuncubi par cornicũ incubaret, quod si quis dextrum habuisset, portendere boni aliquid aiebat. Aesopus forte conspicatus par cornicum, ut Xanthus uoluerat, propere ad illum renunciat: Qui egressus, ut & ipse contemplaretur, non nisi unam uidet, cum interea altera auolasset. Quare tanquam irrisus ab Aesopo, iubet illum uerberibus dilacerari: Adhucque uestes illo ponente, aduenit qui ad cœnam inuitaret Xanthum. Tum Aesopus: Quæ posthac, inquit, aruspicinæ fides erit, cum mihi, cui ex illius præceptis bonum portendebatur auspicanti, malum detur, huic cui debebatur malum, bonum? Quo dicto Xantho mitigato, effugit tũ quoque Aesopus uerberationes. Non diu post, cum Xanthus ad cœnam uocasset uiros sapientiæ laude celebres, Aesopum iußit præsidentem foribus neminem admittere de populo, & ab illo sodalicio alienum. Ille ad ianuam aßidens, ut quemq; ex ijs qui inuitati fuerant, ita ut fit, festinãtius aduenire cernebat: Quo se modo, inquit, canis infert? Tum ille, qui hoc audierat, ratus se per ignominiam canem increpatum, discedere iratus, neque introire in ædes. Ita elusis penè omnibus, postremo ad

uenit reliquis unus callidior, & ingenio ac moribus festiuioribus. Quem cum Aesopus similiter compellasset, ille: Quomodo nisi pedibus? inquit. Is igitur solus introgressus, cum iam esset diei multum, & conuiuarum præterea nemo ueniret, ualde indignatus Xanthus, postridie cum illis expostulationem acerrimã instituit, derisum se querens. At illi, insanis, inquiunt, uel tu uel nos, & quomodo accepti essent ab ipsius seruo, exponunt. Prope astabat Aesopus, & neque accusatione ista, neque minacibus heri oculis perterritus: Ita enim, inquit, feci, ut tu mandaras, de plebeis & alienis à cœtu sapientum. Tum Xanthus: Verbero, inquit, stulti igitur hi tibi uidentur, quos tu tanquam canes abigere ausus? Minime tanquam canes, Aesopus inquit, sed profecto extra unum illum, qui apud te fuit, sic mediocriter uidentur sapere omnes. Quid ita uero, scelus? inquit. Ita uero, quia interrogati, quomodo se canis inferret, nemo eorum intelligere potuit, præter hunc optimum & doctißimum uirum, qui tecum est cœnatus, qui pedibus mihi respondit. Quid facerent Philosophi? fatebantur rem ita se habere, ut Aesopus dixerat, & se parum tum quidem sapientes fuisse. Post dies sanè non paucos, deambulaturus Xanthus inter monimenta, Aesopum, ut consueuerat, assumit, ac contemplantibus illis inscriptiones, quæ græcis epitaphia dicuntur,

Aesopus

Aesopus animaduertit in saxo incisas literas Græcas, α. β. δ. ο. ε. θ. χ. Quas statim Xantho indicat, & iubet noscere, quid sibi uelint. Ille in omnes partes animum ac cogitationem uersans, ad nullum potuit illarum intellectum peruenire. Tum Aesopus: Ecquid erit præmij, inquit, si thesaurum hic nunc effodero? Xanthus dimidium inuenti auri et libertatem pollicetur. Ibi Aesopus ex eo loco, in quo saxum ijs literis, quas diximus, insigne situm erat, digressus passus quatuor, cũ non multũ terræ eruisset, amphoram plenam aureûm Lydiorum reperit: Qua hero tradita, petit ut fidem suam præstet. Tum Xanthus: Sic demum, inquit, fecero, si tu etiam harum literarum significationem mihi ostenderis, quibus de thesauro certior factus es, quam quidem pluris æstimo, quàm aurum. Aesopus nihil cunctatus, illarum sententiam græce exposuit, quæ talis est: Progreditor passus quatuor, fodito, reperies thesaurum auri. Xanthus cum etiam hoc extudisset, illudens illi: Cum aurum, inquit, scias effodere, nõ est animus amittere te. Tum ille: Atqui here, inquit, nolo te latere, inuentum thesaurum deberi regi Byzantiorum: hunc enim illi tradit sentencia earundem literarum: Redde Regi Dionysio, quem reperisti thesaurum auri. Quo audito Xanthus: dimidium, inquit, auri accipe & tace. Ita, inquit ille, faciam. Quanquam

nō tu quidem mihi aurū hoc tribuis, sed qui illud defo dit. Hæ literæ .n. sublatum thesaurū iubent diuidi. Et possunt quidem, ita ut fecerat Aesopus, ad has omnes sentencias literæ istæ accommodari. Tum Xanthus: Quin imus igitur, inquit, & thesaurū inter nos partimur. At domum reuersus, cum metueret loquacitatem Aesopi, iubet compedes illi inijci: Qui cum comprehenderetur, ingenti uoce exclamare cœpit: Hæccine est philosophica fides? Xanthus motus inuidia dicti, solui illum iubet, &, cōprimendum tibi, inquit, istud tuum uaniloquum os est, si libertatem cupis adipisci. At ego, inquit ille, ne supplicem tibi esse censeas, uelis nolis paucos intra dies liber ero. Atque ita deinceps eas res exponemus, quibus maxime Aesopus laudem est cōsecutus, nimirum iam manumissus, ubi in lucem prodire, & nobilis esse apud reges et potentißimas ciuitates cœpit. Fieri autem uidemus, ut nō pauci ingenio & sapientia summa uulgo aut igno ti aut etiam contempti sint, donec uel ipsi fiducia quadam sui, uel fortunæ beneficio elati, aliquē altiorem gradum conscenderint, ubi famæ claritate quasi illustrari facile poßint. Sunt autem illi gradus ferè, uel ipsum principem aliquem locum tenere ijs in rebus, quas populus admiratur & colit, uel tenentibus charum et acceptum esse, cuiusmodi sunt opes, potentia, regnū: Quæ qui consecuti sunt, ad eos omnium oculi conuertuntur, propterea quòd benefacere multis,

&

& egentibus subuenire, laborantes alleuare posse facile uideantur. Atque hoc loco uenit in mentem diuersitatis ingeniorum & naturæ hominum, quorum alij immodica cupiditate gloriæ et excellentiæ cuiusdam inter alios mortales, honorumq; ambitione accensi, nihil non moliuntur ac tentant, quo ad fastigium maximarum rerũ, quas sibi proposuerunt, peruenire poßint. Quod à quibus fit, quia à uera ratione uirtutis propositum aberrauit, ij gloriosi ac ostentatores & sunt & nominantur, propter peruersum gloriæ studium, uanitatemq́ue ac iactantiam ipsorum. Sunt etiam ferè tales simulatores & mendaces, & impudentes: Cuiusmodi in fabulis Thrasones et Pyrgopolinices depinguntur, uaniloquentia sua intolerabiles & odiosi, dum cõmemoratione opum rerumq́ue à se gestarum sese magnificant, ac præponunt alijs omnibus. Huc pertinet tota illa caterua uulgariũ diuitum & potentum, qui per omnes occasionũ articulos quærunt, quomodo quãplurimis ad contemplandum proponere opes & præstantiam suam poßint. Quanquam hi quidem, cum uere sunt diuites ac potentes, tolerabiliores uidentur superioribus, qui per mendacia & fictas prædicationes uirtutum rerumq́ue suarum sese efferunt, etsi turpitudine talis superbia non caret. Contra hos sunt, qui longißime abijciunt sese, quàm illi lucem splendoremq́ue sequuntur & affectant, tam ipsi fugiunt ac deuitãt, deq́ue se loquuntur

nunquam gloriose aut magnifice, sed modice semper, sæpenumero etiam humiliter, concedentesque alijs præstantiam quarumcunque rerum, paruitatem suam fatentur, neque illius pudere se ostendunt. Quod cum fit ex conscientia infirmitatis, laudem habet integritatis, candoris ac modestiæ. Sed præse ferunt sæpe homines non inepti hanc modestiam, non ideo quòd sentiãt se magnis rebus indignos, sed quòd cõmendationẽ quandam hac ipsa detrectatione quærant, recusantes ea quæ uulgus tantopere miratur, & in quæ se plærique auidißime ingerũt. Carebunt autem & hi reprehensione, si non incurrerint in opinionem inanis simulationis, cuiusmodi si in rebus exilibus & nullius ponderis, uel si ipsa simulatio manifesta est, ualde sunt tales ridiculi & contemptibiles, qui uolunt quidem cati uideri et uafri, sed puerili affectatione stoliditatem suam produnt. Quare ita etiam græca uoce nominantur, ut intelligatur ipsorum esse puerilẽ et futilem uafriciẽ. Cæterũ grauibus & magnis in negocijs, ac profeßionibus artium atque doctrinæ, nonnullam etiam talis uel simulata tergiuersatio & eleuatio laudem adipiscitur. Creduntur enim, qui magnas res detrectant, & illas ponderare, & suas uires consulere, eque oneris consyderatione existere metum. Sic uidemus ualde probari eos, qui ad magistratus & honores inuitari ac requiri malunt

βαυκο πανοῦργοι

lunt

sunt, quàm ipsi illos ambire aut cupide sectari. Simili ter probantur dißimulatores ingenij & sapientiæ, qualem Socratem fuisse accepimus, qui hac ipsa maxi me refellit ac exagitauit suorum temporũ homines, qui falsa persuasione sapientiæ tumebant. Quod qui- dem illum decuit, nec ineleganter factum Ciceroni ui detur, qui hoc reprehendenti Epicuro negat se assen- tiri: Et inter homines Romanos ita fuisse Aphricanũ traditur. Et hi quidem, quia à synceritate siue cando- re recedunt, quamuis exiguum uitium tamen sube- unt. Non enim potest cum uirtute & uera laude con- sistere fictio & fallacia. Cuius hac in parte, ut dixi- mus, nomen est synceritas, candor, etiam integritas, ut opinor, quod quidẽ Græcos uideo requirere. Huic certe aduersatur omnis simulatio. Sed qui infra sunt, putantur nõ insulsi neque infaceti homines. Qui ue- ro supra, omnibus modis uituperantur, ut uaniloqui & elati. Inter hæc autem uirtus constituitur magni- ficentiæ ac magnitudinis animi. Quarum illa ad ar- duas & illustres actiones, ad gloriam & famam ex- citat, fiducia quadam, neque falsa profecto persua- sione uirium, cum qui quod appetunt laudabile & præclarum, id deberi iudicant benignitati ac libera- litati suæ. Quod genus hominum inuentu perquam est rarũ: Hæc uero uirtus, quam animi magnitudinẽ nominauimus, robur quoddã & firmitatẽ cõtinet, quique illa instructi sunt, ita se cõparauerũt, ut non

magnopere laborandum sibi existiment, quid alij de suis factis sentiant, ac contenti recti honestique conscientia, neque laudationibus capiuntur, neq; terrentur uituperatione. Huiusmodi describunt in fabulis Amphiaraum, de quo apud Aeschylum legitur, non, ut reliquos duces, minarum & pollicitorum exaggeratione, neque armorum splendore ac insignibus, nobilitatem quæsiuisse, sed tacitum ingenti ac forti animo ad rem aggressum, quòd mallet bonus esse quàm uideri. Videtur autem hæc uirtus minus etiam, quàm de qua paulo ante diximus, usitata esse. Quotus enim quisque inueniri tanta animi celsitudine & despicientia potest, qui in nullo discrimine ponat, laudetur ne an uituperetur? Cum indignari ferè homines soleant, si quid gestũ ab ipsis uel minima laudis particula dignum, non est quasi follibus quibusdam orationis inflatum. Facilis igitur & procliuis in uitium à uirtute, quæ medium semper locum obtinet, est aberratio. Medium autem tangere atque tenere, diligentiæ & summæ rationis est opus. Quemadmodum in medium circulum punctum imponere, exercitationis et artis fuerit non mediocris. Sed nunc ad historiam de Aesopo reuertamur: Qui cum seruitutem, in quam fortuna eum coniecerat, magno animo pertulisset, conscius ipse sibi sapientiæ suæ, neq; ultra neq; infra debitum modum illam æstimans, occasionẽ oblatam claritatis & famæ nanciscendæ non neglexit. Atque

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλ.

ea

ea fuit talis: Festo die, in maxima Samiorum celebritate, aduolans aquila rapuit annulũ publici signi, isque in sublime auferenti elapsus, in sinũ serui decidit. Quæ res terrorem Samijs incußit, uisaq́; est aduersi aliquid portendere ciuitati ac reipublicæ. Quare omnibus sapientibus & peritia rerũ celebribus accersitis, inque primis Xantho, petiere ab illis, ut animaduerterent eius quod accidisset facti significationem. Fatentibus alijs, coniecturam se nullam inuenire, Xanthus postulauit, ut aliquot sibi dierum cogitandi de re maxima spacium præberetur. Quo impetrato, solicitus anxiusq́; domi inter curas perpetuas uolutabatur, & desperata explicatione, magnũ præ se mœrorem & tristiciã ferebat. Aesopus, sicut ante etiam fecerat, quid illum perturbaret, sciscitari, & suam operam polliceri. Xanthus rem illi exponere, & queri, actum de existimatione sua, quã ut cõtemnere poßit, metuere etiam capiti ab insano & irato populo. Non inquit deseram ille te, & ut prius quoque feci, ex hac difficultate, qua nunc teneris, te eripiam. Tu modò facito, sicut dicam tibi: Ac crastinus opinor dies est uestræ responsioni datus, at tu ita apud populum loquere: Non ignoro Ciues, solere ad omnium rerum famam in alijs atque alijs diuersas opiniones existere, ac ferè illas fingi pro uniuscuiusque ingenio & captu. Ita cum aliquem sua sapientia inter homines extulit, ut mihi apud uos alijsque ac

cidit, tum illum quisque eas res ſcire ac ſapere putat, quas ipſe forte requirit & neſcit. Atqui ciues aliter ſe res habet, ac ſicut aliarum artium certæ ſunt profeßiones, ita ſapientia quoque non omnium promiſcue rerum cognitionem continet, quanquam diuinarum et humanarū rerum eſt ſcientia, ſed una quædā & ipſa eſt certæ artis profeßio. An uos arbitramini, ſapientem tonſorem etiā atq; cerdonē eſſe oportere, quoniā iſtæ res ſunt humanæ? Quid igitur ſapientiam uocas, quæritis ciues? diuinitatis ac humanitatis ſcientiam, quæ profecto eſt ars uitæ & morū. Illa igitur naturas rerū ueſtigat, cœleſtium terrenarumq;. Illa pietatē, cultum, obſeruationem, uſum deorū hominumq; tradit, eſtq; ueritatis cuiuſdā quaſi naturalis magiſtra. Neq; igitur ariolos aut uates ſapientia efficit, neque uos à nobis huius rei ſcientiā exigere debetis. Proinde ſi qua quæſtio fuerit nata de Dijs, déque illorū cultu, de uita & moribus hominū, de alijs naturalibus rebus, noſtram operā experimini Samij, nunc quærite potius qui augurandi diſciplinā teneant, cuius quidē niſi fallor perquā peritum ſeruulū domi habeo, quod nō putaui uos celare me oportere, uſq; adeo proximo caſu perculſos: etſi fortaſſe parū fuerit decorū uobis, in maxima re à ſeruo admonitos cōſilioque adiutos eſſe. Huiuſmodi ſi tu orationem here apud Samios habueris, miſſum te facient citra cōtumeliā, ſeu me uolent ſiue nolent audire. Nā ſi forte me non reſpuerint, déque prodigio diſſerentē laus fuerit ſecuta, tua pro-

fecto illa, sin contra dedecus, proprium hoc meum erit. Placebat consilium supra modum Xantho: non enim uidebat quorsum tenderet. Nec moratus, cum illuxisset in concionem ascendit, ubi iam diu frequens populus expectabat, & ita ut edoctus fuerat præfatus, seruum pro se interpretem prodigij demonstrat. At illum, clamare multitudo, quamprimum accersendum, Xanthumq; obiurgare, qui non adduxisset secum. Tum aduocatus Aesopus, ubi in forum uenit, ad primũ conspectũ sui maximũ risum excitauit omniũ. Atq; ibi aliquis è turba: Quis hunc, inquit, diuinũ esse neget, in quo humani apparet nihil? Alius: An ubi natus esset, stipites loqui consueuissent, quærebat. At ille in mediũ progressus, hanc orationẽ habere institu it: Non debet Samij deformitas oris mei uel mihi à uobis cõtemptũ parere, uel spem uobis præcidere. Neq; enim formoso nũc usus eget, neq; uenustate corporis, sed animi habitu homines sapientes æstimari solent: Nunq̃ ne inquinato in dolio suauißimũ uinum reconditũ fuisse, aut ingratũ aureo poculo propinari cõperistis? Intelligentiã et uim ac perspicaciã mentis requiritis, non uiriũ robur, aut ingẽs pulchrumúe corpus: Quale quidem meũ minime esse cernitis, uerũ de animo qui intus latet, nolite quæso prius sentenciã ferre, q̃ illius interpretẽ orationem audiueritis. His uerbis sedato murmure, cũ oẽs, ut si quid haberet, in cõmune proferre uellet, expeterẽt: Tũ ille ita locutus fertur:

Et uos me hac gratia accersiuistis, & ipse ea uoluntate adsum, sed cum cogito, neque me decere seruum de tantis rebus in concione uerba facere, neq; uobis dignum esse auscultare, me insuper in omnem euentum apud herum meum periclitaturum, uestrum fuerit, & consulere meo timori ac uerecundiæ, & conseruare dignitatem uestram, mihiq́ue libertatem impertire. Nemo erat, quin æquum postulare illum iudicaret. Placuit igitur Aesopum publice liberatū manumitti, agiturq́; cum Xantho, ut quanti sit indicet, iubenturq́ue quæstores pecuniā persoluere. Xanthus cum uideret, etiam inuito se Aesopum liberum futurum, puderetq́; adeo hominem locupletem facere minimi precij mentionem, aliquam gratiam apud Samios inire statuit. Itaq; respondit, se Samijs donare Aesopum seruum suum, quo pro arbitrio suo respublica uteretur. Quæ res ualde grata fuit populo Samio, statimq́; prætor iussus est libertate donatum Aesopū ad ciuium numerum ascribere. Cum præconium esset factum, populum Samium liberum esse & ciuem iubere Aesopum, dono acceptum à Xantho philosopho, ibi tum Aesopus de prodigio in hunc modū disseruit: Nemo uestrum est, Ciues, qui nesciat, regiam uolucrem esse aquilam. Quare quòd Aquila raptū signū publicum detulit in sinum serui, ea conditione hominis, ut nihil in se ipse habeat iuris, sed sub alterius prorsus potestate sit, quid aliud portendere uelit, quàm

quàm aliquem potentem regem uestram libertatem
euersum esse iturum, sibiq; conaturum ciuitatem ue=
stram subiugare. Quo audito, magnus Samiorum a=
nimos terror inuasit, déque statu ac salute cōmuni so
liciti, quo euasura esset prædictio expectabant. Neq;
diu sanè post legati à Crœso rege Lydorum affuere,
qui postularent, ut Samij regi tributum penderent,
quique, si aliter essent animati, illis bellum denuncia=
rent. De ea re cum deliberatum aliquantisper esset,
cum maximæ partis animi ad pacem et subiectionem
inclinarent, uisum est Aesopum quoq; cōsulere: Qui
rogatus sentenciam, ita locutus fertur: Duas pandit
uias fortuna mortalibus in hac uita, ciues, unam li=
bertatis, cuius initium est asperum, finis planus: alte=
ram seruitutis, qua prima nihil est mollius, extrema
nihil durius. Ad hæc Samij cupiditate incensi retinen
dæ libertatis, unanimi uoce acclamarunt: Liberi cum
simus, serui nostra uoluntate nunquam sumus futuri.
Ita legati bello indicto discessere. Re cognita Rex Sa
miorum audaciam ualde mirari, & bellum appara=
re cœpit. Vbi uero intellexit, procliues ad imperium
accipiendum Samios, unius uiri oratione à sentencia
destitisse, illum coràm cernere & audire uelle, maxi=
me cum legati narrarēt, paucißimis illum uerbis tan
tam rem effecisse. Petit igitur Rex à Samijs, ut Aeso=
pum sibi tradant, quod si fecerint, in præsentia se me=
tu illos belli liberaturum. Cognita re Aesopus, mini=

me sibi esse contrarium ait, ad regem se mitti, prius tamen quàm proficiscatur fabulā memorare uelle: Quo tempore, inquit, bruta etiam animalia cōmercio sermonis utebantur, bellum ingens inter lupos & pecudes est exortum. In quo, cū non essent inferiores pecudes auxilio adiutæ canū, legatis mißis pacem illis lupi obtulere, ea conditione, ut canes sibi traderentur. Pecudes cupidæ pacis, non intellecta fraude, hac lege pace facta, destitutæ canum præsidio, lupis prædæ direptionique postea fuere. Samij, cū uiderent quorsum hæc tenderent, negarunt se illum dimissuros esse: Sed Aesopus non passus se retineri, cum legatis naue conscensa Sardis ad Regem discesit. Quo uiso per cōtemptum Rex: En, inquit, uirum, per quem stetit, quo minus Samij in potestatem nostram uenirent, simulque indignatione extimulatus, inimicis illum oculis intueri, & uultu minari malum. Tum Aesopus adorato illo pro more gentis: Non traditus, inquit, à ciuibus meis, neque ulla ui compulsus, sed sponte & uoluntate mea hic coram te adsum, teque oro Rex, ne graueris paulisper tuas aures orationi meæ concedere. Captabat laqueolis puer curruculas, cœpitque forte cicadam, quam cum iamiam esset interfecturus, orare illa cœpit, ut sibi parceret: Quem enim, inquit, ego unquam damno affeci, aut quem potui omnino afficere? quæ soleo homines, ramusculis arborum & graminū flosculis insidens, cantu meo exhilarare. Quid autem

cōmoditatis

cōmoditatis poterit tibi morte mea parari? Vox enim in me est, neq; quicquā præterea. Ductus adolescens misericordia, emisit cicadā. Et ego te suppliciter adorans Rex, obsecro, ne me innocentē extinguas: Nihil enim in me est præter sermonem, quo ad usum & delectationem hominū uti consueui. Mouit regem sermonis elegantia, simul etiam misertus hominis, uitam illi se tribuere ait, & præterea qcquid à se petijsset. Tum Aesopus: Parce, inquit, Rex ciuibus meis. Quod uerbis Rex Aesopo promisit, iußitq; diplomatis firmari, nec parū hæc pietas Regi Aesopum cōmendauit. Qui reuersus Samū, allato nuncio recōciliationis, tantam læticiā excitauit, ut ad templa Deorū tota urbe supplicatū iretur, essentq; festiuitatibus plena omnia. Ipsi etiā Aesopo statua posita est, in cuius basi, quo merito hic ipsi honor habitus esset, perscriptū legebatur. Quam quidē statuā deletam bellorū temporibus, quibus grauißime illā insulam cōflictatam legimus, uerisimile est. Lysippus tamen multis seculis post, sicut septem sapientū, ita Aesopi etiā effigiem ære expreßit, ut testatur Græcū epigrāma, cuius hæc est sentencia:

Quàm bene adhuc Lysippe tua Sicyonis alumne
  Aesopi effigies cernitur arte, senex?
Quæ septem ante chorum sapientum iure locata est,
  Quos etiam ingenio uicerat ille suo:
Seria commendans figmentis dicta iocosis,
  Ac homines blando qualibet ore trahens,

Cum tristes illi monitus uiolentaq; iussa
In populum lingua præcipiente darent.
Ergo quod illorum sentencia docta nequiuit,
Hic homines ludens ut saperent docuit.

Post hæc rediјt ad Crœsum Aesopus, inque illius gratiam composuit eas fabulas, quæ adhuc sub ipsius nomine feruntur. Ea tempestate Aßyriorum regnum Babylone poßidebat Lycerus, siue, ut apud Herodotum legitur, Labynetus, iunctus societate & fœdere Crœso, cui & in bello aduersum Cyrum egregiā postea operam nauasse ferunt, neque desunt, qui Crœsum ab hoc incitatum, cum Cyro bellum suscepisse tradant. Cum autem Aesopus incredibili teneretur desyderio uisendi orbis terrarum, et cuperet magnopere Babylona celeberrimam magnitudine, operibus, copijs, urbem aspicere, petijt à Crœso, ut Regi Babyloniorum literis se cōmendaret. Quo facile impetrato, priusquam illud iter ingrederetur, constituit in Græciam traijcere, fama inuitatus septem sapientum, quæ iam ubiq; gentium inclaruerat. De quibus haud ab re fuerit, hoc loco nonnihil memorare. Non conuenit inter Græcos scriptores, neq; de numero neque nominibus sapientum. Plures enim alij, alij pauciores quàm septem tradidere, nominibusque diuersis, ab ijs quæ uulgo nota sunt. Plato septem nominat, & quidem usitatis appellationibus, nisi quòd Periandri loco Mysonem Cherensem ponit. Credo indignū

iudicauit

iudicauit illum sapientiæ laude, qui in patria tyrannidem exercuisset, præsertim cũ ipsius scelerata aliquot inprimis facinora prodita essent. Quòd uero septem adeo, istisque nominibus illa ætate sapientes habiti fuerint, quærenti mihi, hæc se causa potißimum offert: Miletus urbs fuit maritima Cariæ, colonia Ionum, ubi cum à piscatoribus quidam iactum redemissent, illiq; cum piscibus auream mensulam extraxissent, orta inter partes controuersia fuit, cum non negarent piscatores, quicquid piscium captum esset redemptoribus deberi, fortuna quod munus addidisset, suum esse oportere. Contra illi, nulla exceptione iactum eos uendidisse aiebant. Si nihil extulissent, iacturam ferendam fuisse: Cum fortunæ benignitas affulserit, iniustũ uideri se lucro fraudari. Videbatur lis, & propter ipsam, & quia precij non erat cõtemnenda magnitudo, digna esse, quæ nõ negligenter decideretur. Permittitur iudiciũ Milesiis: Illi cum quid statuerent non inuenirẽt, Apollinem Delphicum, quid iuberet fieri, cõsulunt. Quem ita respondisse ferunt:

Incola Mileti mensam consultus Apollo
Illi dat cuius uincat sapientia cunctos.

Quo oraculo allato, nemo dubitauit, quin ab Apolline destinaretur aurum Thaleti Milesio ciui, artium & doctrinæ facile principi. In tali quippe fama fuit sapientiæ Thales, ut si quem Græci postea unquã præclare laudare uellent, eum alterum Thalem esse dice-

ἄνθρωπος θαλῆς.

rent. Sed non minori gloria Thales reiecit donum, quàm ad se delatum fuerat. Neq; enim sibi esse tantæ sapientiæ cōscium, ut crederet oraculo sibi aurum adiudicatum: iußitque deferri Prienas in uicinam urbem, ad doctum hominem Biantem. Is eadem usus animi moderatione, aurū in Lacedæmona Chiloni transmisit. Chilo similiter à se ad Solonem ablegauit. Ille in Rhodum ad Cleobulum. A quo tandem ad Periandrum peruenit, qui siue ignoratione, primum omnium Thaletem non uoluisse retinere, siue etiam certo iudicio, ad Thaletem remisit. Thales autem ne receptum quidem seruandum duxit, Delphicoq; Apollini consecrauit, solum deum & præmio & opiniōe summæ sapientiæ dignum ratus. Verum hac ex re horum septem nomina in maximam celebritatem & admirationem omnium deuenere. Scio hanc historiam paulo aliter ab alijs referri, qui uel Soloni consecrationē tripodis ascribant, uel pateram auream pro tripode Thaletem dedicasse uelint. Adducentes etiam inscriptionem huius ferè sentenciæ:

Thales potenti me in Nilei populo duci
Captum bis hoc uirtutis offert præmium.

Sed mihi receptißimam opinionem narratione exequi placuit. Verum Aesopus, cum in Græciam ea cupiditate

piditate atque proposito, quod retulimus, uenisset, reperit commodum Corinthi uniuersos, unáque Anacharsidem Scytham, & multos horum sectatores ac discipulos. Inuitarat enim Periander, siue quodam sapientiæ studio incitatus, siue hac uia ad gloriam nitens. Nec minus illi libenter Aesopum uidere, quàm ipse eos petierat, cum iampridem fama factorum & sapientiæ huius in Græciā percrebuisset. Accepti igitur conuiuio extra urbem in Periandri uilla, cum uarij, ut fit, sermones inter ipsos sererentur, Periander de regno iniecit mentionem, quod cum à sapientibus ferè damnaretur, tanquam perniciosum rebus humanis, & inter pestilentes administrationes poneretur, illo Græcorum insito sensu, quo libertatem amplexantes, regnationes detestabantur, tanquam quibus in seruitutem subditi adigerentur. Itaque cum in regnum, siue, ut Græca uoce dicitur, tyrannidem sapientes inueherentur, non dubitauit Aesopus oratione & sententia sua illis refragari, neque non dictis pungere sapientes, quasi illi superbia animi & fastu quodam repleti, etiam uulgi studium aucupantes, Regibus essent infesti. Neque probare Solonis contemptum regiarū opum Crœsi, neq; adeo illius sententiā uerā esse dicere: Ante mortem beatū appellari debere neminem. Nō enim, si quid in uita prospere fœliciterq; cecidisset, indignū uideri beatitatis nomine.

nec ſanè infortunium uocandum res ſecundas, quibus cõmutatis, & illam rationem beatitudinis tolli, ita ut reſtitui diſceſſu aduerſarum. Nihil enim in rebus humanis firmum, certum, fixum, ſtabile eſſe. Vt autem ſole ſplendente ſerenum diem, eodem tecto nubibus, turbidum diceremus, nõ quidem in perpetuum, ſed in præſentia: Ita recte & beatum & infœlicem unumquenq; nũcupandum, pro fortunæ ſtatu: Niſi quis delectaretur illa argutiola, fortunatos eſſe in proſperi tatibus homines, non beatos. Hæc locutũ, unus ex ſectatoribus ſapientum, adoleſcens Bœotius, præter ætatis decorum adortus penè contumelioſe: Tun, inquit, audebis in hoc cœtu ſapientiam & uirtutem opi bus diuitijsq; poſtponere? Quod quidẽ Aeſopus quia minime fecerat, ut illum præpoſtere exultantem co herceret, hanc fabulam narrauit: Mula Lydia cõſpe cta in fluuio forma ſua, placere ſibi cœpit, & caput iubasque iactare, impleriq; animo, & cum fremitu ad curſuram ſeſe parare, quaſi nullis equis ceſſura, cũ ſubitò inter harum cogitationum ſuperbiam paternum genus ſubijt, cuius humilitate perculſa, deſiit uideri uelle quod non eſſet. Atque ita illo refutato, ſapi entes ſeſe quæſtionibus mutuis exercere cœperunt, propoſitumq; fuit: Quid omnium maxima cum laude Rex aut Princeps facturus uideretur? Tũ Solon: Quid enim inquit, niſi regnum cedens populari adminiſtrationi? Cui Aeſopus: At tu quin ſeruis et fami

liæ

liæ tuæ domesticum imperium concedis? Bias: Conseruans, inquit, ante omnia morum, institutorum, legumque usum. Etiā ne, inquit Aesopus, Indianorum, ubi more gentili & patrio parentes liberi mactant ac epulantur? Thales: Nemo, inquit, Regem laudet, quàm si ita uiderit regni habenas moderatum, ut ante legitimum tempus nulla uiolentia excussus fuerit. Sic ego, inquit Aesopus, gubernatorē nauis rectius laudauero. Anacharsis: Si solus sapiat, inquit. Ergo subditos, inquit Aesopus, dementes omnes esse oportebit. Cleobulus: Nemini fidem habēdo. Nos ne Aesopus, de fœneratore, inquit, censes quærere? Pittacus: Si ita, inquit, se erga subiectos gerat, ne magis ab illis metuatur quàm ametur. Facile, inquit Aesopus, indulgentia hoc efficiet, qua liberi corrūpuntur, ut nulla re magis. Chilon: Si, inquit, à terrenis ad cœlestia animum cogitatiōesque abduxerit. Facere, inquit Aesopus, hoc debebit is, qui in Luna rerū potiri uoluerit. Nam hominibus omnibus profecto hoc præcipitur:

Mortalis es: Deos caue ultra animo abeas.

θνητὸς πέφυκως μὴ φρονεῖ ὑπὲρ θεα.

Quibus sermonibus habitis, omnes à Periandro petiere, ut & ipse suam sentenciam exponeret. Qui seuero & tristi uultu: Quæ dicta sunt de Regis laude, eleganter & præclare dicta sunt, inquit, omnia, etsi non approbante isto, demonstrans Aesopum. Mihi tamē, qui cor habeat Rex, hanc maxime laudem secuturus uidetur, ut Rex esse desinat. Tū Aesopus ridens:

Regiam, inquit, laudem exquirentes, de solio deturbatis regē. Etiā hic noster Solon admirabilis, qui mortuos uiuis præposuit, cū mortui nisi cadauera dici nihil poßint. Solon delectatus Aesopi dicacitate, demulcens illius manu sua caput, ꝙ infra se in sella accumberet: Tibi igitur absurdū uidetur, inquit, factu, sic Regem instruere, ut ostendatur, præstare regno carere, quàm frui? Maxime, inquit Aesopus, & quidē assentiente oraculi responso, quod tibi redditum accepimus:

εὐδαιμον πολίεθρον ἑνὸς κήρυκος ἀκοῦον.

Illa beata erit urbs quæ præconem audiet unum.

Neq; bonus profecto imperator esse, qui uictoria carere quàm frui malit, neque pastor, quem non iuuet cura pecoris, neque quisquam quicquā recte facere poterit rerum omnium, inuitus. His sermonibus ad Crœsum postmodum allatis, inuenio annotatum, perplacuisse sanè illi sapientum dicta, sed Aesopum unum prætulisse omnibus. Cumque diceret, omnes uideri mortales eximios, addidisse: Sed inprimis Phryx: Quod prouerbio postea usurpari cœptum est.

μᾶλλον δὲ Φρύξ.

In eo conuiuio dicitur ab hospite breuiter quæsitum etiam nonnullis de rebus, de quibus quod sapientes respondissent, acute correxerit Aesopus, quæ huiusmodi ferè tradūtur: Quid uetustißimū est? Quid nisi tempus? inquiunt illi. At Aesopus: Immò quid nisi Deus, qui inicio caret? Quid maximum? Mundus. Immò locus, qui ipsum etiam mundum includit. Quid pulcherrimum

mum? Lux. Immò mundus, quo quicquid spectabile est comprehenditur. Quid sapientißimum? Veritas. Immò tempus, quo alia inuenta iam sunt, alia posthac inuenientur. Quid communißimum? Mors. Immò spes, quæ sola amißis omnibus relinquitur. Quid optimum? Deus. Immò uirtus, absque qua non est, quid bonum poßis dicere. Quid peßimum? Mala sors. Immò uicium, quod omnia pessundat & fœdat. Quid ualidißimum? Fortuna. Immò necessitas, quæ profecto est inuicta. Quid facillimum? Voluptas. Immò quicquid naturale est. Atque hæc inter, cum, sicut fieri assolet, pocula crebriora poscerentur, & sese hilariuscule inuitarent sapientes, disputaretque Anacharsis, perfectionem bibendi esse ebrietatem, qui finis & quod ultimum potionum uideretur, ita Aesopus illos pungere cœpit: Pastores, inquit, mactauerant ouem, & in tuguriolo comessabantur: Lupus, qui ante fores stabat, cum quod fiebat animaduertisset: Ego, inquit, si agnum deuorassem, qui motus futuri erant? At isti impune matrē comedunt. Quo dicto admirationē sui cū quadam iucunditate incredibilē excitauit. Et de hac fama, ipsius laus in tota Græcia magnopere increbuit. Neq; diu post in Asiam Aesopus traiecit, & Babylona, ut dudū instituerat, perrexit proficisci. Quo cum peruenisset, paucos intra dies Regi acceptißimus factus est.

Infra pag: 132 facie p.

Illis enim temporibus, cum ocia reges agitarent, ipsi sese mutuo quæstiunculis & scirpis propositis exercebant, qui griphi à Græcis & ænigmata uocantur: Quæ qui interpretari & dissoluere potuerat, & præmium et laudem referebat. Ea in re ualde utilis Regi Aesopus inuentus est, multum'que illi præmiorum et existimationis sapientiæ acquisiuit acrimonia ingenij sui. Cæterum cum ei fortuna liberos inuidisset, ut haberet quo senectutem suam oblectaret atq; sustentaret, de regis uoluntate adoptauit adolescentem, bono loco natum, sed pauperculum, ingenio non illiberali, ut uidebatur. Quem tanquam ex se natus esset, bonis artibus ac præceptis non destitit instituere, monstrare'que et præcipere, quæ ingredienda uia esset tendenti ad fœlicitatem & gloriam. Verum scelestæ et flagiciose naturæ nulla cultura aut studio bonæ probæ'que efficiuntur, neque illius prauitatem naturalem rectitudo disciplinæ emendare potuit. Itaq; inexpugnabilem maliciam remouendā Aesopus censuit. Quo intellecto ille, ut mali cōsueuere, facinora facinoribus accumulare aggreditur, ut'que se ulcisceretur, literas confingit, quasi patre autore, quibus uicinis regibus operam suam polliceretur contra Lycerum: Quas literas ad Regem defert, patrem'que accusat proditionis, præfatus quidem, quanto cum animi dolore faciat. Neque enim se tam inhumanum esse, ut quid patribus à liberis reuerentiæ & pudoris debea-

tur

tur ignoret, sed profecto Regis patriæq; curam obscurare & repellere illa omnia. Rex nihil suspicans sceleris subesse, calumniantem ita audiuit, quasi uera afferentem, inductum studio sui. Itaq; re inexplorata Aesopum statim iubet necari. Quibus id negocij datum erat, quòd perspectam ad illud usque tempus Aesopi innocentiam haberent, & Regij animi impotentiam nossent, Aesopum abductum recondunt, relato nuncio ad Regem, illum esse interfectum. Paucis interpositis diebus, ab Amaside Rege Aegypti Lycero literæ afferuntur, quibus ab eo peteret, mitti sibi architectum, qui turrim intra terram & cœlum extruere, atq; unà, qui ad omnia interrogata respondere sciret. Lycerus inops consilij, in re sibi omnibusq; qui Babylone essent inexplicabili, cũ iam etiam ira in Aesopum tempore nonnihil resedisset, ingenti dolore & pœnitentia facti requirere illum cœpit: Neque non sæpe profiteri, illius se uitam, si fieri poßit, regni sui parte redimere cupere. Quo audito, qui illum ut dictum est, absconderant, Regi uiuere indicant, iußiq; adducunt sentum squaloréque obsitum. Aesopus ubi ante Regem cõstitit, egregia oratione declarauit innocentiam suam Regi, facilèque diluit obiectum crimen. Ibi Rex ira percitus, accusatorem ipsius per summos cruciatus iubet interimi. Verum Aesopus impetrata uita illius, ad se recipere etiam non dubitauit, non posse tantam esse humani animi peruer-

sitatem ratus, quæ tanto beneficio non flecteretur ac emendaretur. Sperabat igitur, postea se ex animi sui sententia filium habiturum. Herodotus hanc historiã de Cambyse Cyri filio & Crœso memorat. Et recepto Crœso, quem interfectum crediderat, non parum quidem delectatũ Cambysen fuisse, eos tamen quibus trucidandi illum mandata dederat, ut qui dicto regio nõ audientes fuissent, iußisse occidi. Aesopus lectis Aegyptij literis rescribi iubet, uere primo in Aegypto qui peterẽtur futuros. Ipse filium reduxit ad sese domum, utq; ante quoq; fecerat, non destitit optime illi & sanctißime præcipere, ut ex capitibus illarũ præceptionũ, quæ subiecimus, liquet. Quæ nos excerpsimus, profutura legentibus ad institutionem, ad uirtutem & decus uitæ. Sunt autem hæc:

Deum cum cura magna & reuerentia colito, animi & mentis promptitudine, non simulatione & specie sacrorum. Neq; arbitrare, diuinũ numen figmẽtũ esse, quo ferocia ingenia indoctorum hominũ quasi puerorũ terreantur, sed discito, illud præsens, ualidum, efficax, uerũ potensq; esse omniũ ubicũq; rerũ.

Caue spem tibi facias inanem, posse illud te quicq̃ celare. Neq; enim perinde Deum fallere licet ut homines, cuius oculus cernit notatq; omnia, ut Hesiodus dixit. Neq; tam late se super uniuersa solis fulgor expandit, qui, ut Homerus cecinit, nihil nõ auditq; et uidet, q̃ certo diuinus aspectus cũcta cõplectitur. Quare
ἠέλιος θ᾽ ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ καὶ πάντ᾽ ἐπακούει.

πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας.

re fac scelerum etiam occultißimorum te pudeat, iu-
uetq́; culpa uacare in re etiam ignota omnibus morta
libus. Quodq́; præcipitur rectißime:

Reuerere rebus semper in tuis Deum.

Nā profecto ex hoc fructū percipies eū, q̃ memoratur

Ita quod ages abire non poterit male.

Parentibus tuis eum honorem exhibeas, qualem à tu-
is liberis expectas. Ita enim natura cōparatum esse sci
to, ut qualem quisq; erga parentes se gesserit, tales i-
pse liberos erga se suos experiatur.

His obseruatis, da operam, ut pro uiribus ac facul
tatibus tuis omnibus hominibus inseruias, utq́; si bene
facere non multum poßis, ne saltem male facias. Ve-
rum primas beneficentiæ & uoluntatis tuæ partes ij
teneant, quos natura tecum arctißime copulauit.

Non modo annitere, ut in factis absit impuritas
& peccatum, sed etiam ut in dictis. Neque enim scele
rate facere turpe solum est, sed etiam loqui.

Rationis dictata, quibus ad uirtutē instruimur, se
quere, refrenaq́; appetitus, ne quo ad uitia te seducāt.

Tamdiu uelis discere, quamdiu ignoratione sentias
es te implicitum: proq́; lucro magis habeas præcepto
rum bonorum acceßionem quàm pecuniæ.

Scito accidere hominibus solere, quod tenellis ar-
boribus uidemus. Nā si fœliciter enatis non defuerit
cultura, ad frugiferā granditatē excrescūt, neglectæ
uero perperā corroborantur. Et puericia si ad hone-

ſtatē educatur, illos fert pulcherrimos fructus actionum laudabilium & decoris. Homines enim, quibus quidem humanam mentem & rationem indidit Deus, ſi excolantur artium & honeſtatis præceptionibus, euadunt in manſuetiſsimas & diuinas quaſdam animantes: Contra uero neglecti aut male inſtituti in ignauiſsimas aut etiam immaniſsimas beſtias.

Diſcere facuelis, in eo enim omnia ſunt. Neque quicq̃ eſt boni, quod inuiolatum permaneat, præter ſapientiam & uirtutem. Quæ uero ſtudio & labore conſecutus es, fac uſu & exercitatione recondas, ut durent. Aeque enim eſt reprehendendum, nihil didiciſſe, & parta ſtudio ac induſtria, amiſiſſe negligentia & uecordia.

Noli exiſtimare, ſemper eſſe cum oris triſticia coniunctam ſapientiam. Et facit quidem ſeueros illa, inhumanos non facit.

Quæris fortaſſe, quid uirtus ſit? Scito igitur nihil eſſe aliud, quàm abeſſe ab ijs rebus, quibus teneri deforme ſit: ira, inuidia, faſtu, odio, luxu, libidine, auaricia, mœrore, lætitia.

Caue fidem fallas. Mentiri ſacrilegium puta. Linguam doma. Nunq̃ loquaces & garruli ſunt ueritatis & honeſti amatores. Et profecto habet ſe res ita ut dicitur, multitudini uerborum leuitatem ſubeſſe.

Conſuetudinem & familiaritatem bonorum colito. Nihil enim hac ſententia eſt uerius:

Virtutem

Virtutem tradet tibi conſuetudo bonorum
Fac ſectere bonos qui bonus eſſe cupis.
Quòd ſi te fortuna malis inuoluerit, ante
Si quid erat mentis, ſcito perijſſe bonæ.
Nam ſicut polypus colorem loci, cui adhæſit, refert, ita eos mores quiſq; induit, quales ſunt illorum, quibus cum familiariter uiuit.

Pernicioſa eſt oratio & ſentencia uulgi: In malicia quidem turpitudinem ineſſe, ſed coniunctam cũ cõmodis. Itemq;, probitatem laudari, uerum moleſtam eſſe & inopem. Nã profecto nihil eſt, quod utilius ſit tendenti ad honores, gloriam, potentiam, q̃ opinio uirtutis & iuſticiæ. Quare tu ita ſtatuas, proq; indubitato teneas, uirtutem & iuſticiam, non ſolum ſpecioſiorem & laudatiorem, ſed utiliorem quoque eſſe, quàm calliditas & malicia ſit.

Caue inſeras te alienis negocijs. Quietẽ ama. Curioſitatẽ et inquiſitionẽ in res et facta aliorum deuita.

Bene regitur non ciuitas modo, ſed etiam domus, ubi pluris fit ocium et quies, quàm petulantia & diſſidium, iuſticia quàm iniquitas, ſuum tenere q̃ aliena rapere.

Si quod de alijs in bonam partem prædices nihil eſt, in malam etiam ſermoni parcito: calumnijſq; non ſolum linguã, ſed ne aures quidem imperti. Nam magnopere fugiendum hoc uitium eſt, quo quidem duo ſunt, qui unum iniuria damnoq; afficiunt. Qui enim

calumnias alteri struit, illū profecto scelerate lædit, quem à tergo & non præsentem uituperat. Qui auscultat, itidem illum lædit, quia delectatur inclemētibus dictis in absentem, ignarus ueritatis. Ita in unius miseri, et quidem inscientis, perniciem duplex consentit & quasi coniurat prauitas.

Tu fac animo tuo honesta & laudabilia consilia capias, successum quære petitoq; à Deo.

Memento rerum omniū instabilitatis, ne te aut aduersi casus nimiū affligant, aut efferant res secundæ.

Rationis usu nihil prius aut potius habeto. Neque enim quicq̄ preciosius in maxima uilitate inueniri poßit, quàm mens est in humano corpore.

Tria sunt quorum te pœnitere nunq̄ debebit: Si mane ad opus surrexisti. Si quid bonarum didicisti rerum. Si bonis operam nauasti.

Luxum & crapulam fugito, inq; primis ebrietatem. Neq; enim tantū senectus bis pueros, ut dicitur, facit, sed etiam & multo quidē magis uinū. Nec parū recte ebriū cōparaueris equo, ruptis habenis incerto cursu erranti: Submersa.n. ratione et mente, nihil potest nisi indecens uesanūq; in dictis ac factis existere.

Superbiam cohibeto, neque minus animi quasi deficientiam, qua multi ipsi se immerito infœlicitatis cōdemnauere. Satius esse puta in mouendis rebus q̄ gerendis properare.

Occasiones obserua. Quicquid suo tempore non

fit

ſit, reprehendendum eſt.

Reges principesq; ac magiſtratus omni uenerati-one colito. His enim ſtatus rerũ humanarũ ſaluis du-rat, qui pœnas infligãt ſontibus, tueantur innocẽtes.

His & horum ſimilibus optimis præceptis Aeſo-pus nõ ceſſabat filium ſuum quotidie inſtruere: At il-le non modo non melior inde fiebat, ſed multo etiam deterior. Nulla autem hoc efficere ratio aut doctrina poteſt, ut expertes omnis bonitatis naturæ et ingenij perducat ad decus, manſuetudinẽ, humanitatem, aut artibus erudiat. Vereq; dixit ille apud Euripidẽ: Nul-lam eſſe inuentam ſcientiam, cũ innumerabiles exta-rent, quæ hoc efficere poſſet, ut ſaperent qbus mens nõ ineſſet. Quẽadmodũ enim, ſi cũ aceto ſuauiſſimũ uinũ cõfundas, aceſcit ſtatim, et amittit dulcedinẽ ſuã: Ita peruerſæ naturæ, qcquid bonorũ præceptorũ accepe-re, ſtatim corrũpũt, inq; ſimilẽ ſui ſenſum cõuertũt. Viderunt hoc ſapientiſſimi philoſophi Pythagorici, quorũ inter alia hoc quoq; fertur: Cibũ in matellã nõ reponendũ. Id certe ſignificat, bona et ſalutaria præ-cepta uirtutis nõ cõmittenda improbis. Iam uer ap-propinquabat: At Aeſopus accingebatur ad turris æ-dificationem in aere, ut Aegyptius poſtularat. Et eſt quidẽ nimis futile, quod hoc loco memorari cõperio: Manſuefactis aquilis illũ appendiſſe arculas, in qbus pueri cũ fabrilib. inſtrumẽtis collocati, à ſubuolãtib. aquilis in ſublime ferrentur, atq; ita, cũ in Aegyptũ

peruenisset, indicasse, si administri lapidum ac materiæ designarentur, adesse qui petitam turrim extruerent, atq; ita constituto in loco et tempore emisisse aquilas: Quibus altum petẽtibus, prospexisse pueros, & lapides et materiam clamasse. Tum quidem Amasidem admiratum, Aesopum percontatum adijciunt, num Babylone homines uolatici reperirentur. Cui ille responderit: Lyceri subditorum hanc minimam esse laudem. Sed hæc, ut dixi, quamuis inepta uiderentur, placuit tamen perstringere. Sed ubi est, inquit Amasis, ille, qui ad interrogata respondeat? Non longe abest, inquit Aesopus. Accersiuerat autem Rex undique omnes sapientia claros. Vbi igitur consedere, quæsiuit unus, plus ne esset uiuorum an mortuorum? Tum Aesopus: Viuorum, inquit, mortui enim nihil sunt. At alius: In mari ne an terra maiora animantia degerent? In terra, inquit ille. Namq; huius mare est portio. Ibi alius: Dic mihi, inquit, Animantũ omniũ quodnam tibi callidißimum uidetur? Quod adhuc ignotum, inquit ille, hominũ industriam euasit. Tum alius: Prior ne dies fuit an nox? Dies, inquit Aesopus, prior, uno quidem die. Tum alius etiam: Viginti, inquit, plaustra ligni quantum fumi possunt emittere? Facile id quidem, inquit ille, dictũ est. Nam si cineres de combustis lignis subtraxeris, quicquid reliquum fuerit, pro fumo ponendũ. Atq; his dictis addidit, quæstionum intricatarũ similes responsiones esse

debere

debere. Tum alij admißi fuere. Quorum unus: Sæpe, inquit, audiui, nihil ferro esse ualidius, quo quidem omnia labefieri possent: Sed mihi in mentem uenit, fabrum ualidiorem esse, qui ferrum subigeret & excuderet. Quid uero tu censes? Egóne, inquit ille? fabri etiam matrem ualidiorem putandam, quæ quidem domitorem ferri gestauerit. Post hũc alius ænigma uersibus proposuit in talem modum?

Res una in pelago & telluris in omnibus oris
Nascitur, ac oriens est maxima deficiensq;
In medio uitæ nimium quàm parua uigore.

Aesopus statim subiecit:

Mane cadit crescens et uespere grandior umbra.

Atq; ibi alius nominare iußit animalia, quæ in cœlo terra mariq; eadem inuenirentur. Aesopus nihil cunctatus, canem coruum serpentemq; nominauit. Nam & canes & serpentes & corui sunt in mari quoque, & inter sydera notantur.

Tum ænigma alius aliud uersibus tale obiecit:

Est genitor natos qui bis sex procreat unus,
Quorum sunt etiam natæ unicuiq; triginta,
Albæ aliæ, nigræq; aliæ, quæ morte carentes
Perpetua uice delentur pereuntq; ruina.

Aesopus & ipse uersu respondit:

Mensem annus ædit, ille noctes & dies.

Ibi mox alius:

Sũt geminæ, inquit, inter se iũctißima turba sorores,

Altera nec tamen alterius uultum aspicit unq̃,
Hæcq; illam genuit postq̃, hanc parit illa uicissim.

Ad hæc respondit Aesopus:

Patris hæ profecto neptes sunt prius qui dictus est.

Tum alius: Quid, inquit, iuuenta ætate fixũ graueq; est, senecta tam leue, ut supra etiam terram uolitet? Aesopus respondit, floccos esse euanidorum florum. Mox alius, conijciendum Aesopo, quid significarent uersus qui sequuntur, proposuit:

Frigore digredior, redeunte calore reuertor,
Desero quod peperi, hoc tamẽ educat altera mater.
Quid tibi uis aliud dicam? me uox mea prodit.

Cui Aesopus:

Cuculus exemplum prauorum dicitur à te.

Alius tum deinde hæc proposuit:

Non habeo, nec habere uelim. Quod si tamen assit
Non caream, Crœsi si mihi dentur opes.

Ad hæc ille:

Vno oculo nolles, multo cæcus minus esse.

Alius quæsiuit:

Quid est quod euenire sibi cuncti expetunt.
Si nunc tamen detur parandi copia
Nemo asse mercetur sibi in præsentia.

Quod ita Aesopus explicuit:

Effici senes auemus, facti ubi sumus, piget.

Alius rursum proposuit:

Exigua conduct' domo semperq; patente.

Non metuo fures, alijs sed furta timori
Sunt mea, tota mihi nam furto degitur ætas,
Nomen scire cupis numeri tres dant mihi nomen,
Quadraginta horũ est centũ & bis summa quaterq;.
Aesopus murem significari dixit. Hæc autem, intelligendum, græco sermone pronunciata fuisse, & μῦς græcis habet μ .40. υ.400. σ.200. Alius itẽ hoc:

Nec sum, nec nõ sum, morior simul atq; renascor,
Præbet & interitus tenere primordia uitæ
Sumq; mihi lethi & redeuntis originis autor.

Aesopus statim phœnicẽ auem esse dixit. Post hos & huiusmodi alios multos sermones, fateri coactus Amasis, se suosq; Aesopi sapientia uictos, debere præmia & laudationes Lycero, Aesopum cum ingenti gloria ad Lycerum remisit. Atq; ille, cum Babylone aliquãdiu fuisset, magna cœpit incendi cupiditate reuisendæ Græciæ. Requirebat enim animo suo doctißimorum hominum consuetudinem, qua quondam ibi esset usus, & gentis humanitate & mansuetudine inuitabatur. Quare impetrata à Rege copia proficiscẽdi, ea tamen lege, ut Babylonem primo quoque tempore repeteret, traiecit in Græciam, ciuitatesque illius gratißimo itinere pertransiens, quicquid ubique audierat doctorum & sapientum esse, ad eos se conferebat, talemque se præbebat, qui singularem relinqueret omnibus sapientiæ suæ opinionem. Peragrata autem penè uniuersa Græcia, uenit &

Delphos, siue ut oraculum consuleret, siue ra[illegible]us illos quasi familiares Dei reliquis facile anteire sapiet[illegible]a. Erat autem illius loci per fama uetus, quæ iam totum fermè orbem terrarum peruaserat, ueritate & certitudine prædictionum & fatorum celebris, quæ Apollo canere putabatur. Itaque hoc potißimum Crœsus, qui paulo post hæc tempora bellum Cyro intulit, traditur usus, cum quidem prius periculũ ipsius fecisset, ut scribit Herodotus, propemodum deridiculũ. Nam quos legarat ad cõsulendum Deum, ijs horam diemq; qua interrogarent præfinierat, erat autem mandata interrogatio: Quid Rex Crœsus tum rerum ageret? Ipse uero illo tempore in regiam se abdens, aheno cõtecto impositas carnes agni & testudinis coquebat. Ibi ferunt sacerdotẽ Apollinis hæc respondisse Lydis:

> Ast ego littoribus sparsæ numerum scio arenæ,
> Mensuramq; maris, uocemq; intelligo muti.
> Audio dicentem nihil. Et nunc tangor odore
> Cortice munitæ dura testudinis, agni
> Inter quæ carnes in operto ebullit aheno
> Aes ubi adimposito substrato amicitur ab ære.

Tanta igitur de fama, insignes pietate & sapientia Delphos esse, ille arbitrabatur. Cæterum cum illò aduenisset, secus rem habere se cõperit. Nam & superbos, & lucri cupidos, & contemptores eos cognouit. Quod quidem ipse ægre ferens, illorum uitia tali similitudine notauit: Delphos ita esse ut sarmenta, quæ in

in mari procul fluitarent, & stantibus in littore speciem aliquam non cõtemnendæ rei præberent, at ubi appropinquassent, tum proderent futilitatem suam: Et Delphos quidem absentibus quantiuis precij uideri, sibi uero, qui ad ipsos accessisset, diuersum esse compertum. His sermonibus mirum in modum Delphorum principes offendebantur, incensi indignatiõe et ira, simul etiam metuentes, ne apud exteros Aesopi insectatiõibus existimatio sua detereretur. Quare cõstituere è medio tollere, & uita illum priuare, se liberare cura. Sed quia occulte se illum necare non facile posse intelligebant, & quòd contumeliosa morte afficere illum cuperent, ut iure hoc facere uiderentur, submisere, qui paranti abitiõem in sarcinas pateram auream implicaret. Quo facto, illum ignarum omnium, & iam oppidum egressum, deq; monte descendẽtem, Delphorum lictores consecuti, ut sacrilegum arripiunt, & in oppidum retrahunt. Neganteq; illo, & insanire eos dicente, sarcinæ discinduntur, inq; ijs inuenta patera populo ostenditur, ipse inter defensiones suas in carcerem compingitur. Postero die productus, post accuratam refutationem obiecti criminis, nihilo secius sententia capitis cõdemnatur, pœna constituta, ut de saxo præcipitaretur. Aesopus magnopere ab illis contendit, dicentem pro se tamen ut audire uellent, quo concesso, hanc illis fabulam narrauit: Mus ranam inuitarat, cumq; illam in penũ reple-

tum uario genere escarum introduxisset: Mi ranunculе, inquit, pascere hilariter, & exple te præsentibus bonis: nihil enim arbitror te desyderaturum omnium, quæ gulæ apta habeantur. Rana inuidens tantam fœlicitatem muri, quem uideret in delicijs summis quotidie uiuere, cum ipsa in limo tabesceret, cupiens illum perdere, gratitudinem simulat animi sui, muremq; uicißim ad sese inuitat, sed non, inquit, pari apparatu te excipiam, nostras tamen etiã opes qualescunq; uolo spectes. Cæterum, quia tibi in aquis uersari insuetum est, ne quò aberres, filo tuum meumque calcem alligabo, atq; ita domum nostram deducam. Placebat consilium stolido, adq; ranam annectebatur: Quæ in paludem desiliens, et profundum petens, illum miserum & sero sapientem sub undas periturũ unà trahebat. Qui cum cerneret se suffocandum: Ego quidem, inquit, tam indignam mortem ulcisci nõ potero, hoc tamen scio, ultore me nõ cariturum. Rana eo sermone nihil mouebatur. Post breue tempus, super aquas murem exanimem natantem miluius uidet, quem dum in cibum sibi aufert, appendentem etiam ranam attrahit, & uiuum post murem dilaniat. Atque ego, inquit Aesopus, quomodo ulcisci me possim, non uideo, sed hoc scio, nõ futuram mortem meã inultam. Nihil mouebãtur Delphi his sermonibus, lictoriq; ut iussa peragat imperant. Ibi Aesopus elapsus de manibus illorũ, in aram, quæ prope posita erat,

rat, confugit, sperans se religione loci defensum iri. Sed ne sic quidē Delphi inceptum persequi destitere, negantes perfugium Deorū posse habere eum, qui illorum phana compilasset. Tum Aesopus hanc illis fabulam narrauit: Lepus aquilam fugiēs, forte ad cespitem defertur, ubi scarabeus incubabat, eum ut seruaret miserum et inopem orat. Scarabeus procedit ad aquilam, utq; supplici sibi lepori parcat, obtestatur per Iouem deosq; omnes, monetq; ut prouideat, ne cōtēptu suæ paruitatis propriaq; superbia, in aliquod inopinatum malum ruat. Nihil aquilæ his sermonibus magis ridiculum fieri potuisse uisum, itaq; alæ unius flabris refutato scarabeo, leporem aufert ac dilaniat. Tulit eam despectionē sui & aquilæ ferocitatem perindigne scarabeus, et tota mente in uindictæ curam incubuit. Cumq; secutus auolantem aquilam, quo loco ille nidum fixisset, ipsumq; plenum ouis cognouisset, operitur dū ad pastū aquila de nido auolaret, tū omni ui ipse interea annitēs, oua de nido deuoluit, quæ per altissimas rupes delabentia, facile comminuuntur. Reuersa aquila, detrimentoq; ac damno cognito, ignara quo autore accepisset, in multo magis arduis rupibus nidificat, sed simili euentu. Itaque inops consilij, ad summum Iouem, cui quasi armigera esset conciliata, subuolat, queriturque calamitatem suam, & auxilium implorat. At tu, inquit ille, in gremio meo oua parito & componito, quo

quidem in loco, ut opinor, tuta erunt. Obseruabat scarabeus sedulo hostem, simul ut è dolore illius uoluptatem caperet, simul ut quid ageret specularetur. Aduersus igitur hanc receptionem à Ioue tale machinatur: massam luto stercoreq; cōglobatam, quantam sustinere potuerat, superne in gremium Iouis deijcit: Iupiter offensus fœtore et immundicia, festinat è gremio sterquilinium excutere, ita simul oua laxata ueste prouoluūtur. Aderat aquila, doloreq; et desperatione, si neq; in Iouis genibus tuto oua deponere liceret, exanimata, uidebatur omnem spem propagandi generis sui abiectura. At Iupiter mirari, & aliquod insigne esse scelus dicere, quod illam exagitaret. Ibi suppliciter ad pedes Iouis scarabeus prouolitans, & leporis suamq; iniuriam questus, contemptus ipsorū Deorum atque adeo summi Iouis aquilam accusauit. Iupiter re cognita damnauit quamuis dilectam sibi auem: Ne tamen genus ipsius deleretur, cum iustas inimicicias & bellum gerere scarabeum censeret, statuit, ut aquila eo anni tempore, quo scarabei cernerentur, nunq̄ oua pareret, pullos úe educeret. Neque uos, inquit, aram prophanetis, Deosq; ueremini, uindices scelerum. Vix finierat, cum illū iussu magistratus lictores ab ara crudeliter abripiunt, inque rupem unde deijceretur adducunt. Aesopus cernens, neque in sua innocentia neque Deorum perfugio se opem inuenire, sibiq; haud dubie moriendum, fraude & ui

circum

circumuento, priusquam deturbaretur de saxo, fabula huiusmodi in illos est inuectus: Rusticus in agro cõsenuerat, neq; unquam uiderat urbem. Qui sentiens se morti proximum, suos orauit, ut in urbem, anteq̃ uitam finiret, curarent se deduci. Illi non magnopere de sene soliciti, asinos ad plaustrum adiungunt, quibus in urbem ueheretur. Erat illis uia trita in urbem & nota, sed forte dum in itinere essent, tempestas uentique coorti depulerunt à uia asinos, qui illa caligine in præcipitia deferuntur. Ibi rusticus uidens quo in loco res esset: Me miserum, inquit, si uiolenter pereundum mihi omnino fuit, quòd non perdunt me aliquæ generosæ animãtes, ac potius ignauißima asini bestia. Ita, utinam, inquit Aesopus, cũ pereundum esse uideam, perirem quidem, sed non perderet me tam futilis & ab omni bonitate aliena hominũ natio. Nunc uero, quod reliquum est, Deos oro, ne innocentis indignam necem inultam esse patiantur, utq; ostendant uindicta & animaduersione sua, facta scelerata & facinora mala sibi non placere: id quod futurum esse mihi planè persuadeo. Hæc locutum & insuper parantem alia dicere, irruẽtes Delphi, de rupe, ubi Diphriadum petrarum nomen fuisse monti traditur, deturbant, atq; ille per præceps delatus, fracta ceruice interijt. Non lõgo tempore post hæc, Delphi omni genere calamitatum opprimebantur, grassante in illos cum pestilentia tum fame, & omnibus ijs malis,

quibus homines ac bestiæ atque etiam sata et arbores affligi pessundarique consueuere. Itaque illi ingenti pœnitentia quamuis sera duci, doloremque summum capere ob perpetratum, iræ et odij impulsione & im potentia animi, nefarium facinus, utque solent homi nes leues ac imperiti, quàm cupidi fuerant mortis Aesopi, & ad interficiendum eum festinarant, tam uitã illius interempti expetere, &, si fieri posset, in hanc ipsum quocunq; modo reuocare uelle. Fertur et hoc, obuersatam fuisse Delphis terribilem quandam uelu ti manium Aesopi speciem, qua dies atque noctes ex agitarentur, conscientia scelerum hanc imaginem si bi fingente, uel etiam diuinitus illa excitata. Ex eo au tem fama sparsa fuit, Aesopum reuixisse, atque hunc à Dijs immortalibus honorem habitum sapientiæ & pietati illius, quod & de Hercule et Glauco & Alce stide fabulæ tradidere. Sed Delphi cũ diutius in Deorum atque hominum odio, cum cœlum terramque infestam haberent, durare se posse non confiderent, Apollinem, familiare sibi numen, interrogarunt, quid se, ut tantis & tam intolerabilibus miserijs liberari possent, facere oporteret? Quibus ille respondit: Luendum esse innocentis sanguinẽ, et pœnas dandas impij parricidij. Atque tum, ut diximus, Iadmon Samius has nomine Aesopi tandem exegit, & Delphis melius est factum.

Atq; hæc sunt, quæ paßim de Aesopo annotata reperimus

perimus, & referenda putauimus, rati neque utilitate lectionis expertia futura, & iucunditatem nõnullam habitura esse. Quod autem de morte Aesopi traditum commemorauimus, id uideri poßit translatum huc de Orgilai cuiusdam, Phallidis filij, interitu, cui cum Crates primarius ciuis Delphis, ut Plutarchus scripsit, suam filiam despondisset, inter sacra mensæ, cum suo more Dijs libarent, suáque sponte Crater medius disceßisset, Orgilaus malum ominatus, sponsa deserta, unà cum patre in uoluntarium exilium abijt. Paulo post, cum ad sacrificiũ quoddam solenne Delphos redijssent, Crates, qui illorum disceßione se suósque contumelia affectum fuisse arbitraretur, odio flagrans, facientibus rem diuinam, nescio quid auri, consecrati Deo, obtrusit, atque accusatos sacrilegij, curauit de rupe indemnatos præcipitari. Necessarios autem quosdam illorum, qui supplices in ædem Prouidentiæ confugissent, direptos de ara & illos iugulauit. Idem tamen Plutarchus de Aesopo hæc, quæ deinceps exponam, scripta reliquit in eo libello, in quo disputatur de ultiõe numinis lentiore: Delphos, inquit, uenisse quondam è Lydia Aesopum accepimus, cum quidem illò à Crœso missus fuisset ad solennia quædã sacrificia celebranda, cũ magno pondere auri, quòd & rem diuinam Rex sumptuose atq; magnifice fieri uellet, & quo clarior fama esset cum religionis tum

πολιτικοῖς παραγγέλμασι.

περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων.

munificentiæ ſuæ, iuſsiſſet ſingulis ciuibus urbis Delphicæ à ſe tribui minas quaternas, quæ ſumma fuerit nummi Romani M. ſexcenti ſeſtercij, & noſtratis, coronati quadraginta. Cum autẽ, ut apparet, offenſiones & inimiciciæ inter Aeſopum ac Delphos exortæ eſſent, ſacrificiũ quidẽ ille peregit, pecuniam uero nõ diſtribuit, ſed remiſit Sardis, quòd indignos eos Regio beneficio iudicaret. At Delphi, conſilio inito, crimen Aeſopo ſacrilegij intenderunt, & morti addictum de rupe, quæ cognominatur Hyampea, præcipitem dederunt. Ob hoc factum Numen ipſis iratum, cum ſterilitatem terræ, tum multiplices inuſitati modi languores ac morbos immiſiſſe ferunt, tandemq; magnitudine & copia malorum [illegible]ctos fuiſſe, ut in Græcia ad omnes conuentus ac mercatus profiterentur delictum ſuum, & inuitarent perſecutores cædis Aeſopi, illisq́ue pœnas à ſe offerrent. Anno autem fermè centeſimo, Iadmon Samius has exegit, genere quidem non propinquus interfecto, ſed poſteritas eorũ, quibus ille quondam ſeruijſſet. Quas cum perſoluiſſent Delphi, mala poſtea ceſſauerunt. Atq; ab eo tempore putatur ſupplicium ſacrilegorum ab Hyampea ad Naupliã rupem translatũ fuiſſe. Sunt, qui Amphictyonas, ſeueriſsime habita quæſtione, in autores cædis Aeſopi animaduertiſſe, deq; ijs uniuerſis capitis ſupplicia ſumpſiſſe ſcripſerint. De quo & prouerbium natum uidetur: αἰσώπειον αἷμα, &, αἰ

σώπειος δίκη, quo uel seras pœnas dare sontes signi ficaretur. Fuere, qui prouocasse in se odiū & irā Delphorum Aesopum traderent, dicterijs & mordacibus fabulis, cum in illorum ocium maxime inueheretur iocis suis, quòd ageret uitam sustentantes hostijs, quæ ab externis quotidie Apollini mactarētur: quæ si forte deficiant, futurum ut famis periculū eis impendeat, quòd neq; agros quos colāt haberēt, neq; agros omnino colere scirent. Verum, fabulæ quas composuit Aesopus, magno semper in precio & admiratione apud sapientes homines fuere. Itaq; legimus, scribitq; hoc Plato, Socratem, qui sapientißimus habitus fuit, cœpisse illas uersibus exponere. Quorum quidem primi hi fuisse perhibentur:

Aesopus ciues fertur monuisse Corinthi,
Ne decus è uulgi calliditate probent.

Non autem dubium est, quin nequaq̄ omniū illarum, quæ sub ipsius nomine circumferuntur, autor sit Aesopus, & quin posteriores, multas earum, secuti Aesopum, conscripserint. Neq; est obscurum, omnes huius generis fabulas Aesopicas appellari, de qua re alibi copiosius disseruimus. Etsi autem scio, à quibusdā certo numero comprehensas eas fabulas, de quibus quin factæ ab Aesopo essent nō dubitaretur, fecisseq; alios duodecim, alios etiam plures, cum tamen discrimen certum fieri nō posse uideatur, non solū eas nos, quæ essent à prioribus cōquisitæ, sed quascunq; col-

gere potuimus, complectentes doctrinam & instru=
ctionem uitæ, exponendas oratione æquabili ac lati=
na, si possemus, putauimus. Bona in spe, futurum, ut
hoc scriptum nonnihil adiuuet institutionem pueri=
lem, & studijs huius ætatis prosit. In quo opinio no=
stra Græcorum doctißimorum hominum exemplo
confirmatur, qui inter primordia doctrinæ fabula=
rum lectionem atque narrationem primam esse, &
styli exercitium ab his describendis uoluerũt incho=
ari. Quamuis autem à nobis opera potißimum data
sit, ut oratione ea uteremur, in qua esset uerborum pu
ritas, & proprietas figurarum, neque alius finis pro=
positus fuerit studio nostro, tamen id etiam nos præ=
stitisse confidimus, nulla ut forma & species expositi
onis bonæ, uel certe mediocris, in his quæ subiecimus
desyderari posse uideatur. Sed de hoc cum alij iudica=
bunt, tum nos nequaquã laborare oportet, qui nullã
ambiuimus hoc opere suscepto laudem, sed operam
utilem puericiæ nauare studuimus. Atque illud ita es=
se, ut dixi, facile probauerit tam exilis argumenti
tractatio, cum, ut spero, in maioribus nota sit indu=
stria nostra. Hoc autem si consecutus fuero, ut de isto
labore fructum capiant pueri nostri, magnam etiam
laudem me adeptum esse existimabo, qui in hac negle
ctione illorum, educatione & disciplina peruersa at
que sublata, aliquid illis utilitatis atq; commodi pro=
curauerim, & adiumenta attulerim ad decus atque
uirtutem

uirtutem, quibus hoc seculum cum ornatißimum esse posset, turpitudine & uitijs infamari malle cernimus, & hanc relinquere ad posteros ignominiam, ut infœlices & improbi esse potius, quàm beati atque innocentes uoluisse uideantur.

FABVLAE
AESOPICAE.

EXtant hoc tempore Aesopicæ aliquot fabulæ, æditæ, ut uidetur, à Planude. In Suida mētio subinde fit Chabriæ cuiusdam fabularū expositarum iambico metro, eius generis quod est τῶν σκαζόντων, cuius nomine et Aldus emisit quondam integris senarijs Iambicis tetrastichis omnes, præter ultimam, compositas, haud scio an non uero. Sed & apud Aristophanem senex uersibus Iambicis fabulas accinit: Quas uisum est primum interpretari, atq; ita alias oratione soluta & sermone simplici attexere.

σφηξί.

Aesopus à cœna redibat uesperi,
Huic allatrabat improba & petulans canis:
At ille ad hanc conuersus: ò canis canis
Si per Iouem, ait, hac pro tua lingua mala
Panes coëmeres, cor tibi esse crederem.

Fabula intorquetur in cauponam, quæ negocium seni facesseret, cuius se loquacitatem significat contemnere. Et mox prouerbialem fabulam breuiter memorat, qua significat se nihili pendere dicta illius.

Contendit

Contendit olim, inquit, Lasus cum Simonide,
Tum Lasus ait ad illum, te nihil moror.

Postea refutat quendam à se pulsatum, qui de iniuria expostularet alieno tempore, cum illi medicus quærendus potius esset.

Sybarita quidam de curru quondam excidit,
Ac forte magno fractum uulnere est caput.
Equestris imperitus erat enim rei.
Cui dixit astans familiaris quispiam:
Quam quisque nouit artem in ea se exerceat.

Eundem rursum aliter eludit.

Sybaritis æreum uas mulier fregerat,
At hoc adeptum nescio quem testem facit,
Tum dicit ei Sybaritis: Per Proserpinam
Si testibus relictis emeres fasciam,
Habere cordis multo plus te crederem.

Hæc ideo exposui libētius, quo melius elegantissimus usus fabularum de ueterum tractatione appareret. Ad fabulas autem Aesopicas omnes pertinent tales narrationes, quarum est manifesta abhorrentia à uero, siue appellētur Libycæ, seu Sybariticæ, seu Phrygiæ, Ciliciæ, Aegyptiacæ, Cypriæ. Quid enim referat, si ita narretur fabula, ut Aesopū, aut Libyæ aliquem incolam, aut mulierem Sybariticam, aut alium quempiam memorasse perhibeamus? Ad easdem & ἀπόλογοι & αἶνοι referendi. Apologus autem est longior narratio fabulosa, sparsa in personas, ut

Plautinus in Sticho, quem, nihil enim fieri illo festiui us potuisset, ascribendum duximus.

AN. Fuit olim, quasi ego sum, senex, ei filiæ
Duæ erant, quasi nunc meæ sunt, eæ erant duobus nuptæ fratribus,
Quasi nunc meæ sunt. PAN. miror quo euasuru'st apologus.
AN. Erat minori illi adolescenti fidicina & tibicina,
Quam peregre aduexerat, quasi nunc tu, sed ille erat cœlebs senex,
Quasi ego nunc sum. PAN. perge porro, præsens hic quidem est apologus.
AN. Deinde senex ille illi dixit, cuius erat tibicina,
Quasi ego nunc tibi dico. PAN. ausculto atque animum aduorto sedulo.
AN. Ego tibi meam filiam, bene qui cum cubitares, dedi:
Nunc mihi reddi ego æquum esse abs te, qui cum cubitem, censeo.
PAN. Quis istuc dicit, an ille quasi tu. AN. quasi ego nunc dico tibi,
Immò duas dabo, inquit ille adolescens, una si parum est,
Et si duarum pœnitebit, inquit, addentur duæ,
PAN. Quis istuc quæso, an ille quasi ego. AN. Is ipse quasi

quasi tu, Senex
Ille quasi ego, si uis, inquit, quatuor sanè dato.
Dum quidem Hercle quod edant addas, meum ne con truncent cibum.
PAN. Videlicet illum fuisse parcum senem, qui dixerit.
Quoniam ille illi policetur, qui eum cibum poposcerit.
AN. Videlicet fuisse illum nequam adolescentem, qui illico
Vbi ille poscit, denegauit se dare granum tritici
Hercle quia æquum postulabat ille senex, quandoquidem
Filiæ ille dederat dotem, accipere pro tibicina.
PAN. Hercle ille quidem certe adolescens docte uorsutus fuit,
Qui seni illi concubinam dare dotatam noluit.
AN. Senex quidem uoluit, si posset, indipisci de cibo
Quia nequiuit qua lege licuit, uelle dixit fieri,
Fiat, ille inquit adolescens: Facis benigne, inquit Senex.
Habeon rem factam inquit? faciam ita, inquit, ut fieri uoles.

Aenus autē habet obliquam quandā & sæpe mordacem, sæpe acerbam petitionem, admonitionem, re

prehensionẽ: Vt Hesiodi αἶνος, & Homeri de chlæna. Sed de his fecimus alibi uerba copiosius, & quantum ad ea, quæ suscepimus, exequenda satis esse iudicauimus, tantum mentionis illorum assumpsimus.

οδ. ξ.

AQVILA ET VVLPES.

INijt quodam tempore societatem Aquila cũ uulpe, quæ ut usu familiaritatis confirmaretur, etiã nidos illis uicinos habere uisum. Et Aquila quidẽ suum in arbore fixit procera, at uulpes propinquas arbusculas occupauit. Accidit forte, ut paruulis suis relictis domi, uulpes ad quærendũ pastum exiret: aquila, cui eo die non fuisset præda oblata, esuriens unà cum pullis suis, arreptos catulos necessariæ uulpis in suum nidum deportat, et illis sese ac suos exaturat. Reuersa paulo post uulpes, ubi rem gestã cognouit, incredibili dolore affecta fuit, cumq; suorum interitum ferret iniquißime, tum hoc illam excruciabat, et ita despectam se ab aquila, & uindicandæ tantæ iniuriæ nullam sibi uiam apertam esse. Facile enim intelligebat, celeritate illam atq; uiribus longe præstare. Fecit igitur quod concedebatur, ut obsequeretur animò suo, & propter arborem aßistens, maledictis & cõuicijs, nõ magis iam necessariam suam, sed hostem capitalem insectata, Deos in tam indigni facinoris ultionem aduocauit. Aquila desuper hæc ridere, &

illam

illam cõtemnere. Non diu autem post hæc, cùm forte eo in loco feriæ essent rusticanæ, & exta mactati pecoris adolerentur, aduolauit aquila, ut consueuerat, ad exta, quæ dum rapit, adhæsit de fauilla et carbonibus aliquid, quo in nidum unà cum illis delato, & forte uento exorto, materia qua nidus congestus fuerat flamma concepta exarsit, cumq; illa incendio dißiparetur, delapsi sunt et pulli aquilæ in terram semiusti, quos tum uulpes inspectante aquila in sua dumeta auferens, in magna læticia uindictæ deuorauit.

Fabula hæc docet, perfidos & sceleratos, quamuis iniurias & uim potentia sua aliquantisper defendant, numinis tamen animaduersionem & ultionem euadere non solere.

AQVILA SCARABEVS.

Hanc fabulam, etsi illa supra est in historiola Aesopi exposita, tamen iterum narrare placuit.

LEpus quem aquila insequeretur, ad scarabei lamulam confugit, & illius auxilium implorauit. Scarabeus petit ab aquila, ut parcat supplici, perq; summum Iouem obtestatur, ne despiciat paruitatem suam. At illa profligato scarabeo, raptum leporem deuorat. Quam auolantem assectatur scarabeus, ut cognosceret quo illa loco nidificaretur, ac mox occasionem nacta, de nido aquilæ omnia oua, quæ inerant, deuoluit per petrarum præcipitia. Aquila re cõperta, autori doloris sui ualde irata, nidũ extruit

in multo magis arduis rupibus, & in illo parit oua, sed simili euentu. Tum inops consilij ad Iouem aduolat, cuius propria auis esse perhibetur, & terciam fœturam in illius gremio deponit, orãs atq; obsecrans, ut tutã præstaret. At scarabeus globulũ sterquilinij eodem deijcit. Quem excussurus Iupiter, laxata ueste oua aquilæ effundit, quæ inflicta pauimẽto cõminuuntur. Cum autẽ de scarabeo intellexisset, q, ab aquila factam iniuriam sibi hac uoluisset ratione uindicare, quòd statueret, non solum scarabeum, sed etiam suum numen ab aquila læsum atq; uiolatum esse, reuersam illam grauiter obiurgauit, & indicauit ei autorem malorum, quæ passa esset. Cum tamen genus aquilarum funditus interire nollet, scarabeum ad gratiam cum aquila reconciliandã adducere tentat: quo uehementer refragante, aquilæ tum partum transfert ex eo tempore in aliud, quo scarabei non apparerent.

Monemur hac fabula, ne quem facile contemnamus, ut'que cogitemus, neminem esse tam abiectum et humilem, qui nõ suæ iniuriæ uindicandæ aliquam occasionem inuenire poßit.

LVSCINIA ET ACCIPITER.

CAntantem, ut consueuerat, ab arbore procera lusciniam rapuit esuriens accipiter: Quæ cum intelligeret sibi mortem impendere, ad

preces

preces conuersa, orat accipitrem, ne se perdat sine causa. Non enim suã exilitatem auidissimũ uentrem illius posse explere, itaq; suadere, ut grandiores alias uolucres uenetur. Cui accipiter: Insanirem, inquit, si partam prædam amittere, & sequi uellem ea, quæ nusquam apparent.

Intelligendum, similiter et homines incogitantes quosdam reperiri, qui spe maiorum præsentẽ copiam despiciant atque negligant.

VVLPES ET HIRCVS.

SIti correpti hircus & uulpes, in profundum puteum desilierunt, cumq; illam sedauissent, hircus cœpit circumspicere, & quærere, qua de aquis euadere in terram posset. Cui uulpes: Bonum, inquit, animum habe, nam mihi cõsilium subijt, quo usi seruari possimus ambo. Si enim te in posteriores pedes erigens, priores parieti isti applicueris, & caput alte, cornua ut obliquentur, extuleris, tum ego de tergo tuo in hæc ascendere, atq; deinde exilire de puteo, & te mox etiam attrahere facile potero. Ad hæc cum se hircus paratum esse diceret, & obsequentem præbuisset, euasit de puteo uulpes, atque ibi læta circum fauces exultare, & deridere hircum cœpit. Ille uero hanc grauiter accusare, & perfidiæ insimulare. Cui uulpes illudens: At tu, inquit, hirce, si tam cordatus esses, quàm barbatum esse scimus, nunquam in istum te locum, non explorato reditu, immisisses.

Significatur hac fabula, uiros prudentes priusq̃ quicquam aggrediantur atq; incipiant, præuidere et consyderare, quonam illud euasurum, et quem finem habiturum esse uideatur.

VVLPES LEO.

QVæ nunquam Leonem uulpes uiderat, cum huic forte occurrisset, ita fertur exterrita, ut penè moreretur formidine. Eundem conspicata iterũ, extimuit quidem, sed nequaquam ut dudum. Tercio illi obuiam facta, tam firmo animo fuit, ut accedere propius & compellare illum auderet.

Ostendit fabula, etiam grauißima et difficillima negocia usu et consuetudine tractabilia reddi.

FELES ET GALLVS GALlinaceus.

FEles, captum Gallum cum uellet uideri iure occidisse, accusare illum cœpit, primum molestiæ, quam afferret mortalibus, quibus perpetuã noctem obstreperet clamoribus suis, & quos acquiescere defatigatos non pateretur. Hoc cum Gallus defenderet, quòd illis hac re utilem se operam dare assereret, qui ad necessaria opera eos excitaret, indicaretq; his faciendis tempus idoneum: Te tamen, inquit feles, nullum aliud est animal magis impudicum, qui naturæ legibus confusis, cum matribus & sororibus te commisces. Hoc ego, inquit Gallus, studio inseruio rebus & commodis heri mei, quo plura huic oua pariantur

riantur. Cum igitur nullum posset afferre crimen feles, quod in gallo adhæresceret: Tu licet, inquit, causa non inferior esse uideare, mihi tamen esurire in animo non est, atque ita illum iugulat.

Imago hæc est superbiæ atque crudelitatis. Hæc enim uitia, quicquid dicatur aut fiat, iniustam uim urgent, quamuis prætexere si quid forte poßint facinoribus suis, non omittant.

VVLPECVLAE.

Elapsa uulpes de laqueo, sed mutila, nam caudam amiserat, non uiuendum in tanta deformitate sibi esse existimans, cœpit in cōmune suadere omnibus, ut & ipsæ prætruncari caudas sibi paterentur: cupiebat enim in turba & societate turpitudinis suũ uitium quasi occultare. Quid enim, inquit, has & indecoras, et superuacaneum onus gestamus, uel potius attrahentes defatigamur? Aut cuinam, obsecro, rei utiles sunt, nisi forte uerrendum solum conduximus? Parantem dicere plura, una de multitudine iuuencula fertur interpellasse his uerbis: Heus tu, mea matercula, num fueras hoc suasura, etiam si non tibi emolumēto futurũ esse sperares?

Significat fabula, neq; aliorũ cōmoda deliberationibus malorũ proposita esse, neq; libenter homines iјs cōsilijs accedere, quæ nō eorum, quibus dantur, cōmoda spectare atq; procurare uideantur.

VVLPES ET SENTES.

INsilierat forte in spinosas uepres uulpecula, cumque laberetur, sentes apprehēdit, quibus inniteretur, ab his sauciata, cum cruentis pedibus & magno dolore: Siccine, inquit, sceleratæ sentes, accipitis supplicem uestram? Cui sentes responderunt: Valde eam deceptam fuisse, quæ uellet sese apprehendere, cum ipsæ apprehendere & retinere alia omnia consueuissent.

Ostendit fabula, stulte facere eos, qui opem et auxilium ab illis sperent, quibus insita sit malefaciendi & iniuriarum uoluntas.

VVLPES ET CROCODILVS.

CRocodilus Aegyptiacum est animal, tetrum aspectu, atque monstrosum, specie lacertæ, cute rugis & squamis horrida, uastum atque informe. Inter hunc & uulpem quodam tempore certamen de generis nobilitate extitisse narrant. Cum autem Crocodilus, & maiorum suorum multa præclara facinora, & à se fortiter res gestas prædicatione sua extolleret, respōdit uulpes: Nihil opus esse uerbis, nam de pelle apparere omnia.

Hoc fabula innuit: Mendaces ipsa re solere coargui & refutari.

GALLINAE ET PERDIX.

Qui

QVi delectabatur alendis gallinis, allatam sibi forte perdicem addidit cohorti illarum. Quæ cũ miseram morsibus impeterent, & ab esca repellerent, singulari illa dolore animi afficiebatur, quòd sibi hoc, quæ aliena esset, eóque illis nomine inuisa, accidere putaret. Paulo post uidet ipsas quoque illas se mutuo conscindere, tum se consolata: Si inter se, inquit, istæ inimicicias gerunt, neque parcunt sibi, ferenda scilicet & mihi æquo animo fortuna mea.

Hoc fabula sibi uult, prudentibus magno esse solatio consyderationem communis sortis & cõditionis, cum animaduertunt, neminem esse, cui non mala & aduersa plurima obijciantur. Eosdem libenter etiam comparare sua mala cum aliorum malis, qui respectus sæpenumero magnitudinẽ his adimere soleat.

VVLPES.

IN statuarij officinam irrepserat uulpecula, ac cõtemplando diuersi generis & uariæ formæ effigies, magnam uoluptatem capiebat. Inter omnes tamen una muliebris corporis statua inprimis illam delectabat, ad quam & accedere, & sermonem instituere, & blandißime alludere. Sed statua immobili persistente, uulpes indignata: Quàm formosa, inquit, facies, cerebro caret.

Notantur hac fabula splendidi & conspicui, cum corpore tum fortunis, sed stolidi & uecordes.

CARBONARIVS ET FVLLO.

Conduxerat perquam spaciosas ædes carbonarius, itaque inuitat fullonem habitantem angustius, ad se ut cōmigret. Negauit fullo sibi hoc faciendū, neq; fieri omnino oportere. Quid enim nobis cōmercij, inquit, inter nos esse poßit, cum, quæ ego forte eluendo nitida reddidissem, ea tu fuligine & maculis repleres?

Docet fabula, dißimilia non recte coniungi. Itaq; dicitur & prouerbio ueteri: Pares cum paribus facile congregari.

PISCATORES.

Dum extrahunt nassam de aquis piscatores, grauißimum pondus esse illius sentiūt. Quare lætitia exultare, & fœlici successu immodice gaudere, quòd opera præclare posita uideretur. Sed nassa subducta in terram, conspicantur ingens saxum, quo illa depressa fuerat. Ergo mutatis animis, contristari atque mœrere, neq; minus doloris capere ob falsitatem opinionis, et ludibrium fortunæ, quàm incōmodum suum. Tum unus inter eos senior obiurgare eos, & dicere: Non nimis indigne ferendum casum illum, quòd consanguineā habere gaudium uideretur

retur, tristiciam. Itaq; uix aliter potuisse fieri, quàm ut illius tanto complexu etiam hanc assumerent.

Vtrumq; fabula monet, non prius lætandũ, quàm explorata fortuna, neque tamen tristiores exitus nõ etiam moderate ferendos esse.

GLORIATOR.

REuersus in patriam quidam suã, unde aliquot annis abfuerat, in omnibus cœtibus gloriabatur, & iactabat sermone præclara facinora sua: atq; se in insula Rhodo saltando signum fixisse, quod nemo omniũ qui adessent assequi potuisset. Huius se habere testes uniuersos Rhodiẽses aiebat. Tum unus de circulo: Heus tu, inquit, si uera prædicas, hoc esse loco Rhodum puta, & hic saltum istum ædito.

Fabula hæc subijcit, quod & Demosthenes dicit, uanam esse orationem omnem, quæ rebus deficiatur. Prouerbium autem hoc usurparunt ueteres, in ostentationibus gloriosorũ retundendis, ut sic illos increparent: Hic Rhodus, hic saltato.

VOTVM QVOD SOLVI NON POSSIT.

AEgrotabat pauper, & in morbi grauißimo periculo cum à Medicis desperasset, ad opem Deorum confugit, quibus se, si conualuisset, centum tauros immolaturũ esse promisit. Hæc uxor illius, ut prope astabat, cũ audisset: Vnde mi uir, tam-

tum, inquit, numerum taurorum parare poßis, si uo-ti conuictus sis? At ille: Quid tu, censen' cœlo descensurum, qui illud sacrificium fieri postulet, si ego sanitatem recuperauero?

stulta, inquit,

Narratur fabula & hunc ad modum.

Cum multi una in naui ueherentur, orta tempestate horribili, unus cæteris formidolosior, quasi desperato omni auxilio humano, Deos inuocare, & illis uota pro salute sua nuncupare, interq; alia promittere, se consecraturum de cæra lampadem, tantam & tam ponderosam, ut malo nauis æquaretur. Eo forte, qui iuxta illum aßidebat, audito, cum sciret medio cres esse, uel etiã infra mediocritatem, facultates hominis, admonere uoti magnitudinis, quod non uideretur exoluere ille posse. Cui hic respõderit: Si nauis modo seruata, & in portum delata esset, se facile Dijs satisfacturum, quos confideret postea uno numulo empta cæra, facile contentos futuros.

Significatur, esse multos in pollicendo faciles, qui etiam promittere ea soleant, quæ non uelint neque cogitent facere.

DE APOLLINIS TENtatore.

TEntaturus Apollinem, Deorum quidam contemptor & callidus, per sacerdotem fatidicã illius, in templum uenit Dei, ubi omnia pro ritu superstitionis illius apparata essent, occultatum

manu sua passerculum continens, cumque ante tripodem astitisset, sciscitatus est: Viueret ne an mortuum esset, quicquid in manu teneret, ratus se facile in utranque partem datum responsum refutaturum esse. Tum uates de numinis instinctu hæc fertur cecinisse:

Quicquid id est tectũ tua quod nũc dextera celat,
Vel uiuit uel iam moritur, nostriq; uidebunt
Alterutrum in prolato oculi, sed te penes huius
Arbitriũ facti est, et ad hoc mens nostra recurrit.

Discendum hoc est: In rebus diuinis maxime, sed & erga sapientes non ferè quicquàm ualere fraudes et astutias improborum.

PISCATORES.

CVm piscatores diu multumque defatigati, nihil capere potuissent, tædio tandem affecti, perdita opera, tristes domum redire parant. Tum de improuiso Thunnus, à reliquis piscibus agitatus, saltu in nauigium illorum se dedit, quo potiti cum præda & leticia abiere.

Indicat fabula, sæpenumero forte fortuna obuenire ea, quæ nulla arte ac ratione parari potuerint.

FRAVDVLENTVS.

Periculose ægrotãs pauper uouit, cẽtũ se bobus rẽ diuinã Dijs facturũ esse, si cõualuisset: Dij illũ, fide habita, sanitati pristinæ restituerũt. At ipse confirmatus panuceos boues centũ finxit, & Dis immolauit.

Quam rem cum indigne tulissent Dij, exacturi pœnas perfidiæ, immisere illi somnium, quo iuberetur in certo loco littoris terram effodere, quòd ibi inuenturus esset quadringenta M. nummûm, idest mille atticas minas. Quo cum expergefactus cupide perrexisset, & aurũ quæreret, captus à Piratis fuit. At ille similiter, ut Deos antea, & hos fallere tentans, pollicetur pro suo corpore talenta mille, immanẽ pecuniæ summam. Nam nostratis nummi hæc fuerit circiter sexingentorum M. aureûm coronatorum. Sed cũ huic illi minime crederent, abductus & mille denarijs uenundatus fuit.

Fabula docet, mendacia, mendacesque homines Dijs esse inuisos.

RANAE.

INcolebant ranunculi duo paludem, qua syderis calore, ut æstate fieri solet, exiccata, relictis sedibus illis pergebant quæsitũ alias: Cumq; uenissent ad profundũ puteũ. Hic, inquit unus, cõmode manebimus, neque facile alium locum meliorẽ inuenire poterimus. Cui respondit alter: Placere & sibi locum, sed arbitrari se, prius quàm illò desilirent cõsyderandum, si quo casu & ille aquæ receßissent, qua ratione de puteo redituri essent.

Docemur hac fabella, nihil esse omniũ rerũ incogitãter aggrediendũ, sed ut dici solet, in principij capite quasi pedes finis cõtemplari unũquenq; debere.

De

DE SENE ET MORTE.

CEciderat ligna in ſylua ſenex, quorũ faſce ſublato domum redire cœpit. Progreſſus autem multum ſanè uiæ, cum defatigatus eſſet, & onere & itinere, depoſito lignatu, ac quieſcens conſyderare ipſe ſecum ætatis, inopiæ, ſolitudinis miſerias, & clara uoce inuocare mortem, cuius auxilio facile liberari ſe ab omnibus malis poſſe diceret. Tum mors, exauditis precibus illius, coràm aßiſtens, quid uelit percontatur? At ſenex territus, & quem iam mortis pigeret: Nihil enim, inquit, ſed requiro aliquem qui onus paululum alleuet, dum ego rurſus ſubeo.

Docet fabula, ad præſentiam mortis omnes refugere, neque quicquam eſſe tanti doloris aut cruciatus, quod uitæ dulcedinem abolere poßit, uereq; Creo apud Sophoclem ait:

Fugiunt & audaces retro, poſtquam prope
Vitam in ſuam graſſarier mortem uident.

DE ANV LABORANTE ex oculis.

LAborans anus ex oculis accerſit medicum, mercedemq́ue pactam, ut ſanitate recepta demum perſolueret, conuenit. Medicus orſus curationem, quotidie collirio oculos pelluebat, et ſupinam in lectulo cum inunxiſſet, in tenebris iacentem relin-

quebat, asportans ipse secum quicquid forte reperisset supellectilis, siue uasculum seu uestimentum mulieris. Quæ cum animaduerteret se spoliari, & iam recuperato uisu cerneret uacuam relictam domum sibi, postquam accessit medicus, mercedem postulans promissam, nam & esse illam sanam, & se iudicium nullorum, quibus notus fuisset morbus ipsius, refugere aiebat: Non est ita, inquit, medice. Nam priusquam tuæ artis fortunam subirem, conspicabar passim copiosam domi meæ suppellectilem: Nunc uero sana, ut ais, nihil prorsus uideo.

Significatur hac fabula, improbos & ueteratores ipsos nonnunq̃ suis dolis implicari & lædi.

RVSTICVS ET FILII ILLIVS.

RVsticus uicinus morti cum relinquere filijs suis diuitias nõ posset, uoluit excitare animos illorum ad studium diligentis culturæ, & in opere faciundo assiduitatẽ. Accersit igitur illos ad se, atque ita loquitur: Mei filij, quo in loco res meæ sint uidetis. Vobis autem quicquid potui in mea uita comparsi, id'que totum in uinea nostra quærere poteritis. Hæc cum dixisset, paulo post moritur senex. At filij, q̃ crederẽt in uinea illum thesaurũ alicubi abscondisse, arreptis ligonibus solũ uineæ uniuersum effodiũt, ac thesaurũ quidẽ inuenere nullũ, terra tamen fodiendo perculta, uites uberrimum fructum tulere.

Docet

Docet fabula, labores & operas summas diuitias esse. Et est Epicharmea sententia, labore à Dis hominibus bona uenire.

HERVS ET CANES.

IN prædio sub urbe quidam tempestate inclusus, primum ouibus mactatis uitam sustentauit, mox durante illa, ne à bobus quidem aratoribus abstinuit. Quæ cum canes fieri uiderent, consilium inter se aufugiendi illinc inierant, quòd non sperare posse uiderentur, ibi locorum se tutos futuros, ubi bobus aratoribus non parceretur.

Monet fabula, illos fugiẽdos inprimis, apud quos ne domestici quidem & necessarij in tuto esse uideantur.

MVLIER ET GALLINA.

MVlier uidua gallinam habebat, quæ singulis diebus ouum unum pariebat, quæ, si curaret diligentius & saginaret gallinam, sperandum esse existimabat, ut bina aut terna illa quoti die oua pareret. Cum autẽ cibo superfluo opima gallina et pinguis facta esset, planè tũ parere oua desiit.

Ostendit fabula, cupiditatem & auariciam sæpe detrimentosam esse. Et scripsit Demosthenes hæc quoque præclare: Rebus secundis non esse modum, neque finem cupiditatum. Itaq; multos sæpe auidos fortunæ melioris, præsentia bona amittere.

VVLNERATVS A CANE.

QVem canis momorderat circumiens medicũ quærebat. Cui notus quidam obuiam factus, cognita re, suasit ut in panem recentem exprimeret cruorem & saniem uulneris, atque comedendum hunc obijceret cani, à quo læsus esset. Id enim salutare ipsi futurum esse. Tum saucius cum risu: Hoc remedio, inquit, ego scilicet in me omnium, qui in urbe sunt, canum morsus irritauero.

Docet fabula, nullo beneficio prauos ab iniurijs deduci, atque plærunque reddi benignitate aliorum deteriores.

ADOLESCENTES & Cocus.

CVm forte iuxta cocum adolescentes duo uersuti & furatores assedissent, occupato coco rebus suis, unus horum rapuit frustum carnis, & alteri tradidit, qui demisit in sinum. Cocus postq̃ ad carnes respexit, & abesse aliquid sensit, qui sciret affuisse præter duos istos neminem, repetere ab illis amissum frustum cœpit. At is, qui de altero acceperat, deierare se non abstulisse, qui uero ipse sustulerat, penes se non esse. Cocus intelligere improbos esse & ueteratores: Mihi quidem, inquit, quid factum sit ignaro uerba dare potestis, Deũ autem profecto non falletis.

Deterret fabula à fallacia & fraude sermonis & periurio. Nihil enim horũ non manifestum Deo est, quamuis forte hominum animaduersionem effugiat.

INIMICI.

IN eadem naui uehebantur duo, qui inter se capitalia odia exercebant. Atque unus quidem in prora, alter uero in puppi resederat. Orta tempestate ingenti, cum omnes de uita desperassent, interrogat is, qui in puppi sedebat, gubernatorem, quam partem nauis primũ submersum iri putaret? Cui gubernator, proram, inquit. Tum ille: Iam non magis, inquit, mors mihi grauis futura est, siquidem aspecturus sum interitum inimici mei.

Significat fabula, multos non moueri suis malis, si ijsdem inimicos, & eos quos odere, prius circumueniri uideant. Itaque Achilles Homericus non recusat mori, si prius Hectorem interfecerit, cum sciret post huius cædem sibi quoq; instare ac prope esse exiciũ.

FELES ET MVRES.

IN domo quadam magna copia murium diuersabatur. Hoc feles cum comperisset, eódem se contulit, et uenatione atque captura musculorum bene aliquantisper uictitauit. Cum autem mures animaduerterent, suum numerum quotidie fieri minorẽ, & quòd à fele consumerentur, statuerunt se intra suas cauernulas & ijs in locis continere, in quæ perueni-

re illa non poſſet. Feles cum mures non magis, ut ſoliti fuerant, procurrere uideret, ſtatuit fraude elicere, ſeq; quaſi mortua eſſet, de clauo quodam ſuſpendit. Quam conſpicatus forte deſuper muſculus: Heus tu, inquit, ſi te in ſacculum conuerſum eſſe ſciã, nunquam tamen cõmiſſurus ſum, ut ad te propius accedã.

Docet fabula, prudentes non pati ſeſe iterum improborum dolis falli, cum illorum fraudes ſemel fuerint experti.

THVNNVS ET DELPHINVS.

THunnus Delphinum perſequẽtem fugiens, cũ incitatiſsimo ferretur impetu, fluctibus ad inſulam appulſus, in illam unà cum Delphino eijcitur. Ibi Thunnus conuerſus, & Delphinum conſpicatus uita defici, non ſibi iam magis ſuam mortem triſtem futuram eſſe aiebat, quia cerneret autorem illius unà ſecum interiturum.

Hoc fabula demonſtrat, æquiore animo ſuas miſerias ferre homines ſolere, ſi illarum autores iiſdem irretiri intelligant.

MEDICVS ET AEGROTVS.

DVcebatur funus, hoc medicus, cuius opera in morbo uſus fuerat mortuus, comitabatur. Atque ibi cum alijs, qui funus proſequebantur, multa uerba facere, &, ſi uino abſtinuiſſet iſte, inqt, ac celeriter aluus fuiſſet humectata, ut ſolueretur,

poterat

poterat conualescere. Tum de amicis unus: Hæc, inquit, qua lingua nunc dicis, cum occasione amissa frustra memorantur? Quo tempore uero recte ac utiliter fuißent dicta, eo reticuisti.

Monet fabula, necessario tempore succurrendum laborantibus, ususq; est hac similitudine elegantißime contra Aeschinem Demosthenes.

AVCEPS ET ANGVIS.

EXijt ad aucupium cum uisco quidam & arundinibus, ac turdũ forte in alta arbore sedentem conspicatus, intendere atq; cõstruere calamos, & uiscum allinere cœpit, defixis in turdo oculis atque spe sua. Inter hæc miser anguem latentem in herba calcat, à quo irritato ictus, & letali accepto uulnere, iam moriens: Me miserũ, inquit, qui dum alteri insidias struo, ego circumuentus & captus pereo.

Docet fabula, eos, qui alijs male consulere studeant, sibi interdũ primis malum accersere, iuxta hanc Hesiodeam sentenciam:

Malum consilium consultori peßimum.

FIBER.

FIbrum esse quadrupedem animantem, qui ferè in aquis degat, atq; eius pudenda magnũ in medicinis usum habere, accepimus. Hic igitur, quoties urgetur ui hoīm, nõ ignarus, cuius rei gratia petatur, præmordet ipse pudẽda sibi sua, & cõtra insequentes

proijcit, atque ita sæpenumero conseruatur.

Significat fabula, similiter & prudentes homines salutis suæ conseruandæ gratia iacturam facultatũ libenter facere. Vt in poeticis fabulis legimus, non fuisse chariora Hippomeni poma aurea, quàm uitã suam; quibus abiectis illam retinuerit.

CANIS ET COCVS.

Canis in culinam introgressus, occupato Coco, neque animaduertente, corculum pecudis rapuit et aufugit. Quem his uerbis cocus fertur esse prosecutus: Age, nũc hoc abstuleris impune: Sic tamen habeto, te posthac, ubicunque conspectus sis, cautius à me obseruatum iri. Non enim cor abstulisti à me, sed cor mihi attribuisti.

Id fabula docet, quod apud Herodotum Crœsus loquitur, rebus aduersis intelligentiam excitari.

CANIS ET LVPVS.

Iacebat forte ad stabulum dormiens canis, quem oppressum dilaniaturus lupus, mitigatur commoditate orationis, & blandicijs promissorum. Viden' enim, inquit canis, quàm hoc tempore macilentus sim, nam non diu est, cum grauißimo morbo liberari cœpi. Et prope est tempus dictum nuptijs herilis filij, tum ego me saginando, nitorem pristinum facile recuperauero, ut postea laute de me epulaturus es-

se

se uideare. His uerbis lupo persuasit, ut in præsentia se amitteret. Post dies aliquot reuersus ad idem stabulum lupus, uidet canem sub tecto domus iacentẽ placide acquiescere, quem ad se descendere iubet, & facere promissa. At canis illum deridens: Ego tibi, inquit, lupe cõsilium dare uolo: Ne, si posthac unquam me ante stabulum sopitum deprehenderis, ullas magis nuptias expectes.

Indicat fabula, homines sapientes, si qua forte in re offenderint, aut periculum adierint, non committere, ut se eidem iterum discrimini committant.

CANIS ET GALLVS gallinaceus.

Canis & Gallus societate inita unà iter faciebant. Noctu in agro deprehensi, cum tenebræ uiam obscurarent, sic acquiescendum statuere, ut gallus arboris ramis insideret, inferius autem in cauum truncum irreperet canis. Cantante autem suo more gallo, excitata uulpecula accurrit, atque illum hortatur, ut descendat: cupere enim sese complecti auem tam grata & suaui uoce præditam. Cui respondit gallus: Ianitorem, qui fores pandat, prius suscitandum esse, quàm ipse descendere posit. Stulta uulpecula nõ prouisa fraude ad arborem accedit propius, & ianitorẽ quãto potest altißimo gannitu ciet. Ergo canis experrectus, subito in uulpeculã insilit,

& correptam dilaniat.

Docet fabula, uim & iniurias inimicorum, quibus ipsi pares esse non ualeamus, ad alios potentiores uafricia & calliditate consilij auertendas esse.

LEO ET RANA.

LEo auditis ranæ clamoribus, quos illa toto rictu ædebat quàm maximos, primum percelli animo ualde cœpit, quòd crederet ingentem animantẽ esse autorem tanti clamoris. Animo tamen confirmato, circumspicere, & contra illum clamatorem, quisquis esset, sese parare, & ad pugnam accingere. Cum uidet prorepentem ranam de propinquo lacu, ibi Leo, simul indignatione, simul etiam pudore affectus, pede illam calcatam attriuit.

Docet fabula, non esse ad quemlibet strepitum expauescendum, neque nos inexplorata re terreri oportere.

LEO. ASINVS. VVLPES.

AMiciciam quodam tempore iunxere inter se, leo, asinus, uulpes, atque ita communiter uenatum exiere. Copiosa autem præda parta, iubet asinum leo illam ut diuidat: Qui simpliciter in tres æquales partes distribuens, sorte putabat decerni oportere, quam quisque deberet sumere. Ob hæc leo ira commotus, in asinum irruit, & dilacerat atque

quæ deuorat miserum. Tum uulpem diuidere iubet. At illa in unum aceruum congestis uniuersis, sibi exemit paruulam porciunculam, atque hanc iustam diuisionẽ esse dixit, ut leoni, cuius non solum auspicijs, sed etiam laboribus omnia essent quæsita, plurima extra quidem sortem cederent. Cui leo: Quis te, inquit, optima uulpecula, tam scite partiri docuit? Asini, respondit uulpes, mi leo fortißime, asini socij nostri casus.

Docet fabula, solere aliorum calamitate & malis prudentiores reddi homines.

LEO ET VRSVS.

CVm in hinnuleũ forte fortuna unum eodem tempore leo & ursus incidissent, uterque illo potiri uolens, acerrime secum conflictari cœperunt, atque ita unus afflixit alterum, ut oborta uertigine, ambo in terra prostrati iacerent. Vulpecula autem, quæ euentum pugnæ expectasset, cum uideret illos uiribus esse defectos, hinnuleum relictum in medio ipsa illis semiapertis oculis intuentibus abstraxit. Quod cũ illi prohibere non possent: Infœlices nos igitur, intercidentibus uerbis, inquiunt, uulpeculæ causa dimicando perimus.

Sæpe de aliorum laboribus fructum alij percipiunt.

DIVINATOR.

Diuinator in foro respōdebat cōsulentibus, cū subito nuncius illi aduenit, patere fores domus ipsius, neque intus quicquam reliquum, sed omnem supellectilem esse direptam. Quo perculsus animo ille exilijt, & curriculo ad ædes suas contendit. Hunc conspicatus festinantem quidam: Heus tu, inquit, cum alienarum rerum prædictiones profiterêre, cur tuas negligebas?

Notantur hac fabula ij, qui cum ipsi perperam uiuant, aliena omnia curare & corrigere oratione sua non dubitant.

FORMICA ET COLVMBA.

Formica sitiens in fonticulū se demiserat, sed undis ablata suffocari cœperat, cum non esset ubi cōsisteret. Hæc columba cernēs de arbore iuxta fontem enata, defractum ramum in aquas abiecit, cui adhærescens formica, mortē euasit. Paulo post affuit auceps, & arundinibus dispositis uisæ columbæ insidiari cœpit: Cui metuens formica, ad aucupem inter opus arrepsit, & ita uehementer illum pupugit, ut arundines præ dolore abijceret, atque harum strepitu territa columba auolauit, ac periculum uitauit.

Docet fabula, erga benemeritos esse nos gratos debere.

VESPERTILIO. RVBVS. HIRVNDO.

Vespertilio

VEspertilio, rubus & hirundo consociatis rebus suis mercaturā facere decreuerant. Tum uespertilio alicunde pecuniam mutuo sumptam pro sua portione ad negocia cōmunia contulit. Rubus autem uestem, at hirundo æs. Atq; ita omnibus compositis nauem cōscenderunt. Prouectis uero in altum, tempestate frangitur nauis, & uix sua corpora & uitam, rebus omnibus amißis, seruare potuerunt. Sed ex eo tempore, hirundo littora frequentat, sperans fore, ut expulsum æs fluctibus recuperet. At uespertilio, metu creditorum, interdiu latitat, & noctu uolitat. Verum rubus non cessat prætereuntium uestes arripere, si forte recipere suam poßit.

Ostendit fabula, earum rerum, quibus operam dederimus, cura nos semper teneri.

LIGNATOR ET MERCVRIVS.

CAedebat quidam ligna iuxta fluuiū, cui cum inter opus excidisset forte securis, in flumen delata & demersa fuit. Tum ille inops cōsilij, in ripa aßidens deflere fortunas suas, & lamentari misere. Mercurius uero, qui forte præteriens querelas illius cognouisset, misertus hominis, aquas subijt et retulit securim, nō eā quidē, quæ amissa fuerat, sed auream, et an hæc esset quam perdidisset, interrogauit. Qui cū suam illam esse negaret, extulit alteram argenteam, sed ne eā quidem agnoscēte lignatore,

postremo ferream attulit, quam lætus homo suam esse dixit. Hac probitate delectatus Deus, uniuersas illi secures donat. Ista ut acciderant cum postea narraret plurimis, unus in similis euentus spem uocatus, & ipse in præterfluentem securim suam abijcit, & propter eum mox asidens plorare atque lamentari. Huic, ita ut dudum alteri, Mercurius se obtulit, & causa lachrimarum audita, auream protulit securim, interrogans, ea ne esset, quam delapsam in aquas quereretur. Qui cum magno gaudio statim agnoscere se, & eam esse dixit: At Mercurius, mendacem & impudentem hominem auersatus, & se à conspectu illius, & auream securim unà secum abstulit, neque proiectam in fluuium retulit.

Fabula docet, non minus malis deos aduersari, quàm prodesse bonis solere.

AEGROTVS ET MEDICVS.

AEgrotus quidam à medico suo interrogatus, quo pacto præteritam noctem peregisset, respondit ille, se admodum sudasse. Hoc, inquit medicus, bonum est. Postridie reuersus, & similiter percontatus ægrotantē, audiuit, horrore fuisse ipsum uehementi concussum. Hoc, medicus, bonum, inquit, & ipsum est. Tercio sciscitatus, quomodo haberet, cognouit, aquam intercutem effusam affligere hominem. Sed & hoc bonum esse dixit. Digresso medico, accesit

accesit ex amicis unus ægrotum, & quid fit, inquit, & quo in loco sunt res tuæ? Optimo, inquit ægrotus. Nam multitudine bonorum extinguor.

Fabula indicat, non alijs homines magis succense re, quàm ijs, quos in suam gratiam mentiri, & à quibus assentationibus se falli animaduerterint.

ASINVS ET OLITOR.

SEruiens apud olitorem asinus, cum perpetuis laboribus fesso pabulum exiguum præberetur, precibus suis Iouem exorauit, ut illo domino liberatus, ad alterum perueniret. Ita uenundatus, nactus est herum figulum. Quo in seruicio, cum & luti & uasorum oneribus grauaretur, minus sibi uiuendum putabat, & multo quàm prius maioribus precibus, ut liberaretur, Iouem fatigabat. Ioue igitur uolente, tercio uenijt, addictusque fuit cerdoni. Apud quem cum quæ gererentur uideret: Heu mihi, cũ gemitu inquit, quanto priores seruitutes tolerabiliores erant. Nam ab hoc intelligo etiam pelli meæ periculũ imminere.

Fabula ostendit, tum maxime homines ueterem fortunam requirere, cum nouam experiri cœperint.

AVCEPS ET CASSITA.

AVCEPS laqueos disponebat, & struebat insidias auibus, cuius opera contemplans cassita, quid rei ageretur admirans,

accessit propius, & sciscitatur de homine, qd struat? Respondit ille, se urbem condere. Atq; omnibus perfectis, occultat se intra ramos arborũ. Cassita ad nouam urbem aspiciendã celeriter aduolat, & laqueo implicita capitur. Cumq; accurrisset auceps, tristis hæc illi: Si tales urbes condis, inquit, non facile multos incolas reperies.

Fabula monet, male coli atq; habitari cum oppida tum domus, in crudelitate & rapinis Principum.

VIATOR.

ITinere quidam longo fatigatus, uotum fecit, dimidium eius, quod reperisset, se Mercurio consecraturum. Cum autem incidisset in sacculum, refertum palmis & amygdalis, illo sublato, fructus quidem comedit, nucleos autem palmarum & amygdalorum testas in aram imposuit, quòd se soluere uotum diceret, atq; inuenta se cum Mercurio partiri, de quibus extima & intima illi offerret.

Castigantur hac fabula auari, qui etiam Deorum ipsorum respectum postponunt cupiditatibus suis.

PVER ET MATER.

ITabat in ludum literarium puer paruulus, atque illic, cõdiscipulis suas tabellas negligentius asseruantibus, suffurari eas & afferre matri solebat. Ea pueri furtis delectabatur, tantum aberat ut ob de

licta

licta filium suum castigaret. Itaq; ille, quod in pueri-
cia facere assueuerat in paruis, grandior in magnis
etiam exercere cœpit. Deprehensus autē quodā tem-
pore in manifesto furto, & capite damnatus, ad sup-
plicium cū duceretur, ualde obsecrauit carnificē, ut
sibi matris, quam sequi cū lachrimis & eiulatu ani-
maduerterat, cōpellandæ potestatem faceret: Qua re
facile impetrata, os ille, tanquam arcanam quandā
orationem habiturus cum matre, ad aurem ipsius ap-
plicat, & mordicus hanc arripit. Quod factum non
solum matre, sed tota etiam multitudine indigne fe-
rente, neq; solum ut furi faciente conuicia, sed etiam
ut impio, docuit ille, matrē se ultum ut poßet, causam
sibi exicij & ignominiosæ mortis. Si enim, cum quon
dam, inquit, ad eam pueriles afferebā tabellas, me cā
stigasset, non proceßissem eo usq; audaciæ, qua nunc
ad crucem adigor.

Fabula monet, neglecta delictorum supplicia in
causa esse solere, ut illa maiora fiant & cumulatiora.

PASTOR ET MARE.

PAstorem, qui gregem suum forte appulisset ad
mare, cum cerneret illud stare placidū & qui-
etum, cupiditas inceßit nauigandi, & mercatu
ras faciēdi. Venditis igitur ouibus suis, mercatur pal
mas, & in nauem imponit, atq; ita in altum prouehi-
tur. Orta autem tempestate, cum periculum esset, ne

nauis fluctibus deprimeretur, mercibus eiectis in undas, ægre uacua nauis fuit conseruata. Post dies pauculos, cum ad mare pastor tristis resideret, prætereunte quodam, & secum tranquillitatem maris, nam tempestas abierat, admirante: Ego, inqt pastor, scio quid sibi uelit hæc maris tranquillitas, nam alias palmas profecto quærit, quas deglutiat.

Docet fabula, malis acceptis homines cautiores in posterum reddi solere.

MALVS ET PIRVS.

CErtamine de formæ præstantia inter pirum & pomum orto, cum illæ multis inter se uerbis disceptarent, rubus de propinqua sepe: Finem tandem, exclamat, obsecro rixarum faciamus.

Fabula ostendit, in dissensionibus potentum etiam infimos principatus quærere.

TALPA.

TAlpa animal est oculis captũ: Hoc ad matrem aliquando suam, morum uideo, dixit. Atq; iterum, thuris odor cõpleuit nares meas. Tercio, sonitus æris attigit aures, inquit, meas. Cui mater respondit, se intelligere de dictis, non modo ipsum lumine, sed olfactu etiam atque auditu priuatum esse.

Fabula notat gloriosos et Thrasones istos, qui dũ se mirifice ostendunt & iactitant, in minimis sæpe deprehensi redarguuntur.

Vespæ

VESPAE ET PERDICES.

LAborantes siti uespæ et perdices accedunt ad agricolam, et ab illo potum petunt. Neque se gratas solūmodo futuras ob beneficium acceptū, sed promerituros etiā esse aiunt: opera quidē sua perdicem collocata in uinea fodienda, at uespas aculeis suis circum hanc uolitantes abigendo fures. His respondisse agricolam ferūt: Habere se boues duos, qui nihil promittentes faciant omnia, atque illis aquam potius se præbiturum esse.

Narratur fabula in nocentes homines, qui sermone adiumenta & utilitatem ostendunt, re autem tantummodo obesse consueuere.

PAVO ET MONEDVLA.

CVm haberēt comitia uolucres regi creando, petijt regnum pauo, quòd se ob formam eximiam illo dignū præ cunctis esse diceret. Qui cū omniū suffragia laturus uideretur: Hic tamē rex, inquit monedula, si forte sit factus, & aquilam hostē habuerimus, quidnā opis auxilijue poterit afferre?

Monet fabula, in principibus legēdis non speciem modo, sed etiā uirtutē et sapientiā spectari oportere.

APER ET VVLPES.

VIdēs uulpecula ad trūcū roboris acuentē dentes aprū, ĩterrogat illū quo cōsilio faciat, cū nulla urgeat necessitas, neq; bellū instet. Cui aper re-

ſpondit: Sibi periculum ſi forte adeundum ſit, non ocium tum futurum ad acuendos dentes, ergo ſe recte dũ concedatur ad euentum pugnæ præparare.

Monet fabula, ad pericula ut nos præparemus.

CASSITA.

DVm eſcam appetit, irretita laqueo caßita, deplorans fortunã ſuam: Me miſeram & infœlicem, inquit, uolucrem, nõ ego alijs aurũ ſubduxi, nõ argentũ rapui, nihil inuaſi rei ullius preciosæ, ſed paruulum tritici granum mortem mihi cõciliat.

Illis fabula narratur, qui parui lucelli gratia maxima ſæpe diſcrimina non dubitant adire.

HINVLEVS.

HInuleum cum ceruo ſic locutum aliquando ferunt: Mi pater, cum multo ſis maior canibus, et pedum his celeritate præſtes, præterea cum tibi ſint ardua cornua, quibus à te uim propulſare facile poßis, qui fit, ut canes tantopere metuas? Ibi ceruus ridens: Mi nate, uera, inquit, memoras. Mihi tamen, neſcio quo pacto, ſemper accidit, ut audita canũ uoce, in fugam ſtatim conuertar.

Fabula docet, eos, qui natura formidoloſi ſint, nulla cohortatione confirmari poſſe.

LEPORES ET RANAE.

Lepores

Lepores quodam in conuentu de miseria & fortuna infœlice uitæ suæ conquesti, quòd & à bestijs illa & ab hominibus impugnaretur. Nam & canibus & aquilis, & omnibus propemodum feris carniuoris sese direptioni & prædæ esse, tum sibi mortem ultro consciscere uelle decreuerunt. Statuebant enim, multo esse satius semel interire, quàm sempiterna formidine agitari. Itaq;, re probata uniuersis, ad proximam paludem cuncti impetu maximo ferebantur, ut in aquis demersi suffocarētur. Ranæ autem, quæ forte in herbis iuxta paludem enatis incubabant, incursione leporum territæ, subito omnes in paludem se fugientes demisere. Tum unus inter lepores reliquis cordatior: State, inquit, socij, neque in uos ipsos grauius quicquam consulite. Nam nos quoq;, ut uidetis, quædam animantes metuunt, quas scilicet esse miseriores nobis oportet.

Fabula ostendit, afflictis aliorum miserias solatio esse.

ASINVS ET EQVVS.

Videbatur asino beatus esse equus, qui tam accurate & copiose pasceretur, cum sibi ne paleæ quidem post maximam defatigationem abunde præberentur. Forte autem bello exorto, cum in prælium ab armato equus ageretur, et circumuētus ab hostibus, post multiplices labores pugnæ, tandem sauci

as collaberetur: Hæc igitur omnia cōspicatus asinus, quàm paulo ante fortunatum esse equum censuerat, tam miserum & infœlicem tum esse iudicabat.

Docet fabula, non esse principatus & opes propter splendorem appetendas, sed in consyderatione inuidiæ & discriminum, in quibus Principes & opulenti uersantur, boni consulendam tenuem fortunā, & mediocritatem uitæ. Itaq; & Plato Vlyßis animā elegisse ait uitam hominis priuati, & non negociosi, neglectis omnibus alijs, honoribus & opulentia, potentiáque conspicuis.

AVARVS.

Avarus & pecuniæ magnus amator quidam, agris domoq; sua & supellectile ac uestimentis uenundatis, aurum, quod de precio illorū coegerat, liquefactum in unam massam refundit atq; redigit, et hanc obruit terra. Quo autem loco aurū, eódem & animum ac cor suum sepelijt. Itaq; illò quotidie uenire, & contemplari diuitias suas, & magnā capere de intuitu uoluptatem. Hoc animaduerso, quidam qui prope operis nescio quid facere cōsueuerat, ratus, id quod erat, aurum defodisse illic hominem, cū auarus, saciatus aspectu terræ, qua tegeretur aurum, disceßisset, accurrit, & eruta terra aurum reperit atque aufert. Mox auarus, ut solebat, reuertitur, cūq; uidisset quod interea factum fuerat, lamentari cœpit

miſerabilem ad modum, et tenuem uellere capillum, & deos atque homines incuſare. Quem præteriens quidam cum cerneret in mœrore eſſe maximo, quid acciderit interrogat, & re audita: Heus tu, inquit, ne plora, neúe tantopere affligeanimum tuum: Nihil enim, ut uidetur, damni feciſti, qui tum etiam, cum haberes aurum, caruiſti auro. Quare nūc repone iſtum in locum ſaxum quodpiam, tibiq; perſuade, ibi conditum eſſe aurum. Nam nihil prorſus interfuerit, neq; alterum altero maiori tibi uſui eſſe poterit. Neque enim cum adhuc aurum defoſſum iſtic eſſet, à te uſurpabatur.

Significat fabula, fruſtra poßideri ea, quibus non utaris. Neq; eſſe fructum diuitiarū, niſi in harū uſu.

ANSERES ET GRVES.

IN uno quodam prato paſcebantur anſeres et grues. Adueniente aucupe, grues leuitate ſua adiuti facile auolant, at anſeres impediti grauitate, dū moliuntur fugam, ab aucupe prehenduntur.

Oſtendit fabula, urbe capta, pauperes, cum plærumq; uim hoſtilem effugiant, diuites in poteſtatem hoſtium uenire, & in ſeruitutem abduci.

TESTVDO ET AQVILA.

Magnopere orabat aquilā teſtudo, uolare ſeſe ut doceret. Aquila oſtendebat teſtudini, rem illā petere

contrariam naturæ ipsius. Sed nihilo illa minus insta re, & obsecrare aquilam, ut se uolucrem facere uellet. Itaq; ungulis arreptā aquila sustulit in sublime, & laxatis illis testudinem dimisit, ut per aërem ferretur, quæ delata in rupes comminuta interijt.

Fabula docet, multos cupiditatibus suis excæcatos, consilia prudentiorum respuere, et in exicium ruere stulticia sua.

PVLEX.

CVm insilijsset pulex in pedē cuiusdam, ille ad opprimendū hunc Herculē inuocauit. Sed cū pulex se illinc mox saltu subduxisset, cum gemitu ille: Hercules, inquit, quid ego abs te opis in magnis periculis expectem, qui cōtra pulicem adesse mihi noluisti?

Fabula monet, non esse in rebus paruis & futilibus potentium auxilia imploranda, sed illud perfugium singularibus casibus reseruandum.

CERVVS.

CEruus altero oculo captus iuxta mare pasci consueuerat, ita ut integrum oculum ad terrā haberet uersum: nihil enim periculi uidebatur à mari impendere. Cum autem forte nauis præteruéheretur, qui in illa erant, directa in ceruū sagitta, incautum confixere. At ille ictus, me miserum, inquit, quantopere falsus fui, qui à terra metui, fretus undis

è quibus mihi mors immittitur.

Sæpe, ait fabula, quæ nocitura homines putauerint, ea lædere non solere, contra, quæ profutura sperarint, ab ijs maximis interdum damnis affici.

CERVVS ET LEO.

CEruus fugiens uenatorem subijt antrū, quod forte in fuga cōspexerat, ibi incidit in leonē, à quo cum dilaniaretur: Heu mihi, inquit, cur non potius in hominum, quàm sæuißimæ bestiæ potestatem ueni?

Significat fabula, homines interdum parua pericula declinantes, in maxima se conijcere.

CERVA ET VITIS.

CVm fugeret cerua insequentes uenatores, occuluit se sub uite. Venatoribus autem paululum prætergreßis, quòd putaret se cerua iam esse in tuto, secura animi carpere pampinos & mandere cœpit. Quorum motus atq; strepitus uenatores conuertit, atq; illi, quod res erat, arbitrati sub uite bestiam aliquam latere, accurrūt, & uisam ceruam iaculis cōfigunt. Quæ moriens: Merito, inquit, hoc mihi euenit, quæ uiolare non dubitarim seruatricē meā.

Docet fabula, ultionem numinis non effugere eos, qui pro beneficijs malefacta rependant.

ASINVS ET LEO.

VErſabantur in eodē loco aſinus & gallus gallinaceus. Irruente autem leone, exclamat gallus, ac leo (dicitur enim uocem galli non ferre) aufugit. Aſinus ſe metui putans, curſu fugientem leonem perſequitur. Progreſſus autem longius, cum non magis iam exaudiretur galli uox, leo ſubſtitit, et aſinum arreptum deuorauit. Qui cũ interficeretur: Me inſanum & dementem, inquit, qui nequaquã bellatore patre procreatus, ad pugnam me incitauerim.

Fabula ſignificat, ſæpe imbecilles per occaſionem adoriri territos inimicos, ſed eoſdem gerentes ſe improuide & elate, à confirmatis facile & celeriter opprimi.

OLITOR ET CANIS.

DElapſum in puteum canem olitor ſeruare & retrahere cupiens, demiſit & eodem ſe ipſe Canis ueritus ne deſcendiſſet ſibi nocendi gratia, & ut ſuffocaret demerſum, dentibus illum impetere, & morſu lacerare. Tum ſaucius olitor cum dolore: Iure mihi, inquit, hoc accidiſſe fateor. Cur enim autorem ipſum ſibi interitus ego ſeruare uolui?

Hæc narratur fabula contra ingratitudinem & iniuſticiam.

SVS ET CANIS.

Mutua ſibi conuicia ſus & canis faciebant. Sus per Venerem iurare, ſe canem, niſi deſinat maledicere, dentibus ſuis cõciſuram eſſe. Hanc irridẽs canis: Per Venerem, inquit, uenuſtũ eſt iuſiurandum tuum. Nam te ualde delectari deam apparet, quippe cum nolit in ſuum phanum admitti eos, qui guſtarint carnes tuas. Cui ſus, iam mitior, reſpondit: Enimuero illa me diligit, cum occiſores meos & infeſtos mihi prorſus repelli iubet abſe. At tu fœtes tam uiuus quàm mortuus.

Monet fabula prudentes, ut inimicorum conuicia & probra facete ad laudem ſuam cõuertant, & contra illos retorqueant.

SVS ET CANIS.

Certamen erat inter ſuem & canem de pariendi facilitate. Canis quidem mirari ſe aiebat, ſi eſſet animans ulla, quæ hoc nomine contra ſe gloriari auderet. Tum ſus: Memẽto tamen, inquit, tuos catulos cœcos te parere.

Docet fabula, non celeritate laudem ſed perfectione contineri.

ANGVIS ET CANCER.

Miciciam iunxerãt anguis & cancer, & unà uiuere in domeſtico quodam familiaritatis uſu ſtatuerãt. Sed cancer, animal ſimplex

& probum, cum socij & necessarij sui fraudulentia & calliditate admodum offenderetur, sæpe hortatus fuit anguem, ut mores illos suos ueteratorios exueret. Anguis non modo non obtemperare recte monenti socio, sed fieri etiam indies deterior atq; uersutior. Quodam igitur tempore cancer sopitum inuadit, & forcipe sua captum strangulat: Qui cum mortuus iaceret directus: Ita te, inquit cancer, uiuentem, rectum & simplicem esse oportebat, si ferri tuam cōsuetudinem à bonis postulabas.

Indicat fabula, eos qui in amicicia fraudulente uersentur, ipsos sese uehementißime lædere.

PASTOR ET LVPVS.

Repertum catulum lupi paruulum sustulit pastor, & ablatum secum inter canes eduxit. Qui corroboratus, si forte lupus ouem rapuisset, insequebatur cum canibus & ipse. Cum autem canes interdum assequi lupum non ualerent, ac se reciperent, hic persequens dum ad illum perueniret, nō magis se fugientem sui generis animantem, particeps esse prædæ solebat. Postea saginatus reuertebatur & ipse. Quòd si forte lupus externus oues rapere cessaret, ipse clanculum iugulabat, & deuorabat cum canibus, donec his compertis pastor eum suspensum de arbore necauit.

Fabula dicit: Naturæ prauitatem bonos mores nō ferre.

LEO ET LVPVS.

DEcumbebat in antro suo senio confectus leo, & insuper morbo correptus. Ad quem uisendum omnes animantes conuenerant, præter uulpem. Hac occasione capta, lupus uulpem grauissime accusare, quæ tam superbe despiceret regem suum, neque ad illum ægrotantem uiseret. Hæc illo declamitante aduenit uulpes, et de clausula orationis, quàm uehementer accusata esset, intelligens, & cernens leonem fremere ira, consilium cœpit callidum, & sui defendendi, & ulciscendi inimici, ac dicendi copia impetrata: Quænā igitur de cunctis animantibus, inqt, tantā curā gerit salutis Regiæ, aut de tua uita ita, leo, solicita est, ut ego? Quæ omnia loca peragro, uestigans medicinam qua sanari posse uidearis, ac nuper tandem inueni qui remediū subijceret, præsens quidem atq; efficacissimum ut uidetur. Quod nā? lætus nuntio inquit leo. Lupi, inquit uulpes, pellē modo detractam & adhuc calentem oportebit te circūdare uentri & costis. Hoc audito, ita leone imperante, lupo misero pellis diripitur, & leoni applicatur. Cui iacenti insultans uerbis uulpecula: Non irritare, inquit, te principis animum, sed mollire potius & flectere oportebat.

Fabula docet, qui alteri struat malum, eum sibi laqueos quibus capiatur nectere.

MVLIER ET MARITVS ebriosus.

VIxerat aliquot annis mulier cum uiro ebrioso, & illius molestias atq; tractationem malam pertulerat. Tandem uero statuit experiri, an ulla ratione tanto malo uir suus liberari posset. Ergo eum temulentum & obrutum uino accurate consopit, ac mox oppressum profundißimo somno, neque magis sentientem quàm mortui solent, humeris suis sublatum deportat in sepulchrum uetus, & in illo deponit atque abit. Paulo post de præteriti temporis notatione, cum conijceret, crapulam & ebrietatem edormiſſe hominem, reuertitur, & monumento pulsato, si quis intus sit, progredi eum iubet, uir qui adhuc sanè eſſet somnolentus, quid uelit interrogat. At illa: cibum, ait, se mortuis circumferre. Tum ebriosus uir: Ne tu mihi, quisquis es, cibum, sed potum afferto. Est enim hoc mihi contrarium, te cibi ac non etiam potus mentionem facere. Hic mulier tristicia affecta, & manibus pectus plangens suum: Nulla ut uideo, inquit, arte meliorē te fieri poſſe uir intelligo, ita consuetudine confirmatum, & in naturam abijſſe morbum uideo.

Fabula monet, non eſſe aſſueſcendum uitiosis actionibus, quòd ea, quæ sæpe multumque fiant, etiam nolentes prosequantur.

Olor

OLOR.

PEcuniosus quidam, qui anseres haberet domi, emit & olorem & inter illos aluit. Audierat enim suauißimum esse cantum olorinũ. Cum autem uellet ad epulas iugulare nocte quadam anserem, ideo enim saginabantur, forte cœpit olorem, quòd tenebræ discrimen inter hunc & illos fieri nullum sinerent: At olor carmen dulcißimum, quod aiunt facere solere ubi instare mortem sentiant, accinit, atque ita cognitus seruatur.

Commendat fabula doctrinam, & inprimis musica studia, quibus etiam mors ipsa sæpe auertatur.

AETHIOPS.

EMptum æthiopem quidam putabat ita in negligentia prioris domini decoloratum fuisse. Itaq; ad se deductum, summa cum cura lauare, & destringere, & omni ratiõe anniti, ut sordes illas, quem admodum rebatur, abstergere posset. Verum mutare illum colorem non ualuit, æthiops autem afflictus cura, in morbum incidit.

Significat fabula, nullo pacto mutari ingenia & naturas, sed retinere insitas semper proprietates, & quasi personas attributas sibi. Recte igitur dicitur & hoc apud Aristophanem:

Non poteris rectum cancris inducere gressum,
Nec leues horrentis echini reddere sentes.

HIRVNDO ET CORNIX.

DE formæ præstantia certamine orto inter hirundinem & cornicem, cum diu multumque certatum uerbis esset, cornix tandem: Quicquid, inquit, formositatis in te sit, uernum hoc solummodo tamen est, at ego etiam hyeme duro.

Monet fabula, firmitatem corporis forma potiorem habendam.

MERVLA.

SVspensa ante fene[illegible]ram in cauea merula noctu cantabat, ad quam aduolans uespertilio, rogat, cur non die potius canat, & noctu acquiescat? Quia enim, inquit illa, interdiu cantitans prodita & capta fui, itaq; nunc malo edocta die taceo. Tum uespertilio: Sed tu enim, inquit, sero caues, quam priusquam deprehendereris tacere oportuit.

Docet fabula, post euentum, & cum iam malum acceptum sit, seram esse pœnitentiam & cautiones.

COCLEAE.

TOrrebat puer rusticus cocleas, quibus ad prunas stridentibus: Sceleratæ, inquit, animãtes, potestis canere, cũ urantur domus uestræ?

Fabula monet, quæcunq; non fiant suo tempore, ea esse reprehendenda.

MVLIER ET ANCILLAE.

Mulier

MVlier uidua, quæ texendo uitam ſuſtentabat, ſolebat ad opus excitare de nocte ancillas ſuas, cum quidem gallorum cantus auditi eſſent. At illæ diuturno labore defatigatæ, ſtatuerunt gallum domeſticum interficere, quòd huius cantu de ſomno dominam ſuſcitari dicerent. Quo facto, deteriore conditione quàm prius eſſe cœperunt: nam de hora & tempore incerta domina & dubitans, prima ſæpe nocte famulas poſtea excitabat.

Indicat fabula, ſæpenumero bonæ ſpei conſilia in malum exire.

SAGA.

SAga quædam & mulier diuinatrix, auertere ſe Deorum iras, et placare infeſta numina poſſe, profitebatur. Quam ream quidam fecere, poſtulantes impietatis, cauſaq; iudicibus probata, cum ad ſupplicium illa damnata abduceretur, de turba quidã irridẽs: Heus tu, inquit, quæ pollicebare alijs diuinæ iræ procurationem, non potuiſti humanam ſententiam mitigare?

Fabula narratur in magnarum rerum profeſſores, qui minimarum ſint imperiti.

FELES.

IRrepſerat in officinam excuſoris feles, ibi repertam limam lingere cœpit, cumq́; ſauciata de lingua cruor manaret, gaudens illa ſucceſſu, quòd

crederet ferrum à se lacerari, non fecit lingendi finem, donec tota lingua absumeretur.

Fabula dicitur contra eos, qui cupiditatibus & pertinacia sua se ipsos damnis afficiunt.

AGRICOLA.

QVi terram colebat, cum agrum foderet, aurum forte reperit. Memor igitur beneficij, ut à terra in se collati, & gratus, hanc quotidie sertis redimire solebat. Ergo fortuna aliquando accedens ad illum: Cur acceptum fers, inquit, terræ, quod tibi ego tribui, cum statuissem te diuitijs augere? Nam sorte, si ita cadat, mutata, et auro delato ad alios, satis scio, te non terram, sed fortunam accusaturum esse.

Fabula monet, autores beneficiorum agnoscẽdos, & illis memoriam atq; gratiam persoluendam esse.

VIATORES.

DVo unà iter faciebãt. Horum unus repertam bipennem sustulit. Tum alter hortari, ne sic loqueretur, ut diceret? ego bipennem inueni, sed sic: Nos inuenimus. Hoc ei, qui inuenerat bipennẽ, nõ persuadebatur. Mox uisis quibusdã, qui se insequerẽtur cũ clamore & cõcitato cursu, esse eos qui amisissent bipennẽ, conijciens, perijmus inquit. At alter: Perij, inquit, dices, nunc quoq; nõ perijmus, quippe cum inuenimus nolueris dicere, sed inueni.

Indicat

Indicat fabula, eos, qui non participes fiant commodorum, ne in malis quidem fideles esse socios.

RANAE.

RAnæ duæ uicina loca incolebant, altera paludem profundam, altera lacunulam iuxta uiam, in qua modicum aquæ substiterat. Tum illa paludis inhabitatrix hortari alteram, ad se ut cōmigraret, ubi multo tutiorem uitam degere liceret. Hæc uero negare se posse auelli à consueto domicilio atq; loco. Paulo post, nihil metuentem plaustri rotæ, quod illa ducebatur, contriuerunt.

Significat fabula, homines in usu rerum futilium prius ferè subuerti, quàm ad meliora uel aspirare uelint, uel peruenire poßint.

MELLARIVS.

CVm forte abesset apium dominus, ingressus apiarium fur, execuit fauos & aluearia compilauit. Reuersus mellarius, & aluearibus inanibus repertis, ad illa constitit, & dolens damno suo, & quærens secum quid ageret. Interea redeunt apiculæ de pastu, & in illum infestæ inuolant, pungentesq; aculeis suis peßime accipiunt hominē. Qui iratus: Sceleratæ, inquit, animantes, furem dimisistis intactum, me uero curatorem uestrum affligitis.

Indicat fabula, quòd quidam per ignorātiam, aut

etiam uecordiam, inimicos non caueant, amicos uero auersentur, aut repellant, tanq̃ aduersarios suos.

ALCEDO.

ALcedo auis est amans solitudinis, et in alto degit. Ac ferunt, insidias hominum uitantem in rupibus marinis nidificare, & excludere pullos. Hæc quodam tempore oua paritura, nidũ affixit scopulo, et fœtũ in eo reliquit, ac euolauit ad pastum. Interea uento cõmotum mare, & procellis elatum, fluctibus nidum obruit, atque oua dißipauit. Reuersa mater, & cognito damno suo: Infœlicem me, inquit, quæ terram ut insidiosam fugiens, contuli me in mare multo infestius mihi atque nocentius.

Hæc fabula docet, quòd nonnulli mortales metuentes ab inimicis, non uitent sæpe cõcursum amicorum, à quibus maioribus detrimentis afficiantur, quàm quæ dari ab inimicis potuissent.

PISCATOR.

IN fluuio quidã retibus expositis captabat pisces. Tum ad fustem lapide alligato aquas feriens, & limum turbans, limpiditatem illis adimebat, ut temere fugientes pisces retibus implicarentur. Hoc alius, qui propter eum fluuium habitabat, fieri, et puras aquas inquinari, moleste ferebat. Tum piscator: Nisi, inquit, aquæ commotæ turbidæ reddantur, mihi fame pereundum sit.

Fabula

Fabula ostendit, principes sæpe ciuitatum, suis cō modis studentes, excitare sediciones consueuisse. Et turbulentos homines, cum in pace nihil bonæ spei inueniant, ad commouendos status & tranquillitatem publicam incumbere. Quo nomine & Cleon apud Aristophanem reprehenditur, hoc modo:

Namque id quod ijs anguillas qui captāt usu tibi uenit
Vt unda si stabilis fiet nihil quicq̃ capere poßint:
Sin susq; deq; concitauerint lutum in palude,
Captura præsto est, ut lucrum tibi mota ciuitate.

SIMIVS ET DELPHINVS.

Solebant quondam mercatores in longinquis nauigationibus assumere secum catellas melitæas, aut simiolos, quorum lusibus tædium nauigandi leuaretur. Quodam igitur Atticam cū simiolo prætervecto, nō longe à Sunio promontorio regionis illius, uehementißima oritur tempestas, & inhorrescit mare, atq; fluctus tanta ui concitantur, ut nauis euerteretur. Disiectis igitur atq; fluitantibus omnibus & rebus & hominibus, nabat in undis & simius. Hunc conspicatus Delphinus, misertus illius, quòd esse hominem arbitraretur, singularis autem amor est erga genus humanum Delphinorum, annatat ad simium, & susceptū euehere ad terrā incipit. Iamq; in conspectu erat Piræus, quo loco nauale esset Atheniensium, cum interrogat Delphinus simium: An es-

ſet ciuis Athenienſis? Qui cum reſpondiſſet, ſe & eſſe ciuem Athenienſem, & in ea urbe nobilibus parentibus procreatũ. Amplius ille, an noſcitare poſſet Piræum, rogat. Tum ſimius: optimum ne illum amicum & ſummum, ac inprimis familiarem, inquit, meum, ratus de homine Delphinum loqui. Quo tam impudente mẽdacio offenſus Delphinus, in mare ſe demerſit, & uanum ſimiolũ in aquis ſuffocandum reliquit.

Contra uanitatem & mendacia hæc fabula narratur, quæ ſæpenumero glorioſulis non ſolum detrimento atq; probro, ſed etiam exitio fuiſſe compertum eſt.

MVSCAE.

AD mel profuſum in cella quadam aduolantes muſcæ, illius dulciſsimo ſucco iucundiſsime paſcebantur. Sed iam ſaturæ, cum auolare uellent, pedibus in tenace liquore hærentibus, nitentes etiam alas implicuerunt quaſi uiſco quodam mellis. Itaque morituræ: O miſeræ, inquiunt, quantillus nobis cibus interitum attulit?

Fabula reprehendit uoluptarios & guloſos, qui lenocinio dulcedinis in magna ſæpe mala in currere, ſæpe etiam peſſundari ſoleant.

MERCVRIVS ET STAtuarius.

AVebat cognoſcere Mercurius, quãtopere ab hominibus coleretur. Venit igitur in officinã

ſtatuarij

statuarij, specie emptoris, & primum Iouis simulacro conspecto, quanti indicaret, interrogat. Cumque audisset æstimari denario, subridens: At Iunonis hoc quanti? inquit. Aliquantulo pluris, inquit statuarius, hoc uendo. Quàm magno igitur? inquit Mercurius, faciamus enim precium. Sestertijs, inquit ille, habeto, nouem. Contemplans uero reliqua, uidit et Mercuriale signum, quod & ipsum licitatur. Sperabat autem carius multo æstimatum illud iri, quippe Mercurij quod esset, nuntij et interpretis Deorum, cuius numē in spe lucri omnes mortales inuocarent. Tum statuarius: Si tibi, inquit, emptis signis opus est, dabuntur illa duo, de quorum precio percontatus es, sesquidenario, & hoc in cumulum accedet.

Contra gloriæ cupidos fabula dicitur, qui tamen ab alijs non magni fieri consueuerint.

MERCVRIVS ET TIRESIAS.

Mercurius periculum facturus diuinationis Tiresiæ, formam hominis sibi accomodat, & abactis bobus illius qui in agro pascerentur sub urbe, ad Tiresiam uenit quasi sua aliqua de re illum consulturus. Interea & de amissis bobus huic nuntium affertur. Quo damno motus Tiresias assumpto Mercurio in locum editum & patentem proficiscitur, de auium indicio furem ut cognosceret. Iubet igitur dicere Mercurium, num auem aliquam cernat. Ille, Aquilam se uidere ait, quæ

uolatũ à læua ad dexterã ferretur. Nihil hæc ad nos, inquit Tiresias, obseruemus igitur aliam. Paulo post Mercurius, cornicem conspicatus in proximæ arboris ramo insidentem, quæ nunc rostrum in cœlum attolleret, nũc terram uersus demitteret, id ipsum significat uati. Qui gestu cornicis intellecto: Hæc, inquit, cœlum & terram cornix testatur, recepturum me boues meos, siquidem tu uolueris.

Hac fabula aduersus fures uti possumus.

CANES.

CVi erant canes duo, is horum alterum ad uenationes assuefecit, alterum ad custodiam domus. Si quid autem prædæ partum labore uenatici allatum forte esset, particeps fiebat illius & domesticus. Ferebat id moleste uenaticus, & conuicia ignauiæ & desidiæ faciebat domestico, querebaturq́; de suis illum defatigationibus & sudore bene uictitare. Cui domesticus respondit, non se accusandum esse, sed dominum, à quo non labores, sed aliorum labore quæsita absumere, edoctus esset.

Indicat fabula, imperitiæ adolescentum sustinere parentes culpam, qui nõ curarint recte illos educari.

PATER ET MATERFAMILIAS.

ERat nupta cũ quodam mulier iracunda, & morositate intolerabilis toti familiæ. Hic cognoscendi cupidus, utrũ sua ne tantũmodo, an etiã

paterna

paterna domus ferre illam nequiret, bona cū gratia, quasi magna res agatur, ad patrem eam remittit. Post dies non multos reuocatam interrogat, quàm recte sibi cum famulitio paterno conuenisset. Bubulci, inquit illa, & pastores uisi mihi sunt offendi mea præsentia. Ibi uir, mulier exclamans inquit, si grauis & inuisa ijs fuisti qui prima luce domo egrediuntur & eadem postrema reuertuntur, quid de alijs suspicandum cum quibus totos dies uersata es?

Intelligendum, sæpenumero magna de paruis resciscі, & incerta de certis explorari solere.

HOEDVS ET LVPVS.

HOedus à grege aberrauerat, hunc lupus uisum insequi cœpit. Qui cum intelligeret se uiribus suis malum effugere non posse, callidum consilium init, & ad lupum conuersus, mi lupe, inquit, uideo me futurum esse cibum tuum. Tu tamen ne graue re parua in re benigne mihi facere, & quo iucundius finiam uitam, prius carmen aliquod accinito ad quod saltando exhilarer. Ita etiam caruncula mea suauior erit. Statuit morem gerere lupus hœdo, et alta uoce edit ululatum, quo audito canes accurrunt, tum relicto lupus hœdo fugā capessere, sed enim iure, inquit, hoc mihi euenit. Me enim qui cocus esse debuerā, cantorem agere non oportuit.

Fabula docet nunquàm fœliciter naturam propri-

am negligi, & indui alienam.

CANCER ET VVLPES.

EGressus quondam de aquis cancer in ripa pascebatur, hunc famelica uulpes corripuit, cumq; illum deglutire uellet: Cur igitur, inquit, ego qui fluuiatilis essem terrestris fieri uolui?

Indicat fabula, sua studia deserentes, & incumbentes in aliena, merito fortunam experiri aduersam.

FIDICEN.

SOlebat quidam fidibus canendo exercere se sub testudine cui inductum paulo ante tectorium fuerat, ubi cum uox resonaret, ualde huic illa canora uideri, itaq; elatus animo decreuit & in certamen publicum theatri procedere. Vbi cum deterrime cantaret, sibilis exactus et plagis insuper affectus pœnas dedit stolidæ audaciæ.

Fabula hoc indicat, quosdam in scolis & apud suos quantiuis precij sibi uideri, & opinione præclara seduci ut ad rempublicam etiam accedere audeant, in qua gerenda sæpe turpißime se dare consueuerint.

FVRES.

FVres qui se per ruinosum parietem in ædes quasdam insinuassent, cum quod auferre possent nihil reperirent, gallum forte strepentem & cantantem comprehendunt & secum asportant. Quem

iugulaturi

iugulaturi orantur ab eo sibi ut parcant, suum enim cantum utilem hominibus esse quos excitet de somno ad opera & laborem. Tum fures, eo libentius, inquiunt te occiderimus, qui eos suscites quorum uigilantia obstet furtis nostris.

Fabula significat, malis ea maxime aduersari quæ bonis prosint. Monet & hoc, imprudentes ea sæpe defensione uti qua magis aduersariorum adiuuetur causa quàm sua.

CORNIX ET CORVVS.

Cornix inuidens coruo famam augurij, conspicata uiatores subuolat in arborem & quam potest altißima uoce crocitat, quibus conuersis & territis ad sonum illius, unus tandem, pergamus, inquit, comites, ista enim cornicis uox est, neque in augurijs obseruatur.

Fabula docet, eos qui cum potioribus de dignitate contendant non solum non exæquari illis sed etiam risui sese exponere.

CORNIX ET CANIS.

Cum rem diuinam faceret cornix pecude Mineruæ mactata, ad cœnam inuitat canem, quid tu uero Deam, canis inquit, frustra solicitas, & sine causa sumptus facis? Ita enim illa te uehementer odit, ut ex omnibus tui generis animanti-

bus uni tibi fidem augurij detraxerit. Ideo igitur cornix, huic inquit, sacra fero, ut mecum placata in gratiam redeat.

Docet fabula, esse multos qui lucri spe inimicos colere & munerari non dubitent.

CORVVS ET SERPENS.

CVm fame coruus periret neq; escam uspiam inueniret, forte conspectum anguem conuolutũ & apricantem rapit, quo replicato & sauciante coruum, ictus ille, ò me miserum inquit, cui eiusmodi oblatum fuerit comodum à quo mihi interitus immitteretur.

Castigat fabula auaros quibus lucri cupiditas sæpe exitiosa esse comperiatur.

MONEDVLA ET COLVMBAE.

MOnedula animaduertens uictum abundantem columbarum, cerussa oblinit nigredinem suam & adiungit se columbis. Hæ secum illam cibũ capere donec tacuit, facile passæ, postquàm crocitantem audi uere irruunt in eam & abigunt de columbari. Tum reuertitur ad monedulas quæ candicantem ut alienam auem et ipsæ excludũt, ita quæ nõ cõtenta sua sorte meliorem spem secuta fuerat, utriusque uitæ comoda amisit.

Monet nos fabula, ut fortunam quisque suam amplectatur

plectatur, utque cogitemus, cupiditates præterquàm quod nihil utilitatis afferant, sæpe etiã damnosas esse.

MONEDVLA.

CAptam quidam monedulam alligatam filo deuincto ad pedem illius donat filiolo suo cum qua luderet. Illa impatiens humanæ consuetudinis occasionem nacta in siluas auolat, implicito autem filo arboris ramis, cum iam fame sibi moriendum intelligeret. Me miseram, inquit, & stolidam auem. Quæ hominum seruitutem fugiens in mortem & exitium me coniecerim.

Fabula indicat quod homines declinantes mediocria pericula in maxima interdum incurrant.

OPIFICES.

IVppiter Mercurium iußit opificibus omnibus dare potionem medicatam uanitate. Ille oblitus sutorum miscuit æqualiter mendacium uniuersis, cum autem recordaretur postea horum, quicquid relictũ fuerat, id totum ebibendum ipsis prebuit. Ideoque cum omnes opifices multum mentiantur, sutores putantur esse uanißimi.

Narratur fabula mendacibus opificibus.

IVPPITER.

FVerat Iuppiter creatis hominibus oblitus uerecũdiam quoq; indere, cum reliquos omnes affectus attribuisset. Ergo dubius animi nõ inueniens uiã

qua & hanc illis insereret, iubet ut ipsa in turbam & multitudinem sese inferat. Quod cum facere admodum grauaretur, Iuppiter autem ut faceret ualde instaret, consensisse tandem hac conditione dicitur, ne libido eodem quo ipsa accederet. Huius enim coniunctionem uel potius conspectum se tolerare non posse. Ex eo fit, ut omnes impuri & libidinosi, etiam sint inuerecundi.

Narratur fabula contra impudicos & seruientes turpitudini cupiditatum.

IVPPITER.

CVm Iuppiter duxisset Iunonem, inuitasse ad nuptiale conuiuium uniuersas animantes traditur. Quæ cū tempestiue aduenissent, sola cessauit testudo, de qua cū causam moræ sciscitaretur, respondit illa, suam cuiq; domū gratissimam esse, itaque iratus Iuppiter hanc ei pœnam inflixit, ut affixā perpetuo sibi domum suam gestare cogeretur, unde & hoc est in obscura & ueteri illa descriptione huius animātis, terrigena, tardigrada, domiporta, sanguine cassa.

Fabula de ijs narratur, qui suarum rerum tenuitatem præferunt aliorum splendori & copiæ. Monet etiam inferiores, primum ut caueant ne ad iram prouocent potentiores contatione sua: nam fames & mora, ut ait Plautinus Sosia, bilem in nasum conciunt.

Deinde

Deinde ut offensos clementer respondendo placare potius quàm uerborum insolentia contra se irritare uelint.

LVPVS ET OVIS.

QVi euaserat canes saucius lupus, cum iaceret in terra sine uiribus, à prætereunte oue petijt de præterfluente sibi potum ut afferret, nam ego facile, inquit, tum cibum inuenero. Ouis fraude intellecta, si ego potũ attulero, inquit, me scilicet pro cibo usurus sis.

Fabula dicitur in ueteratores & fraudulentos insidiatores.

LEPORES.

LEpores, suscepto bello aduersus aquilas, auxilium uulpium implorarunt. Qui responderunt, non se fuisse illis defuturos, nisi scirent & qui ipsi essent, & quibus cum bellum gererent.

Docet fabula, eos negligere salutem suam qui cum potentioribus inimicicias exerceant.

FORMICA.

QVam animantem formicã nominamus, eam fuisse quondam mortalem humani generis accepimus. Exercuisse autem agriculturam, in cuius aßiduo studio & summa cupiditate, ui-

cinis & res suas & frumenta subtrahere clanculum soleret. Qui cum, ut fit, furi multa quotidie mala imprecarentur, motus tandem Iuppiter communi execratione, in animantem, quæ, ut diximus, formica nominatur, conuertit furacem agricolam. Non tamen una cum specie mores quoque mutati fuere, nam formica nunc quoque rura frequentat & alienos labores ipsa percipit atque recondit.

Fabula ostendit, naturas prauas immutatas manere in omni formæ uarietate.

VESPERTILIO ET FELES.

VEspertilio delapsa in solum cōprehensa fuit à fele. Quæ cum hanc dilaniatura esse uideretur, petijt illa suppliciter uitam sibi ut concederet. At enim feles hoc facere posse negabat, quæ esset capitalis hostis omnium auium. Tum uespertilio se non auem sed murem esse dixit. Itaque dimissa fuit. Paulo post capta ab alia fele, similiter petijt sibi miseræ uitā relinqui. Ibi feles sibi hoc factu perdifficile esse ait, quæ cum omnibus muribus bellum gereret, uespertilio uero, se murem nequaquàm esse affirmare, sed uolucrem. Quare iterum periculum euasit, & nomine mutato bis seruata fuit.

Instruit homines fabula ad prudētiam, ut pro tempore & loco mutare consilia discant, omnibus enim proposita conseruatione salutis cum dignitate coniunctæ

iunctæ, nõ idem semper dici sed idẽ spectari oportet.

VIATORES.

Viatores quidam in littore constiterant, quod longe in mari fluitantia sarmenta nauem esse arbitrarentur, quæ ad littus appelleretur. His uero propioribus factis, sperabant lembum esse, mox uento & fluctibus eiecta sarmenta cũ cognouissent, stulti scilicet, inquiunt, nos hic frustra nauigia expectauimus.

Fabula docet, quosdam ignotos formidini alijs esse opinione sua, cum quibus si quis propius congrediatur statim apparere futilitatẽ & ignauiam illorũ.

ASINVS SILVESTRIS.

Siluestris asinus prostratum in sole mansuetum asinum cernens, beatum illum iudicabat animo suo, qui & cute nitida & bene habito corpore esset. Mox uidens eundem & onera ferre & ab agitatore fustibus cædi, non ego te, inquit, magis beatũ esse duco, intelligo enim cum quanta calamitate tua bona confusa sint.

Fabula docet, comoditates cõiunctas cum miseria non esse appetendas.

ASINI.

Asini perpetuam ponderum & agitationum defatigationem intolerabilem rati, ad Iouem le-

gatos quodam tempore misere, oratum ut sibi ille succurreret, tantisque à malis liberaret animalia innocentia, quibus Iuppiter uolens ostendere id quod peterent fieri non posse, respondit, desituros onera baiulare asinos, cum mingendo fluuium effecissent. Quo audito, quod ex animo & simpliciter hæc Iouem locutũ fuisse crederent, decreuerunt, ubicunque asinus minxisse alterum animaduertisset, ibidem & ipse uti mingeret, quod & ab illis custodiri ad hunc usque diem aiunt.

Vult demonstrare fabula, fatis destinata nõ tolli.

ASINVS ET VVLPES.

Asinus indutus leonis pelle superbe obambulabat & reliquas bestias territabat. Huic obuiam facta uulpecula, quæ forte illius uocem audierat, etiam te ego, inquit, metuerem, nisi te rudere solere scirem.

Fabula indicat, quosdã indoctos alienis sæpe esse admirabiles, priusq̃ ipsi stulticiam suã uerbis prodant.

ASINVS ET RANAE.

Asinus ligna portans lacumq; transiens & in lubrico titubans collabitur, cumq; onere grauaretur neq; resurgere posset, eiulare & lamentari cœpit. Cuius querimoniam audientes incolæ lacus illius ranæ: Heus tu, inquiunt, quid faceres si tanto tempore in his aquis iacuisses, quanto nos in ipsis

uersamur

uersamur, cum uix hic concideris & omnia miserabili questu compleas?

Hanc poßit fabulam uir fortis & patiens laborum narrare ignauo et ocioso, qui in minimis defatigetur & doleat.

ASINVS ET CORVVS.

ASinus pascebatur quodam in prato, huius in exulceratum dorsum inuolat coruus, & tundit rostro sauciam cutem. Tum asinus igitur rudere & subsilire, at agitator ridere. Præteriens autẽ forte lupus & hæc cernens: O nostrum infortunatũ genus, inquit, quos omnes ad primum conspectum clamoribus et armis insectantur, isti autẽ, coruum significans, impune licet asini pellem pectere, atque insuper etiam arridetur.

Ostendit fabula, improbos & damnosos statim esse manifestos cum primum apparuerint.

ASINVS ET VVLPES.

INijt amiciciam cum asino uulpes, atq; ita communiter exiere uenatum. Cum autem leonem conspexisset uulpecula uerita ut euadere cursu posset, calliditate periculum uitare tentat, & ad leonem accedens paciscitur uitã suam pro asini proditione. Leo tum quidem uulpi uitam promittit. Illa in laqueum inducit asinum, in quo captus cum hæreret neque aufugere posset, capit prius uulpem leo, atque ita ad

deuorandum ociose asinum accedit.

Fabula indicat, quod sociorum suorum proditores sibi etiam ipsi sæpenumero exitium accersant.

GALLINA ET HIRVNDO.

GAllina reperta oua uiperæ, cœpit studiose incubando fouere ut pullos excluderet. Hoc agentem conspicata hirundo, stulta inquit, cur in hoc fœtu educando operam ponis, qui eductus in te primam omnium iniuriosus est futurus.

Fabula docet, prauitatem non mansuescere, quantumuis benigne tractetur.

CAMELVS.

CVm homines primum camelum aspexissent, territi granditate bestiæ refugere illam perculsis animis. Mox intellecta mansuetudine illius, accedere propius & intueri confidentius. Tandē cum comperissent felle carere, eo usque despicere ut et frenos inijcerent illi & pueris agitandam traderent.

Fabula docet terribiles casus consuetudine ita mitigari ut sæpe etiam contemnantur.

ANGVIS.

ANguis cū à plurimis calcaretur, ad Iouem supplex confugit querens iniurias & uim hominum. Cui Iuppiter, si is qui te primus calcauit fuisset à te percussus, reliqui à te abstinuissent pedes suos.

Fabula

Fabula indicat eos qui primis oppugnatoribus re sistant alijs terrori solere esse.

COLVMBA.

Siti enecta columba cum uidisset in tabula pictum cratera, rata aquam inesse, cõcitatoq; impetu ad illum lata, impactam alam in asseres fregit, ita que delapsa in terram à pueris capta fuit.

Fabula monet, ut caueamus ne imprudenter aggrediamur ullas res, obsequentes cupiditatibus nostris, Quod hæc multos in maxima damna impulerint.

COLVMBA ET CORNIX.

Columba quæ in columbari nutriebatur, iactitabat fœcunditatem suam, Audiens hoc cornix, at tu, inquit, necquicquã ea re superbis de qua tibi plurimum doloris & luctus colligitur. Quantũ enim tibi pullorum tantum tristiciæ paritur.

Fabula docet in seruitute, miseriam augeri fœcunditate.

DIVES.

Cum essent diuiti cuidam filiæ duæ, deque his altera obijsset diem suum, cõduxit, mulieres qui ille in funeris pompa deflerent mortuam, quas latini præficas dixere. Quorum miserabiles planctus conspicata superstes soror. Quanta est hæc, inquit, infœlicitas, id facere posse alienas ut tam uehementer plorent atque eiulent, cum id nos quarum luctus est

proprius nequeamus? Cui mater, desine, inquit, mirari filia mea, tantopere istas mœrere. Hoc enim pecunia accepta faciunt.

Fabula ostendit inueniri quosdam tam auaros qui non uereantur quæstui habere alienas calamitates.

PASTOR.

EGerat pastor oues in quercetum, ibi strato sub arbore uestimento suo, conscendit illam et decutere cœpit glandes, ad quas accurrentes oues dum illas mandunt etiam uestem pastoris dilacerant. Qui cū de arbore postea descendisset, et cognouisset damnū quod interea fecerat, pessimæ, inqt, animātes uos, Alijs ad uestitū lanam suppeditatis, mihi uero qui uos pasco meam diripuistis.

Ostendit fabula, multos mortales alienis inscientes bene, & suis malefacere.

PISCATOR ET SMARIS.

SMaridem aiunt esse pisciculū paruum esu gratum. Huius generis captam unam perpusillam orasse piscatorem qui ceperat ferunt, ut illo se tempore amitteret ac sineret grandescere, tum enim illum se cum maiore cōmodo suo facile esse receptum. At ego, inquit piscator, desipiam, si spe futuri boni uel maximi præsens è manibus dimittam quamuis modicum.

Doce

Docet fabula, incogitantes esse qui malint magna sperare bona potius quàm mediocribus frui.

EQVVS ET ASINVS.

a Gitabat quidam equum & asinum onustos sarcinis. Deficiente autem in itinere asino & petente ab equo ut aliqua parte oneris se leuaret, si se uiuum aspicere uellet, repudiauit equus preces illius. Paulo igitur post fatigatione & labore consumptus asinus in uia corruit & efflauit animam. Tum agitator omnes sarcinas quas asinus portauerat, atque insuper etiam detractam pellem asino, in equum imposuit. Ibi ille deplorans fortunam suam, cũ sero iam fastidij pœniteret: Me miserum, inquit, qui paruulum onus in me suscipere grauatus fuerim, cum nunc cogar tantum ferre, accedente etiam pelle comitis mei cuius preces tam superbe contempseram.

Docet fabula, si superiores cũ inferioribus operas suas communicent hoc solere utrisq; salutare esse.

DE FAVNO ET VIATORE.

SAtyros & silenos uocant Græci ruris & siluarum numina, qui latinis sunt fauni & siluani. Ex his unus quondam uiatorem hyeme frigore afflictum deduxisse perhibetur in specum suum

misertus hominis. Cumq; uideret crebro eum manus ori admouere & illis inhalare, rogat quid sibi ea res uelit, respondet uiator, calefieri ita spiritu manus cō tractas gelu. Tum satyrus, ne quid humanitatis erga hospitem prætermitteret, affert in phiala uinum calidum & adhuc feruens, illoq; suum fouere guttur & stomachum iubet. In hoc & ipsum inspirare uiator, quod diceret admiranti & causam requirenti Satyro, refrigerari potum anhelitu. Ibi satyrus eum auersatus, at tu inquit, cito te auferà me & egredere de specu, nihil enim cum tua peruersitate commercij habere uolo, qui eodem ex ore efflas calidum & frigidū.

Fabula significat fugiendas amicicias dubias & uariabiles hominum inconstantium & leuium.

VVLPES ET LIGNATOR.

AGitata uulpes à canibus longo spatio fuga confecto deuenit tandem ad casulā ante quam lingnator findebat stipitem quernū, ad eum supplex confugit orans ut sibi latebras, aliquas demonstraret, in quibus dum uenatores præterirent, occultaretur. Ille misericordia motus suam casulam iubet subire, ibi sperare se illam in tuto futuram, postea recordatus animantem illam esse nocentem, & tamen manifeste prodere supplicem non ausus, insecutis uenatoribus & num uulpem uidisset percontantibus, uidisse quidem ille uerbis negabat, sed manu oculisq;

casulam suam indicabat, ubi uolebat intelligi latere uulpeculam. Sed uenatores, nō animaduerso indicio, et attendentes orationi, celeriter discedunt. Vulpes, quæ & audierat & uiderat omnia, progressa mox de casula, abire insalutato lignatore. Quod cum ille ægre ferret, & ingratitudinem expostularet: etenim salutem tu mihi debes, inquit, tuam, & meo beneficio uitam retines. Tum uulpes: Agerem, inquit, gratias ego tibi, si cum oratione tua manus & oculi consentirent. Quòd si dicendum aliquid est, ego quidem linguæ bene precor, sed manus præcisas & oculos tuos effossos uelim.

Fabula contra eos narratur, qui uerbis bene pollicentur, re autem malefaciunt.

HOMO ET STATVA.

Quidam domi suæ consecrata diui nescio cuius lignea statua, colere hanc & sertis ornare aßidue solebat, & petere ab hac diuitias & opes. Sed hoc cum frustra longo tempore fecisset: non modo enim non augebatur res ipsius, sed etiam diminuebatur, iratus tandē apprehensum pedibus simulachrum terræ inflixit. Illiso autem forte in saxū capite, effractoq́; magna uis auri effunditur, quod in eo fuerat inclusum. Hoc colligens ille: Magna est, inquit, peruersitas tua diue, qui uenerantem te neglexeris, & affligentem ditaueris.

Significat fabula, prauos non cultu, sed ui & aduersatione placari.

CANIS ET COCVS.

IN domo quadam ingens cõuiuium apparabatur. Inuitat igitur canis domesticus externum, secum ut epuletur. Deductus externus in culinam, uidet omnium rerum ad uictum necessariarum summã adesse copiam, magnas etiam ubique lauticias animaduertit. Itaq; gaudio plenus: Papæ, quàm opipare, inquit, hic nunc conuiuabor? tanto scilicet me cibo ingurgitare potero, ut saturitas postridie etiã duratura esse uideatur. Hæc ille secũ lætus murmurãs, caudã quasi adulans coco quassat, ille ut ab externo metuens, arreptum de fenestra eum proijcit in uiam: Qui cum clamore maximo aufugiens, habuit obuiam sibi notum alterum canem. Hic igitur, qui fuisse eum inuitatum foras sciret, quomodo acceptus esset, interrogat. Cui alter: Ita, inquit, multum potaui, ut ebrius unde exierim ignorem.

Fabula docet, fidem non habendam ijs, qui de aliorum facultatibus beneficos se futuros esse polliceantur.

PISCATOR.

PIscator artis non admodum peritus uenit cum tibijs ad aquas, & carmen accinere cœpit, spe-

rans

rans futurum, ut ad uocis suauitatem pisces exiliret. Sed falsus spe sua, arripit rete, & proijcit in aquas, magnamque copiam piscium extrahit. Quibus in ripa expositis, & lasciuientibus: Nunc saltatis pessimi, inquit, dudum autē me tibiam inflante quiescebatis.

Fabula dicitur de ijs, quæ temere uel non suo loco atque tempore fiunt. Eandem iratus Cyrus apud Herodotū narrat Aeolensibus, qui pacem à uictore peterent, quem societatem quondam ipsorum flagitantem repulissent.

κλαίοι.

BVBVLCVS.

Bubulcus amiserat uitulū de armento, quod custodire debebat. Tum ille syluas & solitudines omnes obire, & requirere uitulum. Sed multa opera & labore nequicquam absumpto, uotum Ioui fecit, se hœdum illi cæsurum, si esset sibi fur ostensus, qui uitulum rapuisset. Ibi forte delatus in saltum, uidet leonem, à quo mandebatur uitulus. Ad cuius conspectum ingenti formidine percitus bubulcus: Magne, inquit, Iuppiter, reperto uituli fure hœdum me tibi ex uoto debere confiteor, sed nunc opimum bouē à me accipe, & ex illius ui atq; unguibus me eripe.

Fabula monet, esse quosdam leuis animi homines, optantes temere quæ forte concupiuerint, eaque consecuti cum sint, tum animis angi, & quærere, quomodo amittere possint. Itaque Plato

censebat, nihil à Dijs nominatim, sed ea quæ profutura illi nobis scirent, petenda esse.

CORVVS.

Coruus graui morbo laborans: Mater, inquit, Deos interpella pro salute mea, & à lachrymis tempera. Cui respondit mater: Vereor ut meas preces ullũ numen exauditurũ sit: nullius enim tu uictimis unquam pepercisti.

Fabula docet, quibus secundis rebus plurimi fuerint inimici, eos non facile amicos in aduersis reperire.

AQVILA.

Aquilam de rupe leporem quem caperet despectantem, interea quidam sagitta confixit. Cuius ferrum cũ intra corpus abijsset, pennæ autem arundinis exterius apparerent, illas contemplãs aquila: Hoc demum, inquit, magnum est malum, quòd meis ego pennis interimor.

Innuit fabula, miserabile esse, si nostræ nobis facultates & res periculum creare uideantur. Hoc prouerbio usus scelerate Iulianus fuit, cum causam redderet edicti, quo Christianis adimeretur lectio autorum Græcæ linguæ, & prohiberentur studia bonarum artium.

CICADA ET FORMICAE.

FOrmicæ humectatas in hyeme siccabant fruges, ad has adit cicada esuriens, & orat paululum cibi ut sibi impertiãt. Cui illæ: æstate, inquiũt, quæ rere te oportuit. Non uacabat, inquit cicada. Quid faciebas igitur? inquiunt illæ. Cantationibus operã dabam, inquit. Tum illæ: Si cecinisti æstate, inquiũt, hyeme saltato.

Monet fabula, ne ulla in necessaria re cessemus, ne postea egentes frustra præteritũ tempus requiramus.

VERMICVLVS ET VVLPES.

EMersus de sterquilinio uermis cœpit profiteri apud animantes, se esse medicum summum, neq; cedere Pæoni Deorum medico, usu & experientia artis. Quem rugosum & nutantẽ intuita uulpes: Medice, inquit, te ipsum curare prius, atq; ita profiteri artem debueras.

Docet fabula, turpiter ea ostentari uerbis, quæ re ipsa cõuincantur mendacij. Et est prouerbio tritus huius sentenciæ senarius græcus, qui irridet medicum aliorum, ipsum scatentem ulceribus.

GALLINA AVRIPERA.

HAbebat gallinam quidam, quæ ouum quotidie pariebat aureum. Hic sperans auri massam intra illam esse absconditam, occidit gallinam, & in dissecta nihil aliud reperit, quàm quod in reli-

quis esse gallinis consueuit. Itaque ingentibus ille diuitijs inhians, etiam mediocres perdidit.

Monet fabula, ut immodicas cupiditates et auidos diuitiarum animos compescamus, & ut sua quisque fortuna contentus uiuat.

LEO ET VVLPES.

LEo senio confectus, cum uires non suppeterent ad uictum parandum, callidum cœpit consilium sustentandi uitam. Itaq; in antro, quasi periculoso morbo correptus, decumbẽs, quòd ad ipsum uisendum paßim animantes reliquæ aduenirent, prehensas illas deuorabat. Atq; ita magna bestiarum multitudine à leone absumpta, accedit tandem & uulpecula ad antrum, & ante illud subsistit, hæsitabunda & circumspectans. Tum leo, quid cesset, cur nõ adeat ad se, rogat. At illa, id quod Horatius uersibus retulit, respondisse fertur:

Quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Fabula docet, prudentes ante pericula cauere sibi, & ea signa, quibus mala portendãtur, notare, & hæc effugere.

LVPVS ET MVLIER.

ESuriens lupus omnia loca circumiens cibũ quærebat, tandem audit intra casam rusticam plorantem

rantem puerum, & interminantem matrem, ni desinat, lupis eũ se uelle proijcere. Lupus eo dicto in spem uocatus, habiturum se cibum, totam diem operiens, dum puerum mater proijciat, sed uesperi hæc reconciliata puero, eidem abblandiens, & assentans: Mi pupule, inquit, bono animo es, lupum si uenerit obtruncabimus. Tum lupus tristis & deceptus abiẽs: In ista, inquit, domo aliter loquuntur, aliter sentiunt.

Fabula dicitur in eos, quorum dictis non respondent facta.

HOEDVS ET LVPVS.

SVpra tectum domus stans hœdulus lupum prætereuntem inclamabat, & illi maledicebat. Cui lupus, non tu, inquit, sed tectum mihi maledicit.

Sæpe locus & tempus fortes facit homines timidos, ut insultare etiam præstantißimis nõ uereantur.

MVLVS.

OBesus pastu hordei factus mulus, incitare se ad cursum, & gloriari de materna origine, quam celeritate referret. Matrem, inquit, equam habeo, præstanti celeritate, qua ego non sum inferior. Mox, quodam tempore currendi neceßitate illi imposita, defatigatus cœpit paternu generis, & se esse asino procreatum, recordari.

Fabula monet, nō superbiendum, si quem fortuna extulerit altius, neq; prioris conditionis obliuiscendum. Nam instabilem esse uitam hominum. Monet & hoc, prouectos ad honores & dignitatem, humilitatis aut dedecoris parentum conscientia cōsternari animis, ut Euripides Phædram loquentem introducit:

Animos uirorum fortium quoq; deijcit,
Si patris aut matris meminerint dedecus.

ANGVIS ET AGRICOLA.

IN uestibulo agricolæ cauerna erat, quam incolebat anguis, hic puerum illius paruum, à quo non prouisus calcatus esset, ictum ueneno sustulit, atq; conscientia facinoris in cauernā statim abrepsit. Pater dolore maximo ob mortē filij affectus, bipennem arripit, & ante fauces cauernæ aßistit, obtruncaturus prorcepentem anguem. Hic uero, cui in memoria høreret perpetratum facinus, egredi caute, & prius circumspicere omnia. Sed agricola uindictæ cupiditate festinans, plagā in anguem uixdum apparente capite summa ui infert. At hic celeriter illud reducit, & mortem subterfugit, & bipennis in saxum impacta, signum impreßit iræ & indignationis agricolæ. Paulo post hortante uxore illius cum angue ut reconcilietur, apponit ante cauernam panem et salem, & euocat anguem ad componendam pacem. Cui anguis: Nulla, inquit, firma pax fieri poterit, donec & bustum

bustum filij tui, & istud signum tam uiolentæ plagæ in saxo apparuerit.

Significat fabula, non obliuisci homines neq; deponere odia ac cupiditatem uindictæ, quamdiu uestigia extent malorum, quibus affecti fuerint.

TVBICEN.

TVbicen cantu suo concitatis aciebus, et prælio cõmisso captus: Ne me, ne, inquit, uos interficite, nemo enim uestrum à me est occisus, quippe qui inermis nihil nisi tubam hanc, ut uidetis, habeam. At hostes: Ideo te, inquiunt, cupidius interimemus, quòd pugnandi imperitus, alios ad pugnas & dimicationes incitare soleas.

Fabula docet, nocentiores esse eos, qui potentes instigant & irritent ad malefaciendum alijs, quàm priuatos ullos, qui ipsi malefici sint.

ARVNDO ET OLEA.

DIsceptabant de fortitudine, robore, & constantia olea & arundo. Cum autẽ olea arundini exprobraret mobilitatem, & quod ad quamuis illa exiguam auram tremeret, tacuit arundo. Non ita diu post, ingruentibus uentis, & resistente flatibus ipsorum olea, ab horum illa ui eruta & dissipata fuit, arundo autem submißione sua integritatem conseruauit.

Fabula ostendit, laudandos eos magis esse, qui tempori seruire sciant, & se non opponant ualidioribus, quàm eos qui cum præstantioribus se et potẽtioribus rixentur atq; contendant.

Significatur & hoc, quod Herodotus scripsit: Numinis hunc esse morem, ut ardua conuellat.

LVPVS ET GRVS.

INhæserat os in faucibus lupi, mercede igitur conducit gruem, qui inserto rostro in rictũ suum os de faucibus extrahat. Hoc longitudine colli facile grus effecit. Cum autem mercedem postularet, subridens lupus, & dentibus infrendens: An tibi, inquit, merces parua uidetur, quòd caput incolume retuleris de lupi faucibus?

Fabula in eos dicitur, qui seruati de malis erga salutis suæ autores ingrati reperiuntur.

GALLI GALLINACEI.

DVo galli acriter inter se pro gallina dimicabant, ita ut ambo sauciarentur, sed finito prælio, qui uictus fuerat, is pudore & dolore affectus, latebras quæsiuit, uictor autem in altum parietem euolauit, & quanta maxima uoce potuit, canere et alis strepere cœpit. Hunc de improuiso aquila præteruolans rapuit, ita alter, qui se dudum abdiderat, postea sine æmulo gallinarũ cõsuetudine frui potuit.

Docet

Docet fabula, Deũ ipsum superbis aduersari, mites autem apud illum in gratia esse.

CVLEX ET LEO.

AGgressus culex ad leonem: Non ego, inquit, te tantam bestiam formido, neq; tu me præstantior es. Vel dic ipse, qua maxime laude excellas? Num quia unguibus laceras, & dentibus discerpis miseras bestiolas? At idem facit fœmina, si quando cum uiro pugnat. Me uero te ualidiorem etiam esse ut intelligas, age committamus prælium. Atq; ita se Martio illo canore,

fractos sonitus imitante tubarum,

in leonẽ incitans, intra nares illius inhæsit. Leo uero insaniens ira, suum ipse os proprijs unguibus dilanians, sese misere affligebat. Tum culex cum exultatione auolans & cantu, tanquam uictor, araneæ tela irretitur, à qua cũ comprehenderetur, iam moriens: Quæ hæc est, inquit, infœlicitas, me leonis uictorem ab araneola interimi?

Fabula narratur contra eos, qui post magnos & præclaros successus, leui aliquo casu euertuntur.

FINIS.

HIc finis est earum fabularum, quæ græca lingua æditæ paßim in manibus discentium bonas literas habētur. Nunc ad eas accedā, quas diuersarum gentium, & etiam earundem, dißimili tamen oratione perscriptas, nos collegimus, atq; simplici & inexquisito, puro tamen, si possemus, sermone exponere studuimus. Quod, quamuis uideatur factu non difficile, neq; laborem habere, aut industriam requirere, nos tamen in experiundo sensimus, hanc operam nonnullo nobis sudore constitisse, dicerem etiam diligentiam & studium non uulgare adhibitum fuisse, si melius de successu sperarem. Sed de hoc opere qualecunq; est, neq; initio putauimus, neq; nunc alieniore, ut opinor, in loco, disserere nos oportere existimamus. Hoc tamē uidemur affirmare posse, inter has descriptiones, nos comperisse, eum qui Aesopicam fabulam mediocri orationis elegantia et perspicuitate, nec non sentenciarum cōuenientia narrare potuerit, bonam spem de omni reliqua eruditione concipere debere. Id usq; adeo uerum est, ut etiam doctißimi uiri in hac parte neq; dubitent se frequenter exercere, & sæpe ipsi sibi minime satisfaciant: ut quamuis hæc sint quædam eloquentiæ exordia, tamen ad illa ipsa perfectio huius recurrat atq; reuoluatur. Sed ad propositam expositionem fabularum reuertamur.

non contemnendā neq; illaudabile

FABVLA DE HOMINE ET leone lapideo.

Orta

ORta inter hominem & leonem contentione de robore, cum se huic ille anteferret, & omnibus modis uellet probare esse ualidiorem, deduxit leonem ad effigiem hominis de saxo expressam, à qua leo item saxeus pedibus calcabatur. Tum leo: Si nostrum, inquit, genus fingere etiã didicisset, ego quoq; tibi, ut opinor, saxeos homines, qui à leonibus premerentur, possem ostendere.

Cohercet fabula iactantiam & ostentationem uirtutis propriæ.

DE LEONE SOPITO ET MVRE.

PEr leonis dormientis iubas decurrit musculus: Itaq; ille excitatus de somno, conuertit iter, neque quò cœperat pergere uoluit. Hunc irridebat ut timidum uulpecula. Cui ille: Non ego quidem timidus sum, sed hoc tamen iter mutabitur.

Docet fabula, ne minimos quidem casus negligendos aut contemnendos esse.

LEO. APER. VVLTVRES.

GAudebant uultures, cùm cernerent leonem pugnantem cum apro, & se uictum atq; occisum depasturos esse sperabant. Cum autẽ uidissent, illos omisso certamine pacem & fœdus facere, falsi spe deplorabant uanam expectationem suam.

Fabula monet, non esse lætandum ob mala aliena.

DE CAPRA ET FVRIOSO leone.

CONſpecto leone furente: O miſeram & infœlicem conditionem beſtiarum, inquit capra. Siquidem etiã furioſos habituræ ſumus leones, quorum mentis & rationis compotũ ſæuiciam intolerabilem eſſe experimur.

Fabula deterret eos, qui in principatu ſunt, & rerum potiuntur, ne in iram facile delabantur, néue è poteſtate exeant.

DE ASINO GESTANTE SImulachrum.

Eſtabat impoſitum ſibi aſinus, neſcio cuius Diui, ſimulachrum: hoc cum adoraretur à prætereuntibus, ille animo elatus, quòd ſe adorari putaret, quærere de aſtantibus, quisnam eſſet, neque enim ſe aſinum eſſe arbitrari. Tum unus de illis: Tu quidem, inquit, aſinus idem es, qui ſemper fuiſti, ſed nunc Diui ſimulachrum geris.

Inſtruit principes & potentes fabula ad moderationẽ, & ut ſe, ſimiliter ac reliquos homines, eſſe mortales meminerint: Quod autem imperium habeant in alios, hoc eſſe non ipſorum proprium, ſed diuinũ bonũ, ut ait Homerus: ὅιτε θέμισας ἐκ διὸς ἐιρύαται, id eſt, qui regnum acceperint à Deo.

DE PVERO QVI VISCERA comederat.

INgurgitarat se puer uisceribus festo die quodam: Quæ, cum non posset concoquere aluus, frustulatim ille euomebat. Tum: O mea mater, territus exclamat, uiscera euomo. Cui illa: Recte, inquit, mi fili, non enim tua, sed aliena ista bubula uomis.

Non oportere, ait fabula, grauari nos, si aliena reddenda sint.

DE CVLICE ET TAVRO.

CVlex in cornu tauri residens, illum interrogabat, nunquid auolare se uellet. Cui respondit taurus, nihil interesse sua, utrum maneret an auolaret. Vt enim nō sensi accesionē, inquit, tuam, ita ne discessionem quidem sensero.

Contra eos fabula narratur, qui sibi uidentur esse sapientes, aut honorati, in stulticia sua, & aliorum derisione.

DE PVERO ET SCORPIO.

LOcustas puer captans, in scorpium incidit. Huic ille: Ne, inquit, attigeris me: nam nisi à me abstinueris manum, locustas etiam, quas uenatus es, cum dolore & gemitu proijcies.

Fabula monet, uitandos esse cōgressus improborū.

DE SVE ET MVRE.

ESuriens sus murem comprehenderat, quo famē sedaret. Hoc cōspicati fabri, alter ostendens al-

teri ridebant. Tum mus semianimis: Ridetis, inquit, qui non potestis unum suem enutrire.

Multi sua errata non cernentes, aliena acriter animaduertunt: atq; cõtra hos fabula dicitur.

DE ASINO INDVTO LEOnina pelle.

PElle leonina indutus asinus territabat homines & bestias, tanquam leo esset. Forte autem conspectæ aures eminentes & longæ, prodidere stolide superbientem asinum, ita in pistrinum abactus, pœnas dedit temeritatis & petulantiæ suæ.

Fabula innuit, honores indignis collatos, ad ignominiam plærunq; recidere.

DE HIRCO ET VITE.

ARrodentem pampinos hircum increpat uitis. Cur enim tu mea, inquit, folia carpis, quasi nihil præterea sit frondium? Cum autem non faceret depascendi illos finem hircus: Quantum potes, inquit, noceto mihi, ego tamen uini tantum tulero, quantum te mactato ad libandum Dis satis fuerit.

Indicat fabula, sæpe prodesse alteri eum, qui lædere uoluerit.

DE HOMINE ET FELE.

HAbebat in delitijs felem adolescens: eam ut in puellam conuerteret, cũ Venerem exorasset, lætus

lætus nuptias celebrat. Aderat & Venus conuiuio. Hæc uolens periculum facere, cũ forma ne etiam animum priorem exuisset, emittit in medium murem. At hunc intuita sponsa, quæ inter uirgines exornata asſederat, commoueri quidem admodũ, sed se tamen reprehendere & cõtinere. Tum Venus alterum musculum emisit. Quo uiso illa non magis apud se, exilire, & oblita omnium musculum insequi cœpit. Ex eo est intellectum, difficulter, uel potius nullo pacto naturã mutari posse.

Fabula docet, ingenitos mores & insitam mentem nulla arte posse transformari.

CAPREA.

AD fonticulum constiterat forte caprea, quæ in aquis contemplans imaginem suam, gracilia & exilia crura sua uituperabat, cõmendabat autem cornua. Mox audita uoce uenatoris, & canum insultu, aufugiens, & inter dumeta cornibus adhærescens, cum celeritate pedum periculum euadere potuisset: O me desipientem dudum, inquit, cui placerent saluti cõtraria cornua, crura uero displicerent, quorum beneficio retineri illa posset.

Docet fabula, sæpe peruerso iudicio homines nocentibus delectari, & utilia spernere.

DE VVLPE ET VVA.

VVlpes sublimẽ uuam dependentem de uite cõspicata, ad illam subsilijt iterum atq; iterum, omnes uires corporis adhibens, si forte attingere posset. Tandem defatigata inani labore, discedens ipsa sese quasi consolans: At enim acerbæ nunc etiam, inquit, uuæ sunt, & ista inprimis austera, neq; si in uia reperiatur, uidetur tollenda esse.

De ijs fabula dicitur, qui necessitati obsequuntur, & libenter abstinent ab ijs, quæ obtinere non possint.

DE CORVO ET VVLPE.

SVstulerat coruus alicunde caseum, & cum illo in altam arborem subuolarat. Vulpecula, quæ caseum concupijsset, ita illum adorta callide fertur, cum primum formam & nitorem pennarum, & laudes augurij cõmendasset: Planè, inquit, te summi Iouis uolucrem esse dicam, si audiero etiam uocem & cantum dignum esse reliquis uirtutibus tuis. Coruus laudibus uulpis inflatus, clamorem ædere quàm maximum posset. Ita de aperto rostro delapso caseo potita uulpes, irridens illum: Nihil, inquit, tibi deest corue, præter cor.

Fabula docet, assentationes & deridendos & comedendos alijs, ut Terentius ait, exponere eos, qui illis delectentur.

DE RANIS ET SOLE.

Lætabat

LAetabantur ranæ, cum nunciatũ fuisset, solem uxorem duxisse. Tum una uetula: O stulta soboles, inquit, nos unius solis æstus & flammas metuimus, quid igitur fiet, si liberis ab hoc procreatis feruor multiplicetur?

Fabula indicat, multos esse ita amentes, ut malis proprijs gaudeant.

DE ASTROLOGO ET VIATORE.

COntemplans quidam noctu cœlum & stellas, in fossam, quam ante pedes traductam non uiderat, incidit. Tum alius eadem iter faciens, cum de gemitu illius ac oratione quod acciderat cognouisset: Optime, inquit, tu qui os in cœlũ erigebas, terram potius intueri debueras.

Fabula ostendit, reperiri quosdam, qui futura prædicere non dubitent, cum quæ ante pedes sunt, non uideant. Irridetur Thales à Thressa ancilla similiter apud Platonem, quamuis in laudem hoc philosophi à Platone conuertatur. Sed sic res se habet, ut ille ait:

Crede mihi sapere est non nimium sapere.

DE EQVO ET CERVO.

TEnuerat equus pratum aliquantisper solus, postea cum in illud & ceruus uentitaret, & pabulum consumeret, cupidus ille uindictæ, quærit ab homine, utrum ope ipsius adiutus, iniurias cer-

ui ulcisci posset? Cui respondit homo, posse, frenum si reciperet equus, & se conscendi pateretur ab armato. Annuente autem equo, tantum abfuit, ut de ceruo speratas pœnas sumere liceret, ut etiam ipse in seruitute deinceps uiuere cogeretur.

Fabula monet, ne cũ ullo tam graues inimicicias exerceamus, ut lædendi illius cupiditate malum etiam nobis nõ dubitemus accersere. Horatius ita explicat:

Sic Qui pauperiem ueritus potiore metallis
Libertate caret, dominum uehet improbus, atq;
Seruiet æternum qui paruo nesciet uti.

DE SENE ET CONCVBINIS illius.

SEnex, cuius caput respersum iam erat canis, habebat concubinas duas, moribus & ætate dissimiles. Nam altera iuuencula et lasciuior, altera ætate prouecta & seuerior erat. Vt igitur ad harum alteram forte accesserat, ita crines nõ similes suis dormienti uellebantur. Carpebat enim iuuencula nigros, senior uero albos. Tandem ille caluo capite omnibus risui fuit.

Fabula narratur ijs, qui se contrarijs & pugnantibus negocijs occupant.

DE AQVILA ET MONEDVLA.

AQuilam rapientem agnum conspicata monedula, idem de ariete facere conatur, sed in uil

lis

lis pecudis implicitis ungulis, capta à pastore, & dono data filio fuit, qui illa in ludo pro monedula postea, quæ sua opinione aquilæ par fuerat, usus est.

Deterret fabula ab affectatione earum rerũ, quæ res maiores sint, quàm ut nos assequi posse uideamur.

DE CORNICE SVPERBIENTE aliarum auium pennis.

Cornicula collectas pennas de reliquis auibus sibi accomodauerat, & superba uarietate illa, reliquas omnes præ se auiculas contemnebat. Cum forte hirundo, notata sua penna, aduolans illam aufert, quo facto & reliquæ aues quisq; suã ademere cornici, ita illa risum mouit omnibus,

furtiuis nudata coloribus. ut ait Horatius.

Significat fabula, cõmendicatam speciem neq; diu durare, & per leui momento dissolui.

STRVTHOCAMELVS.

Struthocamelus, quem Latini passerem marinũ dixere, auis in Aphrica est, penè bestia, bipes quidem illa, sed ungulis ceruinis. Eadem alas habet, sed supra terram non eleuatur. Quodam igitur tempore, cum bellum grauissimum esset inter uolucres & bestias, capta hæc à bestijs, ut auis pro hoste habebatur: At illa pedes ostendens, num auis illi uiderentur, interrogabat. Itaq; deceptis bestijs, tanquam

ciuis, tuta apud illas fuit. Paulo post in prælio capta ab auibus, auem se esse, alis et rostro probauit, ita & his imposuit.

Fabula notat eos, qui diuersis inseruiunt quasi dominis, & tam hos quàm illos frustrantur.

DE HIRVNDINE.

IN foro, ubi iudicia fieri solebant, affixerat nidulum suum hirundo, huius pullos anguis læsit. Tum illa: O conditionem miseram, inquit, cum eo loci, ubi alij ius suum obtinent, mihi potißimum uis & iniuria allata fuit.

Fabula de ijs dicitur, quibus prætextu bonitatis & honestatis nocetur.

BOVES ET LEO.

PAscebantur unà tres boues in maxima concordia, itaq; facile ab omni incursione ferarum tuti erant, ac ne leones quidem aggredi illos audebant. Tandem dißidio inter illos nato, & soluta amicicia, singuli ualidioribus bestijs direptioni et prædæ fuere.

Fabula docet, tantũ inesse mali in dissensione, quantum boni in concordia reperiatur.

DE AGRICOLA ET CICONIA.

INter grues cepit agricola et ciconiam. Hæc deprecata ab illo uitam, nõ solum innocentem, sed etiã piam se, & hominibus prodesse cõmemorat. Nam & nostrum

& nostrum genus, inquit, uenenatas bestias uenatur ac deglutit, & effœtos senecta parentes gestat atque subleuat. Huic respõdit agricola: Credere se uera esse omnia, quæ recensuerit, sed inter nocentes captam, eandem oportere pœnam sufferre, quam illas.

Fabula significat, similem quemq; haberi iis, cum quibus cõsociatus, & inter quos deprehensus fuerit.

DE CANE ET FRVSTO CARNIS.

FErebat canis secundum flumen decurrens raptũ alicunde carnis frustum, cuius imago cum in aquis appareret, canis auidus illam, quasi alterũ frustum undis innatans, appetit, sed dum pandit rictum, ut illud assumat, id quod tenuerat amittit.

Fabula docet, auariciam & infinitas cupiditates detrimentosas esse.

ASINVS SALE ONVSTVS.

ASinus cum sale in urbem agitari solitus, cum fluuius in uia transeundus esset, in illum forte quodam tempore decidit, & cũ surgeret, sensit se nõnihil onere leuatum, quòd in aqua sales delicuissent. Itaq; postea semper in illo loco collabi, donec agitator, fraude intellecta, spongias asino imposuit, quibus madefactis, cum sentiret esse factum pondus grauius, multo deinde quàm antea unquam celerius fluuium transiit, diligenter cauens, ne onus humectaretur.

πότερα τῶν ζώων φρονιμώτερα.

Fabula docet, sæpe speratum commodum in detrimentum uerti. Docet & hoc, fraudulentos fraude circumueniendos. Narrat fabulam Plutarchus, & Thaletem illud inuentum spongiarum subiecisse scribit.

CAMELVS.

CAmelus repanda à Ioue cornua petebat. Cuius ille stolidis precibus irrisis, etiam aures mutilauit, ut non solum inermis, sed etiam deformis de cætero esset.

Monet fabula, ineptis precibus Deos non esse fatigandos.

LVPVS ET AGNVS.

STabat supra agnũ in ripa fluminis lupus, qui cum uellet, si deuorasset illum, hoc iure fecisse uideri: Cur tu, inquit toruo uultu & minacibus uerbis, scelest e puras undas inquinas, ut ad me defluant turbidæ? Egone? inquit timens & trepidans agnus, qui infra te astiti, & à quo ad me illæ deferuntur. At enim maledicis, inquit lupus, neq; recordare, quam pœnam ob petulantiam linguæ pater tuus persoluerit, ante menses septem. Non ego tum, inquit agnus, procreatus fui. Scin uero lupus, inquit, quàm uastũ reliqueris nuper campũ omnibus herbis nudatum? Nunquam hoc, inquit agnus, factũ reperies, neque ego omnino, cũ edentulus sim, facere potui. Tandem lupus: Tu quidem, inquit, satis dicaculus es et disertus

ſertus, ego tamen laute cœnare decreui, atq; ita correptum agnum deuorauit.

Fabula narratur de impudentia facinoroſorum.

VENATOR ET PASTOR.

Timidus uenator dicit paſtori, cupere ſe ueſtigium reperire leonis, & petit, ut ſi quod animaduerterit, demonſtret ſibi. Huic paſtor: En tibi, inquit, hic prope adeſt. Recte, inquit territus uenator, nihil quæro amplius.

Aduerſus homines dicitur fabula, uerbis audaces, re ipſa formidoloſos.

DE RVSTICO ET EQVITE.

Poſtulabat à ruſtico eques leporem, quem portantem illum uidebat, & quanti uenderet rogabat. Cum autem accepiſſet quaſi inſpiciendum, ſubditis calcaribus equo, unà cum lepore auehebatur. Tum ruſticus: Quid feſtinatione opus eſt, inquit, nã ego hunc portabam dono tibi.

Docet fabula, aliorum improbitati multa ſæpe neceſſario condonari.

LVPVS ET ASINVS.

Conſpectum in paſcuis aſinum deuoraturus lupus, exoratur ab illo, ut prius ſpinam extrahat defixam in calce pedis poſterioris. Sed dũ lupus poſt aſinum abit, percuſſus, & uertigine obor-

ta humi stratus, facultatē dedit asino aufugiendi. Postea reuersus ad se: Cocus, inquit, qui essem, cur medicinam faciebam?

Fabula ostendit, uix sine damno fieri, ut omissa arte quam quisq; nouit atq; didicit, ad aliam factitandā aggrediatur.

TAVRVS ET HIRCVS.

CVm urgeret taurum insequens leo, cōfugit ille ad hirci caulam, sed hircus in foribus resistere, neque taurū intro admittere. Tum taurus: Nisi utroque nostrum robustior premeret me, facile poteram tibi ostendere, quanto præstent tauri uires, uiribus hircinis.

Docet fabula, interdum iniurias & contumeliam debiliorū ferri necesse esse, propter metū ualidiorū.

AGRICOLA ET ANGVIS.

REpertum anguem frigore penè mortuā, agricola misericordia motus, fouere sinu, & subter alas recondere. Anguis recreatus calore uires recepit, ac confirmatus agricolæ pro merito ipsius summo letale uulnus inflixit.

Fabula demonstrat eam mercedem, quam rependere pro beneficijs mali consueuere.

HIRVNDO ET LVSCINIA.

HIrundo quodam tempore in syluas longe euolauit, ubi reperit in solis locis suauißime cantantem

tantem lusciniam, in sempiterno mœrore atq; luctu, ob Ityn filium suum, qui esset tam crudeliter puerili in ætate occisus. Hanc cõpellans hirũdo: Mea charissima, inquit, tu, salue: quam ego hodie primũ post Tracicam consuetudinẽ intueor oculis meis. Sed age, confer te ad homines, & nemora atq; syluas desere. Ibi enim mecũ multo cõmodius habitare poteris, ubi non feræ bestiæ, sed homines auscultent carmina tua. Respondit huic luscinia: Sine, mea soror, me hic in solitudine uitam degere. Nam ædificia & hominũ usus memoriam ueterum calamitatum mihi renouarent.

Fabula docet, præstare foris & in solitudine uiuere quiete, quàm in urbibus & frequentia hominum cũ molestia.

REX ET SVBDITVS.

INnocenti subdito infestus Rex, ut cum causa illũ posset plectere, imperat asinum ut literas doceat. Hic se obedientem iusso futurum ait, & omnẽ diligentiam operæ adhibiturum, sed esse tempore longo opus ad eam rem perficiendam. Peteret quantum uellet, concedente Rege, ille decenniũ postulat. Quo impetrato, amici hominem admonere, fieri nõ posse, ut asinũ literis erudiret. At uos, inquit, bono animo estote. Nam intra tã multos annos aut morietur animal, aut Rex, aut ego. Quodcunq; autem horum acciderit, ego onere suscepto liberatus fuero.

Docet fabula, difficilibus in negocijs & periculosis sæpe esse salutarem procrastinationem.

REX. SVBDITVS.

Subditum opulentum & pecuniosum cupiens expilare Rex, ne uim fecisse uideretur, adduci hominem imperat, & à subornatis coram se postulari crimine perduellonis, quòd receptaret hostes suos, & cum illis consilia nefaria contra patriam iniret. Homini quieto, & cui nihil esset pace neq; utilius neque optatius, mira uideri accusatio & res illa. Tum unus de accusatoribus: Etiam nūc, inquit, domi istius hostes Regios occuli existimo. Ibi intelligens reus, qui essent hostes, quos abducere à se Rex cuperet: Ita, inquit, est, cogor enim fateri uerum. Sed mitte mecum, ò Rex, quibus illi statim tradantur. Rex satellites cū illo misit, quibus omnem suā pecuniam & nummos dedit deferendos ad Regem. Hi quidem sunt hostes, inquit, etiam mei. Penè enim me perdiderant.

Docet fabula, prudentes parua libenter amittere, ut maiora retinere poßint.

IVVENIS SOMNOLENTVS.

Dormientem quendam in medios semper dies, obiurgabāt sui, & quidnam faceret in lecto tamdiu, quærebant. Quidnam igitur censetis, ille inquit? Dicere iussus: Quoties, inquit, mane euigilo, assunt ad lectulum meum puellæ duæ, quarum altera

altera ad surgendum, & operis aliquid faciendū me hortatur, & ostendit, quàm turpe sit iuueni optimam diei partem in lectulo conterere: atq; interdum græcum uersiculum accinit semisomni, cuius, ut opinor, sentencia est: Auroram terciam partem operis perficere. Ibi tum altera, nugari hanc, ait, & turbatricem esse quietis, qua nihil sit neq; melius neque dulcius, et qua uita hominum carere nequeat. Satis celeriter fieri ea quæ diligenter fiant. Bonum si adipiscendum sit, quouis tempore recte surgi: Malum si impendeat, nimis cito surrexeris, inquit, quamuis sero reliqueris lectum. Hæc ego, inquit adolescens, inter conuicia mutua & altercationes grauissimas disceptantes has audiens, cum dubitem utri assentiar, diutius soleo in lectulo immorari.

Proponit hæc fabula imaginē nobis industriæ atque socordiæ, inter quas id est certamen, quod memorauit adolescens.

CRINES ALIENI.

C

Aluus quidam alienos sibi crines sumpserat, græci φενάκην uocant. Orto autem uehementiore uento, deturbati illi in uiam, caluiciē reliquere manifestam, quam irridentes qui præteribāt, ille intuitus: Quid ridetis, inquit, à me ablatum esse, quod meum non erat?

Fabula docet, homines prudentes æquo animo fer

re iacturam earũ rerum, quas in se fortuna cõtulerit.

ASINVS VVLGI.

SEnex pater comitatus filio adolescentulo asinũ agebat ad mercatum, uenditurus illum, si posset. Hos conspicati in agro mercenarij: O homines stultos, inquiunt, qui uacuũ asinum præ se agant potius, quàm ut alter ipsorum uehatur, cum hic ætate senecta, hic puerili sit imbecillior. Senex uerum illos dicere sentiens, filium suum in asinum imponit, neque multum uiæ progreßi, habent obuios notos sibi homines, qui beneuolentia, ut uidebatur, erga senem moti, reprehendere, quòd ipse potius decursa ætate & annis grauis defatigaretur, quàm ad laborem adolescentulum filium assuefaceret. Quos & ipsos recte monere arbitratus, mutato cõsilio, ipse asinũ conscendit, et adolescentulum filiũ suum præire iubet. Non multum itineris cõfecerant, cũ audit et hoc culpantes quosdã, quòd tenellos pedes pueri exerceret itinere, ipse suis callosis parceret. Ergo aßidere post se et filium iubet. Cum autem incidissent in quosdam uiatores, salutato illi sene, & de quibusdam alijs locuti, mox, ipsius ne esset asellus, an uteretur conducto, interrogant? Hic enimuero suum esse dicere, & se agere ad mercatum. Bene scilicet, inquiunt illi, uenditurus es exanimatum tanto pondere utriusq; uestrum. Senex dicere & hos aliquid existimans, pedibus alligatis asini suspensum

de

de pertica ipse & filius portare. Ibi uero hoc uidentium maxima reprehensio & uituperatio extitit: alijs ut delirum ridentibus senem, alijs ut captum mente miserātibus. Tum ille tandem perturbatus simul animo, simul indignatione percitus, ut prope fluuiū forte astiterat, asinum in aquas præcipitem dedit. Ita dū sermonibus hominum mouetur, asinū miser perdidit.

Docet fabula, non oportere sapientes hoc agere, suas actiones ut uulgo probent, sed in rectitudine consiliorum, illius beluæ multorū capitum censuram cōtemnere.

DE GLORIOSO IN IGNAuia bellatore.

CVm ad urbem quandam exercitus esset hostium, præmißis paucis cohortibus, legiones & equitatus ciuium ad illos proficiscebatur. Inter equites unus præ cæteris festinabat, & reliquorum segniciem incusabat, atq; ante aciem, quasi qui mox confligere cuperet, procurrebat: cum obuiā habuit saucios quosdam, qui de leui prælio commisso referebantur in urbem. Tum ille multo quàm ante lentiore gradu uti. Mox audito etiam fremitu & tumultu pugnātium, prorsus subsistere. De quo cum quidā, quid accidisset, & ubi illa gloria uetus esset, quæreret: Quid tu, inquit, me solum hostium uim sustinere posse credebas?

Insectatur fabula illos, quibus nihil est uerbis fortius neq; audacius, dum periculum abest, re autem ipsa & in discriminibus nihil ignauius neq; meticulosius.

RVSTICVS.

QVi in arborem ascenderat rusticus, de illa delapsus, grauiter femur dextrum læsit. Huic alius forte præteriens se consilium daturum dixit, quo usus nunquam de arbore caderet. Vtinam, inquit ille, ante casum meum dedisses, sed profuerit tamen etiam in posterum, dic igitur. Tum ille alter: Caue, inquit, ne uelocius terram repetas, unde ascendisti, quàm in arborem ipsam euaseris.

Fabula docet, sæpe cũctationẽ & moram esse laudabilẽ, maxime ijs in rebus, in quibus festinatio damnosa esse posset.

GALLVS REPERTOR VNIONIS.

GAllus gallinaceus in sterquilinio, dum fimetũ geruit, unionem reperit. Quo conspecto: Quid mihi, inquit, tam preciosa re inuenta opus est? Me tritici granum oblatũ magis iuuaret. Nulli enim usui mihi esse potes. Neque item ego te tollere, & honorem ac ornamentum tibi conciliare scio. Ita neuter alteri prodest.

Fabula dicitur ijs, quibus indignis sæpe splendorẽ & bona fortuna offert, quem & ipsi sustinere nequeant, & sæpe etiam infamare soleant.

CANIS ET OVIS.

POstulabat in iudicio canis ouem debiti, quòd rē peteret mutuum modiorum trium frumenti: testimonium dicebant, lupus, miluius, accipiter. Victa ouis & condemnata, sola enim erat, & planū fecerat testibus, deberi sibi frumentū canis, quamuis non deberet, coacta iudicatum soluere, ante tempus tonsuræ uendidisse lanas dicitur, quorum precio frumentum mercaretur, & cani satisfaceret.

Fabula docet, à malicia potentiorum nullius innocentiam tutam esse.

LEO. IVVENCA. CAPRA. OVIS.

SOcietatem iunxerant leo, iuuenca, capra, ouis. Parta autem præda, in æquales portiones quatuor diuisa, leo, prima, ait, mea erit. Debetur enim hæc præstantiæ meæ. Tollam & secundam, quam meretur robur. Tertiam uendicat sibi eximius labor & defatigatio mea. Quartam qui suam esse uoluerit, is sciat se habiturum me inimicum. Quid facerent imbelles bestiæ, aut quis refragari leoni, uel illū infestū habere sibi uellet? Vniuersam igitur ipse prædam solus tenuit.

Hac fabula docemur, ijs qui potentum consuetudini implicentur, et insolentiam horum ferendam esse.

FOETA CANIS.

CAnis grauida, cum partus instare tempus sentiret, impetrauit ab altera cane, sibi ut paulisper, dum onere catulorum liberaretur, concederet tuguriolo suo. Postea cum catuli iam ualentes facti essent, repetere habitationem illa suam, quòd eius usu satis longo tempore se caruisse diceret. Et nisi bona gratia suum obtineret, omnia esse experturam se aiebat, ut recuperaret domicilium suum. Cui hæc: Quid minare, inquit, quin potius hinc nos eijcis? ut potiatur tuguriolo, qui uiribus præstiterit.

Fabula significat, sæpe circumueniri blandicijs homines, ut contra se arment & augeant inimicos suos. Atque hoc etiam monet, ferè esse in causa meliorē eū, cuius potestas plus poßit.

APER ET ASINVS.

OBuiam factus apro asinus, crebros cachinnos erudens, etiam familiariter illum compellare non dubitauit: Salue mi fratercule, inquit, salue. Quādiu est, quòd te his in locis nō aspicimus? Vbi nam gentium moratus? & percontari deinde, nunquid afferret noui? Quid narraret? Postremo etiam suam operam illi deferre, & rogare nunquid uellet? Aper cum irritaretur ineptijs stolidi aselli, iratus caput quassans: Nō tamē ego, inquit, fatui istius sanguine contaminabo fauces meas, et præterijt, relinquens ignauum & uecors animal.

Fabulæ

Fabula duo monet, alterum, ut potentiores ueniã interdum dare stulticiæ discant: alterum, ne contra præstantes se stolide humiliores inferant.

MVLIEBRIS LVCTVS.

Mulier, quæ paulo ante uirum suũ extulerat, quotidie ad sepulchrum illius uentitare, & plorare cõsueuerat. Hanc conspicatus arator, captus amore illius, assedit & ipse plorabundus ad sepulchrum, ac interrogatus cur fleret: Quidni fleam, inquit, cum amiserim formosissimam uxorem, quam nuper sæuissima mors ademit mihi? Neque ego dolorem, quem illa mihi reliquit, aliter quàm plorando leuare possum. Idem, cum gemitu & eiulatu inquit illa, & mihi usuuenit miseræ. Sed si fortuna eadem, inquit arator, utriusque est, cur nõ potius quàm lachrymis cõficiamur, corpora nostra cõiungimus? Nam ego te non minus charam habiturus sum, quàm uir prior habuit, & te eandem beneuolentiam præstituram mihi confido, quam defuncta uita uxor mea quondam mihi præstitit. His uerbis, sibi ut nuberet, mulieri persuasit. Atque re confecta reuertens in aruum, ubi ad aratrum boues reliquerat, nusquam illos reperit: Nam fur interea, qui inuenisset sine custode, illos abegerat. Plorare igitur ille & lamentari. Tum mulier accurrens, consolari eum, iubereq; indubitanter sibi non minorem à se beneuolentiam polliceri,

quàm in priore uxore esset expertus, & blandius etiam complecti. Cui ille: Priores quidem lachrymas restinguere facile fuit, sed hæ, nã de animo profluunt, tam cito non poterunt arescere.

Docet fabula, & luctum muliebrem esse consolabilem, & fraudulentos sæpe in fraudem incidere, & dolorem non fictum difficulter eripi.

SIMIAE.

REferebatur quodam in conuentu simiarum de cõdenda urbe, quam simiarum genus teneret atq; incoleret, placebatq; plærisq; , etiã hac in parte hominum imitari industriam. Sed hoc ætate alijs prouectior simia magnopere dissuadebat, contraq; innumera cõmoda, quæ audierat à multitudine cõmemorari, unum aiebat malum inesse in re, quod opponi posset, quia intra mœnia, quasi cauea inclusæ, omnibus ualidioribus bestijs præda futuræ essent.

Monet fabula, non solum uidendum quid in aliqua re boni, sed etiam quid mali insit. Item hoc: Perperam consulta & deliberata, finem habere infœlicitatem.

DVO MVRES.

OLim mus ruri genitus & educatus, urbis alterum murem incolã & habitatorem ad se inuitauit, cumq; deductũ in nequaquam splen-

didum

didum cauum suũ, quamuis esset ætate et cura ad rem attentior, accipit tamen liberaliter, neq; in sua paupertate quæsitis parcit, sed omnia promit benigne & libenter. Apponit hospiti igitur cicer, quod pridem ad festos dies celebrandos & lautiores epulas seposu erat. Substernit illi auenam. Vuarum pleros q;, sed et alios quosdam acinos aridos profert. Tum etiam frustula succidiæ. Cupiebat enim omni ratiõe opiparam cœnam dare hospiti, & uarietate uincere singulorũ fastidium. At hic superbe & cõtemptim arrodere dapes, cũ paterfamilias ipse in recenti palea accumbẽs, farre & lolio pasceretur, et cibos unctiores magisq; delicatos relinqueret hospiti. Qui tamen, neq; studiũ neque uoluntatem illius boni consulens: Quæ, inquit, stulte dementia est, ut hæc sola loca syluarum atque montium incolere in omnium rerum penuria libeat? An non uenit in mentem tibi, mortalem uitam omnibus animantibus naturam esse largitam? In qua, dum durat, si tibi benefacias, tamen esse hoc haud longinquum. Si uero occasionem istam amiseris, nunquam in morte postea eandem oblatum iri. Quòd si te forte miseriæ & famis, atque huiusce cultus & uictus asperi pœnitet, age in urbem te mecum & ad homines cõfer, ubi in summa copia degere, et maximis uoluptatibus perfrui poßis. Mouere ista animum rustici muris, & mox, imus igitur, inquit. Profecti igitur, cum strenue reptassent, uenere tandem ad urbem.

Iamq; ferè mediam cœli nox humida metam
Contigerat, fusiq; urbis per mœnia cuncti
Conticuere, sopor fessos complectitur artus.

Cum domum subeunt hominis diuitis, & omnium rerum copia abundãtis, in qua manebat urbanus musculus. Atque ibi inductus rusticus in triclinium, collocatur super auratos eburatosq; lectulos, qui purpuratis & conchiliatis uestibus essent instrati. Ipse de reliquiis, quæ erãt uariæ & multiplices, agitati pridie illius diei conuiuij, afferre sedulo bellißima quæq;, & ministrare studiose hospiti, utque hilare uescatur ijs, quæ maxime placeant, hortatur. Rusticus inter hæc beatum se putare, & in summa lætícia lautißimis cibis se se replet, eamq; uitam expetendam, suam miserã prædicat, cum subito fores strepunt, & cardines sonant, hominumq; & canum uoces exaudiuntur. Ibi conuiuæ musculi discurrere & trepidare, inprimis autem rusticus, cui, ut externo, omnia essent insueta et ignota. Tandem reddito silentio, & turba sedata, tremens toto corpore & subsiliente corde rusticus: Non mihi placet hæc uita, & uale, inquit, amice. Ego intra syluas & montes ad tenuem uictum & eruilias meas reuertor. Malo enim in securitate pauper, quàm in opulentia maxima solicitus semper & anxius uiuere.

Docet fabula, optimum esse, ut quisque sua sorte contentus uiuat, neque splendore fortunæ ad curas et anxietates occultas inuitari se patiatur. Hanc Horatius

tius fabulam copiose uersibus descripsit, libro secundo, Satyra sexta. Quem locum nos quasi reddere studuimus expositione nostra.

AQVILA ET CORNIX.

FErebat ungulis testudinem aquila, quam rostro sæpe frustra tundebat, perfringere enim nõ poterat. Huic occurrẽs cornix: Consilio, inquit, opus est hera: non enim uires omnia conficere possunt. Puto enim & te audisse quod uulgo fertur:

Consilium est melius quàm uis, cum ligna secantur.
Consilium incolumem sæua inter flamina nauem
Ventorum, motis pelagiq; gubernat in undis.
Consilio celeres superantur in æquore currus.

Consilio igitur & ratione tu quoque potiêre esca intra testam abdita, non ui. Quid igitur suades ut faciam, inquit aquila? In altißimas cœli plagas subuolabis, inquit cornix, atque inde demittes in hanc rupem testudinem, ita afflicta ad saxum rumpetur testa, & caro nudabitur. Paruit aquila, & ita ut censuerat cornix fecit, ac testudo quidem comminuta, sed cibo aquila fraudata fuit. Nam priusquam illa deuolare posset, cornix deglutierat omnia.

Docet fabula, calliditate consiliorum munitißima quoque expugnari.

LEO SENEX.

LEo cõfectus senio, uix debilia membra trahens, amißis uiribus, ab animantibus reliquis non modo contemptus, sed ultro etiam impetitus fuit, usque adeo, ut asellus etiam, inertißima bestia, calce ferire miserum nõ dubitaret. Tum fortunam ille deplorare suam, & meminisse, quanto robustißimis quoq; beluis terrori fuisset, qui nunc ea cõtumelia, consumpto robore, afficeretur.

Fabula potentes & honores atq; magistratus consecutos hortatur, ut ita se in illis gerendis teneant, ne cum uel fortuna mutata, uel hi depositi fuerint, alijs ipsi ludibrio sint.

ASINVS ET CATVLVS.

VIdebat asinus amanter complecti patrẽfamilias catulum, qui insiluerat in gremiũ illius. Idem & ipse igitur sperans, si pariter assultaret domino, euentarum sibi, in illum se infert, &, ut rebatur, abblanditur hero. Sed hic ineptias et peruersum studium repulit, & fustibus correxit stulticiam illius.

Docet fabula, ne affectemus ea, quæ natura negauit, néue obtrudamus inuitis officia nostra.

LEO ET MVSCVLVS.

LAsciuientes iuxta leonem dormientem musculi, unum ita agitauere incursione sua, at in dorsum

bestiæ

bestiæ deferretur. Qui à leone captus, deprecari uitã suam, & excusare imprudentiam facti. Leo, etsi erat cõmotus, ignouit tamen musculo, & tam contemptũ animalculum inuiolatum dimisit. Paulo post incauti us prædam uestigans, in laqueos incidit, quibus astri-ctus, rugitum maximum ædidit, ad quem procurrens musculus, cernens in uinculis eum, qui sibi dudum ui-tam petenti concessisset, gratiam pro beneficio relatu-rus, accedit ad laqueos, & illis corrosis leonem omni periculo liberat.

Docet fabula, & nullius paruitatem atq; impoten tiam spernendã, & gratitudinem colendã esse.

HIRVNDO ET AVICVLAE.

CVm linum sereretur, monuit reliquas auicu-las hirundo, secum ut eruerent semina, de qui bus relictis exoritura esset herba nocentissima auium generi. Sed hoc illis cum non probaret, rursum enatam primum et teneram herbam ut euellerent hor tatur. Cum uero neque hoc facere uellent, ipsa de syl-uis & solitudinibus, ad hominum consuetudinem, & in oppida se contulit. Paulo post maturum linum car-pitur, et retia nectuntur, & capiuntur auiculæ, sero deplorantes neglectionem salutaris consilij.

Fabula ostendit, uerum esse quod dici solet: Qui cõ silium bonum respuat, eum accersere perniciem sibi.

DE RANIS ET IOVE.

PEtijsse quodã tempore à Ioue ranæ dicuntur, sibi ut regẽ præficeret. Iuppiter trabẽ ingẽtẽ in lacũ deiecit. Quo sonitu turbatæ ranæ, refugere primũ, mox tamen speculari, quid accidisset. Cumque trabem aspicerent natantem in aquis, subito in illam inuasere, cum magno contemptu, & per risum salutant Regem suum. Tum Iuppiter immisit illis anguem aquaticum, Hydrum uocant: A quo cum capti manderentur, sero stulti uoti dementes ranũculos pœnituit.

Fabula monet, ne, cui fortuna libertatis usum concessit, is seruitutis iugum induat.

MILVIVS ET COLVMBAE.

MIluij metu accipitrem asciscunt columbæ, à quo defenderentur. Accipiter admissus, quasi inobedientes castigans, plus stragis uno die in columbari ædidit, quàm longo tempore euolantibus dare miluius potuisset.

Indicat fabula, malorum et crudelium patrocinia esse cruenta.

FVR ET CANIS.

FVr allatranti cani offerebat panem. Cui canis: At nunc ego, inquit, saciatus, cũ tu domum nostram compilaueris, me silente, unde mihi mox cibum petam, aut quomodo sedabitur fames mea?

Fabula docet, cauendas fraudes impostorum, neq;

facta illorum, sed consilia spectanda esse.

SCROFA ET LVPVS.

ACcedens ad scrofam parturientem lupus, obstetricis se munere functurum pollicetur. Cui scrofa, metuens suculis suis, si ęderentur lupo pręsente: Immo tu obstetricem, inquit, adducito. Nam pudore prohibeor, quo minus in tali re uirili ministerio utar. Atq; ita ablegato lupo, enisa numerosum foetum, in tuto hūc collocat, & paulo post reuersum lupum deridet.

Fallacium iniurias sępe fallacijs repelli, docetur.

MONS PARTVRIENS.

MOns tumens et ingemiscens, quasi partus instaret, maximos metus & terrores incusserat humano generi, cum subito mus prodijt. Itaq; anxietas hominum in risus euasit.

Indicat fabula, expectationem singularem ad maximas sępe nugas recidere. De qua re & prouerbio dici Horatianus uersus solet:

Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

LVPVS ET HOEDVS.

EXiens in pascua capra imperat hœdo, ne cui caulę fores ante uesperam pandat. Vix fuerat profecta, cū aduenit lupus, & in quantam exilitatē poterat deducit uocem, ut caprę similis uideatur, &

aperiri sibi postulat. Cui hœdus fraude intellecta: Imberbes, inquit, animantes admitti mater uetuit.

Docet fabula, salutem conseruari iuuentutis, obsequio & obedientia parentum & magistrorum.

DE CERVO ET OVE.

PEtebat ab oue debitum frumentum ceruus, idq; teste lupo. Ouis territa, fatebatur se debere illi frumentum, et præfiniri diem passa est, qua persolueret. Ea cum aduenisset, instanti ceruo, ut frumẽtũ curaret sibi afferri: Quære, inquit ouis, mi cerue, in granarijs diuitum. Nam mihi nullum est conditum domi meæ. Promisistin, inquit ceruus, te hoc die redditurum mihi frumentum, cõfessa deberi? Ita factum, inquit ouis, quia pelli metuebam meæ.

Fabula docet, quod ui gestum contractumq; sit, ratum non haberi.

MVSCA ET CALVVS.

PVngebat sæpe caluum musca, nota est enim huius improbitas, itaq; ille palmam caluæ inflígere, ut illam opprimeret, quæ subinde fuga elapsa deridere senem. Cui ille: Rideas, inquit, licet, me tamen ista pulsatio nõ admodum lædit, tibi autem inflicta una plaga contritæ interitum afferet.

Contra leuitatem narratur & petulantiam impotentum & humilium.

VVLPES ET CICONIA.

Vulpes

VVlpes ciconiam cũ inuitasset, apponit illi iusculum in catillo: hoc ipsa liguriens, hortatur per iocum ciconiam, ipsa quoq; ut uescatur, & boni consulat, quod appositum sit, præsentiq; copia fruatur. Quid faceret ciconia, quæ se fraudari cibo, derideriq; cerneret? Nihil igitur, inquit, requiro, & curata omnia sunt laute & abunde. Sed ut gratia tibi referatur, uenies ad me quoq; cœnatum perendie. Quid opus est, inquit ludificans uulpecula? Nolo te mea causa sumptus facere. Cur, inquit illa, tam grauate? promitte uero. Fiat, inquit uulpes, etsi aliò uocata est opera. Abit ciconia, & uasculum sibi parat uitreum, oblongum, & collo angustiore, in quod opiparas & delicatißimas escas indit, & uulpi, quæ ad cœnæ tempus affuerat, proponit. Tum ipsa glutire bellißimos cibos, iubereq; uulpem edere, & paratis libẽter uti. Vulpes se benignitate acceptã uidens ea, qua nudiustertius ciconiã ipsa accepisset: Nihil, inquit discedens, queror. Nam qui alios fallere uolunt, ipsos quoq; falli interdum oportet.

Ostendit fabula, circumuentiones & imposturas plærumq; reuerti ad autores illarum.

CRABRO ET MVLA.

CRabro inuolans in caput clitellariæ mulæ: Quin moueste, inquit, & gressus incitas. An ego te, lentam uiatricem, nisi pergis, instigabo

bo? Cui mula: Non ego te curo, inquit, sed fustes & stimulum illius, qui me sequitur, mulionem significans, à quo si mihi quietæ esse liceat, tuos facile, mi crabuncule, insultus pertulero.

Contra uanitatem humilium narratur fabula, qui cum nocere non poßint, ab interminationibus tamen non abstinere possunt.

MVSCA ET FORMICA.

PRæferens se formicæ musca, illam abijcere uerbis, & se extollere. Vide enim, inquit, quanta sit humilitas tua: Caua loca terrarum incolis, & perpetuo humi reptas, magno cum labore tenuem uictum quærens. At me alæ in sublime ferunt, & accipiunt mensæ regiæ, auro et argento ego eadem bibo, delicatißimis cibis uescor, purpuræ incubo. Quin etiam mollißimas sæpe genas formosarum deosculor. Fastidiosæ et inflatæ opinione fœlicitatis respondit formica: Etiam hoc adde, improbitatem tuam inuisam & odiosam esse omnibus, contra te flabella & uenena parari. Itemque hoc, modica anni parte durare hanc beatam uitam tuam, dum sol feruet, hyeme & frigoribus statim occidere. At ego æstate mediocri labore exerceor, ut hyeme quietam & securam uitam poßsim degere.

Fabula hoc ait: Qui quæ uult dicit, ea quæ nõ uult audit. Et hoc: Non esse in paruis cõmodis, sed sine magnis incõmodis uitã beatam.

LVPVS ET VVLPES.

SVmpserãt arbitrum de lite quadã lupus & uulpes simium. Corã quo, cum grauißime alter alterũ accusaret, et mutua sibi cõuicia atq; probra ingererent, neq; criminandi facerent finẽ, tum iudex, silentio imperato: Te, inquit, ò lupe, scio nullam rapaciorem, & te, ò uulpes, nõ aliam magis fraudulentam esse bestiam. Inter uos igitur de cætero amicicia et pax, sed reliquorũ animantum, tam humani quàm beluini generis, peßimum erga uos odium esto. Hæc mea sentencia est.

Docet fabula, non moueri nos dissensione & rixis improborũ oportere, sed omni tempore illos, & arbitrari arctißimo uinculo prauitatis coniunctos esse, et auersari atque odisse.

MVSTELA ET PATERFAMILIAS.

CApta mustela petebat amitti se, quæ ipsa familiæ utilis esse, et mures prehendere soleret. Ita est, ut dicis, inquit illã qui ceperat, sed hæc opera non mihi datur, neq; meis seruit, sed primũ tui uentris gratia muribus insidiaris, deinde infesta illis es, qui arrodendo reliquias uictus mei, tibi diminuãt pastum. Quæ igitur nõ debetur tibi uenia, eam ne petas.

Dicitur fabula contra illiberalitatem eorum, qui solent, ut Comicus ait, cum nihil promereant, postulare id gratiæ apponi sibi.

RANA CREPANS.

Conspicata bouem opimum rana, etiam se posse exæquare magnitudinem illam, si contractã et rugosam pellem explicuisset, sperabat. Cum igitur se inflaret, rogat suos ranunculos, quàm longe à bouis mole abesse uideretur? Per, inquiunt illi, nostra matercula, permultũ. Tum inflare se illa uehementius, et quæ uideretur, rogare iterum. Tum unus, ut Horatius loquentem fecit, de pullis: Non si te ruperis, inquit, par eris.

Stulticia reprehenditur eorum, qui aspirant ad nõ sperandam excellentiam.

VESPERTILIO TRANSFVGA.

Bellum gerebãt bestiæ cum uolucribus, cumque uideretur uictoria ad has sese inclinare, uespertilio, quæ euentum expectarat, neque alterutri parti adhuc sese applicuerat, cum bestijs cõiungitur. Mox fortuna mutata, ut est hæc belli uaria, uincentibus uirtute aquilæ uolucribus, ad aues illa reuolat. A quibus, ut transfuga, nudata pennis, ab auiũ conuictu exclusa, & ad nocturnos uolatus damnata, pœnas dedit perfidiæ.

Contra mendaces, & subdolos ac perfidos, hæc fabula composita est.

ACCIPTIER ET LVSCINIA.

Inuolarat

INuolârat in arborẽ accipiter, auras ut captaret. Ibi forte reperto nido lusciniæ, cũ prehenderet iã pullos, superuenit mater, & ut suis parcat illum obtestatur, per omnia diuina & humana, cum fletu miserabili. Quid fletu opus est, inquit accipiter, aut precibus? precio me citius moueris. Quodnam esset, rogantẽ ipsa quod persoluere posset, carmen accinere iubet ut delectetur. Hoc mœstißima mater summo studio, de animo quidẽ tristißimo, sed ab intimis præcordijs promit. Cũq; cessasset: Nõ mihi placuit, inquit accipiter, cãtus tuus, neq; bellũ carmen fuit, et arreptos pullos in conspectu matris deuorauit. Mox ab aucupe, quẽ in illo fastu & superbia insidiantẽ sibi non animaduerterat, captus, non mediocre gaudium præbuit miseræ auiculæ, quæ diuinitus uindicari iniuriã suam cerneret.

Fabula docet, sæuitiam potentum, inferiorum dolores ludibrio habere, neq; cogitare,

Vltorem post caput esse Deum.

LVPVS ET VVLPES.

COpiosam prædam lupus in antrum congesserat: aduenit uulpes, & blande illum compellat, & gratulatur illi aduentum prosperum. Diu enim, inquit, à nobis abfuisti, & solicitos habuisti mora reuersionis tuæ. Lupus uulpeculam assentatione sua aliquid de præda sibi quærere intelligẽs: Be-

ne, inquit, habet, tibi tamen partem afferre nō potui. Falsa spe sua uulpes, ad iram et uindictæ cupiditatem conuersa, accedit ad pastorem, &, heus tu, quid mihi dare uis, inquit, si nunc tradidero in manū tuam sempiternū hostem gregis tui? Omnia quæ uellet promittente pastore, paucos caseolos paciscitur, & illum ad specum lupi armatum deducit, qui facile hunc interemit. Postea uulpem uenientem petitum mercedem proditionis, accersitis ad tempus destinatum uenatoribus obijcit. Itaq; illa sibi interitum imminere uidēs: Hoc, inquit, diuinum certe est iudicium, ut ego, quæ alterum fraude perdidi, fraude circumuenta interεam.

Fabula narratur contra inuidiam, et docet, malos male perire.

LVPORVM ET OVIVM PAX.

Hæc antea quoque exposita fabula nunc paulo aliter commemorabitur.

CVm lupis bellum gerebant oues, atq; illis, adiutæ auxilio canum, semper pares, sæpe etiam superiores erant. Lupi, uictoria desperata, ad oues legatos mittunt, qui pacem peterēt. Conditiones ferebantur, canes lupis ut obsides darentur ab ouibus, ipsæ catulos luporum acciperent. Cum de omnibus cō uenisset, pax iureiurandi religione firmatur. Paulo post securis ouibus, cum forte ulularent catuli luporum

rum, illi in miseras et destitutas omni ope, quasi uiolatores pacis, q iniuria obsides acceptos affecissent, irruunt, & ita ut prius impune illas rapiunt atq; uorant.

Monet fabula, ut eos, à quibus defendi nos sciamus, diligenter colere uelimus.

SECVRIS ET LIGNA.

FAbricatæ securi petijt à sylua manubrium lignator, sylua ad eũ usum dedit stipitem oleastri. Tum instructa ad cædendum securi, syluã lignator populari, & arbores truncare. Ibi fertur fraxino dixisse quercus: Feramus, inquit, æquo animo soror malum, quod ipsi nobis accersiuimus.

Fabula monet, ne armemus cõtra nos hostes nostros.

CANIS ET LVPVS.

ADmirans lupus nitorem & corpulentiam canis: Quanta, inquit, frater fœlicitas est uitæ tuæ? Licet igitur, inquit canis, mecum in urbem uenias, et eadem fruare fœlicitate. Dum unà pergunt, animaduertit lupus in canis collo attritos pilos. Tum: Iugum ne etiam sustinẽdum tibi est? inquit. Ceruix enim hoc depilata indicat, ut uidetur. Die, inquit canis, alligor, ut noctu sim acrior & uigilantior, atque hæc uestigia sunt collaris, quod circumdari solet ceruici. Hoc audito lupus: Vale inquit amice, iam nihil moror seruilem fœlicitatem tuã.

Ostendit fabula, nihil esse libertate melius neq; præstantius.

SIMIVS ET VVLPES.

MEa uulpecula, inquit Simius, da mihi de cauda tua tã grandi & onerosa tibi porciunculam, qua tegã patẽtes nates. Quam grãdi? inquit uulpes. Quòd si illã esset necesse plaustro post me subuehi, tu tamen nunquam uno huius pilo uestitior fieres.

Fabula hæc malignitatem locupletum notat.

ASINI PELLIS.

AVfer me mors, inquit afflictus oneribus & uerberibus asinus, & eripe miserijs. Exaudijt inuocantem illa se, & præsto fuit. Moritur asinus, at pellis ipsius in tympana intenditur, & exanimis etiam tunditur.

Dicitur fabula de pertinacia & aßiduitate infortunij.

CERVVS ET BOVES.

EXagitatus à canibus ad boues confugit ceruus, orans ut se tegere uelint, & apud se delitescere patiantur. Non repudiant preces illius boues, sed monent, ut de tutioribus latebris sibi prospicere uelit, aiuntq; uereri se, ne in stabulo deprehendatur.

Omne

Omne se periculum subiturum affirmantem, recipiunt, & foeno atq; stramine obruunt. Aduenit paulo post uillicus, & negligenter ad boues respicit, atque abit. Lætus ceruus se omne discrimen euitasse sperat, sed cognoscit à bubus, mox affuturum ipsum uillæ & agrorum dominum, cuius diligentiam & inspectionem si euaserit, tum sibi certo salutem posse polliceri. Venit igitur paterfamilias, & male curatos boues indignatur, & quo quidq; conditum ac repositum loco sit, cognoscit & aspicit, ad pleraq; etiã manus ipse admouet. Inter hanc curam & attentionẽ apparent cornua cerui, & ipse latens intra stramenta, & à gaudente patrefamilias cæditur.

Fabula docet, qui ad alienos confugiant, si seruentur, singulari hoc fortunæ beneficio fieri, itaq; malum haud ferè euadere. Docet etiam, diligentem curam & consyderationem rerum suarum unicuiq; esse fructuosam, & nisi aspectu heri domus illustretur, omnia esse in caligine & tenebris, iuxta hanc Aeschyli sententiam: Est domus oculus, aßidua heri in domo præsentia.

Aeschili sententia.

LEO ET SIMIVS.

INgressus in regnum Leo, quo maiore esset in gratia apud bestias, statuit corporibus illarum parcere. In hoc proposito cũ aliquãtisper perseuerasset, mox poenitentia ductus, & tamen non aperte cor

ripere ausus bestias, singillatim quasdã seducens, foeteret ne os suum, ab illis quærit. Quarum alias simpliciter respondentes, sanè anhelitũ esse grauem, ut contumeliosas erga se, alias bene olere affirmãtes, ut mẽdaces & irridentes se, alias etiam prorsus tacentes, ut superbas & contemptrices, discerpere & norare omnes. Tandem simius interrogatus: Cinnamomum & ungentum nardinũ olere ait, & thus ac flores uernos, & longa oratione leoni ita mirifice assentatur, ut pudore tum prohiberetur, quo minus simiũ dilaniaret. Et tamen statuit, parcere huic nolle. Simulat igitur morbum, tum medici accersiti uenam tentant, & signa morbi uestigant, sed cum nihil periculi uideretur, bono esse Regem animo iubent: nõ enim esse morbum, qui medicamenta requirat, sed languorem, qui facile uictu exquisito curari poßit. Diceret igitur, quo cibo se potißimum delectatum iri confideret. Simiorum, inquit leó, carnes nunquam gustaui, & comesse uelim nunc, si salubres sint. Attrahitur ergo statim misellus simiolus, & obijcitur famelico leoni, à quo discerpitur & deuoratur.

Fabula docet, contra malignitatem & crudelitatem potentiorum, nullam interdum neque innocentiã neque prudentiam ualere.

PAVO.

Con

Conquestum grauiter apud Iunonem, auem illius propriam, pauonem accepimus, quòd in tanta formositate & splendore pennarum uocis suauitate deficeretur, cũ illa luscinia tã nihili uolucris abundaret. Cui Iuno: Recte, inquit: non enim omnia in unum bona conferri oportuit.

Fabula innuit sentenciam Homericam:
Non datur ut rebus præcellat in omnibus unus.

PANTHERA.

In fossam delapsa panthera, accurrẽtibus rusticis supplicat, ne se innocenter, & quæ nulli ipsorum unquam damnum dederit, affligant. Hoc alij fieri oportere censent, alij insuper miserati illam, cibum offerunt. Neq; defuere tamen, qui fustibus & saxis male illam mulctarent, & pro mortua semianimẽ relinquerẽt. Noctu cum uires suas recollegisset, saltu è fossa euasit, & in syluas se recepit. Postea in illius loci rusticos hostiliter grassabatur, ac metuentibus iratæ impetum uniuersis: Ego scio & noui, inquit, quibus meus casus dolori fuerit, qui mihi cibos proiecerint, sed neq; illi à me ignorãtur, à quibus pulsata & icta, uulneribusq; sum affecta.

Fabula monet, ut miseris & in mala præcipitatis parcere uelimus, ne fortuna instaurata, accepta damna & contumelias ulciscantur.

VERVECES ET LANIVS.

VErueces, cum lanius accederet ad ipsos, facile paßi sunt, etiam æquo animo tulere, unũ atq; alterum arripi de numero suo, & mactari. Quisq; enim alterius malum negligebat, et se præteritum esse gaudebat. Tandem cæsis uniuersis, relictus unus, cum & ipse inuaderetur: O stultos nos, inquit, & infœlices, qui singillatim perpeti uim & cædem, quàm communiter propulsare maluimus?

Fabula ostendit, neglectionem communis salutis etiam priuatam & singulorum salutem pessundare.

AVCEPS LIPPVS.

DVm arundines construit, & spargit escam auceps lippientibus & stillantibus oculis, auiculæ, ita illum erga se animum gerere clemẽtem & mansuetum, ratæ, aduolant propius, & aliquæ uisco inhærentes capiuntur. Quas uidentes reliquæ aucupis morsu præfocari, & in sportellam conijci, auolãtes: Heu q̃ fallaces lachrymæ sunt istæ, inquiunt, quæ mortem attulere socijs nostris.

Fabula monet, ut caueamus, ne composita specie & ficta bonitate decipiamur.

SIMIORVM REGNVM.

VAnus & constans, unà iter facientes, in simiorum regnum uenere. Capti statim adducuntur ad regem: ille ut in solio consederat, astantibus

bus undiq; purpuratis simiolis: Quis ego tibi, conuersus ad uanum inquit, uideor? Cui ille: Rex uidere mihi esse, inquit. Qui uero hi, à quibus stipatur soliũ meum? Proceres, inquit ille, regni tui. Delectatus simius assentatione hominis, bene eũ accipi & præmijs affici imperat. Tum & alterum interrogat, quem se, & quos eos, qui circumstent, esse putet. Ille sperans ob ueritatem maiora etiam præmia, quàm mendacem esse cõsecutum uidebat: Simius profecto & tu, inquit, es, & isti tui populares sunt omnes. Offensus hac libertate ille Regius simius, unguibus et dentibus suorũ discissum hominem abigi iubet.

Imago proponitur peruersitatis aulicæ, et prauitatis malorum Principum.

VVLTVR.

Vltur inuitatis auiculis ad conuiuium, quod illis daturus esset die natali suo, postquam hæ affuere ad tempus, clausis foribus domus, carpere et occidere singillatim omnes, et de inuitatis epulas sibi instruere cœpit.

Fabula monet, uoluptatis sectatores nõ prouisum in exicium incidere solere.

ASINA FEBRICITANS.

Ebri correptam & grauiter laborantem asinam, cum morbus sæuiret, inuisit lupus, & tangens æstuans corpus illius, ubi doleret potissi

mum interrogat. Ibi, inquit aſina, uel tantum uel maxime dolet, ubi tu me contingis.

Refutat fabula ſimulata improborum officia, & odioſas interpellationes maleuolorum.

HIRCI.

TRes hirci unum grandem ſugere de procul cõſpicati, eum irridere & formidinem exprobrare. Cui ille: Si quem fugio uos ſciatis, & idem adeatis periculum, non reprehenderitis fugam meam.

Fabula narratur contra temerariam oſtentationem audaciæ.

GLADIVS ET VIATOR.

REpertum enſem in uia interrogat, qui repererat, cui excidiſſet? &, quisnam te perdidit, inquit? Huic gladius: Vnus quidem qui proxime geſtauit me perdidit, ſed ego permultos.

Fabula docet, facinoroſos interdum ad interitum per exicia multorum peruenire.

VVLPES ET GALLVS.

COnſpectum prope uillam gallum gallinaceum adoritur callide uulpecula, & tuum, inquit, patrem noueram, atq; illius ſuauiſsima uoce ſæpe admodum ſum delectatus, neq; te inferiorem eo eſſe uideo, niſi forte uox deterior ſit. Gallus probaturus, & illam parem uel maiorem in ſe eſſe, clauſis oculis

oculis altißime exclamare cœpit. Irruit igitur in hũc subito uulpes, & comprensum asportat. Re cognita uillicus cum fuste insectatur uulpem, & familiam aduocat, clamans suum gallum à uulpe asportari. Tũ gallus: Audin tu hunc, inquit, quàm loquitur de tua præda contumeliose? Quin igitur refellis superbum mendacium illius. Vulpes inflata sermone galli: Mentire, inquit, & addere uolebat, tuum esse gallum quẽ ego cepi: At laxatis dẽtibus amissus gallus, in arborẽ subuolat, & irridet uulpem, quam capta decepisset.

Docet fabula, loquacitatem semper esse detrimentosam.

MVLVS ET LVPVS.

Deuoraturus mulum lupus, quis uocaris tu? inquit. Ego ne? inquit mulus. Ita aio, inquit lupus. At enim, inquit mulus, nescio, nam oppido pusillus parentes amisi meos, audisse tamen quasi per nebulam memini, de matre, inscalptum nomen meum esse in posterioris pedis dextri ungula. Si uidetur igitur leges, & ad lupum posteriores pedes conuertit. Cui, quasi inspecturo scripturam nominis, ictu uehementi caput impetit, & effracto ungulam illisit in ossa cerebro. Ille humi sternitur, at uulpes quæ omnia fieri cognouerat, irridet iacentem, ac: Heus tu literate, istic nunc ludũ aperies scilicet, inquit, et mulorum nomina recognosces?

Narratur fabula contra arrogantiam indoctorũ.

VERRES ET LVPVS.

Verres ægreferebat se non metui à suo genere, itaq; deserere hoc statuit, & concedere ad oues. Vbi, cũ agnos admodum terreri grũnitu et uibratione capitis sui cerneret, ibi, se facile honorem & dignitatem consecuturum sperans, remansit. Paulo post deprehensus extra caulam, et comprehensus à lupo: Me miserum, inquit, quanto salutem quàm dignitatem quærere satius fuisset.

Ostendit fabula, æquabilitatem uitæ respuendam non esse.

SERPENS VINCTVS.

Serpentes in aquis degunt, qui hydri uocantur, et alicubi traduntur maximi esse, uicenosq; cubitos excedere longitudine. Huius generis unũ quondam detulerãt exundantes aquæ longe extra alueum fluuij, in quo degebat, & postea subsidẽtes reliquerant in arenis, ubi sole & æstu cũ torreretur, prætereuntem agasonem cum equuleo orat, ut impositũ se in iumẽtum reuehat ad cauernam suam, et pro illo officio summam gratiam repromittit. Agaso motus cõmoda serpentis oratione, alligat spiras illius, & in equum suum uinctum imponit, et reducit ad fluuiũ, ibi demptis uinculis, cũ expectaret promissam gratiam, et speraret amplam mercedem, aggredi ad se infestis oculis et hostili ui serpentem uidet. Tum ille exclamans

clamãs: Hæccine igitur gratia referetur maximo beneficio meo? Vulpes autem, quæ nõ longe aberat, clamore audito accurrit, et rem totam sciscitata de agasone cognoscit, qui conqueri apud uulpem sceleratã iniuriam, quam sibi allatum iret serpens. Hic tamen, ne opinionẽ tam iniusti facinoris sustineret: Iure se, inquit, sæuire in agasonem, à quo uehementißime constrictus fuisset. At fuisse hoc faciendũ, agaso aiebat, siquidem auehere uellet de loco. Non laudo, inquit uulpes, cupiens periculo hominẽ liberare, quòd hunc colligasti, cognoscere tamen uelim, quàm arcte colligaueris. Licet, inquit serpens, ac agasonem similiter, ut dudum fecisset, uincula nectere iubet. Hic uero cum fecisset, ita ne tandem uincierat? interrogat uulpes. Immo multo, multo arctius & durius, inquit serpens. Iubet igitur uires maiores adhibere agasonẽ uulpes. Ille ualens et robustus ita astrinxit funes, ut serpens penẽ strangularetur, atq; sic quidẽ, improbus iste, inquit, et tam uehementer colligauerat me prius quoq;. Tum uulpes: Heus tu nunc, inquit, ita colligatum reuehe eũ in locum serpentem, unde sustulisti, et ibi depositum relinque. Paruit sentenciæ agaso, et periculum euasit.

Docet fabula, ingratos, atq; eos maxime, qui mala pro bonis rependant, ipsos quoque tandem similem mercedem recipere.

ICTIS ET VVLPES.

ICtis est è mustelarũ genere syluestris quadrupes, cuius pelle obduci quondam galeas solitas tradũt. Quodam tempore cum uulpe igitur ictis iter per patentem campum faciebat. Ea uulpes interrogabat: Quid rerum aut artium didicisset? Illa, nihil quidem se tenere respondit, præter mediocrem saltandi rationem. At ego, inquit uulpes, centũ artibus instructa sum, quarum quæuis, & ad necessaria uictui paranda, et ad uim atq; contraria omnia propulsanda, satis esse posit: Ictis igitur uenerari, et beatam prædicare uulpem, se uero futilem & uita indignam animantem perhibere. Inter hos sermones exaudiri canum latratus, itaq; adesse uenatorem ictis conijciẽs: In fugã, inquit, nos demus. Audio enim hostiũ nostrorum uocem. Placide, inquit uulpes. Nondum enim necesse est accelerare fugã. Cum autem clarior fieret latratus, fugiamus igitur, inquit uulpes. Cui ictis: Neque mihi nimis confirmatæ uerbis tuis festinãdum uidetur, sed iam cõspectis canibus, fugiamus sanè, ait. Atq; ipsa in proceram statim arborem saltu euasit. Vulpes uero in aperto campo facile à canibus deprehensa fuit. Quam illa irridens, ut unam promat hortatur, de centum salutaribus artibus suis. Nunc enim necesse esse. Ita misera uulpecula & derisa & dilacerata fuit.

Fabula narratur contra gloriatores uanos, & ostentatores mendaces.

Lupus

LVPVS ET HIRCVS.

Hircus euaserat lupum insequentem in rupem, in quam peruenire ille non poßet. Vbi aliquantisper lupus cum obsedisset eum, tandem fame depulsus, sitienti tum hirco ad fluuium uicinum descendendi facultatem dedit. In fluuio autem cornua procera, & crura leuia, contemplatus hircus, placere sibi, & se incusare, qui lupum fugisset. Lupus stultum immorantem in fluuio, & aspectantem imaginem suam clanculum adortus comprehendit, & iam frustra deplorantem suam uanitatem asportat atq; deuorat.

Contra stulticiam superborum fabula narratur.

ASINVS ET LVPVS.

Conspicatus asinũ lupus, in eũ irruit, ac: Nunc tu famelicum, inquit, uentrẽ saturabis meũ. Cupio, inquit asinus. Nam sæpe mortem exoptaui, quippe qui sempiternis laboribus conficiar, oneribus ferendis & plagis patiendis. Ego enim de lacu musta, ex area frumentum, ex sylua ligna, de montibus saxa, de granarijs triticum ad pistrinum, deportare cogor. Sed si uidetur, de uia me deductum in istã uallem, mactato, ac uinctum quidem. Assentitur lupus, itaq; reste connectuntur. Tum asinus iter uersus uillam, ubi seruiebat, facere, et lupum, admodum quidem renitentẽ, ad conspectum hominũ attrahere,

quibus ferramentis eum impetentibus, cũ unus incerto ictu restim, qua illi inter se alligati fuerant, dissecuisset, male mulctatus lupus in syluã fuga euasit. Asinus autem gaudio & læticia exultare, & clarum rudere. Quo audito: Quantumuis, inquit lupus, clamoris æde, nunquam tamen efficies, ut ad te iterum annectar.

Docet fabula, consilijs inimicorum & maleuolorum non esse parendum. Et, sapere stultos damno accepto.

CANIS IN PRAESEPI.

FRendens canis dentibus, & allatrans nonnunquam in præsepi iacebat, à quo boues terrebantur, neq; admittebantur ad pabula. Cui unus: Quanta ista, inquit, inuidia est, non pati te, ut eo cibo uescamur, quem tu capere nec uelis nec poßis?

Fabula de prouerbio composita est, quo notatur inuidentiæ malignitas.

DE MENDACE PVERO.

PVer custos ouium crebro per lusum magnis clamoribus opem rusticorum implorabat, contra incursiones luporum. Sæpe autem frustratus eos, qui auxilium illi laturi aduenerant, tandem lupo irruente cum lachrymis clamare, & orare miserabili uoce, ut subueniretur sibi & gregi. Qui audiebant,

ludere

ludere illum pariter ut ante, arbitrati, neglexerunt preces et implorationem uani pueri, ita libere in oues grassatus lupus fuit.

Fabula docet, hoc consequi mendaces, ut uerum etiã dicentib. nemo credat. Hanc de nugatore & plano, qui se crus simularet fregisse, Horatius exposuit.

APICVLA ET IVPPITER.

QVòd suos labores ab hominibus compilari apicula ægreferret, elegantißime constructos fauos Ioui obtulit, & ab illo petijt, letiferam ut aculeo suo uim adderet. Iuppiter immanitate bestiolæ offensus: Immo potius uitalem uim tribuam, inquit, ut unà cum illo tibi uita relinquẽda sit.

Fabula ad sententiam Herodoti est cõposita: Immodicas pœnas Dijs non probari.

PVLEX CAPTVS.

QVid tu, inquit, es animantis? qui pulicem nactu ceperat. Qui se respondit eum esse, qui, ut à natura ad exugendum de humano corpore sanguinem procreatus sit, ita noceat nemini, præterquam quòd cutẽ leuiter pungat. Quare nõ debere illum insontis cæde polluere manus. Interrogatus autẽ: Boni ne aliquid facere poßet? Neq; boni neque mali ferè quicquam, respondit. Moriere igitur, inquit ille, quippe qui molestus mihi fueris, cum nec lædere magnopere, neq; prodesse omnino poßis.

Docet fabula, prauos, quanquam nō magna damna poßint dare, tamen in republica non ferendos.

CANCRI.

MInate, grandior cancer paruulo dicebat, quin recta uia incedis, neque obliquos intorques gressus? Faciam, inquit ille, mi pappule, si te idem facientem prius uidero.

Docet fabula, adolescentiam domesticis malis exemplorum maxime corrumpi.

CANIS MORDAX.

CAni mordaci, ut omnes cauere illum possent, paterfamilias iusserat tintinnabulū appendi ex ære paruulum. Hoc ille, quasi præmio uirtutis suæ, admodum superbire, & alios canes præ se contemnere. Cui unus senior: Heus tu, inquit, an nescis indicari prauitatem morum tuorum tinnitu isto, non ornari ære corpus?

Cohercet fabula stultitiā uulgi, quod sæpe placet sibi notis & insignibus flagitiorum suorum.

VRSI PRAECEPTVM.

M Agnus erat inter duos familiaritatis et necessitudinis usus, ut in summa coniunctione uoluntatū atq; studiorū uiuere uiderentur, operasq; darent inter se mutuas, et alter alteri gratificaretur. Accidit, iter ut quodam tempore communiter ambobus

bus faciendum esset, cumq; transirent quasdam solitu dines, in ursum ingentem inciderunt, quo uiso unus ce leriter in arborem euasit, alter ab urso oppressus; cũ audisset, illam feram cadauera non attingere, in terrã se prostrauit, & attractam animam, quàm potuit ue hementißime continuit, ut uestigium nullũ uitæ appa reret. Vrsus omnibus partibus corporis pertentatis, & ore suo crebro ad illius os aauresq; admoto, cũ pro mortuo reliquisset, abijt. Tum metũ liberati, prosequi inceptum iter. Inter eundum autem interrogat is, qui arborem conscenderat, alterum, quidnam in aurem ursus iacenti immurmurasset? Multa, inquit ille, quæ nunc memorare nihil attinet, sed inprimis hoc præce-ptum dedit: Ne amicum esse quenquam mihi unquam persuadeam, cuius fidem aduerso tempore meo nõ fu-erim expertus.

Docemur, uerum esse quod Cicero scripsit præcla-re, ut omnia, Pæto: Nõ facile diiudicatur amor uerus & fictus, nisi aliquod incidat eiusmodi tempus, ut qua si aurũ igne, sic beneuolentia fidelis periculo aliquo perspici poßit, cætera sunt signa communia.

OLLA NATANS.

LEbetem aheneum & ollam fictilem undæ uis ab-stulerat. Tum olla magnopere uitare cõcursum aheni, et formidare ac tremere. Cui lebes: Quid

metuis? inquit, nō ego tibi nocebo. Respondit olla, in tali iactatione se non posse securo esse animo, cui non suspecta ipsius uoluntas erga se, sed fortuitus cōcursus timori esset.

Docet fabula, periculosas omnibus modis esse coniunctiones potentum & impotentum.

SIMIA.

CONuocatis uniuersis animantibus cognoscere Iuppiter uolebat, cuiusnam omnium formosissima esset soboles. Tum simia simiolum paruulum præferens, & Ioui ostendens: Quid quæris Iuppiter? inquit, nullū hoc formoso formosiorē inuenies. Cui Iuppiter: Ideo nudas, inquit, nates scilicet habet.

Docet fabula, de illius ore, qui se ipsum aut sua prædicet, laudes & sordidas & ridiculas fieri.

GRVS ET PAVO.

PAuo contra gruem aßistens, explicatis pennis suis: Quanta est, inquit, formositas mea & deformitas tua? At grus subuolans: Quāta est, inquit, leuitas mea & tua tarditas?

Monet fabula, non esse ob aliquod bonum naturale superbiendum, neque contemnendum alterum, cui fortasse multo maiora collata sint.

ABIES ET DVMETA.

Contem

COntemnebat propinquos dumos abies alta. Cui illi: Quanto tu nobis es præstantior, tanto tua est conditio deterior, quòd magis omnis generis iniurijs exposita sis, & tibi à Dijs et hominibus pericula impendeant.

Docet fabula, non oportere excellentes illorũ paruitatem despicere. Nam multos, ut ille ait, fortuna tollit in altum, ut lapsu grauiore ruant.

INVIDVS.

VOlens explorare sensus hominũ Iuppiter, misit Apollinem in terras, qui uoluntates humanas cognosceret. Hic primũ incidit in auarũ unum & alterum inuidum. Quibus cum collocutus, copiam illis facit petendi quod uellent. Id enim quod uterq; petijsset, ratum se habiturũ, sed ea lege, ut quod sibi alter petijsset, alteri præstaretur duplum. Nullo igitur pacto induci potuit auarus, quicquam sibi ut peteret: At inuidus erui unum oculum sibi petijt, ut auarus ambos amitteret,

Describitur hac fabula auariciæ & inuidiæ peßimum & teterrimum uitium.

PVER FALLAX.

PLorabat ad puteum residens et quiritabatur puer, ad quem accedens auarus, interrogat, quid acciderit ei? Me miserum, inquit puer, cũ multo

largioribus lachrymis: O miserum me. Cur miserũ se prædicaret, interroganti auaro, respondet, aureã situlã sibi in puteũ modo delapsam. Ille cupiditate cæcus, neq; unde puer aureã situlã afferre potuisset, neq; haud uerisimile hunc dicere cogitans, positis uestibus se in puteum demittit, quibus puer interea, dum ille reuertitur, sublatis, in syluas aufugit.

Qui aliena appetunt, eos sua etiam amittere sæpe solere, fabula docet.

CAPRA ET LVPVS.

Conspicatus in alta rupe stantẽ capram: Quin tu, inquit lupus, huc in herbidos campos, & ad lætas frondes descendis, & ista sterilia & nuda loca relinquis? Cui respõdit capra, senserat enim fraudulente locutum: Non esse in animo sibi, dulcia præponere salutaribus.

Fabula docet, uoluptatum studium interdum esse exiciale.

CORNIX.

Sitiens cornix reperit in urna grandiuscula aquæ non multum. Quam cum attingere arido rostro non posset, lapillos quàmplurimos in urnam deijcit, quibus fundum occupantibus, ad labrum urnæ aqua subijt, & potandam se cornici præbuit.

Docet fabula, multas res arte obtineri, quas nullæ uires assequi potuissent.

Simia

SIMIA.

MAgnum esse amorem erga natos simiarum accepimus, sed duos cum partu ædidit, alterum mirifice illas diligere, & gestare manibus, & frequēti complexu sæpenumero necare. Quæ igitur fugiebat canes cum gemino fœtu, chariorē manibus comprehensum, alterum de ceruice pendentem gestabat. Cursu autem fatigatæ, lassatis è manibus elapsus simiolus, cum urgente ui canum tolli nō posset, perijt: alter, qui collum matris arctißime astrinxerat lacertulis suis, conseruatur. Hunc postea illa solū ita uehementer, ut prius alterum, amauit.

Fabula ostendit, unius sæpe damna alteri prodesse.

OLLA.

EXpositam sub dio ollam fictilem, ut lutum prius aresceret, quàm in fornace torreretur, interrogat imber: Quidnam rei sit? Illa uero, se dolium esse, superbe respondit. Dolium, inquit imber, in quo uinum condi solet, quod nos aquæ odimus? Peribis igitur, & illam disiecit.

Contra superbiam & fastum, & stultas elationes animorum, hæc fabula narratur. Sæpe enim fit, ut magnarum rerum professiones, & arrogantia dignitatis, homines imperitiores euertat & pessundet. Itaque Vlysses ad tantarum rerum effectionē nō extollitur neq; splendescit, sed abijcitur & deformatur, idq; diuinitus.

HOEDVS ET LVPVS.

CVm lupum euasisset hœdus, & confugisset in caulam ouium: Quid tu stulte, inquit ille, hic te saluū futurum speras, ubi uideas quotidie ad cædem rapi pecudes, & mactari Dis? Non curo, inquit hœdus. Nam si moriendum sit, quanto præclarius mihi fuerit, meo cruore respergi aras Deorum immortalium, quàm irrigari siccas lupi fauces?

Significat fabula, mortem communem et paratam omnibus cum honestate & laude coniungi oportere, si fieri ullo modo poßit. Pertinetq; huc memorabilis sentēcia, quæ est posita in defensione Ctesiphontis: Finem & exitum uitæ mortem uniuersis esse propositam, neq; si in cauea inclusus aliquis asseruari se curet, ideo latere illum mortem posse. Bonos autem & fortes uiros uirtutem colere debere, in optima quidem spe euentuum, sic tamen paratos, ut ferant fortiter, quæcunq; Deus immiserit.

SOMNIATORES.

FAciebant iter unà tres communiter, & cum per loca inculta & deserta aliquot dies pergendum esset, cibos mercati secum tulere. Hi in uia, quæ opinione illorum lōgior fuerat, defecere. Itaque duo contra tertium, simpliciorem, ut credebant, consilium ineunt, quo sua illum portione fraudēt, &, cibus, inquiunt, qui adhuc superest, non satis est futurus

rus

rus uniuersis: placet igitur nobis, eum potiri hoc solum, qui maxime admirabile somnium uiderit, si tibi idem uidetur. Reprobata uniuersis, ad somnum capiendum componunt corpora sua. Cum dormirent duo illi astuti, surgit tertius, & quicquid cibi reperit, id esuriens absumit totum. Senserat enim eos dolum machinari. Cum autem esset medium fermè noctis, experrecti illi, narrare inter se somnia sua. Atque unus: Quàm mirum, inquit, somniū uidi? Quodnam, alter, obsecro edissere, inquit. Visus mihi sum uidere, inquit, arripi magna quadam ui ueluti procellæ, & ante Iouis solium sisti. Cui alter: Non minus admirabile referam, contrarium quidem tuo, somniū. Nam ego uidi, me similiter impetu quodam uenti & turbinis deferri ad hiatum ingentem terræ, & in Ditis regia constitui. Quin igitur, inquiunt, referimus socio hæc, quæ oblata nobis per quietē fuere? Itaq; excitare illū, qui fingeret se profundißimo in somno iacere, & uerbis inclamare. Qui cum audisset illas fabulas: Quis me uocat? inqt. Cui illi: Nos scilicet socij, inquiunt, tui. Quomodo, inquit, obsecro, reuersi? Quomodo, inquiunt hi, qui nusquam discesserimus? At ego, inquit iste, mihi uisus sum uidere unū uestrū raptari in cœlum, alterum ad inferos deferri. Nunq̄ igitur redituros uos esse ratus, cibum comedi totum.

Hoc dicit fabula, quod Lucretius:

Circumretit uis ac iniuria quemq;

Atq; unde exorta est, ad eum plærunq; reuertit.

AVICVLAE PRAECEPTA.

CAptam auiculam aiunt pollicitam aucupi, si se amisisset, daturam illi præcepta tria, quibus si uti uellet, beatam uitam uiuere posset. Cum auceps hac spe & conditione illam auolare passus fuisset, de arbore hæc accinuisse auicula traditur:

Crede parum. Tua serua. Et quæ periere relinque. Postea: Gratias ago tibi, magne, inquit, Iuppiter, qui me de istius manu liberaris. Nã in uisceribus meis latet smaragdus uncialis, quẽ si ille abditũ intra me sciret, nunquam uiuam amitteret. Hoc audito, mirificus dolor aucupem inuasit, & pœnitere eum credulitatis suæ, qui tam facile auiculam dimisisset. Ibi illa: Nisi sequaris præcepta mea, inquit, nihil illa tibi profuerint. Nam cur tu nunc obsecro mihi credis, quæ uncialem gemmam mihi inesse dixi, cum uix semunciæ pondus habeam? Quod si uerum sit, cur non seruabas tuum? Sed & hoc neglexeris, restat scilicet, ne amissa, quæ recuperari nequeant, frustra requiras, aut desyderio illorum consumaris. Atq; his dictis relicto aucupe auolauit.

Explicat fabula utiles maxime sensus, ad uitam cum quiete degendam. Et hoc etiam ostendit, præcepta bona multos audire, paucos sequi.

Vulpes

VVLPES ET GALLVS gallinaceus.

Consoderat cum suis gallinis super arbore gallus, hunc uulpecula esuriens ad sese allicere cupiens: Quid tu, inquit, istuc subuolasti, quin plana loca frequentas. Nam non est quòd quenquam metuas, ita nuper in couuentu omnium animantium pax & concordia firmata est & edictum propositum, ne quisquam alterum lædere, aut damno afficere ausit, neu ui aut clam in corpus aut res alterius ullus inuadat. Gallus intellecta uulpis sentencia: Magnum, inquit, gaudium nuncias. Atq; inter hæc caput alte extollere, & ceruicem extendere, quasi aliquid à longinquo specularetur. Interrogatus igitur, quid cerneret, aut quid rei esset? Egone? inquit, canes duos accurrentes aspicio, patulo rictu, festinabundos, cursu incitato. Valete igitur, inquit uulpes, nam mihi ut uideo diutius hic morari nequaquam expedierit. Quid ita uero, inquit gallus. Non tu pacem factam inter animantes dixeras? Ita est, inquit uulpes, sed quid si istis res adhuc ignota sit, neque ad eos nuncius pacis peruenerit? Mea scilicet pellis præclare distrahatur.

Hoc dicit fabula, quod prouerbium: Clauum clauo pelli oportere.

CORVVS ET VVLPES.

ESuriens uulpes, ut aliquam simplicem auem fallere posset, abiecit se in uiam, quasi mortua esset, ne uererentur illæ aduolare ad sese. Coruus aũt intuitus illã diligentius, spirare uulpẽ animaduertit, itaq; circum uolitans: Non meus, inquit, oculus minus est subdolus, quàm cor tuum.

Fabula prouerbij sentenciã innuit, quo dicitur, furem esse furi manifestum, & lupum lupo.

VVLPES ET FORMICA.

QVærens materiam uulpes ad domum extruendam, ubi habitaret in luce & aperto aëre, redarguitur à formica, quæ quidem, perquàm esse iucundum aspectũ lucis, fateretur, sed uulpi tamen cogitandum quid ageret, quæ esset in tanto odio rusticorum propter rapinas, & cuius pelles magnopere ad uestitus hyemales expeterentur.

Fabula docet, nullã rẽ incõsulte aggrediẽdã esse.

ASINVS ET LEO.

CVm quodam tempore coniuncti fœdere & amicitia unà iter facerent Leo & Asinus, cõspecta hic luporum caterua, procurrit audacius, & clamoremq; maximum erudit. Tum lupi, qui leonem etiam animaduertissent adesse, asinum quidem illi deriserunt, sed celeriter se fuga subduxere. Asinus autem interroganti leoni, quænam tanti

clamoris

clamoris causa, & quid factum esset? respondit: Se lupos conspectos absterrere uoluisse, à quibus derisus fuisset, cum tamen ipsum leonem uisum statim fugissent. Recte, inquit leo. Nō enim clamores, sed uim metuit lupus.

Fabula indicat, fortes & constantes uiros non uerbis, sed factis animum attendere.

VVLPES ET ANGVIS.

FAmelica uulpes, cibum quærēs sibi, discurrebat per syluas et campos, ac forte calcauit anguem, à quo icta cum esset, magno dolore & indignatione concitata, morsu illum sauciat, atq; ita læsi ambo, tum quidem discedunt, medicinam quæsituri uulneribus suis. Post annos aliquot obuiā factus anguis uulpi, animo memori & cupido uindictæ, callide uulpē uerbis aggreditur, &: Quantam, inquit, tristiciā cepi de dißidio nostro, neq; quicquam ex illo tempore, quo simultas inter nos extitit, maiori mihi curæ fuit, quàm ut gratia nostra reconciliaretur, ac post illa te quidem nunc uideo primum. Quare si uidetur, obliuiscamur priorum, et amiciciam renouemus, interq; nos amanter complectamur, qui pridē hostiliter impetiuimus. Quid enim magis omnibus mortalibus, cuiuscunq; generis ac conditionis, expetendum, quàm pax & concordia? Quæ alia res melior, utilior, iucundior esse poßit? Hæc omnia & cōseruat, præstatq; incolumia ac salua, & auget atq; bonis multipli-

buscomplet. Hæc ferè illa est, quæ opes, diuitias, uitã deniq; ipsam, & parit & nutrit atq; educat. Et quid multis opus? Nullum est bonum in terris, pacis bono præstantius neq; optabilius. Atq; hæc locutus ad osculum se erigere anguis, & uulpi oculis abblandiri. Illa uero angui nõ credidit, quem sciret natura esse implacabilem, & cum sæuum tum etiam maliciosum. Itaq; illum auersatus: Sic ut loquere, est, inquit. Sed ut pace uera nihil melius, ita ficta deterrima res est rerũ omnium. Hoc enim uenenum quadam dulcedine opinionis pacificæ conditum, & non uitatur, & haustum subito necat. Neq; ulla potest inimicicia et bellũ tam esse nocens, quàm simulata beneuolentia et pax. Hæc publicas & priuatas res, hæc salutem, dignitatem, uitam, fortunasq; euertit ac pessundat, nihil metuentium & securorum. Nam inimico & hosti nemo credit, ideoq; ab his non fallitur, neq; decipitur quisquam. Sed illa fucata uerba, & species honestißima bonitatis, ea in fraudem imperitiores impellunt, ea simplices inducunt in errorem atq; miseriam. Ac tibi quidem laudatori pacis tantum esse responsum uolo. Ad reconciliationem autem gratiæ & amiciciæ nostræ quod attinet, ita habeto, neq; me post ea, quæ accidere memini, tibi unquam ex animo crediturum esse, neq; arbitrari te hoc facere posse.

Fabula monet, incertam & dubiam esse uoluntatem eorum, inter quos magnæ inimiciciæ & graues simul

simultates intercesserint, maxime, si unus etiam ab altero læsus, & damnis affectus fuerit.

TERRA FOETA.

Cupida foetus terra uentum intra se concepit, cuius ui concussa & mota, tremere & agitari. Tandē illa liberata, et flatibus eiectis: Cur igitur, inquit, cum toties uidissem parturientium labores, etiam ipsa grauida fieri uolui?

Fabula notat eos, qui suo malo potius quàm alieno sapiunt, id quod à stolidis fieri solet, iuxta hoc:

παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.

HIRCVS ET ERINACEVS.

COntemplans cornua sua & crura in aqua renidentia hircus, dignum se magnis honoribus esse arbitrabatur, sibiq; admodum placebat. Cui erinaceus, qui forte & factum hirci & uerba audierat: Si, inquit, oculatum etiam tergum haberes, aut tua mutila cauda, & extantes coxæ in aquis apparerent, sic te satis honoratum esse crederes.

Fabula hoc dicit: Non uidemus manticæ quod in tergo est.

STRVTHOCAMELVS VOLANS.

STruthocamelus alas qdē habet, qbus in cursu ad pernicitatē adiuuatur, sed in sublime uolādo nō

extollitur. Hic cum forte in ardua rupe constitisset, incitare sese ad uolatum, & imitari uelle reliquas uolucres. Cui gallina, quæ hoc conantem uiderat: Caue, inquit, ne uolandi cupiditate etiam ingrediendi facultatem amittas. Qua ille derisa, deiecit se paßis alis de rupe, atq; ad terrã pondere suo afflicta crura fregit.

Fabula docet, cõtra naturã niti oportere neminẽ.

LVPVS ET VRSVS.

Quærebat ex urso lupus, qua de causa caput semper demissum gereret. Quia enim, inquit ursus, debile illud est & infirmum. At tu, inquit lupus, cornibus armato, ut taurorũ cernis. Quis hoc, inquit ursus, præstare mihi poterit? Multa, inquit lupus, homines norunt, quos natura singulari ingenio & industria perfecit. Inter eos igitur huius rei artificem quæres. Vrsus paruit monitis lupi, et inuento tandem, qui cornua se additurũ ipsi profiteretur, de mercede sciscitari ac pacisci cœpit. Cui artifex: Da sanè mihi dimidiatas aures tuas, inquit. Quid enim præter has aut poßis aut uelis persoluere, nihil uideo. Fiat, inquit ursus lætus, si pro acuminibus aurium aciem cornuũ habiturus esset, ac truncari illas patitur. Tum artifex: Nunc perforabo, inquit, eam capitis partem, cui tu potißimum inseri cornua uolueris. Minime, inquit ursus: desiperem enim, si hoc fieri permitterem. At ego aliter, inquit artifex, cornutum te

reddere

reddere non potero. Carebo igitur, inquit ursus, potius cornibus, quorum cupiditas utinam non aures mutilasset meas.

Docet fabula, incogitantium et stultorum affectationes detrimentosas ipsis esse.

TALPA ET MVS.

Caecum quidem esse animal talpam, uidetur minime incertum esse, sed habet tamē quiddā oculorum simile, uel etiam oculos fortasse, quibus tenuissima membrana prætenditur. Huius generis unū gloriatum de oculorum pulchritudine contra murem accepimus. Cui mus respondisse fertur: O bellos oculos, qui nihil aspiciant.

Reprehendit fabula arrogantiam & inanes ostentationes.

FICVS ET SPINA.

CVm ficus grossis esset grauis, florebat spina. Hæc igitur ad ficum: Vbi flores tui sunt? ait. Cui ficus: Vbi fructus tui, inquit, sunt? At mihi, inquit spina, fructus natura negauit. Quare tu igitur, inquit ficus, flores in me requiris, cum floribus multo præstantiores fructus uideas?

Nunquam quidem abesse, intelligendum, à uirtute decus, sed minus interdum conspicuum est. At uiciosa & futilia nonnulla sæpe admodum nitent.

SIMIVS ET VVLPES.

Simius contemplans bene habitam et curata pel
le, ac nitidis pilis uulpem: O quanta, inquit, be=
nignitate erga te maiore usa est natura, quàm
erga me, quē exquisita quadā deformitate affecit. Cu=
ius errorē ut refelleret: Venito mecū, inqt uulpes. Fa
ciā, inqt ille, ut iubes, etsi pudet me strigosum & nudū
tecum incedere per uiā, quæ ita quasi pexa & uestita
es. Cum nō multū itineris cōfecissent, obuiā fit illis E=
lephas, cui essent dētes fracti. Hunc uulpes interrogat:
Quæ uis dētes tantæ bestiæ frangere potuerit? Cupidi=
tas, inqt ille, hominū, qui cū prædæ huius auidi me per
tinacius oppugnarēt, ipse impactos arborū trūcis ex
cussi, et impenso eo quod tantopere expetebatur, rede
mi uitā meam. Progressi longius aspiciunt cruentū fi=
brum, cui adempta essent uirilia. De quo et ipso cau=
sam eius mali percōtata uulpes cognoscit, quòd ipse si
bi præmordisset, cū ob ea se peti & captari sciret. Di=
gressi ab hoc uident pauonē, cui essent pennæ et de cau
da et de alis reuulsæ. Rogat uulpes, à quo ita deforma
tus et spoliatus sit decore suo? Cui respondit pauo, ho=
minē pulchritudine et luculentia illarū captum, rapu=
isse eas sibi. Hoc relicto incidunt in uulturē, cui de pe
ctore pellicula esset detracta, quem miserata uulpes:
Quid te in hoc, inquit, tantum malū impulit. Cui uul=
tur: Plumarum laneam quandam molliciem delicati
concupiuere, et repertam in me adimentes, ita, ut cer
nis, denudarunt. Vix à conspectu huius abierant, cū

obuium

obuiam habent hominem onustum sarcinis, et trahentem secum paruulos liberos, ponè sequente uxore. Hunc uulpes salutat, & unde ueniat, quóq; proficiscatur, percõtatur. At ille: Quo quidē eam, nescio, sed de urbe capta uenio, quæ quondam omnium rerum copia affluens, uim hostilē in se potentiorum cõcitauit, & nūc direpta ac diruta, me quoq; miserū perdidit. Tum uulpes: Viden, inqt, diuitias et copiā eorū, quæ magni fieri et placere solent, nõ reddere beatos possessores suos. Quapropter factuæ paupertatis neq; pudeat te neque pigeat.

Docet fabula, in opulētia et abundantia plus esse plærumq; mali, semper quidem maiora pericula, quàm in paupertate et egestate.

VVLPES ET MVSTELA.

Vulpes irrepserat in frumēti camerā per angustā rimā, q̄ ualde macilenta esset et corpore attenuato fame. Repleta aūt, cum eádem se recipere et egredi uellet, nõ magis patuit exitus distentæ cibo. Tum nitentē et urgentē fugā conspicata mustela monet, ut sic exire studeat, quēadmodū intrauerit. Macie enim pristina recuperata, tum demū euasurā illà qua subierit.

Horatius ad Mœcenatē fabula utitur hac significatione: Qui à diuitibus & potentibus locupletentur, eos intelligendū se in carcerem includere obsequij illorum, neq; inde, nisi partorum cõmodorum amißione, liberari ferè posse.

CVCVRBITA ET PALMA.

CVcurbita consita ad palmæ radicem, cum largis imbribus irrigata esset, stirpi palmæ innitens, ad illius se cacumina extulit. Tum interrogare palmam, quot annis ad tantam granditatem peruenisset? Cui respondit palma: Non minus centũ annis. Tum cucurbita: Quanto te ego sum melior, inquit, quæ non dies totidem crescendo confeci, et tuam exæquaui altitudinem. Paulo post præmatura, & ipsa flaccescere, & radix amisso succo non magis uegetare illam. Ergo quàm temere de successu incrementi sui gloriata esset intelligens, & suam granditatem contemnere, & fateri futilitatem.

Fabula docet, quæ cito oriantur, etiam cito occidere, ut de solsticiali herba Plautus ait. Et, subita incrementa fructuosa non esse. Huc pertinet & hortorum Midæ prouerbium.

VIPERAE.

VIpera non parere fœtus suos, sed ab his perrodi traditur, quod uerũ esse multi negant. Sed quæ morsus illos grauida quondã sentiebat, accusasse impietatem suorum fertur, et multum questa fuisse de ingratitudine erga se illorum. Quibus responderint hi: Ferendum esse ipsi à se, quod ab ipsa tulerit mater. Quin etiam se patris sui interitũ ulcisci. Traditur enim ab hac maris caput mordicus auferri. Feram igitur, mater, sed & uos feretis, inquit.

Fabula

Fabula scelerum uindictas, & delictorum supplicia congruentia esse docet.

PORCVS ET VVLPES.

PInguis & obesus aßiduo pastu, & diligenti saginatione porcus, interrogatus à uulpe, unde nam ipsi tanta corpulentia, & ille, quē animaduerteret, copiosus adeps cõtigisset? Cui porcus respondit, curam hoc efficere domini, à quo omnia præberentur abunde, & etiam ingererentur. Quo nomine porcus dicere, beatum se putandum, qui tantopere hominibus placeret. Vulpes non potuit se cõtinere, quin fatuam & insulsam, nisi animam pro sale haberet, bestiam redargueret, atq; illũ abducit intra uillam, ante quam forte conuenerat, iubet'que sursum aspicere. Hoc ille uix potuit, cum difficulter ceruicem reflecteret. Sed sublatis oculis, succidiam uidet, laridum, pernas, farta. Tum uulpes: Hæc, inquit, omnia suilla sunt, & ad tales fructus tendit cultura tua.

Fabula docet, uitandas uoluptates. Et hoc, quod Græci dicunt: In uentre pingui nõ inesse sapientiam.

CANIS SENEX.

BOna & laudabili opera canis perstrenui usus aliquantisper uenator fuerat. Deficientibus autem iam uiribus, & debilitatis membris, nihilo secus ille tamen ab hoc alacritatem & cursus pristi-

nos requirebat, & uerbis atq; uerberibus cessantem urgebat. Cui canis: Quàm cito oblitus meritorum meorum, inquit, ita in me sæuis? Neq; mihi prodest quicquam, quod bene fecerim, cum facere posse desierim.

Fabula reprehendit hominum ingratitudinem, et obliuionem beneficiorum: Dicitq; idem, quod uersus Homericus: ὀυκ ἔστι χάρις μετόπισθεν ἐυεργέων. idest: Benefacti gratia rara est.

MVSTELA.

IMbecillis iam & annis grauis mustela mures asse qui nõ magis poterat. Hanc igitur excogitat fraudem: In frumenti manipulos se implicat, eodem ueniunt & mures, fruges ut erodant, hos illa sine labore & defatigatione capit, atq; deuorat.

Fabula docet, uiribus deficientibus magnũ in prudentia subsidium esse positum.

TIGRIS.

VEnator iaculis & sagittis feras persequebatur, quibus fugitantibus, Tigris se bellum solam sustenturam esse profitetur, In huius, de latebris suis, femur, sagittam uenator conijcit. Tum illa grauiter ingemiscere, & circumspicere, ac quærere autorem uulneris. Cui obuiam facta uulpecula: Quis te læsit, ò fortißima inquit ferarum? Nescio, in

quit

quit illa, sed sentio uiri robusti adhibitam manum fuisse.

Refutat fabula temeritatem audacium. Qui autem uiribus præstant, plærumq; incautiores esse consueuere. Docemur igitur hoc, ut intelligamus, uictoriam non tam uirium esse, quàm prudentiæ.

BOS ET MVS.

OPimum bouem resupinatum in stramento arrodere mus cœpit, et dẽtibus obesum femur impetere. At bos primum caput quassare, et mouere cornua, mox etiam exilire, & circumspicere ac uestigare hostem. Cui mus de cauernula sua caput exerens: Quantilla, inquit, ego bestiola quantũ animal excitare potui.

Fabula docet, sæpe nihili et contemptos homines, impune illudere potentioribus & magnis.

BOS ET IVVENCVS.

ANte bouem arantem, quem ætate confectum, etiam quotidianæ aratri & plaustri trahendi operæ sentũ & squalidum reddiderant, ante hũc igitur exultare nitidus & petulans iuuẽcus, atq; illius scabrã et depilatã cutẽ irridere. Paulo post arripitur ad immolationẽ iuuencus, q cũ præter bouẽ duceretur, demisso capite, et lento passu ingrediebatur. Tũ bos: Etsi, inqt, nolim has te pœnas dare lasciuiæ et insolentiæ tuæ, tamen cum ita ceciderit, delector id me

cognoscere uerum esse, quod audire etiam de meis parentibus memini: In maximis periculis uersari petulantem iuuentutē. Ac esse quidem ætatem hanc per se uiciosam, sed tum maxime, cum accedat iniuriarum & improbitatis usurpatio.

SIMIAE.

Simiæ purpuratæ instituebantur ad saltationes. Quarum cum peritæ uiderentur esse, productæ fuere ad spectaculum. Saltantibus autē immisit quidam nuces, quibus uisis, omnibus post habitis & neglectis, ad nuces illæ discurrere, et de his inter se luctari ac depugnare.

Fabula hoc dicit:

Naturam expellas furca licet, usq; recurret.

ASINVS CONTROVERSVS.

Duo qui unà iter faciebant, asinum oberrantem in solitudine conspicati, accurrunt læti, ac uterq; sibi illum uendicare, quòd ipse prior conspexisset. Dum contendunt & rixantur, neq; à iurgijs abstinent, asinus aufugit, & subducit se oculis illorum. Ita dum uterq; nondum prehensum suum esse uult, neuter illo potitur.

Fabula docet, inter altercandum, multa quæ placido consensu retineri potuissent, solere amitti.

PISCATORES ET TESTVdines.

AD nauſeam uſq; ſaturi teſtudinum carne piſcatores, cum etiam multũ adhuc illius ſupereſſet, prætereuntem forte Mercurium ad ſuas epulas inuitant. Qui non ignarus, quippe Deus, quo animo uocaretur, iußit ſuas ipſos teſtudines uel edere uel uomere, neq; poſt ſua demum faſtidia conuiuas quærere.

Prodigorum ſtulticia notatur, qui ea alijs tribuunt, quæ ipſi deſpiciunt & paruipendunt, etiam ea, quæ quantiuis interdum precij ſunt.

CORVUS ET LVPI.

PEtebat à lupis partem prædæ coruus, quos totũ diem ſectatus fuiſſet. Cui illi: Non tu nos quidẽ, ſed prædam ſectatus es, eo quidem animo, ut ne corporibus quidem noſtris uelles parcere, ſi exanimarentur.

Fabula docet, ſpectari in actionibus, non tantum quid fiat, ſed etiam quo animo & uoluntate fiat.

MVS.

MVs natus & educatus intra ciſtam refertam nucibus, forte delatus in pauimentum, dum in ſuam domunculam redire properat, & circum illam aſſultat, attingit hunc odor ſuauißimus ciborum, qui eſſent in propinquo de reliquijs agitati conuiuij repoſiti, quibus guſtatis: Hæc, inquit, ut uideo, iucundior uita futura eſt illa, quam intra ciſtam uixi.

Fabula imperitiam notat eorum, qui nunquam suũ oppidulum egreßi, illius uitam & mores optimos & laudatißimos esse statuunt. Dici & hac sententia po test, quã adducit scribens Trebatio de Medea Cicero:

Multi suã rẽ bene gessere & publicã patria procul,
Multi qui domi ætatem agerent, propterea sunt improbati.

AGRICOLA.

Assiduus Cereris cultor agricola exorauerat Deam, ut sibi frumenta sua absq; aristis produceret. Ita enim rebatur minori cum labore exculpi posse. Sed indefensa grana, de maturescente tum segete, auiculæ excussere rostris et deglutiuere.

Fabula narratur contra uotorum stulticiam, & ostendit, imprudentes spe parui commodi in magnum sæpe malum præcipitari.

ACCIPITER ET COLVMBA.

Concitatißimo impetu columbam insequens accipiter, intra uillam unà cum fugiente aue defertur, & capitur à uillico. Hunc orat, ut se dimittere uelit: neq; enim te, inquit, læsi unq̃. Cui respõdit uillicus: Neq;, ut opinor, mei te unquam læsere. Atq; fracta illum gula interemit.

Fabula docet, uindicandas à Principibus nonminus subditorum iniurias, quàm si sibi ipsis allatæ essent.

ARANEA ET HIRVNDO.

conspica

COnſpicata aranea capientem muſcas hirundinem, cõtra illius uolatus explicat retiola ſua, per quæ facile lata hirundo, celeriter totum opus diſturbauit. Tum aranea: Iſta, inquit, muſcarias plagas non moratur.

Oſtendit fabula, imbecilles fruſtra ſe potentioribus opponere, et hoc ſubijcit: Vana eſt ſine uiribus ira.

AMNIVM SILENTIA.

RVſticus tranſiturus flumen, uadum ueſtigabat. Ac primum quadam parte ſe reperturũ ſperabat, qua defluebat ille placide & cum ſilentio, ſed à tentante reperitur magna ibi profunditas. Facit igitur alibi periculum, ubi quidem reperit uadũ, aqua uero cum ſtrepitu & retorrida decurrebat. Tũ ille hæc ſecũ: Nõ ut uideo, inqt, ámniũ murmura et fremitus, ſed ſilentiũ et leues ſibili metuẽdi ſunt.

Non eſſe periculum, fabula docet, à clamatoribus & minacibus, ſed à muſsitantibus & taciturnis. Cæſarem etiam dicere ſolitum accepimus, non metui à ſe Antonium & Dolabellam corpulentos & rubicundos, ſed Caſsij & Bruti maciem & pallorem.

COLVMBA ET PICA.

C Vr tu, inquit pica columbæ, ſemper eodẽ in loco deponis oua tua, atq; pullos excludis, neq; redderis prudentior cõtinuis rapinis hominũ? Huic colũba: nõ ſinit, inqt, ſimplicitas me, neq; male ſuſpicari de alijs, neq; meos ab illorũ iniurijs eripere.

Ostendit fabula, simplicitatem esse iniuriæ et fraudi expositam.

CVCVLVS ET ACCIPITER.

CVculo & rostrum aduncum, & acuti sunt ungues, itaq; generis accipitrum esse creditur. Huic aiunt esse cibum uermiculos, quos de materia & arborum quoq; ramis colligere soleat. Atq; talem illi uictum exprobrasse, ut uilem & contemnendum, accipitrem ferunt. Quintu me, inquit, spectas, qui auium carnibus uescor, & cum generis nostri esse uidearis, etiam facta imitaris? Hæc oratio, cum mouisset cuculi animum, uidet ille paulo post captum accipitrem, alligatum collo, pendere de tecto alti columbaris, in terrorem aliorum accipitrum. Tum igitur ita cuculum locutum accepimus: Nunc mihi etiã suauiores mei uermiculi, & gratior illa esca futura est, sine periculo parabilis. Neq; ego lauticias moror, quæ tanto discrimine petuntur.

Docet fabula, mediocritatem tutam optabiliorem esse, quàm sit periculosa excellentia.

ASINVS ET VITVLVS.

IN uno prato pascebantur asinus & uitulus. Cum autem signum auditum esset aduentus hostiũ, quod de more solebat dari pulsato ære: Fugiamus, inquit uitulus, ne in potestatem hostium deueniamus. Cui asinus: Fuge sanè, inquit, cui cædes et mactatio ab istis

istis impendet: mihi periculum nouum nullum obijcitur, quem seruiendi et ferendorum onerum conditio eadem manet, tam apud ciues quàm apud hostes.

Fabula docet, certæ & exploratæ miseriæ cū alia miseria commutationem non esse pertimescendam.

CAPI.

Gallinacei castrari solent, ita celerius pinguescere existimantur. Horum magnus numerus in uilla alebatur, cumq; omnes opimi redderentur cibo largo, et curatione diligēti, in uno tantū modo nihil proficiebat sagina, huius macilentiā irridebant cæteri. Mox cum audissent imperium heri, pinguißimi quiq; ut iugularentur ad cœnam, affuturos enim hospites, intellexere stulti, quantopere sibi & uitæ suæ obesitas, qua dudum superbijssent, contraria & nocens esset.

Consolatur fabula tenues & pauperes, illorumq; uitam docet esse multo tutiorem, quàm sit locupletū, & ut Græci loquuntur, τῶν παχέων.

BOVES ET ILEX.

Trabem ilignam trahebant boues adiuncti ad illam. Hæc autem indignari & queri, atq; ingratitudinis accusare boues, à quibus ita raptaretur, cum frondibus suis sæpe illos pauisset. Cui boues: Cum nos in hac opera extimulari uideas, et gemitus atq; anhelitus audias, debet profecto in mentem tibi uenire, nos te inuitos trahere.

Docet fabula, quemq; iniuriæ & damni sui autores, non quoslibet temere accusare debere.

PVSILLA ET DEFORMIS arbor.

INter proceras & grandes & aspectu pulchras aliquot arbores, una enata fuerat humilis & contorta, deformisq; quasi quibusdam gibbis. Ergo hanc illæ despicere atq; deridere. Mox cum ad ædificiũ quoddã materia quæreretur, cæsis alijs omnibus, hæc pusilla & deformis arbuscula sola relicta fuit: Quæ tum, quod sæpe dolori inter aliarum contemptum et risus ipsi fuerat, illa statura atq; facie sua gaudebat, cuius beneficio incolumitatem retineret.

Monet fabula, ne nimis iniquo animo feramus, deesse nobis bona illa corporis atq; fortunæ, quorũ, si qs omnia colligat, sæpius nocuisse affluentiã, quàm profuisse comperietur.

CYGNVS.

CYgnus, q latine olor dicitur, ædẽs ante mortẽ ut fertur, suauißimũ carmẽ, interrogatur à ciconia, quæ illud forte exaudierat: Quæ res illo tempore faceret, ut cãtare et gaudere liberet. Huic respõdit olor: Spe fieri bona uitæ melioris, & animi quodam præsagio futuræ fœlicitatis, in quam ex hac uita migrare se intelligeret. Quænam illa esse posset,

inter

interrogante stulta aue, ut eam absolueret: An tibi illa parua uidetur, inquit, quòd tum neq; quærendi uictus, neq; insidiarum metu afficiar, neq; excruciabor?

Docet fabula, mortem non esse extimescendam, quæ uel ad meliorem nos uitam quasi transferat, uel à multis miserijs abducat.

ANGVILLA ET ANGVIS.

CVr, inquit anguilla quondam angui, me captant, te tangere nolunt homines, cum & forma tibi non absimilis sim, & nomine etiā formidabiliore? Respondit anguis: Quia me non facile quisquam sine malo attingit suo.

Narratur fabula contra abiectionem & humilitatem animorum.

DE ASINO, SIMIA ET talpa.

ME miserum, inquit, et infœlicem, asinus, cui nihil natura attribuit, quod ulli animanti metuendum esse uideatur, atq; utinam cornua illa mihi esset largita. Hæc audiens simia: Non tamen tanta, inqt, turpitudo tua, quanta mea est, quæ nudis uiuo natibus, & sine cauda. Cognouerat querelam amborum talpa, ut illo forte in loco solum egerere cœperat. Fertur autem hæc bestiola solertissime

esse auditus. Prolato igitur capitulo suo: Quid, inquit, quærimini, cum sciatis me captum oculis, & sempiternas in tenebras à natura procreatum esse?

Fabula ostendit, eos, qui se infœlicißimos esse existiment, comparatione aliorum beatos interdum uideri posse. Et scripsit perquam eleganter etiam hoc Herodotus: Si omnia omnium mala unum in aceruum cōgererentur, ut æqualibus partibus factis, quisq; unam secum auferret, arbitrari se futurū neminem, qui non sua referre secum, quàm portionem æquam capere mallet.

PISCES.

Pisces cōiecti in sartaginem, cum æstum flammæ fugerent, in mediū ignem exilientes inciderunt. Deplorantes igitur calamitatem, & sero tum damnantes consilium suum: Quanto, inquiunt, sæuior hæc & crudelior mors futura est, quàm in sartagine obita fuisset?

Docet fabula, ita esse uitanda impendentia pericula, ne in maiora nos ipsa fuga coniiciat, & ut dicitur, ne Scyllam declinantes in Charybdin deferamur.

AVIVM ET PISCIVM FOEDVS.

Suscepto bello cum quadrupedibus, fecerāt fœdus cūpiscibus aues, inter cuius conditiones & hæc erat, certi numeri ut auxilia alteri alteris

mittere

mittere deberent, quoties peteretur. Sed à piscibus cum ex pacto auxilia postularentur, negant illi terra mittere se ea posse.

Instruit ad prudentiam fabula eos, qui se cum alijs coniungere statuerunt, & docet cauere, ne in societatem coeant cum ijs, quorum sibi opera suo tempore præsto aut utilis esse nequeat.

AQVILA ET PICA.

ORasse quodam tempore pica dicitur aquilã, ut sibi quoq; locum inter eos esse pateretur, quorũ opera in regni administratione uteretur. Neq; enim ulli se facile cedere, uel corporis agilitate, uel specie, uel promptitudine linguæ. Cui aquila respondisse fertur: Fortasse illius se operam non repudiaturam fuisse, nisi tanta linguæ celeritaté atq; promptitudine præditam esse sciret.

Docet fabula, loquacium & garrulorum familiaritatem à prudentioribus respui solere.

TVRDVS ET HIRVNDO.

DIcebat ad matrem hirundo: O mea mater, q̃ elegantem et commodum amatorem mihi reperi? Quemnam, mea filiola? inquit illa. Turdum, inquit hirũdo. Tum mater: Mea filia, inquit, nõ bene illi tecum cõueniet, cum tu frigus ferre nequeas, ille calorem, & tu uer sequaris, ille brumã appetat,

Monet fabula, ut in amicitia iungenda uoluntatē & studiorum atq; uitæ similitudinem spectemus.

RVSTICVS CANIS ET VRBANI.

FVgientem canem rusticum urbani cum ingentibus latratibus insequebantur, qui tandem confidentia capta substitit, & contra illos dentibus infrendens sese conuertit. Tum urbani cohibito cursu, substitere & ipsi, neque ulterius procurrerunt.

Fabula dicit, id quod teutonica lingua tritum prouerbium, agitari fugientes. Nam fortis animus plærumque in periculis maximo præsidio esse consueuit.

TESTVDO ET RANAE.

T Estudo, cum uideret leuitatem & agilitatem ranarum esse maximam, deplorabat inertiam ponderis sui, & testæ grauitatem. Mox cum cerneret easdem capi, & deuorari & ab auibus & à piscibus: Quāto, inquit, satius est uiuere tardā, quàm expeditam mori?

Docet fabula, accusari per inscitiam sæpe naturæ salutaria dona.

GLIRES ET QVERCVS.

NE conscendere cum frequenti labore quercum ad glandes rodendas cogerentur glires, conuenisse dicuntur ad illam effodiendam, ut per otium glandibus, illa euersa, uescerentur. Tum unus

natu grandior, & ætate peritior: Sed si nunc eradicauerimus, inquit, nutricem nostrã, quamuis in præsentia copiosus uictus nobis suppeditatus sit, in posterum tamen fame & inedia nos confici necesse fuerit.

Monet fabula, ne spe præsentis comodi, & futura bona euertamus, & mala nobis accersamus.

CANIS FVGITIVVS.

HAbebat quidam in delicijs canem, quẽ ipse pascere & palpare solebat, insolentiorem autẽ castigari uerberibus sæpe iubebat à seruo. Quodam tempore aufugit canis, cũ quo retracto expostulare ille, quòd diceret erga se fuisse canem ingratum & immemorẽ, quippe quẽ ipse curasset diligentissime, neq; digitulo unquam attigisset durius. Tum canis: At seruus, inquit, quoties tuo iussu, quàm atrociter me uerberauit?

Docet fabula, non solum manibus & factis iniuriam fieri, sed etiam consilio & subornatione.

SCARABEI ET AVES.

MAgnus timor incesserat aues, ne scarabei fundis se prosternerẽt, à quibus cernerẽt tantã uim pilarum de sterquilinio cõglobari. Tum passerem aiunt consolatum genus suum, et iussisse habere bonum animum, quòd uolucribus à scarabeorum pilis nihil esset periculi, quas illi tanto molimine

& conatu ægre per terram inuoluerent.

Fabula monet, ne temere aduersariorum apparatu territi, uictoriã, quæ in fortitudine nostra fuisset, illis concedamus ignauia.

VRSVS ET APES.

ICtus ab apicula ursus, ira incensus, in apiarium irruit, & aluearia populatur. Tunc apes impetu facto totis examinibus in illum irruunt, de quorũ uix elapsus aculeis: Quanto, inquit, unũ apiculæ uulnus perpeti me satius fuerat, quàm tantas copias harũ excitare iracundia mea?

Narratur fabula contra impotentiã iracundiæ.

AVCEPS ET FRINGILLA.

EXplicatis retibus, & sparsa esca, assedit in insidijs auceps, aues ut prehenderet, sed quotquot aduolassent, paucæ illæ uidebantur, itaq; saturatas auolare de area patiebatur, expectans aduentum plurium. Qua in spe et cupiditate toto die cõsumpto, unam uesperi miseram fringillam, quæ sola ad escam aduolarat, capit.

Docet fabula, auariciæ infinitas cupiditates etiam parta sæpe amittere.

EQVVS NOVITIVS.

MErcatus quidam equum, cum prius haberet ualde strenuum, aliquanto cum maiore cura illum aluit, quàm alterũ. Hoc mirari ipse

quoq;

quoq;, atq; de socio causam exquirere. Quid enim, in quit, est, cur me impensius curet herus, multis nomini bus te inferiorem? Neque enim forma, neq; uelocitas, neq; uires meæ cum tuis comparandæ sunt. Cui ille: Ni hil, inquit, nouum neque mirum herus facit, sed homi num more prioribus posteriora, & recentia usitatis præfert.

Fabula leuitatem uulgi notat, & nouarum rerum studium.

CANIS ET SVS.

AD aucupia canes diligenti & exquisita cura atq; ratione erudiri & institui solent, et ad si-lentia uerberum minis & aurium uellicatio-ne assuefiunt. Certæ autem nationis hi deligũtur, quo rum inprimis bona sagaxq; natura sit. Huius generis uni illam seruilitatẽ exprobrasse obesum et pinguem suem aiunt. Cui ille: Se non pœnitere breuis molestiæ, responderit, qua uitam sibi comparaturus sit deli-catam, neque pigere in præsentia tædij aliquantu-lum deuorare, ut lautißimis diu postea cibis perfru-atur.

Fabula hortatur discipulos bonarum artium & uirtutis ad labores, qui in discendo exhauriendi sint, perferendos, spe maximorum commodorum, & iu-cundißimæ uitæ.

TRABS ET BOVES.

QVi trabem boues trahebant, unde tignum fieret, increpabantur ab illa, quòd anhelantes in prigritia lento gradu incederēt. Cui unus de bubus: Nos tamen, inquit, hoc mox onere liberati acquiescemus, cum tibi paulo post imponendū usque ad cariem sit sustinendum.

Subijcit fabula præceptum humanitatis, ut uereamur insultare miseris, cum fieri poßit, ut nos multo maior calamitas maneat.

CARDVELIS.

A Volarat carduelis, quam diu puer in delitijs cicuratam habuerat. Hanc ille gestu & uoce reuocare, & dare operam, ut blanditia uerborū pelliceret ad reuersionem. Nam cur, inquit, mea tu, fugis, aut quid tibi triste aut contrarium, dum mecum fuisti, unquam accidit, uel quid potius ad beatam uitam defuit? Nihil enim, inquit illa, sed meo arbitratu uiuere mihi maxime libet.

Docet fabula, nullum bonum libertatis bono melius aut præstantius esse.

GVLOSVS.

GVlosus quidā ad epulas inuitatus in rus, quod abesset paulo ab urbe longius, dum proficiscitur spe singularium lauticiarum & opipa-

re instructarum dapium, in itinere pira reperta ita spreuit, ut etiam per derisionem lotio suo aspergeret. Cum autem riuus, qua transeundum fuerat, subito ea nocte ad altitudinem excreuisset tantam, ut cum manifesto discrimine ingressurum se ille aquas intelligeret, redire tristis, atque post ereptam spem copiosi cibi acerrime etiam esurire cœpit. Itaq; cum ad pira, quæ dudum comminxerat, uenisset, detersa illa arrosit, & hanc escam obiecit ieiunis & latrantibus intestinis.

Fabula docet, contemtus & fastidij sæpe has pœnas dari, ut quæ paulo ante homines spreuerint, & abiecerint, ea mox appetant & amplectantur.

EQVVS ET PORCVS.

Alacriter ad pugnam equus & armatus ipse, & armatum equitem uehens, proficiscebatur. Hunc conspicatus porcus de luto, in quo uolutabatur: Heus tu, inquit, quo properas, ignarus an uitam in prælio amissurus sis? Cui equus: Etiam tibi, inquit, mors impendet, & quidem oppetenda sine laude, ubi tuo domino satis pinguis factus esse uideberis, ac mihi quidem animam, si ita cadat, uiri fortis, tibi lanij manus erepturа est.

Fabula, honestam mortem non nimium pertimescẽdam, docet, cum etiam in summa ignauia illa euitari non poßit.

VENATOR ET CERDO.

CErdo ad uenatorem quodam tempore deuenisse dicitur, & petijsse ab illo, sibi ursi pellem ut uenderet. Venator sibi illo tempore ursi pellem non esse respondit, sed si uellet pecuniam numerare, curaturum se post dies paucos ut haberet, cum ursum cepisset, cuius lustrum iam sibi exploratũ esset. Ita ne, inquit cerdo, facile est ursum capere? Mihi quidem, inquit uenator, nequaquam difficile hoc fuerit, inter feras & in siluis penè à puero uersato. Licet ne, inquit cerdo, te comitari: nam mihi libet spectare ursi capturam. Licet, inquit uenator, mecum perendie in siluam abeas. Quò cum esset uentum, apparuit statim ursus, belua ingens & horribilis. Cerdo tum celeriter arborem cõscendit: Venator adortus feram fortiter, cũ tamen hæc excußisset ictum, recordãs quod audijsset, non solere ursos cadauera morsu attingere, in terram se, quasi mortuus esset, abiecit. Vrsus autẽ naribus ad os & aures illius admotis, captare anhelitum, et tentare an spiraret. Sed illo animam continente, ursus mox disceßit. Tum igitur & uenator se erexit, & cerdo de arbore descendit, atq; iam animis receptis, inter alios sermones, percontari cerdo

de uenatore, quid in aures ipsius fera insusurrasset? Cui uenator respondit: Monuisse illam diligenter, ne posthac unquam ursi pellem, nondum capto & confecto ipso, uendendam existimaret.

Fabula hoc, quod Græcum prouerbium: Non esse ante uictoriam exultandum, admonet, ne securitate & temerarijs animis dubia pro certis habeamus.

LEO ET MVS.

LEo captus laqueo, orat murẽ, se ut corrosis plagis liberet de impendente interitu, promittitq; se accepti beneficij nunquam esse obliturum. Mus facile quod leo flagitarat cũ effecisset, petijt ab illo, ut filiam sibi collocaret in matrimonium suam. Leo, quamuis res ea sibi uideretur indigna & absurda, noluit tamen autori uitæ & salutis suæ quod postulauerat denegare. Spondet igitur filiam, sed hoc tamen illi subijcit, ut cogitet, uix fieri posse in tanta inæqualitate, nuptiæ ut fœlices sint. Sed mus in sentẽtia permansit. Cum igitur noua nupta leæna iuuencula & ferox ad maritum deduceretur, obuium eum non uisum neq; animaduersum pede calcatum obtriuit.

Fabula ostendit, amicitias potentum esse periculosas, etiam non raro damnosas humilibus, & paruorum sodalium esse iucundißimum usum paruis. Sed & hoc monet, quod prouerbiũ græcum, translatum

de turbinis ludo, agitandum aptum & conuenientē.
Vnde hoc factum:

Si cupis egregie nubere, nube pari.

CERA.

CEra inuidebat lateribus duritiem, quam de igne consequi illos uidebat. Abiecit igitur & sese in flammam, futurum sperans, ut & ipsa indurescceret, sed contra accidit, celeriter ut difflueret, & liquefacta ab igne consumeretur.

Docemur, non esse appetenda ea, quæ sint à natura nobis denegata.

AGRICOLA.

CVm esset pertæsum agricolam sempiterni laboris in terra fodienda & aranda, inq; uaria & difficili cultura aruorum, animum ille ad militiam adiecit, quòd multos audisset rem & famā belli gloria quæsiuisse. Fundo igitur uendito, exornatus & instructus armis cæterisq; rebus necessarijs, militatum abit. Sed re male gesta, uulneribusq; acceptis uix seruatus de prælio, mercaturas potius facere statuit, quòd & his locupletatos et auctos quamplurimos animaduerteret. Nauem igitur conducit, & merces comparatas diuersorum generum in illam imponit, spe magna futuri lucri. Sed cum ueheretur in mari, de improuiso, ut fit, tempestas oritur, & naui fracta, ipse unà cum mercibus obruitur fluctibus atq; perit.

Fabula hoc dicit: Mutatores conditionum & sortis suæ, plærumq; quod fugerint relinquendo, alibi reperire duplicatum.

AMNIS.

Contemsisse præ se amnis fontes suos fertur, cũ & ipse piscibus abundaret, & flumine largo, nec non grato alicubi murmure, delaberetur. Quin etiam, inquit, tu intra muscos istos tuos & herbulas delites, ego præter & amœnißima loca terrarum, & celeberrimas urbes, et populos ac gentes maximas feror. Fontibus offensis superbia & proteruitate alumni sui, placuit reprimere scaturiginem suã. Ita origine extincta, celeriter defecerũt undæ fluuij, & alueus desiccatus fuit.

Notat fabula eos, qui sibi arrrogant autoribus ea bona, quæ aliunde accepere, & docet ingratitudinis teterrimi uitij grauißimas pœnas dari solere.

CORNICIS CONSILIVM.

Aves deliberabant de creãdis pluribus regib. q; sola aquila tã lati imperij habenas moderari posse non uideretur. Sed cornix hoc agendum non censuit. Nam & facilius, inquit, atque citius unũ dolium completur, quàm multa, & ad plura diuersaq; signa eodem momento oculos dirigere quis poßit?

Fabula & populis multitudinem imperantium o-

nerosam esse, & nō bene regere plures indicat, iuxta sententiam Homericam:

Non bene turba regit. Rex gentibus imperet unus.
Vnus & acceptas rerum moderetur habenas,
Qui Saturnigenæ tenet istud numine donum,
Vt sceptro populos & iure coherceat æquo.

ASINVS AEGROTANS.

INcrebuerat fama, asinum iacentem in morbo non procul à morte abesse. Veniunt igitur ad domum, in qua ille decumbebat, canes et lupi, & ostium aperiri, & se intromitti ad uisendum ægrotum postulant. Sed asellus paruulus per rimā ianuæ respondit: Nihil hoc officio opus esse patri suo, atque eum melius etiam ualere, quàm ipsi uellent.

Simulata & fallacia officia hac fabula notantur.

MVLIER ET NVX.

MVlier nucem interrogasse dicitur, quare afflicta illa demū uberes fructus ferret. Quia enim & tu, inquit nux, uerberibus affecta melior redi, & asinus plagis incitari solet.

Fabula docet, quod in alium dicatur, audiendum etiam esse, iuxta uersum Homericum:

ὁπποῖον κ᾽ εἴπῃσθα ἔπος, τοῖον κ᾽ ἐπακούσαις.

ASINI VOTA.

Cum

CVm hiems asino ob frigus & arida pabula admodum grauis uideretur, expetebat ille ardẽtibus uotis uerni temporis uiriditatem & tẽporem. Sed illo tempore, cum crebriore agitatione exerceretur, æstatem aduenire optauit. Quæ cum præter alios labores etiam onera frumenti ex area & fructus ex hortis deportandos ipsi imponeret, reliquus erat autumnus, quem expectabat quietiorem. Sed per illum quoq; uindemiæ & lignatus molestijs & defatigationibus pressus, ad hiemis reuersionẽ desiderium suum retulit.

Docet fabula, totam uitam in laborum tempora distribui. Notat & uulgarem leuitatem, quæ præsentem fortunam nunquã boni consulere solet, iuxta Horatianum hoc:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

MVRES ET FELES.

MVres felem placide accubantem cum multum et diu contemplati fuissent, tum unus: Libet, inquit, cũ ista mitißima, ut apparet, & mansuetißima animante familiaritatem contrahere. Atq; his dictis ad felem acceßit, & blande compellauit, quæ illum statim comprehẽsum dilacerauit. Hoc intuentes alij mures: Quantopere, inquit, nostrũ popularem species fefellit?

Fabula docet, de uultu & specie animũ atq; mores certo intelligi non posse. Nam impostores et insidiosi

ſimulant beneuolentiam, & odium atq; conſilia per niciosa tegunt. Iuxta hoc:

οδ. σ. οἵ τ᾽ εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ᾽ ὄπιθεν φρονέουσι.

Et hoc.

οδ. ρ. ἐσθλ᾽ ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδόμευον.

ASINI LAPSVS.

ASinus poſt longam & probatam ſeruitutem ſuam, & multas onerum atq; baiulationum egregias operas, quodam tempore ſub ualde graui onere, cum ad ſaxum improuiſum offendiſſet, in uia cecidit. Tum accurrit agitator, & inclementiſ ſimis uerbis, atq; uehementibus etiam plagis, illum im petit. At aſinus ſecum, & ſuam ſortem deplorare, & accuſare ingratitudinem domini, qui oblitus om- nium priorum, ob unam fortuitam offenſam tam gra uiter ſe affligeret.

Fabula ſignificat, ferè homines quid quoq; tempo- re fiat, nō quid aliquando factum ſit, ſpectare, & unū ſæpe delictum memoriam multorum egregie facto- ctorum inducere ac delere.

HYSTRIX ET LVPVS.

HYſtrix Africanum & Indianum eſſe animal perhibetur, non abſimile erinacio, ſed longio ribus aculeis armatum, & ijs quidem mißili- bus, quos ſoleat eiaculari in perſequētes. Huic inſidi- ans lupus, ut ſpicula ponat, neq; ſe illis ſine cauſſa per

petu-

petuo oneret, suadet. Cum autem opus sit, & res poscat, tum uti resumat. At illa: Nunc igitur, inquit, his opus. Nam lupo inermem occurrere periculosum est.

Fabula monet, ut aduersus hostium & inimicorū uim ac fraudes semper muniti & defensi esse studeamus.

MVS ET MILVIVS.

Irretitus & implicitus laqueis miluius exorat musculū, se ut liberet. Hoc ille facile corrosis plagis efficit, tum miluius eum arripit & deuorat.

Ostendit fabula, quam gratiam pro beneficijs acceptis mali reddere soleant.

TESTVDO DOMIGERA.

ALiud alijs animantibus à Ioue donum petentibus, facultatem hanc petijsse testudo fertur domum ut suam absq; incomodo quolibet secum circumferre posset. Quid ad hoc petendum ipsam moueret interrogata, respondit: Malorum uicinorum metum, in quos si forte incidisset, nihil esset negotij futurum, ut migratione sua declinaret, si domum portatilem haberet.

Infamat uicinitatem improborum fabula, rem peßimam & execrabilem, bonorum autem uicinitatem commendat, iuxta Hesiodi uersum:

πῆμα κακὸς γείτωρ, ὥσπερ τ᾽ ἀγαθὸς μέγ᾽ ὄνειαρ

ERINACIVS ET VIPERA.

IMpetrauerat à uipera erinacius, per brumæ frigora in suam ut cauernam se acciperet. Cum autem in angusto loco spinis hospitis pũgeretur uipera, postulat ut suam domum sibi relinquat, & aliò demigret, cum intelligat illam ambos capere non posse. Sed erinacius fertur respondisse: Si quis durare illic nequeat, ei sua caussa ut exeat licere, sibi discedere in animo non esse. Si uipera habitatione offendatur, posse hanc mutare. Ita hospitis iniuria cauernam suam illa amisit.

Fabula monet, ne cum illis nos facile coniungamus, in quorum potestate nos aut res nostræ postea futuræ esse uideantur.

LEPVS ET VVLPES.

ANteponebat se uulpi lepus, cui pedum pernicitate præstaret. At uulpes dicere, se ingenio uincere, cuius esset multo & frequentior & præclarior usus quàm pedum.

Fabula, incredibilem esse, ait, bonitatẽ prudentiæ, neq; corporis maximas dotes cum minimis animi dotibus comparari recte posse. Itaq; & ab Apollonio introducitur præclare Amphion, qui suo cantu bis tanto maiorem lapidem alliciat, quàm nitendo summis uiribus Zethus afferre potuisset.

LVPVS.

Induerat

INduerat pellem ouis lupus, atq; cum ita ignoraretur, aliquantiſper impune in gregem fuit graſſatus. Sed paſtor mox animaduerſa fraude, necatum hunc de arbore ſuſpendit. Hoc qui pelle decipiebantur admirantibus: Pellis quidem eſt, paſtor inquit, ouis, ſed ſub hac lupus latebat.

Habitus & uultus indicia non habenda pro certis, fabula docet, ideoq; facta & rem ſpectari oportere.

CANIS ET PASTOR.

PAſtor deprehenſum canem, cui cuſtodiam gregis commiſerat, in cæde & deuoratione ouis, arreptum erat interfecturus, ſicuti commeruerat. Cui canis: Cur tu, inquit, tuos uis perdere? Meos quidem, inquit ille, nocentes & ſceleratos multo quàm externos magis, præſertim eos, à quibus fidelitatem & beneuolentiam ſperauerim.

Fabula hoc ſubijcit: Non mirandum neq; grauiter ferendum, ſi inimici nos lædant, qui profiteantur odia ſua, ut niſi cauerimus, neminem niſi nos ipſos accuſare debeamus: Sed hoc eſſe indignum & animaduertendum, ſi amici et beneficijs à nobis affecti animum mutent, & fallant opinionem noſtram, et inſidientur capiti fortuniſue noſtris.

ARIES ET TAVRVS.

ARies, qui inter pecora principatum teneret, ſuperbia elatus cum tauro congredi auſus fu-

it. Qui ita illum accepit, ut moribundum relinqueret in deploratione temeritatis & sera poenitentia.

Fabula monet, nõ esse impetendos uiribus præstantiores.

AQVILA ET CVNICVLVS.

Aquila raptos pullos cuniculi detulerat in nidum suum, quem in altißima arbore fixerat. At mœsta mater, ut suis parcat, per omnes illam deos miserorum curatores obtestatur. Sed aquila cuniculi precibus cõtemtis, & despecta paruitate, dilacerat pullos cuniculi, et suis præbet discerpta mẽbra. Hic uero dolore & ira commotus, suo cum genere conqueritur aquilæ uim, & ut quisque sibi idem, quod ipse pertulerit, accidere posse cogitet, neq; illud facinus impune ferre aquilã sinant, hortatur. Ita unanimi illi studio ad eruendam arborem, super qua nidularetur aquila, conueniunt, & egesta à radicibus illius terra, omniq; circum eam solo specubus excauato, impulsa arbor leui flatu paulo post in terram prosternitur. At pulli aquilini partim ruina, partim raptu terrestrium ferarum, interiere, & orbitati cuniculi gratißimum spectaculum præbuere.

Docet fabula, ne quis potentia aut uiribus fretus alium quemlibet despiciat. Nam & infirmitatem sæpe acceptas iniurias ulcisci.

LVPVS PISCIS.

Lupus

L Vpus robore et magnitudine eximia præditus, fluuij cuiusdam imperium tenebat. Hunc superbia & fastidium præsentis fortunæ ad cupiditatem extulit regni marini. De ostio igitur fluminis in pelagus enatat, atque ibi Delphino regnatori occurrens, cum & forma et mole insueta terreretur, adoriente etiam hunc hostiliter Delphino, fuga se in amnem suum recepit, neq; postea unquam extra ostium excurrere ausus fuit.

Hoc fabula docet, ne quis sibi neminem parem reperiri arroganti opinione persuadeat, ac potius ut cogitet, id quod Teutonico prouerbio fertur, etiã trans riuum homines inueniri.

VVLPES ET LEPVS.

ORabat uulpes Iouem, ut calliditatem ingenij sui uelocitate cursus ornare uellet, lepus autem celeritati suæ adiungi uersutiam animi petebat. Iouem his ferunt respondisse: A se in animantes singulas liberaliter esse certa dona et beneficia collata, neq; uni se largiri omnia oportuisse. Hanc enim benignitatem erga unum quempiam, summam iniquitatem erga uniuersos alios futuram fuisse.

Hoc ait fabula:

Non uni dat cuncta Deus.

SENEX ET ADOLESCENS.

Conspectum senex adolescentem, qui de sua arbore poma carperet, hortatur, ut aliena ne inuadat neque rapiat. Hunc adolescens de arbore irridere, & poma, ut cœperat, decerpere. Tum senex: Herbas, inquit, audiui magna ui et efficacia pollere: uellit igitur herbas, & cōtra adolescentem proijcit. Hic uero in cachinnos effundi, & senem delirare credere. Ibi senex: Nihil quidem herbarū, inquit, ut intelligo, uires erga istum ualuere, sed & lapides, de quibus sæpe mira, quantum illi poßint, audire memini, experiar, atque collecta saxa in furem coniecit, itaq; illum de suis pomis facile abegit.

Fabula Terentianam subijcit sententiam: Omnia prius experiri quàm armis sapientē decet. Docet & hoc, senilem & prudentiæ, quæ huius ætatis propria est, esse impetum lentum, sed uehementem.

MVS INTER CARICAS.

In aceruulo caricarum depascens illas latitabat mus. Hunc dominus unà cum caricis, quas sustulerat, manu forte comprehendit. Tum mus illius digitos morsu impetijt, at ipse eum unà cum caricis abiecit, & mox: Nihil, inquit, tam est pusillum, quin speranda illi salus sit, cōtra aduersarios si defendere se & uim propulsare ausit.

Fabula docet, in periculis præsentem animū, plurimum afferre momenti ad salutis conseruationem.

Luscinia

LVSCINIA ET ACCIPITER.

LVscinia accipitrem, à quo comprehensa fuerat, orabat, se ut amitteret, neq; id eum gratuito facturum esse aiebat. Precium quodnam futurum esset roganti accipitri, respondit, suauissimi carminis sonos. At ego, inquit ille, non aures meas, sed uentrem explere cupio.

Fabula potest ad duos sensus eosq; cōtrarios accomodari: Primum ut intelligamus, imperitos liberalibus studijs atq; artibus non capi. Alterum, necessaria iucundis anteferri oportere.

CVLEX ET APES.

BRumæ frigore et insuper fame laborans culex, ab apibus petijt, intra ipsorum aluearia recepto sibi ut cibum impertirent, ob quod meritū se illorum filios canendi artem edocturum esse policebatur. Tum una de examine: Nihil, inquit, tua est arte opus liberis nostris, qui à nobis multo meliorē & magis salutarem discere poterunt.

Monet fabula, ita instituendos liberos, & eiusmodi artibus instruendos, ut sua opera ipsi uictū sibi quærere sciant.

LEO. ASINVS. LEPVS.

L Eo cum bello contra uolucres suscepto copias suas recenseret, prætereunte asino & lepore, quasnā

ad res uti se posse speraret, urso interroganti, respondit: Asino tubicine, & lepore tabellario.

Fabula docet, neminem esse tam paruum aut humilem, cuius non aliqua in re opera utilis esse poßit.

ACCIPITRVM PAX.

Accipitres quodam tempore inter se acerrime belligerabantur. Hos columbæ in gratiam reducere, et à dimicatione mutuisq; cædibus abducere conatæ, perfecere, ut pacem illi inter se facerent. Qua firmata, tam in columbas quàm reliquas minutas auiculas ipsi concordes uim & ungulas suas cõuertere.

Fabula docet, utiles esse saluti bonorũ discordias malorum. Vt ferunt Melanthium, siue ioco seu serio, dicere solitum, rempublicam Atheniensium seruari dißidijs oratorum. Quòd, cum nõ incumbant uniuersi quasi in unum latus nauigij, fiat, ut ab altera parte ueluti pondere opposito administratio libretur.

CANIS ET ADOLESCENS.

Canis rapta carne fugiens adolescẽtem, qui illum cum fuste persequeretur, ita ut perfugiũ proximum oblatũ fuit, in culinam se recepit. Adolescens ira concitus intorquet fustem, cõiecturus in canem, sed ille modica declinatione uitauit telum, quod in nouercam adolescentis illatũ, quæ forte ad focum

cúm tum ſederet, talos illi fregit. Tum adoleſcens: Bene, inquit, factum. Nam ne ſic quidem erratum eſt.

Fabula docet, quacunq; occaſione malis mala dentur, nihil illis indignum accidere poſſe.

Sequentem fabulam, narratam in expoſitione uitæ Aeſopicæ, iterum uiſum eſt memorare.

DE MVLA.

MVla Lydia, cum in flumine ſuam imaginem conſpexiſſet, forma & ſtrenuitate equis ſe cedere negabat. Caput igitur quaſſans, & iubas iactans, incitabat ſeſe ad curſuram. Aderat et aſinus illis in locis, qui forte tum rudere cœpit, quo ſonitu audito atq; agnito mula: Profecto, inquit, pater meam caſtigat ſuperbiam.

Fabula, non ſolum bona & uirtutes, ſed & mala ac uitia noſtra ut conſideremus, & Euripideam ſententiam quoque ſubijcit, quam ſuperius quidem, ſed & hoc loco iterũ factam latine aſcribere uoluimus:

Humilem facere quamuis uirum fortem ſolet
Matris patriſue turpitudo cognita.

PARDVS ET VVLPES.

PArdus fera eſt uarijs colorum diſtincta maculis, eam cum uulpe de forma certaſſe accepimus. Diſceptatum fuit coram erinaceo: Pardus commemorare cœpit, forma eos facile præſtare reliquis, quorum aſpectu plurimi delectarentur, ſed

uarietatem habere iucunditatis plurimum, sicut prata quoq; conspicua diuersis floribus maxima oculos uoluptate perfunderent. Iussa ad hæc dicere uulpecula: Intus me, inquit, de animo nō de pelle noscito, atq; ita uarietatem contra me ostenta tuam.

Hoc indicat fabula, certißima esse iudicia, quæ à specie externa quàm longißime abducta sint.

PASTORES.

Sup pag: 24.

Hanc etiam ipsam fabulam prius expositam iterum placuit referre, paulo quidem aliter.

PAstores cæsa oue conuiuiū intra tabernaculum agitabāt. Quod cū lupus, q prædādi caussa caulas circuibat, fieri cerneret: Ego, inqt, si agnum rapuissem, quantum tumultus excitaretur? At isti impune parentem uorant. Tum unus his auditis: Nostram enim, inquit, scelerate, non alienam ouem epulamur.

Docemur hac fabula, & potētes impune peccare, et horū delicta non facile reprehendi à quouis debere.

LVPVS SALTANS.

HIeme quærebat escam lupus, & anserem nactus in siluas deuoraturus hunc asportauit. Qui uidens de se esse actum, nisi consilium callidum excogitaret, quo eriperetur è dentibus sæuißimæ bestiæ, ualde orat lupum, quoniam sibi moriendū esset, mediocriter se delectari, sine quidem incomodo

do ipsius ac molestia, pateretur, minus postea grauiter mortem ut ferret. Lupus iubet petere, quid concedi sibi uelit. Tum ille respondit, choream se cupere agitare, quam ipse ducat. Lupus, qui nihil fraudis metueret, age, inquit, fiat, et laeuae alae pēnam eminentiorem prehendens, cum ansere saltare coepit. At hic occasione fugae oblata, relicta penna in ore lupi auolauit. Lupus cum gemitu auolantem prosequens: Me miserum, inquit, non oportuit saltare ieiunum.

Fabula monet, nihil recte alieno tempore fieri.

ADOLESCENS ET EQVVS.

CONscenderat adolescens equum furibundum & effrenem, illoq;, qua uia quaq; nulla uia esset, auferente miserum, non enim uires adolescentis ad cohibendum impetum equi satis, neq; in hoc desiliendi potestas erat. Plorare igitur ille & lamentari. Tum forte obuiam huic notus & familiaris factus: Quonam abis? inquit. Cui respondit infoelix eques: Quo quidem isti, equum demonstrans, lubuerit.

Similiter uehuntur ij, in cupiditates qui suas sese imposuere.

OSCINES.

PRoficiscebatur ad bellum homo sanè timidus, qui oppidum egressus, coruos circum se crocitantes cū audiret atq; cerneret, domū redijt au-

ſpicio territus. Poſtero die idem repetenti iter, ijdem cantus atq; uolatus oſcinum impedimẽto fuere. Tum ille indignabundus: Vos, inquit, quantum quidẽ uul-tis clamoris hic ædite, ſic tamen ne carnes etiam me-as diſtrahatis.

Hanc fabulam, cum munus flagitaret à Phocione populus Athenienſis, narraſſe illum Plutarchus ſcri bit ciuibus ſuis. Cum quidem prius negaſſet ſimplici-ter, à ſe donum poſci oportere, à quo trapezitæ non ceſſarent debita exigere. Atq; ab hoc refutatos fuiſſe apparet Athenienſes, qui uellent ultra uires ac fa-cultates ipſum liberalem & munificum eſſe erga ſe. Et oſtendiſſe illis, quod alijs obſequentibus uulgi ſtu-dio et plebeiæ auræ captatoribus accideret plurimis, ut remſeq; perderent, id ne ſibi uſu ueniret, prouiſu-rum ſe eſſe. Quo ſenſu & à nobis fabula hæc legetur.

DE PHILOSOPHO TIMIDO.

FVíſſe aiunt apud ueteres ex eorum quendam nu mero, qui ſapiẽtiæ ſingulare quoddam ſtudiũ et uſum profiterentur, unum qui magnopere iacti-taret fortitudinem & altitudinem animi ſui, in de-ſpiciendis non modo ijs rebus, quas alij admirarentur & præclaras ducerent, uerum etiam ijs, à quibus om nes abhorrerẽt & refugerent. Prædicare autem ſole-bat, quàm minime mala & metuenda eſſet mors. Ac cidit, ut ipſe in grauiſſimos dolores morborum inci-deret, et audiret quẽdam ſibi notũ et amicum hominẽ

&

& eiſdem ſtudijs deditũ, miſerijs & malis uitæ eripuiſſe ſe uoluntario interitu, cum uenenum hauſiſſet. Ibi recordatus ſermonum ſuorum: Date igitur mihi quoque, inquit. Percõtantibus qui aderant, quid peteret? Ille mortis cogitatione perculſus, & ad cupiditatem uitæ relapſus: Mulſum, inquit, afferte, neq; enim naturæ debeo ipſe opus peſſundare, quæ quod cõdidit etiã euertet, ubi uiſum fuerit.

Docetur hac fabula, facile eſſe ante periculum, & ut græci aiunt, extra telorum iactus, fortiter loqui.

RVSTICVS ADOLESCENS ET fluuius.

Miſerat cum caſeolis paucis & butyro ad oppidum anus ruſtica filium ſuum, quem ad illud uſq; tempus in pagana caſula ſecum cõtinuiſſet. Ille profectus cum ad amnem ueniſſet, quo uadum eſſet & transiri ſoleret, ſtolidus adoleſcens cernens defluere aquas, ratusq; futurũ, ut mox alueus undis euacuaretur, totum in ripa expectans diem aſtitit. Ac nocte demum profunda ad ſolicitam materculam reuerſus, retulit omnia quæ acceperat. Cui illa: Mi pupule, inquit, tam ſero, & merces reportas? Nam ego, inquit, mea mamula ſceleſti amnis defluuium operiens ad ripam totum diem, dum animaduertere licuit, manſi, neq; nunc etiam defecerit ne an labi pergat ſcio. Cui mater: Mi fili, ille quidẽ, inquit, ut Horatius fecit:

Labitur & labetur in omne uolubilis æuum.

Dici potest fabula in procrastinatores & fastidiosos, quibus cum semper labor contrarius sit, cunctando & expectando omnes occasiones rerum agendarum elabuntur.

LVNAE PRECES.

LVna matrem quondam fertur orasse suam, ut sibi uestem texeret cõuenientem corpori suo. Cui illa responderit, peti à se rem quam præstare nequeat, quòd nulla uestis eius corpori conuenire posse uideatur, quæ modo plena esse et globosa, modo uelut in orbẽ dimidiari, modo quasi in circulum extenuari, postremo etiã excauari & euanescere soleat.

Fabula hoc docet, homini improbo nullum conuenire præceptum uirtutis.

LEPORVM CONCIO.

QVodam tempore uisum est omnibus bestijs conuentum & cœtum habere, quòd aliarũ de alijs frequentißimæ querelæ essent. Vbi dictis ultro citroq; sententijs, lepores ita concionatos perhibẽt: Videri ipsis æquum, omniũ ut bestiarum eadem sit dignitas et par potestas, neq; alias tanto plus alias minus ualere. Hoc enim pacto fieri, ut inferiores præstantibus direptioni & prædæ sint. Quibus dictis oblocutos leones accepimus, orationi leporinæ deesse ungues & dentes.

Fabula

Fabula docet, fortem orationem, nisi etiam uiribus sit fulta, à potentioribus derideri. Similiter & Plutarchus, cum Megarensis quidam coram Lysandro oratione uteretur libera & magnifica, scribit hoc tantum respondisse illum: Defici illa uerba ciuitate.

AQVILA.

EA auis, quam latini aquilam uocant à colore, Græci ἀετὸν à uelocitate, homo fuisse aliquando perhibetur, & quidem locuples multisq; diuitijs abundans, sed omnium mortalium inhumanissimus & in hospitalitate execrabili. Quare irati Di, quibus hoc scelus est inprimis inuisum, eum in illam quam dixi auem conuerterunt, hoc insuper supplicio addito, ut postquam consenuisset, ita ei rostrum incuruaretur, ut cibo sumendo non magis idoneum, cũ non permitteret alimentis uitam sustentari, ipsa fœdißima morte fame interiret.

Fabula hoc ait, meritis pœnis Deum hominum scelera ulcisci.

LVNAE NVPTIAE.

LVnam narrant uoluisse aliquando maritum habere Luciferum, Iouem autem ueritum, ne si liberos sui generis procreassent, rerum cœlestiũ perturbatio existeret, annuisse quidem, sed ea lege, ut cuius animantis maximus in terris usus esset, ea de ipso

rum concubitu nasceretur. Illo tempore proxime secuto Deucalioneas aquas, ex terra innumerabiles mures prodierant, ita ut reliqua animalia bello impeterent, quando et cum ranis prælio decertarunt, quod carmine postea suo complexus est Homerus. Horum igitur furorem & superbiam compesci necesse fuit. Itaq; felem gigni placuit Ioui & reliquis Dis, quæ ferocibus muribus opponeretur: Qua cum nequaquam diutius carendum uideretur, feles tres primo puerperio enisa luna dicitur, quæ in terras dimissæ breui tempore mures attriuere, inq; suos specus & cauernulas redegerunt. Originis autem suæ hæc indicia retinet hoc genus, ut simul cum crescente luna pinguescant, cum euanescente attenuentur & macilentæ reddantur.

Fabula docet, stultorum uotorum similes exitus esse solere.

CANVM ERGA FERAS ODIVM.

Magnum esse canum odiũ erga feras, omnes sciunt, sed caussa odij plærisq; ignota est. Ea traditur esse hæc: Quo tempore magna fuit omnium animantum concordia, uixere apud homines, ut nunc quoq;, canes familiarius. Accidit autẽ ut nescio quã ob caussam homo cani uehementer iratus, os prope aram de sacrificio relictum arriperet, & iacularetur in canem. Hanc iniuriam, ut ipse credidit, iniquißimo animo tulit canis, & cupiditate uindictæ

dictæ incensus, cum uideret humanum genus potentius esse, quàm ut illos ulcisci posset, intelligeret autẽ telum contra se à bestia suppeditatum, de qua os illud fuisset relictum, cum hominibus pacem firmiorem et fœdus arctius facere statuit, & horum ope atq; auxilio contra reliquas animantes uti. Hoc ne hominibus quidem contrarium fuit, excepere tamen cicures, quorum usus esset peculiariter hominibus concessus. His canes parcere se uelle promisere, ne hostiliter in eas grassarentur, atq; ita omnis irarum impetus & manifestæ inimicitiæ in feras deuolutæ fuerunt.

Fabula indicat, quòd ij, qui alios lædere cupiant, uel alienißimas caussas irarum prætendere soleant.

BVBVLCVS.

Bubulcus onustum lignis plaustrum domum agebat, quod cũ in lutosa & salebrosa uia hæreret & retineretur, cœpit ille ociose astans deos deasq; in auxiliũ aduocare, præq; cæteris, quẽ maxime propter celebratum uulgo robur colebat, Herculem. Tum illi se Herculem conspiciendum obtulisse ferunt, & his uerbis corripuisse stoliditatem & ignauiam ipsius: Rotis manus, o bubulce, admoue, & stimulum bubus subde, & Deorum deinde opẽ poscito, ne si tu cesses, Dij frustra inuocentur. Vnde et prouerbium natum:

Manum admouentes inuocate numina. Et hoc:

Aliquid & ipse agens fac inuoces Deos.

Fabula narratur contra desidiam & pigritiam, & cessationem, in quibus plærumq; ignauum uulgus uota facit & precibus fatigat Deos. *Itaq; & Terentianus* Mitio *quærit de adolescente*: An *crediderit speratas nuptias dormienti sibi confecturos* Deos? Et *apud* Apollonium Hercules: οὐδέ τι κῶας inquit, αὐτόματον δώσει τις ἑλὼν θεὸς εὐξαμένοισι.

SOL ET AQVILO.

S*Olem & aquilonem de robore uiribusq́; quondam disceptasse ferũt, conuenisseq́; inter eos, ut uter uiatori uestem eriperet facilius, is ualidior haberetur.* Priores *igitur sortitus* Aquilo *uentus acer & uehemens, omnem uim flatus sui in conspectũ forte uiatorem immisit, uerum ille, quo magis uentus in se ferebatur, hoc arctius uestimẽta cõtinere circumq́; se conuoluere.* At *sol æstus & calorem effundens, facile effecit ut uiator se uestibus nudaret, non solum pallio posito, sed etiam refibulata tunica.*

Fabula dicit, cædere robur ingenio, iuxta Sophoclam sententiam:

Non pectore amplo qui sunt humerisq; arduis,
Sese tuentur proteguntq́; maxime:
Sed consilij sapientia superat omnia.

SERPENTVM RENOVATIO.

V*Enisse olim humanum genus ad* Iouem *ferũt, & petijsse ab illo, aliquod ut remedium repel*

lendæ

*lendæ ſenectæ ſibi impertiret. Nimis enim paucos an=
nos ualere atq; uigere homines, neq; illis ſpacium uel
ad uirtutis curſum perficiendum, uel errata & deli=
cta uitæ corrigenda ſuppetere. Quòd ſi ſenibus inſtau
raretur adoleſcentia, futurum, multo ut melioribus
& probioribus hominibus uteretur. Annuit Iuppiter
precibus, & quandam medicinam confecit illis ſene=
ctæ, ac in utrem conditā tribuit. Hanc diſcedentes aſi=
no ſarcinam imponunt, & læti reuertuntur. Tempus
erat æſtiuum, & omnia ſolis ardore flagrabant. Ma=
gna igitur atq; intolerabili ſiti corripitur aſinus, &
forte nemus opacum præteriens ſtatuit in illud deſle=
ctere iter, et paululum acquieſcere. Ingreſſus, fontem
ibi inuenit. Quare mirifice delectatus, ſiccas fauces
aquæ cupidiſsime intendere, & refrigerare uelle gut
tur aridum atq; feruens. At ſerpens cuſtos fontis im=
mani corpore prouoluitur, & os ſæuum oculosq; in=
feſtos in aſinum intendens, micante lingua ſe illi copi
am undarum facturum gratuito negat. Aſinus ita e=
rat ſiti enectus, ut corij particulam non uideretur re=
cuſaturus impendere pro potu. Rogat igitur quid pre
cij poſcat. Sarcinam, inquit ſerpens, tradito. Cape ſa=
nè, inquit aſinus, ita enim & onere me inſuper libera
ris. Senectæ igitur medicinam nactus ſerpens in conſi
lium & conuentum ciuium defert: Aſinus redit uacu
us ad homines. Illi ſarcinam requirūt, hic amiſſam eſ=
ſe narrat. Tum ingens dolor omnes corripuit, neque*

Iuppiter largiri denuo medicinam uelle, neq; ipsi recuperare à serpentibus posse. Itaq; nunc exuuijs ueteribus positis iuuentam induunt serpentes, noxiæ hominibus bestiæ. Homines memores accepti mali & damni dati ab asino, delicias faciunt uerberando & onerando miserum animal.

Docet fabula, inuerecundas preces, si maxime exauditas esse homines putent, ferè tamen in ipsorum perniciem conuertere.

LVCTVS PRAEMIA.

QVo tempore Dijs Iuppiter honores & cultus distribuit, forte luctus abfuisse dicitur. Re igitur peracta & ille aduenit, & se præteritum grauissime questus, à Ioue petit, sui tum etiã uti ratio habeatur. Iuppiter cũ nihil superesse sciret, quærebat quid illi attribueret, quem solum non uellet inhonoratum dimittere. Tandem omnia animo uersanti subijt, quid homines in luctu ob interitũ & mortem suorum facere consueuissent. Tum igitur: Cape, inquit, lacrimas mœroreq; et querimonias atq; lamẽta. Itaq; nunc fieri uidemus, ut eos luctus non ferè deserat, qui his indulgeant, tanquam cultui illius proprio. Contra uero qui hæc supprimere & celeriter omittere uoluerint, tanquam contemtores hunc sui et ipsos deserere atq; missos facere.

Moderate esse ferendos aduersos casus fabula docet

eet: Quā Plutarchus scribit Reginam Arsinoen in luctu filij admodū fuisse consolatam, hoc consilio narratam à quodam philosopho.

παραμυθηκῶ πρὸς ἀπολλώνω.

FLVCTVVM NVMERATOR.

HOmo quispiam in littore assedit numeraturus fluctus, cum uentis mare agitaretur. Sed crebritate horū perturbatus animo angebatur, & afflictabatur. Ad hunc accedens uulpecula: Quid mœres? inquit. Huic ille respondit, fluctus se numerare cupientem præterlatos innumeros, quos non potuisse comprehendi doleret. Tum uulpecula: Præteritos, inquit, omitte, & numerare si uis uel ab hoc iam nunc ordire, & qui abiere eos missos facito.

Docet fabula, non ad præterita, sed ad ea quæ restent in uita hac respiciendum esse.

HIRVNDINES ET OLORES.

HIrundines oloribus cōuicia faciebāt, & exprobrabant illis obscuritatem Musicæ illorum. Quid enim, inquiunt, prodest uobis concessa à Dijs singularis canendi facultas, qua primum rarissime utamini, deinde per loca deserta in audientia fluminum ac pratorum abuti uideamini? Ipsi scilicet inter uos suauissimos modos, ut fertur, cietis. Pudet ne igitur, cum celatis? aut inuidetis hanc uoluptatem hominibus? Nos quidem non solum urbes, sed domos ipsas & tecta atq; conclauia ædium cantu replemus. Quid quæritis argumētū carminis? Propriū enim est

& uetus & Atticũ: Pandion, Athenæ, Tereus, Thracia, Barbarorũ affinitas, contumelia, linguæ exectio, mirifica indicatio literarum. His accedit Itys & forma nostra mutata. Vix responsione dignatas stolidas auiculas, unus tandem ex agmine olorum sic alloquitur: Nostra causa, si hominibus notum sit tempus, quo ad fauonij flatus pandimus alas, & illũ suauitatis modulatorem spiritũ admittimus, plurimi in hæc deserta loca uenturi sint. Sed nobis uulgare sanctißimã scientiam turpe uisum. Neque in copia ac multitudine, neque temere, sed exquisita & absoluta omnibus numeris uti pulchrum, corrumpere autem quasi prostitutione quadam sceleratum ducimus. At uos à tectis & sedibus suis repellunt homines, & uestros cantus auersantur, neque immerito, quippe quæ silere ne excisis quidem linguis sciatis, in illa ipsa deploratione mali uestri loquaciores, quàm ulli qui uoce & lingua famam & gloriam quærant. Vos quidem abite, & ingrata Musica uestra molestæ, ut hactenus, estote mortalibus. Nos neque ingeremus ultro carmina nostra, neque sæpe tractãdo profanabimus Musarum sacra, non prius in urbibus cantaturi, quàm non modo hirũdines, sed etiam monedulæ excesserint.

Hoc innuit fabula, præstantiam artium, neque locum dignitatis habere, neque ullo in precio esse uulgo & apud imperitos. Canere igitur eruditos sibi et Musis.

Fatui

FATVI CRIBRVM.

FAtuus cum cribum reperiſſet, arbitratus uitioſum redditum neglectione, cœpit obturare foramina, ut aptum uſui, quemadmodũ putabat, redderetur. Sed cum in opere ſentiret denique foraminũ crebritatem, parumq́; ſuccederet inceptum, abiecit cribrũ indignabundus. Neq; enim, inquit, uideo qua parte obturare quaue pertuſum relinquere debeam.

Docemur, incogitantes in ipſo demum opere difficultatem ſentire, non proſpicere animis ſuis, itaq; & in agendo defatigari plurimum, et aggredi ſæpe quæ abſolui nequeant. Docemur & hoc, ſatius eſſe extreme uitioſa nõ attingere, quàm fruſtra emẽdare uelle. Quo ſenſu fabulæ uel huius uel ſimilis mentionem fecit Galenus, quandam definitionem Olympici plenam erroribus irridens. τοιούτων, inquit, οὖσιν ἁμαρτημάτων μεστὴ, ὥστε μοι παρίσασθαι τὸ τοῦ μωροῦ πρὸς κόσκινον εἰπόντος, οὐχ εὑρίσκομεν, ὅπου βύσωμεν ἢ μὴ βύσωμεν αὐτοῦ.

AQVILA ET TESTVDO.

TEſtudo ſpacij cuiuſdam conficiendi certamen cũ aquila ſuſceperat: propoſitus erat locus, ad quem prior ex ipſis uter die tertio perueniſſet, uictor haberetur. Aquila contemta tarditate teſtudinis prouolare cœpit, & deſidere ſæpiuſcule, & alias

res agere, deniq; noctem totam acquiescere, & non admodum mane euolare. Persuaserat enim sibi, uno impetu oẽs conatus testudinis facile se esse anteuersuram. At hæc nihil remittere, dies noctesq́; in itinere uersari, rectaq́; contendere ad designatum locum. Itaq; sedulitate sua uelocißimam uolucrem uicit, & cum adhuc abesse longißime crederetur, metã tenuit.

Significatur Socraticum dictum: Melius esse festinare studio & animi motu, quàm corporis incitatione. Et de huiusmodi fabula prouerbium natum uidetur, quo Achæus poëta usus traditur in Satyrico quodam dramate, ut Laertius in Menedemo ait:

ἡλίσκετ᾽ ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς,
καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραχεῖ χρόνῳ.

SERVVS FVGITIVVS ET PISTRINVM.

FVgitiuum seruum aliquantisper quæsitum cõspexit quodam tempore dominus, & illum insequi, ut retraheret ad se. Ille pœnæ metu & conscientia delicti territus fugere, atq; in pistrinum quod proximum esset sese abdere. Ibi dominus illo inuento: Quonam, inquit, in loco deprehendi magis idoneo potueras?

Fabula indicat, diuinam ultionẽ sceleratos & tempore & loco suo manere.

CANIS DOMICILIVM.

HIeme contractus & implicitis membris cubans canis, quo minus frigori expositũ esset corpus, spacium

ſpaciũ illud ad domũ faciendam, in qua uiueret, deſig nauit. Poſtea in æſtate membra expandens, & corpus extendens, animaduertit notatum ſpacium non magis conuenire, neq; ſe capere poſſe, itaq; nec neceſſe nec facile ſibi eſſe tantas ædes extruere.

Contra uarietatem & inconſtantiam fabula narratur.

GALLINACEVS ET VVLPES.

ACcepto nunctio ægrotare gallinaceum, uiſere ad illum uulpes, quaſi beneuolentia inducta, & interrogare, quomodo ſe haberet? Cui Gallinaceus: Sic mediocriter, inquit, ſed multo habiturus melius, & rectius ualiturus, ſi tu diſceſſeris.

Officia ſimulata & doloſa improborum fabula hac notantur.

FERIAE ET POSTRIDIANA DIES.

CVm ferijs altercatam poſtridianam diẽ, quæ græcis eſt ὑϛέρα, accepimus, quòd diceret illas plenas eſſe negotij, & cuiuſdam moleſtiæ operandorum ſacrorum, epulis autem ad ferias inſtructis poſtridie demum homines placide & iucunde frui ſolere. Tum reſpondiſſe ferias aiunt: Ita quidem eſſe, ut illa narraret, ſed quæſiuiſſe, ubinam ferijs ſublatis poſtridiana futura ſit?

Fabula memoratur contra glorioſos et uanitatẽ.

AMICVS FALLAX.

FRumentum emerant duo longo amicitiæ usu familiares, id æqualiter diuisum, inq; aceruos duos congestum, separatim relinquunt, curaturi postridie ad se deferendũ. Horum alter animo peruerso & infido, cum surripere amico ipsius partem statuisset, ne falleretur in tenebris, uesperæ crepusculo, palliolum suũ expãdit super aceruo amici. Is uero paulo post cum uenisset inspecturus frumentum, ut diligentem hominem decebat, uidens contectum esse frumentum, primum mirari, mox agnito amici pallio, nihil etiam fraudis suspicans, secum cogitare, non esse æquum, pati ut proprio pallio alterius frumentum intectum sit, ac: quanta, inquit, ista est beneuolentiæ magnitudo? Atqui fieri non oportet, immo ipsius protegi rectius est, & simul de suo aceruo pallium detractum super amici aceruo explicat. His peractis, cum iam caligo noctis omnia oppleret, aderat ille fur in tenebris, & manu prætentans quærebat pallium. Quo contrectato, suum frumentum festinata opera ad se deportat, in opinione & spe furti, nihil lucratus nisi uigilias & solicitudinem nocturnã.

Fabula docet, fraudes & fallacias sæpenumero se ipsas circumuenire.

FVR ET PATERFAMILIAS.

VAlde exercitatus fur, egregiam & quæstuosam operam quadam nocte nauarat, compilatis

latis aliquot diuitum arculis. Itaq; auro argentoq; refertum sacculum portans, etiam in pauperis ædes deuenit, quas scrutans cum nihil inueniret rerum preciosarum, in farinarium tandem uasculum incidit. Ne uacuus autem contra disciplinam suã discederet, ponit sacculũ, in illum congesturus farinã. At pater familias strepitu excitatus de somno, & timens uictui suo, in furem telo arrepto cum clamoribus irruit. Ille territus ex ædibus sacculo relicto fuga euadit, at paterfamilias excusso igne & lumine illato magnas præter spem opes reperit: ille qui farinam relinquere noluisset, auro & argento caruit.

Infinitum quærendi studium, euadere docet fabula in damna. Itemq; hoc subijcit: Male parta male dilabuntur.

RVSTICVS ET SIMIA.

Rvsticus cum sacculo, in quo legumina essent, iter faciens dum sub arbore acquiescit, forte obdormierat, somno obrepente, ut fit, defatigato. Videt Simia sacculum, & quid inesset cognoscẽdi cupida, accedit, & aperit sacculũ, leguminibusq; repertis manum unam complet, & arborem conscendit. Inter ascendendum, unum forte granulum exciderat, hoc illa dũ nõ uult relinquere neq; amittere, redit in solum & granulum tollit, mox repetit arborẽ paulo quàm prius maiore cũ festinatione, in qua rur-

pecuniam in Loco negligere maximum esse interdum lucrū:

sum granum elabitur unum & alterum. Quædum & ipsa recolligit, excitatus de somno forte fortuna rusticus, clamoribus et saxis illam insectatur. At hæc trepida & perterrita abiectis oĩbus leguminibus fugæ studere, & manus expedire, ita quæ nihil amittere noluisset, nihil retinuit.

Ad superioris fabulæ sensum referri & huius poterit, & eodem apponi id quoq;, quod Terentianus ait Syrus: Pecuniam in loco negligere maximum esse interdum lucrum.

AMATORVM ALTERCATIO.

NVpta mulier formosa & adolescentula cum uiro, qui sæpe abesset domo in mercaturis, amabat alterū. Qui cum forte apud se esset, nunciatur subito aduenire maritus. Illa iubet amatorem celeriter decurrere ad puteum, & quærere cuniculos, per quos facile euasurus esse uideatur. Redit hic & negat puteum se reperire potuisse, sed uestigia animaduertisse, ubi quondam puteum fuisse arbitretur. Quid id tua refert? inquit mulier, per cuniculos uide ut te subducas appropinquanti uiro meo. Quin igitur, inquit ille, uere recteq; monstras? Nugator, inquit illa, quin consulis saluti tuæ, neq; enim nunc uerbis locus. At ille non cessauit litigare, donec à marito oppressus pro mœcho arriperetur, & pœnas stolidæ & intempestiuæ loquacitatis persolueret.

Docet fabula, garrulitatis finem esse infortuniū, ut

ut ait Euripides: ἀχαλίνωμ ϛομάτωμ τὸ τέλος δυϛυχία.

PAVPER NVGATOR.

IVerat pauper in ſiluam ligna ut colligeret. Is quicquid ſorte repererat contemnens, progrediebatur quærendo ulterius, neq; finem faciebat mutationis & electionis. Tandem pergendo incidit in caterua m luporum, eos fugiens deuenit ad flumen, cuius ripæ cum neq; ponte coniunctæ, neq; nauicula eo in loco eſſet, demittit ſe in flumen, urgebant enim à tergo lupi. In illo autem iactatus aliquãtiſper, cum non procul abeſſet, quin ſuffocaretur, aduehuntur piſcatores, qui extractum reclinant ad proximã maceriam, & relicto illo ſemianimo diſcedunt. Paulo poſt recreatus, dum prætereuntibus narrat caſum ſuũ, & de aduerſitate ſua multa uerba facit, ruit maceria, & nugatorem inter ſermocinationes obruit. Fabula oſtẽdit, q exitus faſtidia et ſtoliditatẽ maneat.

SIMIVS ET FABRI.

SImiolus contemplabatur de arbore fabri artificium: Ille forte cuneis arborem findebat. Erat autem prandij tempus, ad quod faber diſcedens relinquit impactum in trunco ferrum. Simiolus ut uiderat fabrum facere, ſupra arborem inſilit, & cruribus diuaricatis arripit bipennem, ſed pedes terram non attingebant. Itaq; illius ſuper arbore inſidentis pudendula in fiſſura, quã cuneus efficiebat, depẽdere:

ipse nihil cogitans quid accidere posset, cuneum excutere, iterum impacturus ut faber. Sed cum robur, ut natura ferebat, coiret, pudendaq; simioli arrepta angerentur, clamans ille & eiulans hærebat captus, at fabri excitati cum risu, re cognita, male illum uerberibus insuper multatum dimittunt.

Fabula Græci uersus sententiam subijcit, quam Cicero ita expreßit:

Quam quisq; nouit artem in ea se exerceat.

Est autem in Vespis Aristophanis:

ἔρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

VVLPECVLA ET TINTINABVLVM.

Vlpecula habitabat iuxta flumen, non procul inde alligatū arbori tintinabulum erat, quo uentis impulso omnia circum loca resonabant. Vulpecula cui ignota uox illa esset, metuebat ne quid feræ & immanis bestiæ tales sonos æderet. Tandem sensim & placide arrepens, perspectaq; tintinabuli inanitate, cuius strepitibus nihil subesset uirium: Nunc deinceps non facile, inquit, specie & opinione percelli animum meum patiar.

Multa opinione magni fiunt, quorum præsentia nihil contemtibilius.

CERVI DIMICANTES ET VVLPES.

ORta inter duos ceruos pugna iā eo usq; processerat, ut saucijs sanguis in terram flueret. Viderat hoc uulpecula, & cupida lingendi illius

lius, surrepit dimicantibus, & incautius auiditate liguriendi subiens, à ceruis attrita, conquassatis costis, semiuiua in sanguine relinquitur.

Fabula docet, auaros quærendi infinito studio urgere ipsos exitium suum.

LAENA ET AMATOR.

LAena mulierculæ proprio peculiariq; amatori infesta, qui imminueret quæstum suũ, dormientẽ illum ueneno necare constituerat. Id uenenum indiderat in arundinẽ, quam hinc ad nares sopiti, illinc ad os applicat suum, simul hic ut attraheret, simul ut ipsa afflaret. Forte tum ille contra, ut fit ubi dormientes aliquid sensere, multum emisit uehementis animæ, qua in apertum lænæ os uenenatus puluis illatus, continuo illam exanimat.

Malum consilium consultori peßimum.

TESTVDO VOLATICA.

IVnxerat testudo societatem cum duabus auibus. Accidit quodam anno, ut æstu sideris & cœli ardore omnia squalerent, riuulusq; ubi illa manebat funditus exiccaretur. Nec non & auibus eo in loco cõsistere graue erat, uiciniæ locis omnibus situ squaloreq; laborãtibus. Placuit igitur migrare aliò, sed obstabat desertio sociæ & amicæ testudinis. Tandem hanc ineunt rationẽ: Bacillũ transuersum rostris capessunt, & mediũ tenere mordicus testudinẽ iubent, ita se sublatã in aëra secum asportaturos in loca irri-

gua, et ad scaturigines perennes aquarũ. Sed hoc iterũ atq; iterũ monent, semel prehensum bacillũ ut teneat, neue committat ut os aperiat suum. Ita cum illa subuolarũt. Aliquãtisper processerãt, cũ uidẽt aliæ testudines rẽ admirabilẽ sibi, seq; mutuo inclamãt, et demõstrat una alteri uolantẽ sororẽ. Tum illa oblita salutis suæ & præceptorum salutariũ: Etiam, inquit, dicere uolebat se uolare inuitis oĩbus, et amisso hiatione bacillo, delapsaq; in saxum testa fracta interijt.

Res est noxia garrulitas. Itaq; secundum ueterum præcepta ad taciturnitatẽ nos exercere studebimus, ne futiliores simus Homerica anu, quæ se profitetur

ἕξω ὡς ὅτε τις στερεὴν λίθον ἠὲ σίδηρον.

Tacere enim non solum contra sitim prodest, iuxta Hippocratem, sed multa etiã silentio mala & infœlices euentus auerti solent.

ORIGO MVRORVM.

EA tempestate qua Dij & homines unà promiscueq; in terris uixere, ut tradit Hesiodus, humanum genus defensum & tutũ ope præsidioq; Deorum, neq; intra mœnia sese includebant, neq; aliam protectionem quærebant. Pulsis Dijs hominũ scelere, muris & fossis hi circumdati, nunq̃ tamen muniti satis esse potuere. Ita quantum boni à præsentibus Dijs accepissent recordati, mœnia sancta de memoria Deorum & nominarunt & haberi uoluerũt, ac ritus insuper ceremoniasq; uarias cultus diuini instituerunt. Non tamẽ ita placatos reddere potuerũt,

ut tam benignis uterentur quàm antea uſi fuiſſent.

Fabula docet, quod ſine impenſa interdum bonum obtineatur, id amiſsum nullarum rerum impendio recuperari poſſe.

SIMII ET AVICVLA.

GElidiuſcula quadam nocte magna multitudo ſimiorum ſub arbore conuenerat, ubi forte unus conſpicatus uermiculum, ex eorum genere qui noctu lucent, latini ruſtici cicindelas, Græci λαμπυρίδας dixere, clamat ſe ignem conſpexiſſe, & ſocijs oſtendit. Illi rati igneam eſſe ſcintillam, congeſtis lignis incumbūt, ut ſpiritu flammam excitent. Videbat hoc auicula de arbore, & errorem ſimijs demonſtrabat, ſed illi tamen fauebant ſpei ſuæ. Auicula rata ſe non exaudiri, deuolat in terrā, & accedit propius, monetq; ut tandem operam & laborem perdere deſinant. Ibi unus reliquis ingenioſior, non moueri ſocios cum uideret, ad auiculam cōuerſus: In cribrum, inquit, aquam ne ingeras, néue conſilia des ſalutaria reſpuentibus. Sed auicula nō deſinebat inculcare monitiones ſuas, donec ab uno arrepta interficeretur.

Fabula oſtendit ſtulticiam eſſe, ſtultis & auerſantibus doctrinam præcipere.

MEDICVS ET MVLIER.

AEgrotantis cuiuſdā uxor amabat medicū. Dederat huic uir aliquantulū pecuniæ, qua demonſtratum morbo ſuo remediū cōpararet. Illa ad medicū amatorē ſuū defert, qui iubet puerū medicamentū cōficere,

ipse cum muliere cõfabulatur. Puer ignarus artis, ne nihil faceret, collectos puluisculos & arenulam illigat scite in linteolum mundum. Cum autem illis dulcedine colloquij longius progreßis, mulieri iam discedendi tempus uideretur esse, ait se domum ire, & petit medicamentum. Medicus quærit de puero, an sit cõfectum, ille respondit esse, & linteolum tradit mulieri. Cum redijsset tandem ad maritũ, de mora hic questus, quid attulisti, inquit? Illa linteolum porrigit, quo explicato inuenitur arena & pulueres. Cum illa quid accidisset intelligens, mox accurrit cũ cribello, et huc inquit, mi uir, conijce omnia. Quid huc, inquit ille, aut quid est? Dum propero, inquit mulier, ad medicũ currere, incidi in turbam promiscuam equestrem & pedestrem, ubi dum iactor atq; impellor, pecunia de manibus excidit. Ego quæ non possem ociose colligere, corripio quicquid subito licuit pulueris & arenæ ex eo loco, in quem pecuniam delatã credidi. Vir cribratis pulueribus nihil reperit numorum ille quidem, sed quod fidem haberet sermonibus mulieris, alia pecunia numerata ad medicinam emẽdam iterum hanc ablegat.

Fabula docet, nihil esse utilius tempestiuo cõsilio.

DEPOSITVM AES.

DEposuerat mercator apud hospitem suũ magnum pondus æris. Venit aliquando & repetit

tit. Ille mures erosisse dicit. Quid? mures, inquit mercator, homo intelligens, Dij boni quid narras? nunquam audiui illos hoc cibo uti, sed bene habet, quòd tu euasisti uoracitatem ipsorum. Placebat hospiti commentum suum, quo tam facile imposuisset mercatori. Sed dum discedit mercator, puerum perquam scitum filium hospitis sui, ante ædes discurrentem absq; custode, abducit ad alium suum hospitem. Postero die offert se conspectui ueteris hospitis, qui apud illum cõqueri & deplorare amißionem filij sui. Tum mercator: Ego heri, inquit, non procul ab ædibus tuis puerum uidi raptum à coruo auferri. A coruo, exclamat ille, puerum tantum? Quis tam ualidus coruus esse potuit? Ibi mercator: Qua in terra, inquit, mures æs erodunt, in ea uerisimile est reperiri coruos, qui pueros rapiant. At hospes se suis artibus petitum sentiẽs, policetur se precium æris persoluturũ, rogatq; mercatorem, puerum sibi ut restituat.

Fabula subijcit prouerbij sententiam: clauum clauo pelli oportere.

DE VVLPE ET GALLO DIVINO.

FAmelica uulpes ad arborem, super qua gallinaceus consederat, accedens, exquisitis laudibus illum extollit, & diuinationis atq; prædictionum nomine inprimis: Atq; utinam, inquit, ea fœlicitas sit mea, tam eximij uatis caput ut osculari mihi concedatur. Gallinaceus hanc laudatori suo gratiam referre uolens, & præbere caput illi osculandũ suum,

de arbore deuolat ad uulpem, quæ illum prehensum asportare in siluas, & deridere, quòd uate isto & diuino nihil insipientius neq; uecordius unquam se uidisse diceret.

Fabula ostendit, leuium hominum animos laudationibus & assentatione facillime peruerti.

VRSVS, VENATOR, LVPVS.

Venator capreolũ ceperat, eumq; portans incidit in ursum, qui illi contentũ arcum balistarẽ sagitta imposita, è manibus extorsit, moribundumq;, ipse tamẽ letaliter sauciatus, prosternit. Non diu post aduenit lupus, et tanta tamq; insperata præda reperta, lætus: Quis, inquit, Deus tantum boni obtulit mihi? Sed nũc famem sedauero arrosione arcus istius, reliqua cõparcam. Dum uero cõtra telũ arcum rodit incautius, excutitur sagitta, et transfixũ lupum interimit.

Fabula narratur contra auariciã & sordes.

SENEX ET VXOR ADOLESCENTVLA.

Duxerat annis quidã grauis senecta in ætate adolescentẽ mulierẽ, quæ illũ auersabatur, neq; delectabatur cõsuetudine ipsius. Quadã nocte fures in domũ huius intrauerãt, et audiebatur pedũ sonitus, neq; illi procul à conclaui, in qua cũ uxore uir cubabat, abesse sentiebãtur. Ibi mulier formidans ad uirũ se applicat, et illum etiã, quod nunq̃ ante fecerat, cõplectitur. Hic uero ea re lætus, furibus gratias agere, & iubere impune auferre quicquid libuisset, quòd ipsorum beneficio complexu frueretur uxoris suæ.

Fabula docet amorem sæpe metu excitari.

ASINVS EXCORS.

LEo ægrotans et infirmus, uulpeculā orat sibi cibum ut inueniat. Illa abit, & ad asinū solū in quodā prato oberrantē deuenit, ac, quid tu hic solus agis? inqt. Quin mecū te cōfers ad tui generis animalia, quæ plurima intra istud nemus cōuenere. Asinus oratione uulpeculæ motus, illā se ait sequi. Hæc eum ad leonē deducit, qui ita fuerat morbo debilitatus, ut asinum retinere nō posset. Ille igitur elapsus, in suū pratū reuertitur. Leo iterū atq; iterū orare uulpē, ad se illū ut reducere studeret. Hoc uix posse fieri uulpecula dicebat. Nam sibi asinū nihil iam crediturū esse, sed promisit se tentaturā. Redit igitur ad asinū, et cum illo expostulat, et uere asinū esse ait, pecus agreste & rusticum, qui maximorū amatorū cōplexus fugerit. Nam illos gaudio nō apud se fuisse, ideoq; illatos in eum uehementius. Asinus credit uulpi, et iterum cum ipsa ad leonē accedit, qui tum uiribus annisus omnibus, eum prosternit ac iugulat. Tum iubet uulpem carnes eluere et apparare, ut illis iucunde uescatur. Vulpecula, ut iussa fuerat, facit, sed exemptum cor & præmorsas aures ipsa deuorat. Requirenti autem leoni dicit, illum asinū neq; cor neq; aures habuisse. Hoc leo mirari, et incredibile esse dicere. Tum uulpes: An tu putas, inquit, iterum ad te ut ueniret, adduci hunc potuisse, si uel aures uel cor haberet?

Narratur fabula in stolidos, & his, quod prouerbio reprehenditur, ad eundem offendentibus.

CANIS ET PATERFAMILIAS.

ERat cuidam perquam fidelis canis. Hic quodam tempore solus relictus apud paruulū filium illius, iacentem adhuc in cunis, uidet serpentem ad puerum interimendum arrepere. Ille igitur in serpentem, qui iam ad cunas peruenisset, irruit, & eum non sine difficultate interimit, itaq; inter luctandum euertuntur cunæ, & supra serpentem reclinantur. Reuersus autem paterfamilias cernens cunas euersas, et cruentum os canis, suspicatus ab hoc puerum interfectū esse, nihil etiam neq; prioris fidelitatis recordatus, neque spacio capto ad rem cognoscendam, ense arrepto canem occidit. Postea tollit cunas, & puero uiuo reperto & serpente conscisso, quid factum esset intelligit, & suum erga canem perpetratū scelus deplorat.

Fabula docet, nihil esse in ira & perturbatione animi per incogitantiam cōmittendum, ne festinationem nostram sempiternus dolor sequatur.

VVLPES ET TESTVDO.

SVscepto cursus certamine inter uulpem & testudinem, dicitur testudo se caudæ uulpinæ implicuisse, & ita hanc à currente uulpe raptatā fuisse ad metā, à qua cū proxime abeßet uulpes, respexisse fertur, & per iocum dixisse, nō se putasse tam celerem esse testudinem, cum illa de cauda ad metam cōuersa prorepsit, & non animaduertente uulpecula, metam tenuit.

Docet fabula, ingenium uiribus præstare.

MERCES ANGVINA.

Subierat cauernam montis, spaciosiorem intus anguis, in qua dum circumreptans longe latéque moraretur diutius, præteriens forte uiator, cui locus idoneus ad acquiescendum uisus esset, obiecto saxo faucibus cauernæ, siue quod metueret, ne qua inde uenenata bestia proserpens, si obdormijsset neq; prouidere posset, se læderet, seu quia ita aptũ erat, ut ibi in radice montis saxum apponeret & accumberet. Anguis de extremis cauernæ partibus reuersus, cum inuenisset obturatum ostium, uehementer perturbatus miserias suas secum queri, & antrum cõplere lacrimabili sibilo. Quo excitatus de somno uiator: Deum immortalem, quid ego quiritationis, inquit, audio? Anguis hominis uoce percepta, maximis precibus obsecrare illum, quisquis esset, ut patefacta cauerna sese liberet de interitu, qui oppetẽdus in illo sibi carcere sit, inopia cibi, potus, lucis atq; aëris & se anguẽ fateri, innocentẽ nisi irritatã bestiã. Quem enim, inquit, unq̃ mortalium nostrum genus læsit, nisi accepta iniuria & malo prius affectum? Orare igitur & obsecrare, sibi ut infœlici & capto subueniat & opituletur. Sed quoniam sciret, homines non facile in quenq̃ beneficia conferre gratuito, ideo si emissus sit, policeri gratiam, quæ inter mortales pro summis atq; eximijs meritis rependi consueuisset, ne, qui angui salutis fuisset autor, nullum se præmium recepisse, queri posset. Hac commoditate orationis captus uia-

tor, cum recordaretur, anguino generi singularem prudentiam omnium opinione tribui solere, & ingens precium operæ suæ expectaret, amouet de faucibus cauernæ saxum. Ibi uero horribilis prouoluitur, &

Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,

Et longa explicatis gyris uolumina trahit, inq; illũ territũ, quemq; pœniteret iã benignitatis, ardentibus ac trucibus oculis, & lingua sulcata atq; micante, se se infert, tanq̃ interfecturus liberatorem suum. Itaq; oblitus mercedis, salutem ab angue ille deprecans, ea ne fides esset & ueritas generi anguino, rogitat, sibiq; ut uitam saltem concedat orat. Ea pro beneficio dato se gratia contentum fore. Cui anguis: Immo ego tibi, inquit, quæ pollicitus sum præstare paro, nempe eam gratiam ut referam benefactori, quæ inter mortales summis beneficijs, ut dictum est, rependi consueuit. Hoc ne fit igitur? inquit uiator. Neq; ego uidi, neq; fando audiui, pro maximis meritis malum atq; mortem retribui solere. Age, inquit serpens, nisi tu ita esse fatearis, uiceris & uiuas. Ac mox progrediamur, inquit, aliquò, ubi cognoscamus, num ita se res habeat, ut dico. Tum profecti uident in prato equum strigosum & macilentũ pasci. Accedunt ergo ita uolente angue propius, atq; hic quid rerum ille gerat, & quæ ipsum fortuna in eum locum detulerit, rogat. Mene, inquit equus, miserum? Qui quondam dum ui-

res

res erant integræ, nauaui præclaram & gratam operam domino meo, nunc illis ætate consumptis, huc emissus, expecto scilicet in horas singulas percussorem, qui iugulati carnibus feras bestias inescet: Hæc refertur gratia meritis erga dominum meis. Audin tu istum, inquit anguis, quæ loquitur? Audio, inquit ille, sed ego ne testimonio unius in caussa capitali condemnabor? Minime, inquit. Nam ego te tua confeßione uinci uolo. Ita progreßi aspiciunt canem uinctum reste, & collo de arbore suspensum, anhelantem, semianimum, cum minus arcte nexus restis adductus fuisset. Quem interrogat anguis, quid in hoc illum exitium impulerit? At ille, se qui in iuuenta celerrimus & strenuißimus fuerit, nunc senio confectum strangulari ait, atq; hoc sibi gratiæ pro meritis suis retribui. Tum uiator penè exanimatus metu: Tertio, inquit, teste sententiæ tuæ, te probasse caussam confitebor, & patiar quæ me ferre necesse fuerit. Fiat ita, anguis, ut uis, inquit. Nec longe inde digreßi, uulpem obuiam habuere, quæ salutato utroque, quo pergerent rogat. Tum uiator: quonam? inquit, nisi ubi ego pœnas dem stultæ credulitatis, qui hostem hunc uitæ meæ in me ipse immiserim. Vulpecula sciscitari, quid rei sit, & tota ordine de homine cognita, cum & multa bestia interloqueretur, neq; uulpem iudicem reijceret: Profecto caussa grauis est, inquit, & difficilis, sed heus tu, sedu-

cto uiatori ait, quid daturũ te mihi promittis, si te imminenti exitio eripuero? Omnia quæ uellet & posceret promittente uiatore, dimidium auium, quas domi in corte aleret, uulpecula paciscitur. Et ad anguẽ conuersa: Ego audiui istius, inquit, querimoniam miserabilem, et grauem accusationem immanitatis tuæ, neq; dijudicatura sum litem, nisi omnibus inspectis et consideratis, etiam deducta in rem præsentem, ne temere de hominis capite sententiam feram. Quare, si placet, eamus omnes illò, ubi controuersia orta fuit, atq; ibi, si uidebitur, disceptabitis coram me iudice. Assentitur anguis, & uulpes ad cauernam deducta: Hæccine, inquit, illa est, in qua te periculũ uitæ adijsse dudum aiebas? Ea est, inquit anguis. Interius etiam perspiciamus, inquit uulpes. Licet, inquit anguis. Du cito igitur, inquit uulpes. Atque ita intro in cauernam repente angue, conuersa ad uiatorem: Heus tu, inquit uulpecula, nunc tu ipsum te metu libera, & saxum ad cauernam reuolue. Paruit uiator, & iam lætus animóque securo, iubet sub noctem adesse ad mercedem auferendam uulpem. Ac domum cum uenisset, percõtanti uxori ubi tam diu moratus, quid rerum egisset? & quanto in discrimine fuisset, et quid uulpi liberatrici suæ mercedis promisisset, cõmemorat. Tum mulier: Vel tu uiuas, inquit, uel moriare, ego meas aues uulpi, ut tu scias, nulli datura sum omnium. Atqui illa, inquit uir, ueniet petitum. Quid tua, inquit, stulte refert? An tu uero uulpes etiam in

per

perniciem uicinorum saginaturus es? Quin fustē capis ualidum, & illi aduētanti cerebrum dispergis, ac pellem detractam in oppidum deportas, qua denario uendita, dimidium precij calciamentorum iam confeceris. Dicere aliquid mulier uisa uiro, cuius iam longe mutatus animus esset ab illo, qui paulo ante in formidine mortis trepidus & nihil recusare paratus fuerat. Itaq; uulpeculam, quæ adesset, ut conuenerat, ad mercedem ferendam, nihil etiā metuentē, impacto in caput, per rimā parietis illatū, fuste interimit. Atq; illius interitu, cuius ipse mortem beneficio euaserat, hoc gratiæ solere inter mortales rependi summis meritis, cōprobauit, ut beneficijs affecti mala retribuāt.

Fabula cū alia quædam, tum præcipue hoc docet, quod dicitur in clausula illius.

MVSCVLVS, FELES ET GALLVS.

EDucauerat mater musculum cū maxima cura, unicum natum suū, et ad illū usq; diem solicita ac metuens uitæ ipsius de cauernula non emiserat. Sed iam ætate corpusculo confirmato, ipse & gestire alacris, & exire uelle, neque pati se diutius in cauernulæ angustijs inclusum retineri. Itaq; aßiduis precibus filij mota genitrix, potestatem hanc illi facit, hac tamē lege, ne ulterius quàm in conclaue proximum procurrat. Atq; ibi ut caute uersetur, monet, & lucem uitare, atque angulos ac tenebras quærere iubet. Gaudet musculus se quasi de carcere emissum, & matris tamen præceptorum memor, in proximo conclaui, ami-

in aduerso iuxta focum angulo & rimula, latebras occupat. Ibi uidet placido & molli gressu candidam felem sensim ad focum accedere, & in illo aßidentem, pedibus prioribus quasi manibus aures & caput demulcere atq; destringere, & ita demũ accubare. Musculus illam aspicere, & forma delectari, & probare aĩo suo honestatẽ illius, cõpositosq; ac placidos mores. Dum aũt intuens eam quadam uoluptate illectus accedere propius cogitat, inuolat in idem conclaue gallus gallinaceus, et alarum strepitu cantuq; subito ita perculit musculi animum, ut oblitus omniũ et sui quoq; immemor, pauens & tremens ad matrẽ repente recurreret. Quæ cõplexa illũ anhelantem & timidum: Mi nate, quid rei est? inquit. O mea mater, o mea matercula, inquit ille, quid ego uidi? quid uidi igitur? Quid uidisti, inquit illa, mi nate, mi filiole? O mea matercula immanem, inquit ille, bestiã uidi, cristato capite, cornutis pedibus, quæ me clamore suo ac strepitu ita perterruit, ut me etiam mirer uiuere. Vbi illam obsecro, inquit mater, cõspexisti mi fili? In proximo, inquit ille, conclaui, cum inhiarẽ intentis & oculis et cogitationibus pulcherrimæ fœminæ, quæ uelleribus albis tecta, mollißimo incessu, uix tum primum aduenerat, et comta compositaq; bellißime manibus facie, in foco accubuerat. Cuius me aspectu, dum licuit, dũq; aĩo securo fui, iucundißimo fruentẽ, ista bestia, quam dixi, inuolans et de loco editiore horridã uocẽ ædẽs, ita me formidine compleuit, ut uides. Mater iam intel

ligebat

ligebat, quid formosæ fœminæ, & quid immanis bestiæ diceret filius. Mi fili, inquit, ille quidem clamor & tumultuatio istius bestiæ, caue post hac unquam tibi metum incutiat. At uero silentium & mollitudinem, & blandos gestus atq; comtus fœminæ illius, sic fugito, ut præsentem mortem. Neq; tu uultum ipsius ferre, neq; in ea iterum loca, ubi semel conspexeris, uenire, deniq; totas domus, odio & fuga huius generis, uitare ac declinare uelis, si tua uita & salus tibi curæ est.

Docemur, non feroces istos & clamatores et grandes, sed taciturnos & lenes & contractos metuere.

VVLPES GRAVEDINOSA.

LEo cum graui morbo laboraret, quo fœtor animæ illius auctus totum specum tetrum redderet, accersit ad se bestias, quasi ad officiū uisendi regem. Atq; ut quæq; introgressa fuerat, accedere eam propius iubet, quasi orationis altiorem sonum neq; ipse ferre, neq; usurpare posset. Post initia autem quædam querelarum morbi sui, rogat quasi fortuito, ecquid fœtoris sentiat? Cum alia simplex sentire se diceret, & peßime olere, ita se suamq; regiam contemni et infamari indignabundus clamitans, statim illam obtruncat. Aliam, quæ ei assentari uellet, neq; se offendi, uel etiam bene olere antrum diceret, ipse mendacio se irrideri caussatus, similiter interficit. Tandem aduenit et uulpes, hæc uero ambigua interrogatione

hæsitans, & periculum responsionis utramq; in partem præuidens: Nihil etiam, inquit, sentio mi rex. Ac ne tu mirere, scito hoc me die, densißima cum nebula esset, progressam de cauernula mea, & in illo aëre crasso ac humido grauedine & destillatione correptã esse, ita ut olfactus sensũ me penitus amisisse intelligã. Quare quicqd est odoris, nihil me uel iuuat uel lædit.

Fabula docet, nihil esse in consuetudine potentum factu utilius, q̃ res & statum & consilia illorũ nolle intelligere. Et celebratur dictum Philippidis comici. Hic enim, ut fertur, cũ Lysimacho regi gratus esset, & quodam ab illo tempore liberalißime tractaretur, interrogatus, quam omniũ fortunarum regiarũ partem peteret secum communicari? Licet, inquit, ò rex, participem me facias quorumcunq; uolueris, modo ne secreti alicuius atq; arcani consilij.

VVLPES ET ERINACEVS.

CVm unà forte iter facerent uulpes & erinaceus, gloriari illa, & ostentare ingenij sui calliditatẽ, et se plurimarũ artium peritia instructam esse, superbe prædicare, & rogare quid erinaceus sciret? Nihil enim, inqt erinaceus, nisi me in globulum conuoluere. Hoc enimuero irridere illa, & cõtemnendum ducere. Paulo post incidunt in canes, qui cũ oĩbus artibus uulpẽ capiunt & discerpunt, spinis aũt suis tectus & defensus erinaceus omne periculum euasit. Vnde et prouerbiũ postea natũ, quod Græci senario iãbico ita protulere:

πολλ᾽ οἶδ᾽ ἀλώπηξ, ἀλλ᾽ ἐχῖνος ἓν μέγα.

Fabula narratur contra gloriatores.

POMA ET STERQVILINIVM.

Forte sublatum cum pomis sterquilinium subita aquarum exundatione, fluitabat in eo loco, ubi dudum iacuerat. Tum se illud & in aquis uehi, et ferri cum pomis præclarum existimans: Quàm scite nos, inquit, poma natamus? Sed paulo post humiditate dissolutum in aquis euanuit.

Fabula narratur contra gloriationis uanitatem.

HIRCVS ET STATVA AHENEA.

Conspicatus aheneam statuam hircus, qui sibi magnitudine cornuum admodum placebat, in illam magno impetu se intulit, quasi prima incursione euersurus, sed tantũ abfuit ut illã prosterneret, ut ipse fractis cornibus collabẽs aĩo linqueretur.

Fabula dicitur ijs, qui cum potentioribus contendunt. Vtitur prouerbio, ut uidetur, de tali fabula cõposito apud Herodotum Cleomenes.

VVLPES ET ERINACEVS.

Cum uulpecula fluuium transire uellet, delata fuit ui undarum in crepidinem, unde euadere non posset. Cumq; admodũ affligeretur, magnaq; copia muscarum iam ad illã conuolasset, aiunt forte prætereuntem erinaceum misertum illius, muscas abigere uoluisse, sed uulpeculã non esse passam, causamq; exposuisse miranti erinaceo, quòd ab illis tã saturis mitius cruciaretur: Quæ si eßẽt abactæ, esu

rientes mox aliæ adhæsuræ sibi, & quicquid adhuc restaret sanguinis eductura uiderentur.

Peculator ein dieb des gemeinen statsschatz. Peculatus talis furtum sigt.

Fabula docet, satius esse respublicas cõmitti peculatoribus opulentis q̃ egentibus. Quo sensu et Aristoteles Aesopum quondam Samijs hanc narrasse scribit, cũ aduocatus esset prætori Samio peculatus reo. Et simili consideratione præsides prouinciarũ non facile mutasse Tiberium imperatorem accepimus.

OVIS ET CANIS.

Quo tempore animalia et pecudes sermone utebãtur, aiunt ouem dixisse hero suo: Per mihi mirũ uidetur, nihil nobis à te præberi, cogiq; è terra nos uictum quærere, de quibus tamen tu & lanam capis & caseos et agnos. At canibus, unde nihil horũ tibi redit, impertis panẽ quo ipse uesceris. Tum canẽ q hoc audisset, ferũt sic locutũ: Merito hercle meo fit. Nam ego is sum, q uos ipsas etiã custodio atq; seruo, ne uel hoĩm furto, uel luporũ raptu pereatis. Quòd si ego uestrã custodiã negligerẽ, iam ne ad pabula quidẽ exire auderetis præ formidine interitus. Atq; ita etiã oues ipsas facile passas fuisse accepimus, ut se canes potiores & maiore in honore haberẽtur.

Hæc fabula narratur uulgo imperitorũ, q sapientum ocio irascũtur, et illos in tanto honore uitã de suis laboribus degere moleste ferũt. Nisi.n. ipsos doctrina et sapiẽtia defenderet atq; tegeret, neq; salutẽ neq; fortunas suas saluas et integras cõseruare possent. Xenophon iubet referre hanc sororibus fratrẽ, quem de

suis

suis laboribus illæ uiuere iniquo animo ferre uiderẽtur.

VOLVPTATIS ET DOLORIS affinitas.

Voluptatem aiunt ac dolorem, quodam tempore coram Ioue, se mutuo grauiter accusauisse, cumq; ille nihil non tentaret atq; experiretur, quo in gratiam litigantes redigeret, frustra omnia conatum ipsos tandem adamantina quadam catena inter se copulasse atq; deuinxiße. Itaq; durante nihilo minus dißidio & uoluntate contraria, necessario coniuncti & sociati manserunt. Quare aliter fieri nequit, quàm iucunda & aduersa inter se quidem semper ut pugnent, sed unum tamen alterum immutabili serie excipiat ac sequatur.

Hanc fabulam naturali quodã sensu Socrates apud Platonem componit. Sed et ad moralem trahi poterit talem: Non oportere homines in labore & rebus aduersis nimium deijci animis, & de meliore fortuna penitus desperare, ac contra potius certa persuasione expectare meliora, cogitantes hoc, quod ille canit: Ouid:

Venit post multas una serena dies.

NOCTVA ET SOL.

Grauiter querebatur noctua ob lucis & diei ortum, & cum sole expostulabat. Cui sol: non meum opus, inqt, sed oculi tui culpandi sunt.

Fabula docet, improbos irasci uirtuti, quæ illorũ facinoribus obsistere soleat.

CICADAE PLATONICAE.

CVm carmina primũ proferentibus Musis cognita ab hominibus fuissent, erant qui tam incredibili et infinito studio illorum tenerentur, ut præ his non modo nihil rerum necessariarum curarent ac respicerent, sed ne uacarent quidẽ cibo sumendo: Quos Deorum aliquis misertus, attenuatos fame & uigilijs atq; assidua occupatione carminũ, in cicadas fertur mutasse, ut cupiditati illorũ nihil unquam deesset, cum præter uocem nihil fermè, quo uita intelligi posset, haberet, corpus aũt eiusmodi, ut minimo cibo duraret, itaq; rore pasci ac uiuere cicadæ putãtur.

Hac fabula monemur, leuitatis et incogitantiæ exitus esse conuenientes factorum & uitæ ante actæ.

ACCIPITER ET LVSCINIA.

COmprehensam lusciniam accipiter, & miserabiliter uociferantẽ, increpat sæuis uerbis, & quid tu, inquit, rere tui clamoris gratia te amissum iri? Nihil ego istos moror aut curo, neq;, nisi forte animo meo placuerit, tua quiritatio te de ungulis eripiet meis.

Fabula, ut Hesiodus ait, docet, stulte facere eũ, qui nitatur cõtra potentiores. Nam neq; superiorẽ illũ esse posse, & ad miseriam sibi derisionẽ adiungere.

ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλῃ πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν,
νίκης τε στέρεται, πρὸς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.

FINIS.

ETsi statueramus, fabulas hoc tempore illas tantum emittere, quæ à nobis descriptæ essent, cuius consilij rationem supra etiam exposuimus, tamen, ne quid præteritum, quo facto opus esset, à nobis uideretur, curauimus & alias quasdam ueterum potißimum autorum fabulas his à nobis expositis adiungi.

EX LIVIO.

DISSIDIVM VENTRIS ET MEMbrorum corporis humani. Ex lib. 2.

Agrippa intromissus in castra prisco illo dicendi et horrido modo nihil aliud, q̃ hoc narrasse fertur: Tempore, quo in homine, non ut nunc omnia in unum cōsentiebant, sed singulis membris suum cuiq; consiliū, suus sermo fuerat, indignatas reliquas partes, sua cura, suo labore ac ministerio uentri omnia quæri, uentrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis uoluptatibus frui, cōspirasse inde, ne manus ad os cibū ferrēt nec os acciperet datum, nec dentes cōficerent. Hac ira dum uentrem fame domare uellent, ipsa unà membra totumq; corpus ad extremam tabē uenisse: Inde apparuisse uentris quoq; haud segne ministeriū esse, nec magis ali quàm alere eum, reddentem in omnes corporis partes, hunc, quo uiuimus uigemusq;, diuisum pariter in uenas, maturum confecto cibo sanguis

nem. Comparando hinc, quàm intestina corporis seditio similis esset iræ plebis in patres, flexisse mentes hominum.

CARNES SVILLAE.

Narrat apud eundem autorem libro 35. bellam fabulã Quintius. Est, inquit, res simillima cœnæ Chalcidensis hospitis mei, hominis et boni & sciti cõuiuatoris, apud quẽ solstitiali tempore comiter accepti cũ miraremur, unde illi eo tempore anni tam uaria & tam multa uenatio? homo, non (quàm isti sunt) gloriosus, renidens, condimentis ait uarietatem illam & speciem ferinæ carnis ex mansueto sue factam. Hoc dici apte in copias regis, quæ paulo ante iactatæ sunt, posse, & in in uaria genera armorum & multa nomina gentium inauditarum: Dacas enim, & Medos, & Cadusios, & Elimæos uiros omnes esse, haud paulo mancipiorum melius propter seruilia ingenia quàm militum genus.

Hoc in copias regis Antiochi apte tum Quintius intorsit, sed dici in omnem uanam gloriationem & iactantiam potest, ita ut Teutones simili fermè intellectu aiunt: Non esse corium seu cutem diuersam.

EX GELLIO.

DE CASSITA EX LIBRO illius 2. cap. 29.

Aeſopus ille è Phrygia fabulator haud immerito ſapiens exiſtimatus eſt, cum quæ utilia monitu ſuaſúque erant, non ſeuere, non imperioſe præcepit, & cenſuit, ut philoſophis mos eſt, ſed feſtiuos delectabileſque apologos commentus res ſalubriter ac proſpicienter animaduerſas, in mentes animoſque hominum cum audiendi quadam illecebra induit, uelut hæc eius fabula de auiculæ nidulo lepide atque iucunde præmonet, ſpem fiduciamque rerum, quas efficere quis poßit, haud unquam in alio, ſed in ſemetipſo habendam. Auicula, inquit, eſt parua, nomen eſt Caßita, habitat nidulaturque in ſegetibus, id fermè temporis, ut appetat meßis, pullis iamiã plumãtibus. Ea Caßita in ſementes forte conceſſerat tempeſtiuiores, propterea frumentis flaueſcentibus, pulli etiam tunc inuolucres erãt. Cum igitur ipſa iret cibũ pullis quæſitum, monet eos, ut ſi quid ibi rei nouæ fieret, diceretur úe, animaduerterent, idq; uti ſibi, ubi rediſſet, nunciarent. Dominus poſtea ſegetum illarum filium adoleſcentẽ uocat, et, uides ne, inquit, hæc ematuruiſſe? & manus iam poſtulare? Idcirco die craſtinã, ubi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges ueniant, operamq; mutuam dent, & meſſem hanc nobis adiuuẽt. Hæc ille ubi dixit diſceßit, atq; ubi redijt Caßita, pulli trepiduli circũ ſtrepere, orareq; matrẽ, ut ſtatim iã properet, atq; aliũ in locũ ſeſe aſportet.

Nam dominus, inquiũt, misit, qui amicos rogaret, uti luce oriente ueniant, & metant. Mater iubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos reijcit, crastino seges nõ metetur: neq; necesse est hodie uti uos auferam. Die igitur postero mater in pabulum uolat: dominus quos rogauerat operitur: sol feruit, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filiũ: Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt, quin potius imus, & cognatos, affines, uicinosq; nostros oramus, ut adsint cras tempori ad metendum? Itidem hoc pulli pauefacti matri nunciant. Mater hortatur, ut tum quoque sine metu, ac sine cura sint: cognatos, affinesq; nullos fermè tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capescendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant. Vos modo, inquit, aduertite, si modo quid denuo dicetur. Alia luce orta, auis in pastum profecta est, cognati & affines operam, quã dare rogati sunt, supersedent. Ad postremũ igitur dominus filio: Valeant, inquit, amici cum propinquis: Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audiuit: tempus inquit est cedendi & abeundi, fiet nunc dubio procul quod futurum dixit. In ipso enim uertitur, cuia est res, non alio, unde petitur. Atq; ita cassita nidum migrauit, & seges à domino demessa est. Hæc quidem

est Aesopi fabula de amicorum & propinquorum leui & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorum monent, quàm ut in nobis tantum ipsis nitamur? alia autē omnia, quæ extra nos, extráq; nostrum animum sunt, neq; pro nostris, neq; pro nobis ducamus? Hunc Aesopi apologum Q. Ennius in satyris, scite admodum & uenuste uersibus quadratis composuit: quorum duo postremi isti sunt, quos habere cordi & memoriæ operæpretium esse hercle puto.

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm:

Ne quid expectes amicos, quod tute agere poßis.

LEO HOSPES HOMINIS ET HOMO medicus leonis, ex li. 5. cap. 14. Gellij

APpion, qui Polyhistor appellatus est, literis homo multis præditus, rerum'que græcarum plurima atque uaria scientia fuit. Eius libri non incelebres feruntur, quibus omnibus fermè, quæ mirifica in Aegypto uisuntur, audiunturque, historia comprehendit. Sed in ijs, quæ audisse, uel legisse sese dicit, fortasse à uitio, studióq; ostentationis sit loquacior. Est enim sanè quàm in prædicandis doctrinis suis uenditator. Hoc autem, quod in libro Aegyptiacorum quinto scripsit, neq; audisse, neq; legisse, sed ipsum sese in urbe Roma uidisse oculis suis confirmat. In circo maximo, inquit, uenationis amplißimæ pug

X 3

na populo dabatur. Eius rei, Romæ cum forte essem, spectator, inquit, fui. Multæ ibi sæuientes feræ magnitudine bestiarum excellentes, omniumque inusitata aut forma erat, aut ferocia. Sed præter alia omnia leonũ, inquit, immanitas admirationi fuit, præterq; omneis cæteros, unius. Is unus leo corporis impetu, uastitudine, terrificoq; fremitu et sonoro, oris, comisque ceruicũ fluctuantibus, animos, oculosq; omnium in sese conuerterat. Introductus erat inter cõplureis cæteros ad pugnam bestiarũ Dacus seruus uiri consularis. Ei seruo Androdus nomen fuit: Hunc ille leo ubi uidit procul, repente, inquit, quasi admirãs stetit, ac deinde sensim, atq; placide, tanquam noscitabundus ad hominem accedit. Tum caudam more atque ritu adulantium canum clementer & blande mouet, hominisq; sese corpori adiungit, cruráque eius et manus propè iam exanimati metu, lingua leniter demulcet. Homo Androdus inter illatã atrocis feræ blandimenta amissum animũ recuperat, paulatimq; oculos ad cõtuendum leonem refert. Tum quasi mutua recognitione facta, lætos inquit, & gratulabundos uideres hominẽ, & leonem. Ea re prorsus tam admirabili, maximos populi clamores excitatos dicit. Arcessi tumq; à Cæsare Androdum, quæsitamq; causam, cur ille atrocissimus leonum uni parsisset? Androdus rem mirificam narrat, atq; admirandam: Cum prouinciam, inquit, Africã pro consulari imperio meus domi

nus

nus obtineret, ego ibi iniquis eius, & quotidianis uerberibus ad fugam sum coactus, & ut mihi à domino terræ illius præside tutiores latebræ forẽt, in cãporũ & arenarum solitudines cõcessi. Ac si defuisset cibus, consilium fuit mortem aliquo pacto quærere. Tum sole, inquit, medio, rapido, & flagrãti, specum quandam nactus remotã, latebrosamq;, in eam me penetro, & recondo, neq; multo post ad eandem specũ uenit hic leo, debili uno & cruento pede, gemitus ædens, & murmura, dolorem cruciatũque uulneris cõmiserantia. Atq; illic primo quidem conspectu aduenientis leonis territum sibi & pauefactũ animum dixit, sed postquam introgressus, inquit, leo (uti re ipsa apparuit) in habitaculum illud suum, uidet me procul delitescentem, mitis & mansuetus accessit, & sublatum pedem ostendere mihi, & porrigere, quasi opis petendæ gratiã, uisus est. Ibi, inquit, ego stirpẽ ingentem uestigio pedis eius hærentem reuulsi, conceptamque saniem uulnere intimo expressi, accuratiusq; sine magna iam formidine siccaui penitus, atq; detersi cruorem. Ille tunc mea opera, & medela leuatus, pede in manibus meis posito recubuit, & requieuit. Atque ex eo die triennium totum ego & leo in eadem specu, eodeq; uictu uiximus. Nã quas uenabatur feras, mẽbra opimiora ad specum mihi suggerebat, quæ ego, ignis copiã non habens, sole meridiano torrens edebã. Sed ubi me, inquit, uitæ illius ferinæ iam pertæsum est, leo

ne in uenatum profecto, reliqui specum, & uiam fermè tridui permensus à militibus uisus apprehensusq́; sum, & ad dominum ex Africa Romam deductus. Is me statim rei capitalis damnandum, dandumq́; ad bestias curauit. Intelligo autem, inquit, hunc quoque leonem me tunc separato captum, gratiā nunc mihi beneficij & medicinæ referre. Hæc Appion dixisse Androdum tradit, eaq́; omnia scripta circulataq́; tabella populo declarat. Atque ideo cunctis petentibus dimissum Androdum, & pœna solutum, Leonemq́; ei suffragijs populi donatum. Postea, inquit, uidebamus Androdum, & leonem loro tenui reuinctum, urbe tota circū tabernas ire, donari ære Androdū, floribus spargi leonem, omnesq́; ferè ubiq; obuios dicere, hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis.

DE ARIONE ET DELPHINO HIStoria translata ex primo libro Herodoti, exposita ab eodem autore li.16.cap.19.

CEleri admodum, & cohibili oratione, uocumque filo tereti & candido, fabulam scripsit Herodotus super fidicine illo Arione. Vetus, inquit, & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco et oppido Methymnæus, terra at que insula omni Lesbius fuit. Eum Arionē rex Corinthi Periāder amicum, amatumq́; habuit artis gratia. Is inde à rege proficiscitur, terras inclytas Siciliam atq; Italiā uisere.

Vbi

Vbi eò uenit, auresq; omniũ, mẽtesq; in utriusque terræ urbibus demulsit, in quæstibus istic, & uoluptatibus, amoribusque hoĩm fuit. Istum postea grãdi pecunia & re bona multa copiosus, Corinthũ instituit redire. Nauẽ igitur, et nautas, ut notiores, amicioresq; sibi Corinthios, delegit. Sed eo Corinthios homine accepto, nauique in altũ prouecta, prædæ, pecuniæq; cupidos cepisse consiliũ de necando Arione. Tum illum ibi pernicie intellecta, pecuniam, cæteráque sua ut haberent, dedisse, uitã modo sibi ut parcerent, orauisse. Nautas precũ eius harũ cõmisertum esse illatenus, ut ei necem adferre per uim suis manibus temperarent, sed imperauisse, ut iã statim coràm desiliret præceps in mare. Homo, inquit, ibi territus, spe omni uitæ perdita, id unum postea orauit, ut prius, quàm mortẽ oppeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen, casus illius sui consolabile. Feros & immanes nauitas prolubiũ tamen audiendi subit. Quod orauerat, impetrat, atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus stásque in summæ puppis foro, carmen, quod orthiũ dicitur, uoce sublatißima cantauit. Ad postrema cantus cũ fidibus, ornatuque omni, sicut stabat canebatque, eiecit sese procul in profundũ. Nautæ haudquaq̃ dubitãtes quin perisset, cursum, quem facere cœperant, tenuerũt. Sed nouũ & mirũ, & piũ facinus contigit. Delphinum repente inter undas adnauisse, & dorso super fluctus e-

dito uectauisse, incolumemq; eum corpore, & ornatu, Tænarum in terrã Laconicam deuexisse. Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthum petiuisse, talemq; Periandro Regi, qualis Delphino uectus fuerat, sese obtulisse, eiq; rem, sicuti acciderat, narrauisse. Regẽ istæc parum credidisse: Arionem quasi falleret, custodiri iußisse. Nauitas requisitos, ablegato Arione, dißimulanter interrogasse, ecquid audissent in ijs locis, unde uenissent, super Arione? Eos dixisse, hominem cum inde irent in terra Italia fuisse, eumq; illic bene agitare, & studijs delectationibusq; urbium florere, atque in gratia, pecuniaq; magna fortunatum esse. Tum inter hæc eorum uerba Arionem cum fidibus, & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat, extitisse. Nautas stupefactos conuictosq; ire inficias non quisse. Eam fabulam dicere Lesbios, & Corinthios, atque esse fabulæ argumentum, quòd simulacra duo ahenea ad Tænarum uiserẽtur: Delphinus uehens, & homo insidens.

EX LAMIA POLITIANI de auibus & noctua.

Aves olim propè uniuersæ noctuã adierũt, rogaruntq; eam, ne posthac in ædiũ cauis nidificaret, sed in arborũ potius ramis, atq; inter frõdes, ibi enim uernari suauius. Quin eidem quercũ modo enatam, pusillã, tenellãq; adhuc ostendebãt: in qua scilicet molli

molliter, ut aiebant, & sidere ipsa aliquãdo noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturã se negauit. Quin inuicem consilium dedit ijs, ne arbusculæ illi se crederent. Laturã enim quandoq; esse uiscũ, pestem uidelicet auium. Contempsere illæ (ut sunt leue genus, & uolaticum) sapientis unius noctuæ consilium. Iam quercus adoleuerat, iam patula, iam frondosa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, lasciuiunt, subsultant, colludunt, cantillant. Interea quercus ea uiscum protulerat, atq; id homines animaduerterant. Implicitæ ergo repente omnes ibi pariter misellæ, ac frustra eas sera pœnitentia subijt, quòd salubre illud consilium spreuissent. Atque hoc esse aiunt, cur nũc aues omnes, ubiubi noctuam uiderint, frequentes eam quasi salutant, deducunt, sectãtur, circũsidunt, circumuolitant. Etenim consilij illius memores, admirantur eam nunc, ut sapientem, stipant'que densa caterua, ut uidelicet ab ea sapere aliquando discant. Sed opinor frustra, immò uero etiam interdum cum magno ipsarum malo. Nam ueteres illæ noctuæ re uera sapiẽtes erant. Nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum, sapientiam uero non habent.

Bene monẽtis cõsilia ne spernas, hæc fabula docet.

DE ARANEA ET PODAgra Nicolai Gerbelij elegantißima fabula.

ARanea paululum à texendo opere quietior, animi relaxandi gratia commodum deambu labat. Huic se obuiam præbuit podagra, tametsi paßibus ambiguis admodum ægre illam asseque retur. Eius diei itinere utcunq; emenso, non longe ab erant ab oppidulo, cui regionis eius incolæ Tichæ no men indiderant. Vtriq; consilium fuit, cõditionis suæ hospitem peruestigare. Aranea non maximopere data opera, in opulenti cuiusdam ciuis ædes diuertit. Ini bi quaquauersum telas suas præpandebat, prætendebatq́; retia, aderant ilico nescio qui trygodæmones, qui textrinam illius demoliebantur. Momentaneum itaq; erat ipsius, quo etiamnũ cunq; se uerteret, ædificium. Nusquam etenim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera planè, quæ in tanta rerũ omnium affluentia sola egebat, proturbabaturq́;. Poda gra uero mendicabuli instar uix tandem egestosi cuiuspiam tuguriolum impetrarat. In id loci cum decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis uix faucibus hianti hydropoterium. Iamq; diurno itinere lassescenti, thorus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dice re non est huius instituti, quàm cõuenerint male mem bris mollibus, cuticulæ (ut ita dixerim) holosericæ stragula tam dura, tam barbari uilli. Oriente igitur uix tandem illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur

intuetur omnia, conuenere rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat. Nunc hero exprobrans mundiciem, nunc nimiam scopariorum obseruantiam. Podagra contra de hospitis sui egestate complura comminiscitur. Nec ocium habet demonstrare araneæ liuidas uibices, quas adamãtina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, araneam deinceps pauperũ tuguria, podagram uero diuitum aulas debere subingredi: in hanc aranea pedibus, podagra animis uadit sententiã. Veruntamen tenebris iamiam increscentibus, urbi cuipiam sese approximant, podagra instituti non immemor, pedetentim se in numosi cuiusdam domum illatebrauit. Quæ commodum ab hero conspecta, dij boni qua beneuolẽtia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur. Supponuntur, substruunturq́; olorinæ culcitræ, thoralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo uinum dulce, uinum nigrum, Lesbium, Surrentinum. Taceo ficedulas, phasianos, atque eas auiculas, quæ binis superbiunt cordibus. In summa: nihil deliciarum, nihil uoluptatum nõ exhauriebat. Aranea pauperis casam ingressa, telas orditur, quaquauorsum parietes interpatent, retia suspendit. Orbiculari operi manibus pedibusque incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta, & ut dicam breuiter, uacua dominatur in aula. Nullas insidias, nullius formidat insultus. Immò uero

etiam iam scopis superior omnibus. Non multo post podagra araneam cõuenit, delicias suas, fœlicitatẽ, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperiũ suum, ædificandi texendíque liberta tem. Placuit tandem hæc utrisq; sententia: Quorsum= cunq; proficiscerẽtur, podagram in diuitum domos, araneam in pauperum tuguria debere diuertere.

Apologus hic, tametsi ad usus uarios accomoda= ri queat, id tamen inprimis declarat, alium alio loco fortunatiorem esse. Præterea morborum domicilium esse diuitum aulas. Ad ultimum, nusquam libertatem maiorem, quàm ubi diuitiarum minus.

ERASMICAE FABVLAE

DE VVLPECVLA ET PARDALE.

CVm aliquando pardalis uulpem præ se cõtemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis uariegatam, respondit uulpes, sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

Neque uero paulo satius est ingenio præditum esse uafro, quàm cute uersicolore.

DE VVLPE ET FELE.

CVm aliquando uulpes in colloquio, quod illi erat cũ fele, iactaret sibi uarias esse technas, adeo ut uel peram haberet dolis refertam: Feles autem responderet sibi unicam duntaxat artem esse, cui fideret si quid esset discriminis. Inter confabulan=

dum

dum repente canum accurrẽtium tumultus auditur. Ibi feles in arborem altißimam ſubſilijt, cum uulpes interim à canum agmine cincta, capitur.

Innuit fabula, præſtabilius eſſe nõnunq̃ unicum cõſilium, modo id ſit uerum & efficax, quàm plures dolos, conſiliáque friuola.

DE REGE ET SIMIIS.

REx quidã Aegyptius aliquot ſimias inſtituit, ut ſaltandi rationẽ perdiſceret. Vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit, ita nec aliud actus humanos, aut melius, aut libentius imitatur. Artem itaq; ſaltandi protinus edoctæ, ſaltare cœperunt, inſignibus indutæ purpuris, ac perſonatæ. Multóque iam tempore maiorem in modum placebat ſpectaculum, donec è ſpectatoribus facetus quiſpiam, nuces, quas clanculum in ſinu geſtabat, in medium abiecit: Ibi ſtatim ſimiæ, ſimulatque nuces uidiſſent, oblitæ choreæ, id eſſe cœperũt, quod antea fuerant, ac repẽte è ſaltatricibus in ſimias redierũt. Contritisq; perſonis, dilaceratis ueſtibus, pro nucibus inter ſe depugnabant, nõ ſine maximo ſpectatorũ riſu.

Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

DE ASINO ET VIATORIBVS.

DVo quidam cum in deſertis aſinum quempiã forte fortuna nacti eſſent, cõtendere inter ſe cœperũt, uter eorũ, uti ſuũ, domũ abduceret.

Nam utrique pariter à fortuna uidebatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus, asinus se se subduxit, ac neuter eo potitus est.

Quidam à præsentibus commodis, quibus ob insci tiam uti nesciunt, excidunt.

DE PISCATORIBVS.

Piscatores aliquot iacto reti testudines eduxerũt, eas cũ essent inter sese partiti, neque sufficerent omnibus comedendis, Mercurium forte accedẽ tẽ inuitarunt ad conuiuiũ. At is intelligens se neutiquam humanitatis gratia uocari, sed ut eos fastidito cibo subleuaret, recusauit, iußitque, ut ipsi suas testudines ederent, quas cepissent.

Nonnulli posteaquam inconsulte quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negocio admisceant.

DE ASINO.

Apud Cumanos asinus quispiam pertæsus seruitutem, abrupto loro in syluam aufugerat: illic forte repertum leonis exuuium, corpori applicabat suo: atque ita pro leone sese gerebat, homines pariter ac feras uoce caudáque territans. Nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquãdiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quispiã

Cumas profectus, qui sæpenumero uiderat et leonem & asinum, atque ob id non erat difficile dignoscere aurium prominentium indicio, neque non alijs quibusdam coniecturis asinum esse deprehendit, ac probè fustigatū reduxit, dominoq; agnoscenti reddidit. Interim aūt risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus iam agnitus, quos dudum creditus leo, metu propemodum exanimauerat.

Haud facile tegimus uitia, quæ à puero nobiscū adoleuerunt.

DE SCARABEO ET aquila.

SCarabeus aliquando spretus ab aquila, cœpit de uindicta quoquo pacto sumenda cogitare. Peruestigauit ubinam aquila nidum collocasset: adrepsit scarabeus, & oua simili dolo deiecit. Aquila cum sæpius domicilium commutasset, neq; quicquam proficeret, Iouem patronum adijt, exponit calamitatem suam, is iubet, ut suo in gremio ponat oua, uel isthic in tuto futura. Et huc per uestis lacinias, sinus'que prorepsit pertinax scarabeus, haud quaquā sentiente Ioue. Deinde ubi uidet oua commoueri Iupiter, neq; satis animaduertit, unde territus rei nouitate, excusso gremio, in terram deiecit.

Monet hæc fabula, neminem quantumuis pusillum contemnendum esse.

DE SIMIIS ET PARDALE.

Maurusia alias Mauritania Morland.

IN Maurusia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est natura simijs infestissimum: quas tamen uiribus assequi non potest, nimirum illis in summas arbores subuolantibus. His itaque dolis in eas utitur: Sternit se supinam sub ramis, ac porrectis cruribus emori fingit sese. Gaudent eo spectaculo simiæ considentes in arbore: deinde ubi iam mortuam arbitrantur, unam aliquam emittunt exploraturam, num uere mortuus sit hostis. Illa cautim ac pedetentim accedens, ubi nullum uitæ uidet argumentum, pardale nimirum modis omnibus cadauer imitante, demum audet etiam conscendere. Quod simul ac reliquæ simiæ conspexerint, iam deposito omni metu descendunt, & pardalim omnia ferentem, circumsultant. Postremo conculcant insultantes ludibrij causa, donec sentiens illas iam saltando defatigatas, de repente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniat ac deuorat.

Hostem simulantem uires deficere, summopere fugiendum esse.

DE SATYRO ET RVSTICO Aniani fabula, Erasmo quoque interprete.

SAtyrus quidam cum uehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæuiente, à rustico quodã inductus est in hospicium. Admiratus autem cur

homo

homo inflaret in manus ori admotas, rogauit cur ita faceret. Is respondet: ut frigidas manus halitus tepore calefaceret. Deinde ubi extructo foco, apposita mensa, in pultem feruidam rursum inflaret, magis etiam admiratus, sciscitatus est, quid hoc sibi uellet: Vti pultem, inquit ille, nimium feruentem halitu refrigerem. Tum satyrus surgens à mensa: quid ego audio, inquit, tun' eodẽ ex ore pariter & calidũ & frigidum efflas? Valebis: neq; enim mihi ratio est cum huiusmodi homine commune habere hospitium.

Notantur bilingues, qui eundẽ modo laudant, modo uituperant.

ORNATISSIMO ADOLESCENTI IOachimo Pfintzing Vratislauiensi amico suo integerrimo Thomas Tilianus Silesius S.

CVm praeessem elaborationi huius libelli, & existimarem, lectionem illius futuram esse gratam & utilem pluribus, quo illa etiam esset expeditior & amoenior, placuit ad quaedam loca annotare ea, quibus uel explicarentur, uel graecis expositis, unde essent translata, locupletarentur. In hoc si non fuit ualde magnus labor meus, quòd habuerim scripti huius autorem ad manū, ut dicitur, si quid forte requirerem, tamen & illum non contemnent, ut spero, studiosi bonarum literarum, & uoluntatē erga se meam cupide amplectentur. Hanc operam tibi dicare, Ioachime optime, uisum, quem et me diligere, & optimarum artium atq; studiorum humanitatis amore incensum esse cognoui. Cui & huius libelli lectionē singularē uoluptatē allaturam esse scio. Vale. Tubingae, ex officina Morhardina, VII. Cal. Septem. Anno salutiferi partus.

M. D. XXXVIII.

Folio 2. adducuntur uersus Homerici de ιλ. β. quos subscripsimus.

ὃς ἔπεα φρεσὶν ᾗσιν ἄκοσμά τε, πολλά τε ᾔδη,
μὰψ ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον ἐριζέμεναι βασιλεῦσιν
ἀλλ' ὅτι οἱ εἴσατο γελοίιον Ἀργείοισιν
ἔμμεναι. αἴσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε.
φολκὸς ἔην, χωλὸς δ' ἕτερον πόδα, τὼ δέ οἱ ὤμω,
κυρτὼ ἐπὶ στῆθος συνοχωκότε. αὐτὰρ ὕπερθεν,
φοξὸς ἔην κεφαλήν. ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη.

Folio 2. epigramma Epicteti, ex Gellij lib. 2. ca. 18.

δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην καὶ σῶμα ἀνάπηρος
καὶ πενίην Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Ibidem uersus translati de οδ. θ.

οὕτως οὐ πάντεσι θεοὶ χαρίεντα διδοῦσιν.
ἀνδράσιν, οὔτε φυὴν, οὔτ' ἂρ φρένας, οὔτ' ἀγορητύν.
ἄλλος μὲν γάρ τ' εἶδος ἀκιδνότερος πέλει ἀνήρ,
ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφει, οἱ δέ τ' ἐς αὐτὸν
τερπόμενοι λεύσσουσιν, ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύει
αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν.
ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὣς εἰσορόωσιν.
ἄλλος δ' αὖ εἶδος μὲν ἀλίγκιος ἀθανάτοισιν.
ἀλλ' οὔ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσιν.

Folio 5. uersus de Euripide adducti, quos exposuit Planudes:

πολλαὶ μὲν ὀργαὶ κυμάτων θαλαττίων,
πολλαὶ δὲ ποταμῶν, καὶ πυρὸς θερμοῦ πνοαί.
δεινὸν δὲ πενία, δεινὰ δ' ἄλλα μύρια,

πλὴν οὐδὲν οὕτω δεινόν, ὡς γυνὴ κακή.

Fol. 8. *Hesiodi uersus.*

γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις μετὰ μέτρον ἰούσης.

Fol. 11. *uersus Eubuli ex Athenæi libro 2.*

τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
τοῖς εὖ φρονοῦσι, τὸν μὲν ὑγιείας ἕνα,
ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι, τὸν δὲ δεύτερον
ἔρωτος ἡδονῆς τε, τὸν τρίτον δ' ὕπνου,
ὃν εἰσπιόντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι
οἴκαδε βαδίζουσιν. ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι
ἁμέτερος ἐσ' ἀλλ' ὕβρεως, ὁ δὲ πέμπτος βοῆς.
ἕκτος δὲ κώμων, ἕβδομος δ' ὑπωπίων.
ὄγδοος δὲ κλητόρων, ὁ δ' ἔνατος χολῆς,
δέκατος δὲ μανίας, ὥστε καὶ βάλλειν ποιεῖ.
πολὺς γὰρ εἰς ἓν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς
ὑποσκελίζει ῥᾷστα τοὺς πεπωκότας.

Folio 14. De thesauro inuento, Græcorum elegantia & uenustas exprimi latinis non potuit, quare illa huc studebis assumere, id quod & tibi & cuilibet uolenti in promptu futurum est, cum illa Planudis historiola nihil sit uulgatius.

Folio 20. De græcis epigrammatis

ἀγαθίου σχολαστικοῦ.

εὖγε ποιῶν Λύσιππε γέρον Σικυώνιε πλάσα,
δείκελον αἰσώπου στήσαο τοῦ σαμίου.

ἐπεὶ

ἑπτὰ σοφῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ κεῖνοι μὲν ἀνάγκην
ἔμβαλον, οὐ πειθὼ φθέγμασι τοῖς σφετέροις.
ὅσδε σοφοῖς μύθοις καὶ πλάσμασι καίρια λέξας.
παίζων ἐν σπουδῇ πείθει ἐχεφρονέειν.
φευκτὸν δ' ἡ τρηχεῖα παραίνεσις. ἡ σαμίου δὲ
τὸ γλυκὺ τοῦ μύθου καλὸν ἔχει δέλεαρ.

Fol. 21. Ex Laertij Thalete.

ἔκγονε Μιλήτου τρίποδος περὶ Φοῖβον ἐρωτᾷς,
τίς σοφίῃ πάντων πρῶτος; τούτου τρίποδ' αὐδῶ.

Eodem, indidem, Iambi σκάζοντες.

Θαλῆς με τῷ μεδεῦντι Νείλεω δήμου
δίδωσι τοῦτο δὶς λαβὼν ἀριστεῖον

Significatur autem Didymæus Apollo Milesioru͂, quæ Colonia fuit Ionum, deducta à Nileo Codri filio.

Fol. 26. *Teutonicæ gnomes elegantis mentio fit, quæ ita profertur:*

Habe Gott vor augen in allen dingen
So mage dir nim̃er misselingen.

Fol. 27. *Sentencia Theognidis:*

ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι, ἢν δὲ κακοῖσι
συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Fol. 26. *Griphus Theodectis ex Athenæo de umbra.*

τῆς φύσεως ὅσα γαῖα φέρει ζοφὸς οὐδ' ὅσα πόντος
οὔτε βροτοῖσιν ἔχει γυίων αὔξησιν ὁμοίαν.
ἀλλ' ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπόρῳ ἐστὶ μεγίστη
ἐν δὲ μέσαις ἀκμαῖς μικρά, γήρᾳ δὲ πρὸς αὐτῷ
μορφῇ καὶ μεγέθει μείζων πάλιν ἐστὶν ἁπάντων.

Eiusdem dies & nox.

εἰσὶ κασίγνηται διτταὶ ὧν ἡ μία τίκτει (τεκνοῦται.
τὴν ἑτέραν, αὐτὴ δὲ τεκοῦσα πάλιν γ' ὑπὸ ταύτης

Aenigma anni & mensium Cleobuli ex Laertio.

εἷς ὁ πατήρ, παῖδες δὲ δυώδεκα. τῶν δὲ δ' ἑκάστῳ
παῖδες τριήκοντα διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι
αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλαιναι
ἀθάνατοι δέ τ' ἐοῦσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπαντες.

Fol.30. Oraculum ex primo libro Herodoti.

οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης
καὶ κωφοῦ ξυνίημι, καὶ οὐ φωνεῦντος ἀκούω
ὀδμή μ' ἐς φρένας ἦλθε κραταιρίνοιο χελώνης
ἑψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέεσσιν
ᾗ χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσται.

Fol.35. ex Laertij Socrate.

Αἴσωπός ποτ' ἔλεξε Κορίνθιον ἄστυ νέμουσι
μὴ κρίνειν ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ.

Folio 36. & deinceps græca ex Aristophane trans lata hæc sunt.

Αἴσωπον ἀπὸ δείπνου βαδίζονθ' ἑσπέρας
θρασεῖα καὶ μεθύση τις ὑλάκτει κύων
κἄπειτ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὦ κύον κύον
εἰ νὴ δί' ἀντὶ τῆς κακῆς γλώττης πόθεν
πυροὺς πρίαιο, σωφρονεῖν ἄν μοι δοκεῖς.

Et postea.

Λᾶσός ποτ' ἀντεδίδασκε καὶ Σιμωνίδης
ἔπειθ' ὁ Λᾶσος εἶπεν, ὀλίγον μοι μέλει.

Hunc

Hunc Lasum referunt in tempora septem sapientum aliqui. Fuit Hermionensis uir doctus & ingeniosus. Fallacias uerborum introduxisse putatur. Illa autem cōtentio Musica & doctrinæ intelligenda: Nam poëtæ sua scripta cum ædebant, dicebantur illa διδάσκειν. Vnde & κωμωδιδάσκαλοι & τραγοδιδάσκαλοι.

Deinde.

ἀνὴρ συβαρίτης ἐξέπεσεν ἐξ ἅρματος,
καί πως κατεάγη τῆς κεφαλῆς μέγα σφόδρα,
ἐτύγχανε γὰρ οὐ τρίβων ὢν ἱππικῆς:
κᾆπειτ' ἐπιστὰς εἶπεν ἀνὴρ αὐτῷ φίλος:
ἔρδοι τίς ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

Et mox.

———. ἐν συβάρει γυνή ποτε
κατέαξ' ἐχῖνον. ———
ὁὐχῖνος οὖν ἔχων τὶν' ἐπεμαρτύρατο,
εἶθ' ἡ συβαρῖτις εἶπεν. εἰ ναὶ τὴν κόραν
τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἐάσας, ἐν τάχει
ἐπίδεσμον ἐπρίω, νοῦν ἂν εἶχες πλείονα.

Fol. 42. Pares cum paribus congregari dicitur secundum Homeri sentenciam, οδ. ρ́.

ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.

Fol. 43. ex Demosthenis oratione πρὸς ἐπιστολὴν Φιλίππου. ὡς ἅπας μὲν ἐστι λόγος μάταιος πράξεων ἄμοιρος. γενόμενος.

Fol. 44. Pannuceos boues, uel de pomis pannuceis,

quæ celerrime corrugata marceſcere ſcribit Plinius, uel de panniculis conſutos. In Græco ſunt ſiliginei boues.

Fol.45.ex Antigona.

φεύγουσι γάρ τοι χοἰ θρασεῖς, ὅταν πέλας
ἤδη τὸν ᾅδην εἰσορῶσι τοῦ βίου.

Fol.46.locus Demoſthenis ex oratione contra Ariſtocratem. οὐδ' ἔχει τῶν εὐπραττόντων οὐδεὶς ὅρον οὐδὲ τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας, διόπερ πολλάκις πολλοὶ μειζόνων ἐπιθυμοῦντες τὰ παρόντα ἀπώλεσαν.

Fol.47.Homericus locus Ιλ. σ.

Fol.48. ex Demoſthenis oratione περὶ στεφάνου. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς, ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι, δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειέ τις αὐτῶν, καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆμα, διεξίοι. εἰ τὸ, καὶ τὸ, ἐποίησεν ἄνθρωπος οὑτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν. ἐμβρόντητε εἶτα νῦν λέγεις.

Eodem Heſiodea ſentencia.

ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Eodem de Fibro, quæ retulimus, negat eum facere, Dioſcorides & Plinius lib.32.c.3.

Fol.55.locus Platonis de Vlyſſe in fine πολιτειῶν. κατὰ τύχην δέ τὴν ὀδυσσέως. λαχοῦσαν πασῶν ὑστάτην, αἱρησομένην ἰέναι. Μνήμῃ δὲ τῶν προ

τέρων

τέρων πόνων φιλοτιμίας λελωφηκυῖαν, ζητεῖν περιϊοῦσαν χρόνον πολὺν, βίον ἀνδρὸς ἰδιώτου ἀπράγμονος, καὶ μόλις εὑρεῖν κείμενόν που καὶ παρημελημένον ὑπό τῶν ἄλλων, καὶ εἰπεῖν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἂν ἔπραξε καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἀσμένην ἑλέσθαι. idest:

Commemorauit & Vlyßis animæ forte fortuna postremæ omnium obuenisse, ut eligeret uitam sibi. Hanc in memoria ueterum malorum morbo ambitionis liberatam, quæsiuisse longo tempore obeuntem propositas uitas, aliquam hominis priuati & minime negotiosi. Ac uix inuenisse tandem abiectam & præteritam ab alijs, dixisse aūt cum inspexisset, eandem se electurā fuisse, si maxime sors, ut prima omnium eligeret, obtigisset. Atq; tulisse illā cupide & libenter.

Fol. 60. locus Aristophanis ex fabula quæ inscribitur εἰρήνη.

οὔποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν
οὐδέποτ᾽ ἂν θείης λεῖον τὸν τραχὺν ἐχῖνον.

Fol. 63. locus Aristophanis ex fabula cuius inscriptio ἱππεῖς. *Sunt autem uersus hipponactei, id est, Iambici tetrametri catalectici. Qualis est:*

Si quippiam remittant nunc Philumenam dolores.

ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι, πέπονθας.
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν.
ἐὰν δ᾽ ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν
αἱροῦσι, καὶ σὺ λαμβάνεις, ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.

Fol.74. Herodoti locum subscripsimus. ὁ δὲ ἀκούσας αὐτέων τὰ προΐσχοντο, ἔλεξέ σφι λόγον: ἄνδρα φὰς αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσσῃ αὐλέειν, δοκέοντά σφεας ἐξελεύσεσθαι ἐς τὴν γῆν. ὡς δὲ ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος, λαβεῖν ἀμφίβληστρον, καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν τῶν ἰχθύων καὶ ἐξειρύσαι. ἰδόντα δὲ παλλομένους εἰπεῖν ἄρα αὐτὸν πρὸς τοὺς ἰχθῦς, παύεσθέ μοι ὀρχεόμενοι, ἐπεὶ οὐκ ἐμέο αὐλέοντος ἠθέλετε ἐκβαίνειν ὀρχεόμενοι.

Eodem. Platonis locus in Alcibiade posteriore, quē tamen aliqui ad Xenophontem autorem retulere. Vbi docet, hanc fuisse precationem tam publicam quàm priuatam Lacedæmoniorū: τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τοὺς θεοὺς διδόναι. id est: Bona comoditatibus ut augerent. Atque hanc εὐφημίαν, ita enim nominat, omnium aliorum uictimis & sacris oraculo fuisse ait præpositam.

De Iuliano locus est apud Theodoritum. τοῖς οἰκείοις γάρ, φησί, πτεροῖς, κατὰ τὴν παροιμίαν βαλλόμεθα. ἐκ γὰρ τῶν ἡμετέρων συγγραμμάτων καθοπλιζόμενοι τὸν καθ' ἡμῶν ἀναδέχονται πόλεμον.

Fol.75. uersus Euripidis notatur,

ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

Fol.76. locus Euripidis:

δουλοῖ γὰρ ἄνδρα κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ
ὅταν συνειδῇ πατρὸς ἢ μητρὸς κακά.

Fol.

Fol. 77. locus Herodoti πολυμνία. ὁρᾷς ὡς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεός, οὐδὲ ἐᾷ φαντά=ζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέ μιν κνίζει. ὁρᾷς δὲ, ὡς ἐς οἰκήματα αἰεὶ τὰ μέγιστα καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα ἐπισκήπτει βέλεα: φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν.

Fol. 82. locus Platonis in Theæteto. ὥσπερ καὶ θαλῆν ἀστρονομοῦντα, ὦ θεόδωρε, καὶ ἄνω βλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ, θρῆττα τις ἐμμελὴς καὶ χα=ρίεσσα θεραπαινὶς ἀποσκῶψαι λέγεται, ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δὲ ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ παρὰ πόδας λανθάνοι αὐτόν.

Fol. 84. Plutarchus ita. τῶν γὰρ ἁλιγῶν ἡμιό=νων εἷς ἐμβαλὼν εἰς ποταμὸν ὤλισθεν αὐτομά=τως, καὶ τῶν ἁλῶν διατακέντων, ἀναστὰς ἐλα=φρὸς, ᾔσθετο τὴν αἰτίαν καὶ κατεμνημόνευσεν, ὥστε διαβαίνων ἀεὶ τὸν ποταμὸν, ἐπίτηδες ὑφιέναι, καὶ βαπτίζειν τὰ ἀγγεῖα, συγκαθίζων καὶ ἀπο=νεύων εἰς ἑκάτερον μέρος. ἀκούσας οὖν ὁ Θαλῆς, ἐ=κέλευσεν, ἀντὶ τῶν ἁλῶν, ἐρίων τὰ ἀγγεῖα καὶ σπόγγων ἐμπλήσαντας καὶ ἀναθέντας, ἐλαύνειν τὸν ἡμίονον. ποιήσας οὖν τὸ εἰωθὸς, καὶ ἀναπλήσας ὕδατος τὰ φορτία, συνῆκεν ἀλυσιτελῆ σοφιζόμε=νος ἑαυτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν οὕτω προσέχων, καὶ φυ=λαττόμενος διέβαινε τὸν ποταμὸν, ὥστε μηδὲ ἄ=κοντος αὐτοῦ τῶν φορτίων παραψαῦσαι τὸ ὑγρόν.

Fol. 87. ex Hesiodo.

ἠῶς γὰρ τἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
ἠώς τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ προφέρει δὲ τε ἔργου.

Fol. 92. *Conuersa carmina* Homerica de Ιλ. ψ.
μήτι τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων ἠὲ βίηφι
μήτι δ' αὖτε κυβερνήτης ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
νῆα θοὴν ἰθύνει ἐρεχθομένην ἀνέμοισι
μήτι δ' ἡνίοχος περιγίγνεται ἡνιόχοιο.

Fol. 94. *De hoc partu montis sic Græci:*
ὤδινεν ὄρος, ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο, τὸ δ' ἔτεκεν μῦν.

Folio 94. *Muscæ improbitas celebratur* Ιλ. ρ.
ἥτε καὶ ἐργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομένοιο
ἰσχανάᾳ δακέειν λαρὸν τέ οἱ αἷμ' ἀνθρώπου.

Fol. 99. ex *Aeschyli* Persis, *uersus* Trochaicus te=
trameter catalecticus, ut & latinus.
ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν.

Folio 100. Ιλ. μ.
ἀλλ' οὔπως ἅμα πάντα δυνήσεαι αὐτὸς ἑλέσθαι.

Fol. 103. Ictin *esse ut diximus siluestrem mustelã,* Plinius *scribit,* ein iltes, *ut uidetur. Cuius animantis ossea pudenda esse perhibentur. Galeam autem* Dolo=
nis Ιλ. κ. κτιδέην, *Ictina pelle obductam, accipiunt, quasi* ἰκτιδέην, κατ' ἀφαίρεσιν.

Fol. 105. Ex Melpomena Herodoti de Pheretima.
ὡς ἄρα αἱ λίην ἰσχυραὶ τιμωρίαι πρὸς θεῶν ἐ=
πίφθονοι γίνονται.

Folio 108. Οδ. ν.
κάρψε μὲν οἱ χρόα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι

ξανθὰς

ξανθὰς δ' ἐκ κεφαλῆς ὄλεσε τρίχας, ἀμφὶ δὲ δέρμα πάντεσσι μελέεσσι παλαιοῦ θῆκε γέροντος. κνίζωσεν δέ οἱ ὄσσε πάρος περικαλλέ' ἐόντε. ἀμφὶ δέ μιν ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα ῥωγαλέα ῥυπόωντα κακῷ μεμορυγμένα καπνῷ.

Fol.108.locus Demosthenis. πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου ὁ θάνατος. κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὑτὸν καθείρξας τηρῇ, δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ὅτι ἂν ὁ θεὸς διδῷ γενναίως.

Fol.110. Prouerbij Aristotelici mentio fit.
ἔγνωκε γὰρ φὼρ φῶρα καὶ λύκος λύκον.

Fol. 114. Herodotus οὐρανία. Dicit in Macedonia esse hortos Midæ Gordiæ filij, in quibus rosæ nascantur singulæ sexagenorum foliorum, mirabilem in modum odoriferæ. Apud Platonem in Phædro mentio fit Adonidos hortorum, quorum incrementa sint celerrima. Significari aũt apparet ea, quæ à mulieribus in fictilibus uasis conseruntur, & aßidua irrigatione atq; cura ad illam crescendi celeritatem perducũtur.

Eodem. De uiperis quidem Herodotus θαλεία ita: ἐπεὰν θορνύωνται κατὰ ζεύγεα, καὶ ἐν αὐτῇ ᾖ ὁ ἔρσην τῇ ἐκποιήσει, ἀπιεμένου αὐτοῦ τὴν γονήν, ἡ θήλεα ἅπτεται τῆς δειρῆς, καὶ ἐμφῦσα οὐκ ἀνίει πρὶν ἂν διαφάγῃ. ὁ μὲν δὴ ἔρσην ἀποθνήσκει τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἡ δὲ θήλεα τίσιν τοιήνδε ἀποτίνει τῷ ἔρσενι

τῷ γονεῖ τιμωρέοντα ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ ἐόντα τὰ τέκνα διεσθίει τὴν μήτραν, διαφαγόντα δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς οὕτω τὴν ἔκδυσιν ποιέεται. Hoc totum falsum & fictum esse Galenus ~~negat~~ ait.

Fol. 125. uersus senarius Græcus.
παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

Fol. 118. dictum Cæsaris ita exposuit Plutarchus inter apophthegmata illius. Ἀντώνιον δὲ καὶ Δολαβέλλαν ὑφορωμένων ἐνίων καὶ φυλάττεσθαι κελευόντων, οὐ τούτους ἔφη δεδιέναι τοὺς βαναύσους καὶ λιπῶντας, ἀλλὰ τοὺς ἰσχνοὺς καὶ ὠχροὺς ἐκείνους, δείξας Βροῦτον καὶ Κάσσιον. Idest: Cum esset nõnullis suspectus Antonius & Dolabella, ut ab ijs caueret, illum monerent: Non hos se tabernarios & obesos metuere dixit, sed illos macilentos & pallidos, Brutum & Cassium demonstrans.

Fol. 119. Τοὺς παχεῖς opulentos Græci uocant. Ἐρατοῖ αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες ἐπαναστάντος τοῦ δήμου σφι, ἅμα νικοδρόμῳ ἐπεκράτησαν. Aristophanes σφηξί. Καὶ γὰρ ἀνὴρ παχὺς ἥκει τῶν προδόντων τἀπὶ θράκης. Idest: Etenim adest opimus quidam, de ijs qui Thracicas res prodidere.

Fol. 120. Ex Herodoti Polymnia. ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήϊα κακὰ ἐς μέσον συνενείκαιεν, ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι, ἐσκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακά, ἀσπασίως ἕκαστοι αὐτέων ἀποφεροίατο ὀπίσω τὰ ἐσενείκαντο.

νένηκαντο. Hæc sic reddita sunt hoc loco, ut sententia paulo abducta uideatur longius. Ita enim interpretari græca poßimus: Hoc quidem scio, si omnes homines domestica mala in medium afferrent, ut cum aliorum ea aduersis rebus commutarent, consideratis his cupide relaturos illa, quæ singuli attulissent.

Fol. 121. Agitari fugiētes: Wer fleuhet den jagtman.

Fol. 125. ἐπινίκιον πρὸ τῆς νίκης ᾄδειν, à Græcis reprehenditur, propter dubiam & incertam fortunam belli. Iuxta Homerum enim:

ξυνὸς ἐνυάλιος καί τε κτανέοντα κατέκτα.

Fol. eod. Prouerbium Græcum, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. Intelligitur βέμβιξ id est turbo, qui à pueris agitatur in giros scuticis. Versus autem qui exponitur, de illo Ouidiano factus uideri poßit:

Si qua uoles apte nubere, nube pari.

Hoc consuluit Pittacus, de quo & epigramma extat pluribus quidem uersibus, ideóque, & quia de Erasmicis Adagijs sumere hoc cuiuis in procliui est, descriptionis labori supersedimus.

Fol. 126. Versus Homerici. Ιλ. β.

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω,
εἷς βασιλεὺς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω
σκῆπτρόν ἠδὲ θέμιστας ἵνα σφισὶν βασιλεύσῃ.

Fol. 128. Versus ex primo libro Argonauticon Apollonij, cum elegantißimos, tum instructionem præ-

cipuam complectentes ascripsimus:

——— Ζῆθος μὲν ἐπωμαδὸν ἤερταζεν
οὔρεος ἠλιβάτοιο, κάρη μογέοντι ἐοικώς
Ἀμφίων δ' ἐπί οἱ χρυσέῃ φόρμιγγι λιγαίνων
ἤιε δὶς τόσση δὲ μετ' ἴχνια νείσετο πέτρη.

Zethus in elatis humeris ingentia saxa
Moliri & capitis nisu alti fragmina montis.
At dulci Amphion citharæ bis carmine tantam
Post sua labentem ducit uestigia rupem.

Nota autem fabula, Amphiona & Zethum muris cinxisse Thebas, filios Iouis & Antiopæ, & de cantu Amphionis ita Horatius quoque fecit:

Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis
Saxa mouere sono testudinis & prece blanda.

Fol. 130. Teutonicum prouerbium. Es sind gessent des paches auch leute.

Fol. 131. Melanthij dictum Plutarchus in libello de poëtarum lectione retulit: ὁ μὲν οὖν Μελάνθιος εἴτε παίζων εἴτε σπουδάζων ἔλεγε, διασώζεσθαι τὴν ἀθηναίων πόλιν ὑπὸ τῆς τῶν ῥητόρων διχοστασίας καὶ ταραχῆς. οὐ γὰρ ἀποκλίνειν ἅπαντας εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον, ἀλλὰ γίνεσθαί τινα τοῦ βλάπτοντος ἀνθολκὴν ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν πολιτευομένων.

Fol. 133. ex Cynico Luciani de adolescēte & equo. Πάσχετε δὲ παραπλήσιόν τι, ὅ φασι παθεῖν τινα ἐφ' ἵππον ἀναβάντα, μαινόμενον. ἁρπάσας γὰρ αὐτὸν, ἔφερεν ἄρα ὁ ἵππος. ὁ δ' οὐκ ἔτι κα

ταβλῶαι, τοῦ ἵππου θέοντος, ἐδύνατο. Καί τις ἀπαντήσας, ἠρώτησεν αὐτὸν, ποῖ ἂν ἀπίοι; ὁ δὲ εἶπεν, ὅπου τούτῳ δοκεῖ, δεικνὺς τὸν ἵππον. Ὃ ὑμᾶς ἄν τις ἐρωτᾷ ποῖ φέρεσθε: τἀληθῆ ἐθέλοντες λέγειν, ἐρεῖτε, ἁπλῶς μὲν, ὅπουπερ ἂν ταῖς ἐπιθυμίαις δοκεῖ. κατὰ μέρος δὲ, ὅπουπερ ἂν τῇ ἡδονῇ. ποτὲ δὲ, ὅπου τῇ δόξῃ. ποτὲ δὲ αὖ, τῇ φιλοκερδείᾳ. ποτὲ δὲ, ὁ θυμὸς. ποτὲ δὲ, ὁ φόβος. ποτὲ δὲ, ἄλλό τι τοιοῦτον ὑμᾶς ἐκφέρειν φαίνεται.

Et paulo ante folio 132. De certamine inter Pardũ & uulpem. Plutarchus *in libello, qui quæstionẽ continet, utrũ animi an corporis mala deteriora sint, ita exposuit:* ἡ μὲν οὖν αἰσώπειος ἀλώπηξ περὶ ποικιλίας δικαζομένη πρὸς τὴν πάρδαλιν, ὡς ἐκείνη τὸ σῶμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν εὐανθῆ καὶ κατάστικτον ἐπεδείξατο, τῆς δὲ ἦν τὸ ξανθὸν αὐχμηρὸν καὶ οὐχ ἡδὺ προσιδεῖν, ἀλλ᾽ ἐμοῦ τοι τὸ ἐντὸς ἔφη σκοπῶν, ὦ δικαστὰ, ποικιλωτέραν με τῆσδε ὄψει.

Fol. 133. *ex Phocione Plutarchi:* Ἀνὴρ δειλὸς ἐπὶ πόλεμον ἐξῄει, φθεγξαμένων δὲ κοράκων τὰ ὅπλα θεὶς ἡσύχασε. εἶτα ἀναλαβὼν αὖθις ἐξῄει, καὶ φθεγγομένων πάλιν ὑπέστη, καὶ τέλος εἶπεν: ὑμεῖς κεκράξεσθε μὲν μέγιστον ὡς δύνασθε, ἐμοῦ δ᾽ οὐ γεύσεσθε.

Fol. eod. *De philosopho timido quod refertur, cõmemorauit de Carneade* Laertius *ita:* μαθὼν τε Ἀντίπατρον φάρμακον πιόντα ἀποθανεῖν, παρωρμήθη πρὸς τὸ εὐθαρσὲς τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ φησί:

δότε οὖν κἀμοί. τῶν δὲ εἰπόντων, τί; οἰνόμελι εἶπεν.

Solebat autem idem crebro dicere: ἡ συνήσασα φύσις καὶ διαλύσει.

Fol.134. De luna narratur à Plutarcho in conuiuio septem sapientum, ita: καὶ ὁ Κλεόβουλος ἀλλὰ τοῖς μὲν σοφοῖς ἔφη, τὸ μέτρον ὁ νόμος δέδωκε, πρὸς δὲ τοὺς φαύλους ἐρῶ λόγον τῆς ἐμῆς μητρὸς, ὃν πρὸς τὸν ἀδελφὸν εἶπεν. ἔφη γὰρ τὴν σελήνην δεῖσθαι τῆς ἑαυτῆς μητρὸς, ὅπως αὐτῇ χιτώνιον ὑφαίνῃ σύμμετρον. τὴν δὲ εἰπεῖν, καὶ πῶς σύμμετρον ὑφήνω; νῦν μὲν γὰρ ὁρῶ σε πανσέληνον, αὖθις δὲ μηνοειδῆ, πότε δὲ ἀμφίκυρτον. οὕτω δὴ ὦ φίλε Χερσία, καὶ πρὸς ἄνθρωπον ἀνόητον καὶ φαῦλον οὐδὲν ἔστι μέτρον οὐσίας. ἄλλοτε γὰρ ἄλλος ἐστὶ ταῖς χρείαις, διὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τύχας.

Fol. 135. Lysandri dictum refertur à Plutarcho, ἀποφθέγμασι βασιλέων, his uerbis: Μεγαρέως δὲ ἀνδρὸς ἐν κοινῷ συλλόγῳ παῤῥησίᾳ χρησαμένου πρὸς αὐτὸν, οἱ λόγοι σου, εἶπε, πόλεως δέονται.

Fol.136. Sophoclea ex Aiace sententia:

—— οὐ γὰρ οἱ πλατεῖς
οὐδ' εὐρύνωτοι φῶτες ἀσφαλέστατοι,
ἀλλ' οἱ φρονοῦντες εὖ κρατοῦσι πανταχοῦ.

Fol.136. De bubulco fabula extat apud Suidam, et iambicus trimeter:

τὴν χεῖρα προσφέροντα τὸν θεὸν καλεῖν.

Et apud

Et apud eundem alibi alius. αὐτὸς τι νῦν δρῶν εἶτα τοὺς θεοὺς καλεῖ.

Fol.136. De Sole & Aquilone, ex Plutarchi praecep tis nuptialibus: ὁ ἥλιος τὸν βορέαν ἐνίκησεν, ὁ γὰρ ἄνθρωπος τοῦ βιαζομένου τὸ ἱμάτιον ἀφελέσθαι, καὶ λαμπρὸν καταπνέοντα μᾶλλον ἔσφιγγε καὶ συνεῖχε τὴν περιβολήν. τοῦ δὲ ἡλίου μετὰ τὸ πνεῦμα θερμοῦ γενομένου, θαλπόμενος εἶτα καυματιζόμενος, καὶ τὸν χιτῶνα τῷ ἱματίῳ προσαπεδύσατο.

Folio 137. De luctu, Plutarchus παραμυθητικῷ, *id est, consolatione ad Apollonium:* φασὶ γάρ τινα τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων εἰσιόντα πρὸς Ἀρσινόην τὴν βασίλισσαν, πενθοῦσαν τὸν υἱὸν τοιούτῳ χρήσασθαι λόγῳ, φάμενον, ὅτι καθ᾽ ὃν χρόνον ὁ Ζεὺς ἔνεμε τοῖς δαίμοσι τὰς τιμάς, οὐκ ἔτυχε παρὸν τὸ πένθος. ἤδη δὲ νενεμημένων, ἦλθεν ὕστερον. τὸν οὖν Δία ὡς ἠξίου καὶ αὐτῷ τιμὴν διδόναι, ἀποροῦντα διὰ τὸ ἤδη καταναλῶσθαι πάσας τοῖς ἄλλοις, ταύτην αὐτῷ δοῦναι τὴν ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι γιγνομένην, οἷον δάκρυα καὶ λύπας. ὥσπερ οὖν τοὺς ἄλλους δαίμονας, ὑφ᾽ ὧν τιμῶνται, ταύτους ἀγαπᾶν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πένθος. ἐὰν μὲν αὐτὸ ἀτιμάσῃς, ὦ γύναι, οὐ προσελεύσεταί σοι, ἐὰν δὲ τιμᾶται ὑπὸ σοῦ ἐπιμελῶς, ταῖς δοθείσαις αὐτῷ τιμαῖς, λύπαις καὶ θρήνοις, ἀγαπήσει τε, καὶ ἀεί τι σοι παρέξεται τοιοῦτον, ἐφ᾽ ᾧ τιμηθήσεται παρὰ σοῦ συνεχῶς.

Fol. 138. De *fluctuum numeratore* Lucianus ἑρμοτίμῳ. τὸ γὰρ τοῦ μύθου ἐκεῖνο πάνυ συνᾳδὸν οἶμαι, ὃν Αἴσωπος διηγεῖτο. ἔφη γάρ, ἄνθρωπόν τινα ἐπὶ τῇ ἠιόνι καθεζόμενον, ἐπὶ τὴν κυματώδη, ἀριθμεῖν τὰ κύματα. σφαλέντα δὲ ἄχθεσθαι καὶ ἀνιᾶσθαι, ἄχρι δὴ τὴν κερδὼ παραστᾶσαν εἰπεῖν αὐτῷ: τί ὦ γενναῖε ἀνιᾷ παρελθόντων ἕνεκα; δέον τὰ ἐντεῦθεν ἀρξάμενον ἀριθμεῖν, ἀμελήσαντα ἐκείνων.

Fol. eod. *Fabula hirundinum & olorum describitur à* Nazanzeno *in quadam epistola his uerbis:*

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΑΖΑΝΖΗΝΟΣ ΚΕ λευσίῳ ἄρχοντι.

Ἐπειδή μοι τὴν σιωπὴν ἐγκαλεῖς καὶ τὴν ἀγροικίαν, ὦ καλὲ καὶ ἀστυκὲ, φέρε σοι καὶ μυθολογήσω μῦθον οὐκ ἄμουσον: εἴπως ἀλλὰ ταύτῃ γε δυναίμην ἐπισχεῖν σε τῆς φλυαρίας. Ἐπέσκωπτον αἱ χελιδόνες τοὺς κύκνους, ὅτι μὴ ἐθέλοιεν ὁμιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις, μήτε δημοσιεύειν τὴν μουσικὴν, ἀλλ᾽ ἀμφὶ τοὺς λειμῶνας διάγειν καὶ τοὺς ποταμοὺς, καὶ τὴν ἐρημίαν ἀσπάζεσθαι, καὶ βραχέα μὲν ᾄδειν. ἃ δὲ καὶ ᾄδοιεν, ᾄδειν ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ὥσπερ αἰσχυνομένους τὴν μουσικήν. ἡμῶν δὲ, ἔφασαν, αἱ πόλεις καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ θάλαμοι, καὶ περιλαλοῦμεν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτοῖς διηγούμεθα. ταῦτα δὴ ταῦτα τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀττικά: τὸν Πανδίωνα, τὰς Ἀθήνας,

τὸν

τὸν Τηρέα, τὴν Θρᾴκην, τὴν ἀποδημίαν, τὸ κῆ-
δος, τὴν ὕβριν, τὴν ἐκτομὴν τῆς γλώττης, τὰ
γράμματα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν Ἴτυν, καὶ ὡς ἐγε-
νόμεθα ἐξ ἀνθρώπων ὄρνιθες. Οἱ δὲ μόλις μὲν αὐ-
τὰς ἠξίωσαν τοῦ λόγου, τῆς ἀδολεσχίας μισήσαν-
τες. ἐπεὶ δὲ ἠξίωσαν, ἀλλ᾽ ἡμῶν μὲν ἕνεκεν, ὦ αὗ-
ται, κἂν εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίκοιτό τις, ὥστε ἀκοῦ-
σαι τῆς μουσικῆς, ὅταν ᾄδωμεν τῷ Ζεφύρῳ τὰς
πτέρυγας ἐμπνεῖν ἡδύ τι καὶ ἐναρμόνιον. ὥστ᾽ εἰ μὴ
πολλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ᾄδομεν, ἀλλ᾽ αὐτὸ δὴ
τοῦτο κάλλιστόν ἐστιν ἡμῶν, ὅτι μέτρῳ φιλοσο-
φοῦμεν τὸ μέλος, καὶ οὐκ ἀναμίγνυμεν θορύ-
βοις τὴν μουσικήν. ὑμᾶς δὲ καὶ εἰσοικιζομένας
οἱ ἄνθρωποι δυσχεραίνουσι, καὶ ᾀδούσας ἀποστρέ-
φονται, καὶ μάλα ἐν δίκῃ: αἵγε οὐδὲ ἐκτμηθεῖσαι
τὴν γλῶτταν δύνασθε σιωπᾶν, ἀλλ᾽ αὗται τὴν
ἀφωνίαν ὑμῶν ὀδυρόμεναι, καὶ τὸ ἐφ᾽ ὑμῖν πά-
θος, ἔπειτα ἐστὲ λαλίστεραι, τίνος οὐχὶ τῶν εὐ-
γλώττων καὶ μουσικῶν; Συνίες ὅ τι λέγω, φη-
σὶν ὁ Πίνδαρος, κἂν ἀρίστην ἐμὴν ἀφωνίαν,
ἀμείνω τῆς σῆς εὐλογίας. Παῦσαι κατα
φλυαρῶν ἡμῶν τῆς σιωπῆς, ἢ σοι
παροιμίαν ἐρῶ μάλιστα μὲν
ἀληθῆ, μάλιστα δὲ σοὶ
τομον, ὅτι τότε ᾄσον
ται κύκνοι, ὅταν κο-
λοιοὶ σιωπήσωσιν.

Fol.139. De *seruo fugitiuo ex* Plutarchi *quæstionibus nuptialibus*: ὁ τὸν δραπέτην ἰδὼν διὰ χρόνου καὶ διώκων ὡς κατέφυγε φθάσας εἰς μύλωνα, ποῦ δ᾽ ἂν ἔφη σὲ μᾶλλον εὑρεῖν ἐβουλήθην ἢ ἐνταῦθα;

Fol.140. De *cane*, ex *symposio* Plutarchi. ὥσπερ ὁ αἰσώπου κύων, ὃν οὑτωσί φασι ἐν τῷ χειμῶνι συστρεφόμενον καὶ συσπειρόμενον διὰ τὸ ῥιγοῦν οἰκίαν ποιεῖν διανοεῖσθαι, θέρους δὲ αὖ πάλιν ἐκτεταμένον καθεύδοντα φαίνεσθαι μέγαν ἑαυτῷ, καὶ μήτε ἀναγκαῖον ἡγεῖσθαι μήτε μικρὸν ἔργον οἰκίαν περιβάλλεσθαι τοσαύτην.

Eodem, De *gallinaceo*, ex Plutarchi *libello de amore fraterno*: καθάπερ οὖν ἡ αἰσώπειος ἀλεκτορὶς πρὸς τὸν αἴλουρον, ὡς δὴ κατ᾽ εὔνοιαν αὐτοῦ νοσούσης, ὅπως ἔχει πυνθανομένην, καλῶς εἶπεν, ἂν σὺ ἀποστῇς.

Eodem de *ferijs & postridiana* ex Plutarchi *libro de fortuna* Romanorum. ἐνταῦθά μοι μεγάλου καὶ φρονίμου στρατηγοῦ λόγος ἔπεισι Θεμιστοκλέους ῥηθεὶς πρός τινας τῶν ὕστερον εὐημερούντων Ἀθήνησι στρατηγῶν, καὶ προτιμᾶσθαι τοῦ Θεμιστοκλέους ἀξιούντων. ἔφη γὰρ τὴν ὑστεραίαν ἐρίσαι πρὸς τὴν ἑορτὴν λέγουσαν, ὡς ἐκείνη μὲν ἐστὶ κομπώδης καὶ ἄσχολος. ἐν αὐτῇ δὲ τῶν παρεσκευασμένων ἀπολαύουσι μεθ᾽ ἡσυχίας. τὴν οὖν ἑορτὴν εἰπεῖν: ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ᾽ ἐμοῦ μὴ γενομένης, ποῦ ἂν σὺ ἦσθα;

Folio

Fol.143. Ex Plutarchi libello de garrulitate. σιγὴ δὲ οὐ μόνον ἄδιψον, ὥς φησὶν Ἱπποκράτης, ἀλλὰ καὶ ἄλυπον καὶ ἀνώδυνον. *Est autem locus* Hippocratis ἐπιδημιῶν .5. ἄδιψον συνέχειν σῶμα, σιγᾷν, ἄνεμον σὺν τῷ ποτῷ ψυχρὸν εἰσάγειν.

Fol.146. De uulpe & testudine. De regulo, *qui est trochilus, ut uidetur.* Hunc enim regem auium in Italia *appellari,* Plinius *scribit, lib.8.ca.25. & lib.10. cap. penultimo, ubi & dissidere trochilum cum aquila tradit: narrat* Plutarchus, *in* παραγγέλμασι πολιτικοῖς. καθάπερ ὁ αἰσώπου βασιλίσκος ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀετοῦ κομισθεὶς αἰφνίδιον ἐξέπτη καὶ προέφθασεν &c. *Ut regulus* Aesopi *delatus dorso aquilae ad metam repente euolauit & anteuertit aquilam.*

Fol. 150. De Philippide comico, Plutarchus in libello de garrulitate. ὀρθῶς οὖν Φιλιππίδης ὁ κωμῳδοποιός φιλοφρονουμένου τοῦ βασιλέως αὐτὸν Λυσιμάχου πρὸς ἑαυτὸν καὶ λέγοντος, τίνος σοι μεταδῶ τῶν ἐμῶν; οὗ βούλει, φησί, βασιλεῦ, πλὴν τῶν ἀπορρήτων.

Fol.151. De Cleomene rege Spartanorum, Herod. ἐρατοῖ. *Cui cum in quadam apud* Aeginetas *actione aduersaretur* Crios *ciuis illius insulae,* Cleomenes, *ut* Herodotus *ait,* εἴρετο ὅτι οἱ εἴη τὸ οὔνομα, ὁ δὲ τὸ ἐὸν ἔφρασε οἱ. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν ἔφη, ἤδη νῦν καταχαλκοῦ ὦ κριὲ, τὰ κέρεα, ὡς συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ.

Fol. 151. De uulpe & erinaceo ex secundo Rhetoricorum Aristotelis. Vbi & altera de equo exponitur, quas ambas subscripsimus.

DE EQVO ET CERVO.

Ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος. ἐλθόντος δὲ ἐλάφου, καὶ διαφθείροντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸμ ἔλαφομ, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπομ, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφομ· ὁ δέ φησίμ, ἐὰμ λάβῃ χαλινὸμ, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸμ ἔχωμ ἀκόντια. συνομολογήσαντος δὲ καὶ ἀναβάντος ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλευσεμ ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ.

DE VVLPE ET ERINACEO.

Αἴσωπος ἔφη, ἀλώπεκα διαβαίνουσαμ ποταμὸμ ἀπωσθῆναι εἰς φάραγγα, οὐ δυναμένημ δ' ἐκβῆναι, πολὺν χρόνομ κακοπαθεῖμ, καὶ κυνοραΐσας πολλοὺς ἔχεσθαι αὐτῆς, ἐχῖνομ δὲ πλανώμενομ, ὡς ἴδεμ αὐτὴμ κατοικτείραντα ἐρωτᾶμ· εἰ ἀφέλοι αὐτῆς τοὺς κυνοραΐσας; τὴν δὲ οὐκ ἐᾶμ. ἐρομένου δὲ διὰ τί; φάναι, ὅτι οὗτοι μὲν πλήρεις μου ἤδη καὶ ὀλίγομ ἕλκουσιμ αἷμα, ἐὰμ δὲ τούτους ἀφέλῃς, ἕτεροι ἐλθόντες πεινῶντες, ἐκπιοῦνταί μου τὸ λοιπὸμ αἷμα.

Eodem

Eodem, fabula ex Xenophontis ἀπομνημονευμάτων β.

εἶτα οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον; φασὶ γὰρ ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῷα, τὴν οἶν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν, θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν, ταῖς καὶ ἔρια σοι καὶ ἄρνας καὶ τυρὸν παρεχούσαις, οὐδὲν δίδως, ὅτι ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν. τῷ δὲ κυνὶ, ὃς οὐδὲν τοιοῦτον σοι παρέχει, μεταδίδως, οὗπερ αὐτὸς ἔχει σίτον. Τὸν κύνα οὖν ἀκούσαντα εἰπεῖν: ναί μὰ Δία, ἐγώ γάρ εἰμί ὁ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων, ὥστε μήτε ὑπ᾽ ἀνθρώπων κλέπτεσθαι, μήτε ὑπὸ λύκων ἁρπάζεσθαι. ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ᾽ ἂν νέμεσθαι δύνασθε, φοβούμεναι μὴ ἀπόλησθε. οὕτω δή λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγχωρῆσαι τὸν κύνα προτιμᾶσθαι.

Fol. 152. Locus est in Phædone Platonis quẽ subscripsimus. ὡς ἄτοπον ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ. ὡς θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι τὸ λυπηρόν. τὼ ἅμα μὲν αὐτὼ μὴ θέλειν παραγίνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν δέ τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι ἀεὶ λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς ἡμμένω δύ᾽ ὄντε. Καί μοι δοκεῖ, ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ

ἐδύνατο συνῆψεν εἰς ταυτὸν αὐτῶν τὰς κορυ=
φάς. καὶ διὰ ταῦτα ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται,
ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. ὥσπερ οὖν
καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν, ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ
ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἄλγειν, ἥκειν δὴ φαίνεται
ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ. *Vltimo die uitæ suæ de uincu=
lis emissum Socratem, paulo ante quàm uenenũ affer=
retur, triuisse manu tibiam Plato, & cum fricatione
delectaretur, sic locutum esse scribit: Quàm res absur
da est, ut uidetur amici, id quod iucundum uocant ho
mines, ita mirifice sese habet erga id, quod molestum
dicitur, contrariũ iucundo. Ideo quia simul adesse am
bo nulli uolunt, & qui tamen secutus & adeptus unũ
fuerit, eũ necesse est admittere & alterum, quasi duo
illa uertice uno connexa sint & unita. Atq; ego sum
in ea, inquit, sententia, si horũ sensus Aesopũ attigis=
set, compositurum illum fuisse fabulam eiusmodi quã
dam, ut faceret, inter hæc Deum pacem & amicitiã
firmare uoluisse, quod cum efficere nõ posset, ita hæc
ad unum uerticem ac fastigium deuinxisse.*

Eodẽ, de cicadis in Phædro Platonico ita legimus.
ὥσποτε ἦσαν αὐτοὶ ἄνθρωποι τῶν πρὶν μούσας γε
γονέναι. γενομένων δὲ μουσῶν καὶ φανείσης ᾠδῆς,
οὕτως ἄρα τινὲς τῶν τότε ἐξεπλάγησαν ὑφ' ἡ
δονῆς, ὥστε ᾄδοντες ἠμέλησαν σίτων τε καὶ πο=
τῶν, καὶ ἔλαθον τελευτήσαντες αὐτοὺς, ἐξ ὧν
τὸ τεττίγων γένος μετ' ἐκεῖνο φύεται, γέρας τοῦτο
παρὰ

παρὰ μουσῶν λαβὼν, μηδὲν τροφῆς δεῖσθαι γενόμενον, ἀλλ' ἄσιτον τε καὶ ἄποτον εὐθὺς ᾄδειν ἕως ἂν τελευτήσῃ. Rore autem cicadas pasci & Theocritus innuit, apud quem pastor unus alteri neglectionē uituli exprobrans, qui macilentus esset, inquit: μὴ πρῶκας σιτίζεται ὥσπερ ὁ τέττιξ. Scilicet rore ut cicada pascitur.

HOc loco omissas fabellas quinque, nescio qua negligentia, quòd uiderentur haud inelegantes, apponere placuit, quarum una ad temeritatis, altera ad obedientiæ, ad simulationis tertia, quarta ad liberalitatis, quinta ad stultorum sapientiæ caput referetur. Prima autem à Plutarcho assumitur in libello de utilitate quæ ex inimicis percipi poßit, de poëmate aliquo, τοῦ σατύρου τὸ πῦρ, ὡς πρῶτον ὤφθη, βουλομένου φιλῆσαι καὶ περιβαλεῖν, ὁ προμηθεὺς, τράγος γένειον ἄρα πενθήσεις σύ γε, καίει τὸν ἁψάμενον, ἀλλὰ φῶς παρέχει καὶ θερμότητα, καὶ τέχνης ἁπάσης ὄργανόν ἐστι τοῖς χρῆσθαι μαθοῦσι. Quod ignem autem Ioui Prometheus subtraxerit clanculum,

ἐν κοίλῳ νάρθηκι λαθὼν Δία τερπικέραυνον,

Hesiodus tradit, ut notum est.

In tertia mentio fit unius teutonici prouerbij. Et item alterius in quarta. Quorum prius ita solet pronunciari. Laut lachen geet nit von hertzen. Alterum ita. Des schefers wortzeichen.

DE SATYRO ET IGNE.

ALlato igne in terras, quem Hesiodus scribit Prometheum Ioui furto subtractum apportasse mortalibus, tum igitur Satyrum delectatum splendore & claritate flammæ, uoluisse aiũt amplecti ignẽ & osculari. Sed Promethea monuisse, futurum hoc cum detrimento barbæ ipsius: aduret enim hanc, inquit, & cum cruciatu exulcerabit mentum. Ibi ferunt Satyrum reprehendisse factum Promethei, qui malum splendidum mortalibus attulisset. Prometheum uero docuisse malum non esse. Nam urere quidem ignem, sed lucem etiam atq; calorem suppeditare, cum ad uitæ iucunditatem, tum omnium artium usum & opificia, si quis illo uti recte sciat.

Fabula docet, exquirendũ usum uerum in rebus omnibus ne peruersa usurpatiõe dãna nobis accersamus.

DE COLVMBIS.

OPpressa colũbarũ cohorte, quæ ab una quasi regina et domina cãdidißima colũba ducebatur, reti aucupis, singulæ strepere et alis plaudere rete, si qua erumpere poßent. Tum nõ solũ albã sed etiã sapientem reginam ferunt illum impetũ promiscuũ & temerariũ suarũ columbarũ uerbis cõpescuisse, & hortatã esse, ut unanimi & cõsentiente ui atq; opera erumpere studerẽt. Nam singulas non aliter seruari posse, q̃ seruatis uniuersis. Cum aũt subditæ parerent ductrici suæ, et pariter subuolare impetu concor

di

di omnes conarentur, sustulerũt rete, et in siluas aufugiẽtes abstulere, ubi super arboribus laqueis relictis, ipsæ omne periculum euaserunt.

Fabula docet, cõmuni salute singulorũ salutem cõprehendi, & obedientia subditorum, quæ πειθαρχία uocatur à Græcis, non solum publica sed priuata etiam bona procurari.

DE PLAVSTRO RECENTI ET VETERE.

PLaustrum recens stridentibus rotis fertur obuiã quondam factum alteri, quod & uetustius, et cuius rotæ detritiores essent. Hoc igitur illud interrogat, quid queratur, aut quæ res ad ista ipsum lamenta adigat. Cui recens & stridulum plaustrũ: Cur tu obsecro tanto, inquit, silentio inueheris, & raros etiã gemitus ædis sub oneribus? Sentio .n., inquit hoc, dolorem, et ferenda intelligo quæ imposita mihi sunt, itaq; ferre quàm deplorare malo.

rota detrita

Docet fabula, clamores et uociferatiões nõ ferè à uanitate et incogitãtia abesse. Vt dicunt Franci, cachinnos sonãtes in ore nasci. Etiã docet, quãtũ in laborib. perferendis exercitati nouitijs et rudibus præstent.

DE VVLPE ET PASSERE.

PAlumbium nidus erat super arbore, quo prius pulliq̃ euolarent uenire cõsueuerat uulpes, et postulare mercedẽ, quasiq; pẽsionẽ habitatiõis illius, quòd diceret suã esse arborẽ, et à maioribus suis possessam, ac auibus quoq; tẽpore ad nidulãdũ elocatã fuisse, petebat aũt pullũ unũ. Qui nisi daretur, totũ nidũ

ſe uaſtaturã, et illam palumbium familiam deleturã eſſe minabatur. Grandiores igitur palumbes ſermonibus illius territi, pullum à ſe annis pluribus exigi paſſi fuerant. Itaq; incubans ouis mater ſemper mœſta erat cogitatione & dolore amittendi pulli. Hanc triſtem conſpicatus præteruolans paſſer, rogat quid rei ſit, aut cur perturbetur eo tempore, quo lætari in ſpe fœtus deberet. Cui palumbes, quem caſum metuat, & qua anxietate teneatur, exponit, uulpisq; iniurias & totam rem ediſſerit. Hic enimuero palumbis ſimplicitatẽ irridere, & caſtigare ſtoliditatem uerbis. Quid .n. tu cenſes, inquit, uulpino generi ullã arborem à natura peculiariter procreatam eſſe? Minime hoc factũ eſt, mihi crede, neq; ſi quid propriũ attribuere uellet natura rerum uulpibus, arbores, ut opinor, quas non poſſent illæ conſcendere, ſed ſpecus & dumeta contuliſſet. Sed etiam tu cogita, an recordari poßis à matre tua audiuiſſe, mercedem uulpi, ut huic arbori inſidere tuto liceret, datam eſſe. Verum ſit ita, & uulpes iure utatur ſuo: Quin tu tamen minas illius ſpernis, quippe quæ uolucris ſis, & quam aſſequi uulpes omnes quotquot ſunt nequeant. Quare ita facies, cum excluſi pulli fuerint, & uulpes ad penſionem auferendam affuerit, negato te illi quicquam debere, cumq́ue ſolitas minas uſurparit, hoc modo reſpondeto, non te uereri, ne uulpes arbores aſcendant cum tam ponderoſis caudis. Paruit conſilio palumbes, & uulpem

uulpem paulo post cum superbia & fastu aduenientem ad mercedem sumendam ita ablegare, & ea oratione refutare cœpit, qua fuerat à passere instructa. Tum uulpes dolos patefactos sentiens, cum tamen palumbis ingenium ad talia explicanda non esse idoneum sciret, & alium fuisse architectum intelligeret, remittere se palumbi quicquid debeat sibi, & omni metu à se illam liberare, déque suo iure decedere ait, modo indicet, à quo talem responsionem edocta, & isto consilio instructa fuerit. Palumbes nihil cunctata, passerem sibi præmonstratorem et suasorem fuisse dicit. Venit igitur ad passerem, ut forte in terra consisterat, uulpes, dißimulans se quicquã comperisse, &: Sæpe, inquit, mecum admiror ac suspicio genus uestrum, cui natura tantam agilitatem tribuerit, ut in sublime alte euolare, & celeriter quocunque libuerit deferri, atque amnes & maria transire poßitis? Sed una uidetur res, uentorum & procellarum uis, contraria & molesta esse uobis, capitulis tam paruis & subtilibus præditis. Nihil, inquit passer, illa uis, quam memoras, nocere nobis potest. Nam ingruente hác sub alas reclinata capita ita abdimus & protegimus. Ac simul recondit sub ala caput. Tum uulpes irruens de improuiso illum corripit, atque discerpens ulciscitur contra se subiecta palumbi consilia.

Fabula notat eos, qui alijs cauere & consulere soleant, sibi ipsis nesciant.

&

PASTORIS MEMORIA.

PRofecturum uillæ cuiusdam dominum in urbem opulentam longius, negotiorum suorum gratia, orabat uxor, monile sibi ut aureolum afferret: orabat filia, ut uestem apportaret: Etiam ancillulæ, ut reticula emeret. Tum pastor accedit, numosque in crumenula tradit hero, & ut fistulam sibi mercetur rogat. Rebus perfectis, quas ob res in urbem illam uentum erat, cum reditum iste ad suos appararet, dum sarcinas inspicit, forte crumenulam acceptam à pastore reperit. Ibi recordatus petitionis huius, fistulam emit, & pastori paulo post reuersus domum eam dari iubet. Vxor igitur & filia inprimis, sed & ancillulæ sperare atque poscere sua: Cum uero diceret hic, sibi excidisse quid quæque uoluisset curari sibi, & omnino illarum emptionum oblitum fuisse, indignari mulieres & moleste ferre, pastoris mandata potiora eum habuisse suis. Tum paterfamilias: Nolite mirari neque irasci, inquit: Pastoris enim memoria me in crumenula prosecuta fuit.

Fabula docet, gratuito operam qui dent alijs nonnullos, sed largiri qui uelint, & de sua etiam pecunia esse liberales, paucos reperiri. Itaque & Sueuicum prouerbium est, pastoris memoria, cum impendia recusantur.

Narratio

NARRATIO PLATONICA EX dialogo qui inſcribitur πρωταγό-ρας ἢ σοφισταί.

FVit tempus cum Dij quidem eſſent, ſed mortale genus nullum adhuc extaret. Quorum cum tandem fatale tempus adueniſſet, fingunt illa Dij infra terram, terra cõmiſta cum igne alijſque quæ terræ & ignis temperationem recipiunt, cumq; producturi hæc in lucem eſſent, Promethea iubent & Epimethea exornare illa, & aptas quibuſque uirtutes attribuere. Tum Promethea exorat Epimetheus, hoc ſe ut exequi patiatur, ipſe autem conſideret et inſpiciat opus. Itaq; Epimetheus ad rem aggreditur, diuiditq; uirtutes inter amantes ſic, uni robur celeritate deficiens ut tribueret, alijs autẽ imbecillioribus celeritatem ſuppeditaret. Quædam quaſi armis inſtruxit, aliorum nuditatem ratione incolumem præſtitit. Parua enim quæ erant, ea uolucria aut ſubterranea faciebat, quæ autem grandia, ea uero mole ſua uidebantur defendi. Et ad hunc modum pariter diuidebat ſingulis ſingula. Atque hæc ita diſpenſabat, quòd uereretur, ne quod forte genus peſſundaretur. Poſteaquam uero hoc præſtiterat, ne ipſa mutuis exitijs conſumerentur, contra cœleſtes tempeſtates etiam protegere ſtuduit, partim denſitate pilorum, partim cutis duritia muniens, quæ & hiemem perferre, & ſuſtinere

æstus possent, & stratorum essent instar, conuenientia quibusq;, & propria illorum, si quando recubare uellent. Præterea pedibus aliorum ungulas, aliorum pilos, aliorum duram & exanguem cutem subdidit. Post hæc alijs alia nutrimenta parauit. Quibusdã herbas è terra nascentes, quibusdam arborum fructus, nõ nullis radices, neque non aliquibus escas esse diuersas animantes uoluit. Tum deinde quædã gignere paucos fœtus, alia uero quæ ab his conficerentur, perfœcunda fecit. Inter hæc Epimetheus, qui non admodum sapiens esset, non animaduertit, omnes se uirtutes distribuendo animantibus expertibus rationis consumpsisse. Relinquebatur igitur genus humanum inornatũ, cumque dubius animi, quid faceret cogitaret, aduenit Prometheus inspecturus diuisionem illius, uidetq; animantes cunctas præclare omnibus rebus conuenientibus instructas esse, solumq; humanum genus oberrare nudum, calceamentisq; & stragulis carens, & inerme, ac aderat iam fatalis dies, quo in lucem etiam hominẽ prodire oportebat. Anxie igitur quærens Prometheus, quid ad salutem conseruandam homini conferret, tandem suffuratur artificiosam sapientiã Vulcani & Mineruæ unà cum igne: nam sine hoc neque teneri illa neque prodesse potuisset, illamq; homini largitur. Ac hominis quidem hæc fuit constitutio, quod ad sapientiam uitæ attineret. Deerat autem scientia ciuilis, quæ penes Iouem erat, cuius in arcem atque do

micilium

micilium acceßio Prometheo non esset, terrebatur etiam Iouis custodia. Itaque in Vulcani ac Mineruæ officinam cõmunem, ubi artificijs operam dabant illa duo numina, clanculum irrepit, subductúmque tam Vulcani quàm Mineruæ ignitum artificium, attribuit homini, atque hoc pacto uictus abundans contigit hominibus. Promethea autem, ut fertur, postea furti Epimetheus postulauit. Sed homo particeps diuinitatis factus, primum quidem de cognatione Deorum solus animantum omnium Deos esse censuit, aggressúsque fuit cum aras extruere, tum simulacra statuere illorum, postea uocem & nomina rerum celeriter arte sua perfecit atq; distinxit. Tum domicilia, uestes, calceamenta, strata, & cibum, quem terra ederet, sibi parauit atque reperit. In hoc primo statu homines degebant promiscue & sparsim, nam oppida nondum erant: Interimebantur ergo à feris, quippe qui illis undiq; essent infirmiores. Ac opificiorum artes alimoniæ quidem illæ parandæ sufficiebant, sed contra uim ferarum non sufficiebant. Non enim aderat scientia adhuc ciuilis, cui belligerãdi scientia subijcitur. Homines tamen congregationibus & saluti suæ studebant, & oppida condebant. At ipsi tamen in suis cœtibus sese mutuo iniurijs afficere: deficiebantur enim scientia ciuili, & ita rursum dispergi atque interire. Ibi Iuppiter metuens generi nostro, ne penitus extingueretur, mittit in terras Mercurium, qui adduceret Verecun-

diam & Iusticiam, quibus simul & ornarentur & cō tinerentur ciuitates, in amicitiæ coniunctione. Petijt autem Mercurius doceri se, quonam pacto conferre deberet illas hominibus. Vtrū ne, inquit, ita diuidere me oportebit, ut artificia diuisa sunt: sic autē illa sunt diuisa, nempe ut unus qui medicinam sortitus est, mul tis alijs huius imperitis usui esse soleat, similiter & aliarum artium opifices. Ergo Iusticiam atque Verecundiam itane hominibus tradi uis, an proponi uniuersis? Vniuersis, inquit Iuppiter, proponi & copiam fieri harum uolo. Non enim stare ciuitates possent, si his pauci potirentur, ut fit de alijs artibus. Quin etiam hanc à me illis legem feres, uti quicunque à Iusticia & Verecundia alienus repertus fuerit, is tanquam pestis ciuitatis suæ interficiatur.

ΤΕΛΩΣ.

Idyllio: 7.

Ex Prælectione Theocriti Fabula elegans de Comate, quæ sic refertur.

Cum in Sicilia apud Senem quendam divitem, iniustum et avarum serviret Comates, et illius pecora pasceret, consuevit nonnunquam Musis aliquid de gregibus Domini sui offerre, quod cum rescivisset Senex homo impius, et avarus, duriter servulum increpavit, orat Comates, ne succenseat, fore enim ut Musarum beneficio omnia cumulate redderentur. At Senex, age, inquit, experiamur, an Musæ te sint alituræ, et servum in arborem excavatam inclusit, atque ab eo discessit, relicto, ut fame moreretur. Exacto vero anno cum ad eum locum redisset, servum vivum atque incolumem invenit, et multum favorum circum eum in arbore, unde victitaverat inclusus. Apes enim in eam arborem per rimas penetrantes, suaviter ipsum aluerant.

Morale.

Hæc imago significat studia Doctrinæ et scholasticos Deo curæ esse, et ab eo ali ac defendi, utut in mundo inopes ac destituti videantur.

Turpe est bis impingere ad eundem lapidem.
βλέπων πεπαίδευμαι εἰς τὰ ἄλλων κακά.
Intuens aliorum mala eruditus sum.
Hom: Odys: 7. Ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
Omnibus in rebus modus est pulcherrima virtus
Ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ κακὸς ποιητής.
Pro eleganti Medico malus poeta.
Euripedes NB. εἷς ἀνὴρ οὐ πάντα ὁρᾷ.
Unus homo videt omnia. Theognis οὐδεὶς ἀνθρώ-
πων ἐστὶν ἅπαντα σοφός. Euripedes
NB. ὁμιλία ἔτεκε τέχνας Conversatio peperit artes.
Sophocles ἀπ' ἐχθρῶν πολλὰ μανθάνουσι(ν)
οἱ σοφοί. Imo etiam ex hostium exemplis multa discunt.

AESOPI PHRYGIS FABVLARVM CELEBERRIMI AVtoris Vita.

FABELLAE AESOPICAE PLVRES Quadringentis, quædam prius etiam, multæ nunc primum editæ: omnes autem orationis cõueniente & æquabili ueluti filo pertextæ à Ioachimo Camerario Pabergensi.

FABVLAE item Liuianæ duæ, & Gellianæ aliquot, nec non Politiani, Gerbelij & Erasmi narrationes.

HIS ACCESSIT explicatio nonnullorum & demonstratio Græcorum autorũ, de quibus uel fabulæ aliquæ uel præcepta decerpta fuerint: Cum indice capitum & locorum quorundam doctrinæ & sententiarum, ad quæ narrationes referri poßint.

TVBINGAE EX OFFICINA Vlrici Morhardi. Anno

M. D. XXXVIII.

Mense Septembri.